

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

Lexaris, siue de Amicitia.

Alexander, qui & Pseudomantis.

Gallus, siue Somnium.

Timon, seu Xisanthropus. —

Tyrannio's, seu protyrannicada.

Declamatio ~~Enasus~~ contra tyrannicadam.

De ijs, qui mercede conducti degunt.

Et quædam eiusdem alia.

Eiusdem Luciani Thomæ Moro Interprete,

Cynicus

Menippus, seu Necromantia —

Philopseudes, seu incredulus.

Tyrannicada

Declamatio Mori de eodem.

C C

A

XI

89

AL

DVS

REVERENDO PATRE DOMINO RI-
CARDO EPISCOPO VVINTO-
VIENSI ~~ORATIONE~~
S. P. D.

E Priscorum usq; seculis mos hic in hac nostra tem-
pora deductus est amplissime pater, ut Calen. Ia-
nuarijs. principe meūtis anni die munuscula quæ-
piam missitentur, quæ nescio quid lætioris omnis
afferre credūtur, tum ijs, ad quos abeunt, tum illis,
ad quos redeunt. Itaq; cum ego dispicerem ecquid
tandem muneris à nobis iret ad tantum Patronum,
ad tam potentem amicum, neq; quicquam in mea
reperirem supellectile præter meras chartulas, pro-
fecto chartaceam strenam mittere sum coactus, q̃q;
qd aliud potius mitti conueniebat ab homine stu-
dioſo, ad præſulem omnibus quidem fortune mune-
ribus magnificentissime cumulatum, sed qui uirtu-
tem, uirtutisq; conuiter, honestas literas infinitis cal-
culis anteponat, quiq; tanquam contemptum, penèq;
dixerim inuitis fortune dona admittat, animi bo-
nis cum sit opulentissimus, tamen semper magis, ac
magis cupiat ditescere? Porro nostrū hoc munuscu-
lum, si nulla alia licet, saltem Terentiani Parme-
nonis exemplo, hoc nomine commendabimus, quod
non ex Aethiopia, uerum è Samosata usq; Græciæ
urbe sit profectum. Est autem dialogus Luciani, cui
titulus Toxaris, siue d. amicitia, quem nos paucis
his diebus latin. Qui quidem (ut spe-
ro) non omnino fueris est in gratus tuæ excellen-

que, vel ob id, quod amicitiam prædicat, rem adeo
 sanctam, ut barbarissimis etiam nationibus ob-
 fuerit veneranda, nunc Christianis usque adeo in
 desuetudinem abiit, ut nō dicam vestigia, sed ne no-
 men quidem ipsum extet, cum nihil aliud sit chri-
 stianismus, quā vera, perfectaq; amicitia, quā
 cōmori Christo, quā uiuere in Christo, quā unū
 corpus, una anima esse cum Christo, hominū inter
 ipsos talis quædam communio, qualis est membro-
 rum inter se corporis. Neq; minus tamen iucundus
 quā frugifer futurus est, si modo decorum obser-
 uet, quod in personis situm est. Nam Mnesippi Græ-
 cæ sermo quā totus græcæcūm quiddam sapit,
 comis, facetus, festiuus, cōtra Toxæridis Scythæ ora-
 tio, quā totus scythicūm quiddam spirat, simplex,
 incondita, aspera, sedula, seria, fortis. Quin etiam
 dictionis discrimen, quasiq; diuersum filium a Tox-
 aiano de industria affectatum. pro nostra uirili-
 tate curauimus. Hanc igitur qualemcūq; clien-
 tuli tui strenulam amplissime præsul felicibus aus-
 picijs accipe. Et Erasimum sicuti lampridem facis,
 amare, ornare, innare perge. Vale Londini Calen-
 dij Ianuarij. M D VI.

TOXARIS, SIVE DE AMICITIA
 DIALOGVS IVCIANI ORATO
 ROROROROR INTERPRE
 TE. INTERLOCVTORES.
 MNESIPPVS GRECVS.
 TOXARIS SCYTHA.

Mnesippus.

9 Vid ais Toxaris? Sacrificatis Ore
 sta, ac Pyladi uos Scythæ, deosq; es
 se illos creditis? Toxa. Sacrificat
 mus Mnesippe, sacrificamus in-
 quam, haud tamen deos esse arbi-
 trati, sed uiros bonos. Mnesip. An uero mos apud
 nos. etiã bonis uiris, posteaquam uita defuncti, sine
 perinde ut dijs sacra facere? Toxaris. Non istuc
 modo, uerum eosdem festis diebus, ac celebribus
 annuentibus honoramus. Mnesippus. Quid ca-
 pientes, aut sperantes ab illis? Neque enim quo be-
 neuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam
 illis facitis, cum iam sint mortui. Toxaris. Nihil
 officiat fortassis, si & eos, qui mortui sunt, propi-
 cios haberemus. Quãquam non ob id tantum hæc
 facimus, quin magis existimamus nos rem uehemẽ
 ter conduabilem & iis, qui in uita sunt, esse fa-
 cturos, si præstantium uirorum memoriam cele-
 bremus, honoremq; habeamus ijs, qui uita defun-
 cti sunt. Siquidẽ. ratione futurum arbitra-

mur, ut multi apud nos illorum similes enadere cupiant. Mnesippus. ista quidem recte iudicatis, ac Pyladem, acque Orestem quo nomine potissimum suspexistis, ut dijs eos equaueritis, idq; adeo cum hostites vobis essent, vel (quod grauius) hostes? Quippe posteaquam naufragio eiekti ab ijs, qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi, abductiq; ut Dianæ immolarentur aborti, carcerarios, neque non oppressis excubijs, et regem traherent, et assumptæ sacerdote, quin ipsa quoq; Diana sublata, nauigio sese proripuerunt, irrisa publicæ Scytharum lege. Quod si ob istiusmodi facta honorè habetis uirus, facile affecti fueritis, ut multos illorum similes reddatis. Iamq; ipsi ab hoc die usque ad prisca illa respicite, num vobis expediret multos in Scythiam Orestes, ac Pylades appelleret. Nam mihi quidem isto pacto mox futurum uidetur, ut religionis, ac deorum expertes reddamini dijs, qui reliqui sunt, ad eundem modum e regione uestra in exilium ablegatis, postea opinor deorum omnium uice, uiros, qui illos eiektum uenerant, diuinitate donabitis, et qui sacrilegium uos fuerunt, ijs tanquam dijs sacrificabitis. Quod si nequaquam horum gratia Orestem, ac Pyladem colitis, sed aliud quippiam Toxaris in uos beneficij contulerunt, qua gratia, cum olim non esse deos iudicaueritis, nunc eregione sacra illis facientis, deos esse decreuistis? Et qui tum parum aberant, ut uictima fierent, ijs nunc uictimas offeritis. Enimvero ridicula uideantur ista, et cum his

T O X A R I S

quæ quondam statueratis pugnantia. Toxaris.
Et ista quidem Mnesippe præclara sunt uirorum
illorum facinora, quæ commemorasti, uidelicet duo
tum effere, tum ingentem ausum audere, ut tam
procul à sua patria profecti mare transmitterent,
Græcis ad id usque temporis intactum (nisi solis
ijs, qui Argo in Colchidem traiecerunt exeatum)
nihil expauesciti, neque fabulas, quæ de illo ferun-
tur, neque appellationem ueriti, quod in hospitum
uocarentur, uidelicet (opinor) quod fere undiq; gen-
tes accolerent. Deinde, cum iam capti essent, usque
adeo strenue sese gesserint, neque sat habuerint,
si tantum incolumes euaderent, nisi & à Rege
acceptam contumeliam ulti, & Diana sublata ab
nauigassent. Quid? An non admiranda hæc? &
quæ diuino quodam honore digna iudicent, quæ
quid est hominum, qui uirtutem suspiciunt?
Quâquam non ista spectantes in Oreste, ac Pyla-
de pro heroibus illos habemus. Mnesippus. At-
qui iam dicis, quidnam præter ista suspiciendum
parrarint, atque diuinum? Nam quantum ad na-
uigationem, & peregrinationem attinet, non pau-
cos profecto diuiniore istis ostendero, negotiatores,
atque inter hos præcipuos Phœnices, qui non in pō-
tum, neq; ad Mæoriden usque, aut Bosphorum tan-
tum enauigant, uerum quaquaversus Græcum, ac
Barbarum mare permetiuntur. Hi siquidem omnem
oram, & omne litus (ut ita dixerim) perscrutari in
annos singulos, extremo demum autumno in su-

am patriam reuerantur, quos scilicet ad eandem rationem pro dijs habeto, idq; etiam si complures illorum atupones, ac salsamentarios esse reperies.

TOXARIS. Audi nunc o' uir admirande, consyda-
ra q; quanto nos, qui Barbari uocamur, rectius uo-
bis de bonis uiris sentiamus. Siquidem in Argo,
atque Mycenis ne sepulchrum quidem ullum insi-
gne uidere est Orestis, ac Pyladis, apud nos uera
et templum ostenditur, ambobus illis communi-
ter sacrum (Ita ut par erat amicus) et hostie af-
feruntur, reliquisq; omnis honos. Porro quod ho-
spites erant non Scythae, id uero nihil obstat, quon-
iam uirum boni uiri iudicentur, neq; enim perpendimus
cuiates sint, uiri honesti, ac probi, neq; inudemus, si
cum amica non fuerint, res egregias gesserunt.

Quin magis admirantes ea, quae patrarunt, ab
ipsis factis domesticos, ac nostrates illos ducimus.

Quod autem potissimum stupentes in illis uiris ef-
ferimus, illud est, qd nobis uisi sunt amici inter se se
longe optimi extitisse, atq; alijs exemplo fuisse, qua-
siq; legem statuisse, quemadmodum oportet amicos
omnem inter se communicare fortunam, curariq; a
Scythis, qui quidem essent praestantissimi. Itaq;
quacumq; alter cum altero, uel alter pro altero tulit,
ea maiores nostri descripta in columna aerea, repon-
fuerunt in templo Orestis, ac leges statuerunt, ut ea
columna prima esset institutio, disciplinaq; liberis sit
is, si memnissent, quae in illa essent adscriptae. Itaq;
penè patris quisq; sui nomen citius oblinisceretur,

TOXARIS

quàm res gestas Orestes, ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi, eadem quæcumq; in columna notantur, prisorum picturis adumbrate visuntur, nempe Orestes unà cum amico navigans, deinde fracta inter adruptas cautes ipsorum naue, comprehensus, & ad victimam adornatus, iàq; Iphigenia initiat eos. Ex aduerso uero in altero pariete idem iam uinculis exutus depictus est, ac Thoantem occidens, multosq; ex Scythiis alios. Postremo soluentes, abducta Iphigenia, ac dea. Porro Scythæ frustra saspham adoriuntur iam natam hærentes gubernaculis, ac conscendere conantes. Deinde re frustra tentata, alij quidem ex eis sauci, alij uero eius rei metu compulsi, natatu semet in solum recipiunt, ubi uel maxime liceat perspicere, quantum alter in alterum beneuolentiam præstiterit, in conflictu cum Scythiis. Fecit enim pictor utrumque de hominibus in semet ruentibus securum, propellentem autem eos, qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem, pro nihiloq; ducentem, si intereat ipse, modo seruet amicum, uel suo ipsius corpore præueniens excipiensq; ictus in illum intentos. Iam uero tantam illorum beneuolentiam, atque in rebus tristibus communionem, fidem, humanitatem, ueritatem, deniq; constantiam alterius in alterum amoris. hæc haudquaquam humana putemus esse, uerum animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more uulgerium istorum mortalium, qui donec secundis uentis nauigetur, amicis indignantur nisi ex equo

participes fiant rerum letarum, quod si uel paululum eis uenti reflare cœperint, aufugunt, solos in periculis deferentes. Enimuero, ut illud noueris, nihil amicitia melius arbitratur scythæ, neq; est in quo scythæ magis honestetur, quàm in adiutandis amicis, communicandisq; rebus acorbis, quemadmodum neq; probrum apud nos maius ullum, quàm amicitie desertorem uideri. Has ob res Orestem, ac Pyladem ueneramur, quod præstantes extiterint in scytharum uirtutibus, atq; in amicitia præcellentes, id quod nos omnium maxime admiramur. Appellationem quoq; ex his illorum factis imposuimus, ut coracæ uocentur, quod quidem nostra in lingua perinde sonat, ac si quis dicat, dñi amicitie præsides. Mne. Hui Toxaris, profecto non aram modo ualuerunt scythæ, bellicisq; in rebus cæteris antecellerunt, uerum uidentur et ad orandum, persuadendumq; omnium aptissimi. Vnde mihi cum dudum secus uideretur, nunc eidem merito fecisse uidemini, qui sic Orestem, ac Pyladem in deorum numerum retuleritis. uerum illud me fugerat uir optime, qđ pictor quoq; bonus esses. Admodum cuius euidenter ostendisti nobis, quæ sunt in Orestis templo, picturas, pugnamq; uirorum, alteriq; pro altero suscepta uulnera. Tameñ non putaram, amicitiam usque adeo cultam fuisse quondam apud scythas, magis autem quod Barbari essent, atq; egrestes. Similitate quidem, ira, rabieq; perpetuo committi, amicitiam autem ne in familiarissimos quidem exer

T O X A R I S

cere solitos, idq; coniiciens, cum ex alijs, quæ de illis audimus, tum ex hoc, quod progenitores suos nã at defunctos deuorat. *Toxa.* Annos Græcis, cum alijs in rebus, tum in ijs, quæ ad parentum attinent cultum, sanctiores, magisq; pijs sumus, in præsentiarum haudquaquam contenderim. Quod autem nostrates amici longe fideliores sint amicos Græcis, quodq; amicitiae ratio maior apud nos, q̃ apud uos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorum, ne tibi molestum sit, audire, si quæ perspexi dixero, multum iam temporis apud uos uersatus, uos enim mihi uidemini præclarius cæteris de amicitia uerba posse facere, uim uero, factaq; illius, adeo non solum pro sermone dignitate non exercere, ut sat uobis sit prædicare eam, eo quantum sit bonum ostendere. At ubi usu uenit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo è medio negotio aufugitis. Cæterum cum tragædi in scenâ progressi, istiusmodi amicitias uobis representant, pleriq; laudatis, atq; applauditis, ac pro se mutuo periclitantibus illis illachrymatis, ipsi uero nihil dignum laude pro amicis præstare audetis. Quin si quando forte accidat, ut egeat amicus, ibi protinus non secus, atq; insomnia, procul auolantes eua nescunt uobis multæ illæ tragædiæ, uosq; similes relinquunt inanibus istis, ac mutis personis, quæ diducto rictu, atq; immane hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos ediuerso, quo sumus in dicendo de amicitia posteriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare si uidetur, ite in præsentia

ram agamus, prius illos amicos ualere sinamus, si
 quos uel nos, uel nos ex ijs, qui olim fuisse, recens-
 sere ualeamus, quando ista quidem parte nos nimi-
 rum superaueritis, compluribus, ac grauibus ad-
 ductis testibus, nempe poetis, qui Achilles & Pa-
 trocli amicitiam, tum Thesei Peritheiq; neq; non
 aliorum necessitudinem, pulcherrimis uersibus car-
 minibusq; contexuerunt. Quin pauca quosdam
 in medium adferamus ex ijs, qui nostra ipsorum
 memoria fuerint, atq; eorum res gestas expona-
 mus. Ego quidem scythicas. tu uero graecicas. Et
 in his uter superarit, mellioraq; produxerit amica-
 rum exempla, is & uictor esto, ac suam ipsius ui-
 ctoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimu-
 honestissimuq; certamen decertarit, adeo ut ego
 quidem non paulo malim mihi in singulari uicto
 certamine dextram amputari, nam ea est apud
 Scythas uicto poena, quam in amicitia quopiam
 inferior iudicari, praesertim Graeco, ipse Scythas cu-
 sim. mne. Quanquam est haud mediocris no-
 torij cum uiro, ita ut tu es, bellatore, singulari cer-
 tamine congredi, tum admodum instructo missili-
 bus, ac penetrabilibus narrationibus, haud tamen us-
 que adeo ignauiter ta cito uniuersam deferens Grae-
 ciam, tibi assero. Etenim uehementer absurdum
 fuerit, cum duo illi tantum uicerint Scytharum,
 quantum fuisse declarant tum fabulae, tum uetu-
 sta uestrae picturae, quas paulo ante scite admodu
 representabas, Graecos omnes, tot nationes, tot ciuitas

TOXARIS

tes, nulla defendente uinci abs te. Nam istuc si fiat, non dextram, quemadmodum apud uos solet, sed linguam execari conueniat. Sed uerum spectare nos oportet, numerum ne eorum, quæ amice quingesserit, an magis quo plures alteruter amicos, referre poterit, hoc uictoria dignior uidebitur? Toxa. Nequaquam, immo non multitudine uis horum spectetur, uerum si quæ tu narrabis facta ijs, quæ narrabo, uideantur præstantiora, magisque penetrantia, tum nimirum etiâ si numero paria sint, opporuniore, magisque letalia mihi facient uulnera. Ac penè memet adictus accommodabo. Manasip. Probe loqueris. statuamus igitur, quot erunt satis. Toxa. Mihi quidem satis fore uidetur, si uterque quinque narret exempla. Mne. Idem mihi uidetur, ac prior dicto, uerum adiuratus nimirum non nisi uera dicturum, alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile, palam autem refelli non queant. Porro si iuratus, nefas sit, non habere fidem. Toxa. Iurabimus, siquid etiam iureiurando opus esse censes. Mne. At quis tibi è dijs nostratibus, num satisfacias Iupiter philius? Toxa. Et maxime. Ego quoque tibi nostra iurabo, me apte in lingua. Mne. Testis igitur esto Iupiter philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea nimirum, uel quæ uiderim ipse, uel quæ ab alijs quoad fieri potuit, diligentissime per ceperim, narraturum, nihil ex me ipso commissum, alienantemque. Ac primo quidem loco Agatho

Iupiter
philius

elis, Diniaëq; amicitiam referam, quæ apud Ionas
 est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius
 fuit, non ita pridem uixit, uir in amicitia quidē
 præcipuus, ita ut re declarauit. Cæterum reliquis
 in rebus uulgo Samiorum nihilo præstantior, neq;
 genere, neq; cæteris item opibus. Huic cum Dinia
 Ephesio Lysionis filio amicitia à puero intercesse-
 rat. Porro Dinias supra modum ditatus est, &
 quemadmodum solent ij, qui nu p opes nacti sunt,
 complures & alios secum habebat, satis quidem
 idoneos illos & ad compotandum, & ad uolupta-
 riam consuetudinem, ab amicitia uero longe alie-
 nissimos. Atq; inter hos interim habebatur & A-
 gathocles, comiuebatq; & compotabat illis, non
 admodum approbans eam uiuendi rationem. Di-
 nias autem nihilo hunc potiore habebat, quàm
 cæteros adulateres. Tandem etiã offendere cœpit,
 crebrius obiurgans, molestusq; uidebatur, quippe
 qui admoneret eum maiorem, præciperetq; ut ser-
 uaret, quæ multo labore parta pater illi reliquisset,
 adeo ut ob hæc ne ad commessationes quidem il-
 lum deinceps adhiberet, sed solus cum illis co-
 messaretur cælare cupiēs Agathoclem. Demum ab
 assentatoribus illis misero psuasum est, quod ada-
 maretur à Chariclea Demonactis uxore uiri il-
 lustris, atq; inter Ephesios in honoribus cuilibet
 primarij. Iam et literulæ à muliere ad illum mis-
 sitæ, & certæ feminarum & mala quædam
 admorsa, deniq; quicquid ad hæc lenæ machinan-

aut in adolescentes, quo paulatim illis amorem artibus quibusdam inferant, primumq; hac incendunt opinione, quod sese credant amari. Nam plurimum illis et hoc, praesertim eos, qui sibi formosi videntur, donec imprudentes in casses inciderint. Erat autem Chariclea urbana quidem, et elegans muliercula, at supra modum meretricia, semperq; illius, quicumq; forte adisset, etiam si quis admodum leniter concupiisset, quin si uel aspexisset duntaxat, protinus adhaerebat. nec ullo pacto metuendum erat, nequando recusaret Chariclea, admirabilis autem alioquin artifex, quavisq; meretrice doctior, irretire amatorem, et ambiguus, cum adhuc esset totum subigere, at cum iam tenere tur incitare, ac magis, magisque accendere, nunc ira, nunc blandimentis, ac mox fastidio, deinde iniecta suspitione, quasi ad alium sese deflexura esset, postremo omni ex parte egregie docta erat mulier et absoluta, artibusq; omni ingenio in amantes instructa. Hanc igitur tum Dinia adulescentes acerserant in adolescentulum, multaq; adsimulabant quo eum in amorem Charicleae impellerent, illa porro quae complures iam adolescentes iugulabat, et innumerabiles amores fuerat mentita, de morq; opulentis euerterat, uarium quoddam, atq; inexpugnabile malum, ubi nacta manibus est, simplicem, et huiusmodi artium imperitum adolescentulum, haudquaquam amittebat ex unguibus, sed undiq; oppugnans, tenensq; ubi iam

omnium esset compos, tum ipsa dum cœperat, cœptis
periit, tum infelici Dinia innumerabilium malo-
rum exitus causa. Nam primum quidem statim li-
terulas illas ad illum dat, ac subinde mittit an-
tullulam, quæ renuntiaret, ut fletet, ut uigilaret;
postremo ut misera præ amore suffocatura esset se-
se. Donec iam beatus ille persuasus, sibi formosus
esse uideretur, atque Ephesiorum uxoribus præter
ceteros adamabilis. Ac tandem in congressum ad-
ductus est multis precibus exoratus. Et ex eo qui-
dem tempore facili iam erat coniectura, fore ut cœ-
peretur à muliere formosa, ad uoluptatem congra-
di doctæ, & in loco flere, & inter loquendum mi-
serabiliter suspirare, & iam abeuntem amplecti,
& adeunti obuiam occurrere, & formam colere
sic, ut maxime placitura esset, interdum uel uoce, uel
cithara, quibus omnibus in Diniam usa est. At
ubi sensit excrucuari, iamq; amore illaqueatum, ac
subiugum esse factum, aliud ad hæc excogitat,
quo miserum subuerteret, gravidâ se ex eo simulat, (nâ
hoc quoq; efficit, ad magis ac magis inflamman-
dum stultum amantem.) Neque postea commeabat
ad illum, affirmans a' uiro observari sese, qui iam
amorem persensisset. Hic uero rem iam non ultra
ferre potis erat, neque durare quibat, cum illam
non aspiceret, sed lachrymabatur, adulatoresq; ad
eam mittebat, ac Chariclæe nomen inclamabat.
imaginemq; illius amplexus (candido enim la-
pide fecerat) ciulabat. Demum in limine abiiciens

sese iactabatur, planèq; res extremæ dementiæ spe-
 ciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mu-
 lieri, non pro malorum aut corollarum pretio, sed
 solidæ domus, agri, famulæ, uestes florulentæ, au-
 ri quantum optaret. Quid multa? Breui Lysionis
 domus antea inter Iones nobilissima exhausta est,
 atq; exinanita. Deinde ubi iam exucus esset, eo re-
 licto, alium quēpiam adolescentulum Cretensem,
 bene numatum uenata est, illiq; substituit. Iam ui-
 delicet illum adamabat, atq; is quidem credebat.
 itaq; Dinias neglectus non à Chariclæa modo,
 uerum etiam ab assenatoribus (nam isti quoq; ad
 Cretensem amatore iam descuerant) abijt ad Agra-
 thoclem, iam pridem non inscium, quàm illi res
 misere haberent. At initio quidem ueritus, tamen
 exposuit omnia, amorem, egestatem, arrogantiam
 mulieris, riualem Cretensem, in summa non uictu-
 rum sese, nisi cum Chariclæa consuetudinem habe-
 ret. Ille uero intempestiuum esse ratus id temporis
 exprobrare Dinia, quapropter ex amicis unum
 sese non adiisset, sed tum quidem assenatores su-
 os sibi anteposuisset, diuenditæ, quam unam ha-
 bebat in Samo, domo paterna, pretium illi attu-
 lit talenta tria. Quæ simulatque recepisset Di-
 nias, haud clàm erat Chariclæa, rursus subito
 formosus factus, rursus ancilla & literula, & ex
 postulatio, quod iam diu sese non adiisset, con-
 currerunt item adulatores applaudentes, ut uide-
 runt Dinia adhuc esse quod daret. cum autem
 pollicatus

pollicitus esset sese uenturum ad illam, uenissetq; primo ferè somno, essetq; intus Demonax Chariclææ maritus, siue quod aliqui persenserat, siue de composito, proditioneq; uxoris (nam utrunq; fertur) exiliens uelut ex insidijs, & atrium iubet occludere, & Diniam comprehendi, ignem, ac flagrami nitans, neq; non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porro reputans quibus in malis esset, uecte quopiam de proximo, ut iacebat, arrepto, tū ipsum occidit Demonactem, in tempus adigens, tum Chariclæam, atq; hanc quidem non ictu uno, uerum etiam & uecte sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti. Deinde comprehendere conati, cū in hos quoq; ferro insiliret, ipsi qdē aufugerunt. Diniæ autem clām sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad aurorā usq; apud Agathoclem diuersabatur, pariterq; et quæ facta essent reputabāt, & qd in posterū esset euenturum considerabant. ut autem diluxit, milites aderant (iam enim res erat divulgata) comprehensumq; Diniam, nec hunc iam insipientem homicidium, abducunt ad præfectum, qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. nec ita multo post re legatus est Diniæ in Giaron insulam ex Cycladibus unam, damnatus à rege, ut in ea, quoad uiueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nunquam defuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus una est iudicium comitatus, nihilq; commeritus inuit in uincula. Porro ubi

tam in exilium profectus est Dinias, ne tum quædem desertus est ab amico, Quin potius ipse sponte sponte dānatus, uersabatur in Giaro, simulq; cū illo exulem agebat. At cum iam rerū necessariarū omnium inopia laborarent, locans se ipsum purpure varijs una cum alijs urinabat, quodq; hinc partum est referēs, Diniam alebat. Quin et ægrotanti diutissime inferuinit, & ubi uita defunctus est, noluit unquam in patriam reuerti, uerum inibi perseueravit in insula, pudori sibi fore ratus, si uel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi græca factum amica retulerim, quod quidem non ita pridem accidit. haud enim scio an anni quinque præterierint, quod Agathocles in Giaro uitam obiit. Toxaris.

At utinā iniuratus ista Mnesippe dixisses, uidelicet quo mihi fas esset, eis non habere fidem. A deo Scythicum quendā amicum Agathoclem istum descripsisti, quoniam uereor nequē et aliū isti simile narres. Mnesippus. Audi iam et alium Toxari Euthidicum Chaladensem. retulit autem mihi de hoc Simylus nauclerus Megarensis, adiurans profecto se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, crater Pleiadum occisum, collecticos quosdam homines uehentem, in his fuisse Euthydicum, unaq; cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. At natus quidem eos æqualis fuisse, uerum Euthydicum, ualētem, robustūq; Damonē contra suppalidū, ac uale tudinariū, quasi quæ nū p(er) ut apparebat) ex diuturno morbo renaluisset. Itaq; ad Siciliā usq; feliciter aiebat Simylus no

nigasse ipsos. Cæterum ubi transmissio freti, in ipso
iam Ionio mari navigarent, tempestatem maxi-
mam eis incubuisse. Quid autem attinet multa re-
ferre: immanes quasdam procellas ac simiosas tum
grandines, et siquæ alia tempestatis mala. ut uero
iam haud procul abessent a Zacyntho nuda nau-
gantes antemna, præterea et funes quosdam tra-
hentes, quo nimirum uim, impetumq; fluctus ex-
ciperent, circiter noctis medium Damonem, qui in
tanta iactatione nauigasset, uomuisse, in mare
propendentem. Deinde, ut coniicio, naue uehe-
mentius in eam partem, in quam ille propende-
bat inclinata, simulq; propellente fluctu ex-
cidisse cum prono capite in pelagus, neq; nudum
tamen, uidelicet, ut misero uel natare commode lice-
ret. Mox itaq; succlassasse, cum præfocaretur, uixq;
sefe ab undis sustolleret. Porro Euthydicum simul
atq; audisset, nam forte fortuna nudus in strato tñ
erat, abieciisse semet in mare, areptoq; Damone, quæ
iam deficiebat (diutius enim ista uideri poterant lu-
na scilicet relucente) una cum illo fluitasse, pariterq;
summo uertice extitisse. Ac uoluisse qdem illis opi-
tulari sese miseratos uirorū calamitatem, uerū neq;
se, qd uento præualido raperentur. Illud tamen fe-
cisse, subera complura ad illos proieciisse, tum ex con-
tis aliquot, ut ab ijs suspensi natarent, siquem for-
te ex eis nanciscerentur. Postremo adusoria quoq;
tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua-
cogita iam per deos, quod aliud grauius beneuo-
lentiae documentum quisquam edere queat: ne ho-

intē amicum, qui noctu decidisset in mare, usque adeo sentiens, quā communicata morte, iamq; adeo mihi ante oculos ponē, imminentes procellas, fragorem undarum circumfrementium, spumam undiq; effervescentem, noctem, ac desperationem. Ad hæc illum iam præfocari incipientem, uixq; undis extantem, manusq; porrigentem amico, hūc autem inconcūtatē insiliētem, simulq; nantem, prorsusq; sollicitum, ne se prior Damon interiret. sic enim profecto cognosces, quod haud ingenerosum, hunc quoq; amicum, uidelicet Euthydicum retulerim. Toxaris. Vtrum perierunt uiri Mnesippe, an salus quæpiam ex insperato illis contigit? A deo ego illis non mediocriter timui. Mnesippus. Bono animo es Toxaris, seruati sunt, quin hodieq; Athenis agunt, ambo philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu uidere licuit. hunc delapsū, illū desiliēte, simulq; nantes, quatenus per noctem dabatur aspicere. Porro quæ post hæc acciderint, ij, qui cum Euthydico uersantur, narrant. Primum quidem, subera quædam forte nactos, suspendisse de his sese, atq; ita hærentes fluisse perq; incommode, Deinde ubi tabulata conspexissent iam sub auroram annasse, consensiq; illis commode nantes appulisse Zacynthum. post hos autem, qui nentiquā mali sunt, ut ego quidem autumo, accipe iam tertium nihilo istis inferiorē. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicus utebatur, & ijs quidem opulentis, cum ipse pau-

perrimus esset. Hic uita decedens testamentum reliquit, alijs quidem fortasse deridiculum, tibi uero, haud scio, an tale sit appariturum, uiro probo, et apud quem amicitia in pretio sit, quiq; uel cum praeceptis in ea certare queas, sic enim in eo scriptum erat. Lego Aretæo quidem, matrem meam alendam, atq; in senectâ fouendam, Charixeno uero filiam meam eloatendam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Siquid autem interim acideris, alterutri huius quoq; partem (ut aiunt) alter habeto. Huiusmodi lecto testamentum, ii, qui tenuitatem quidē Eudamidae nouerant, ac amicitiam, quæ illi cum his uiris intercesserat, ignorabant, rem pro ludo, iocq; ducebant. Nemo certa aderat, qui non cum risu discederet, quod eiusmodi hereditatem Aretæus, et Charixenus essent accepturi, atq; ita aiebant. Siquidem persoluent Eudamidae, superstites ipsi hereditatem tradent mortuo. At heredes, quibus ista erant legata: ut audirent, uenerunt ilico agnoscentes, rataq; facientes ea, quæ erant testamento mandata. Itaq; Charixenus quinq; duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius suscepto onere, et matrem alit Eudamidae, et filiam non ita pridem eloatuit, ex quinq; talentis, quæ possidebat, duobus in propria filie dotem, duobus in amica filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri uoluit. Quid tibi Toxaris Aretæus iste uidetur? num nam le-

ne amicitiae argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hereditate, neq; deserto amici sui testamento? an tunc quoq; in perfectis, idoneisq; calculis ponimus? ut sit unus e' quinq;? Toxaris. Et iste quidem egregius, quanquam equidem Eudamida multo magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos. declaravit enim quod et ipse eadem fuisset facturus erga illos, tamen si non essent ea scripta in testamento, verum ante alios uenisset non scriptus talium haeres. Mnesippus. Probe dicas. Sed quantum iam tibi narrabo, Zenathemim Charmoleum Massilia oriundum, commostrabatur mihi in Italia patriae nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, ac dives, ut apparebat. Assidebat illi uxor in rheda iter facienti, cum alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte maneat, alteroq; aspex oculo, terribilissimum quoddam, et nefugendum terriculum. Deinde cum demirarer, si decorus ille cum esset, ac uenustus, sustineret eiusmodi mulierem. sibi adiunctam, is, qui mihi eum commonstrabat, causam exponit, quare in id matrimonium incidisset. nonerat enim compertum omnia. nam ipse quoq; Massiliensis erat. Menecrati, inq; huius foedae patri, amicus erat Zenathemim, uir diuiti, ac honorato, ipse iisdem rebus par. Deinde aliquanto post facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, et ad asseffendos magistratus indoneus est iudicatus a sexcentum uiris, tanquam qui sententiam iniquam pronuntiasset. Ad hunc autem modum

inquit, nos Massilienses multamus, si quis corrupto
iudicet. Grauius itaq; ferebat Menecrates. Pri-
mam quod esset condemnatus, deinde, quod e' diu-
te pauper. Postremo, quod ex nobili repente factus
esset infamis, ac reiectus. At præter cætera cum
ipsa discruciaabat filia iam nubilus, utpote annos
nata decem et octo, quam ne cum omni quidem pa-
tris substantia quam ante condemnationem posse-
derat, dignatus fuisset quisquam ingenuus, ac pau-
per facile accipere, quæ iam infelici fuerit fortuna.
Quin et conadere dicebatur, idq; circa lunam cro-
scantem. Hæc ubi apud Zenothemum deploraret,
bono inquit animo es Menecrates, Neq; enim ipse
egebis necessarijs, & filia tua dignum aliquem suo
genere sponsum inuenerit. Atq; hæc elocutus, sta-
tim apprehensa illius dextera, deduxit domum.
Ibiq; opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum
illo, ac cæna apparari iussa, conuiuium accepit ami-
cos, & in his Menecratem, ueluti iam e' necessa-
rijs accipiam persuasisset, ut puellam in matrimo-
nium acciperet. posteaquam autem conuiuium per-
egerant, libassentq; dijs, tum uero plenum illi cali-
cem porrigens, accipe inquit Menecrates a' genero
symbolum affinitatis poculum, nam hodie ductus
sum ego filiam tuam Cydimachâ, dotem au-
tem iam olim accepi, talenta quinq; & uiginti. illo
uero respondente, absit ne feceris o' Zenothemis, ne
ne ipse usque adeo insaniam, ut te, qui & iuuenis
es, et formosus, conspiciam cū de formi puella, ac debi-
litate coniungam. Hæc inquit illo loquente, hic sponsam

adiunctam tollens abduxit in thalamum, ac paulo post prodijt, ea deuirginata. atq; ex eo tempore cum illa uiuit, supra modum diligens, & quem admodum uidet, circumsferens eam. Et non solum non pudet matrimonij, uerum etiam perinde, atq; cohonestatus eo, sic ostendat propterea quod negligit corporis formam, ac fœditatem, ad hæc opes, & famam, tantum amica rationem habet Menecratidis, neq; arbitratur eum sexcentum uirum sententia, deteriore esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro iis iam illi gratia retulit fortuna, ad hunc modum. Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neq; diu est, quod tollens hunc pater, intulit in curiam, frontibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum, quo plus miserationis auo conciliaret. At infans arripebat iudicibus, manibusq; complodebat. Itaq; curia commota super illo, remisit multam Menecrati, atq; ille iam rei, famæq; restitutus est eiusmodi patrono usus apud Iudices. Hæc affirmabat Masiliensis Zenothemim amica gratia fecisse, haud mediocria, sicuti uidet. neq; qualia passim Scythæ fœtitanæ, qui concubinas formosissimas summa cura deligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neq; uero mihi uideor alium quempiam debere dicere, Demetrio Sumiensi præterito. Nauigerat in Aegyptum Demetrius una cum Antiphilo Alopecensi, qui cum illi iam inde à teneris annis fuerat amicitia, atq; ephebus ephebo conuixerat, pariterq; fuerat eruditus. ipse quidem Cynicam disciplinam secutus

sub Rhodio illo sophista, Antiphilus uero medendi sciētiam exercuerat. At hoc temporis forte profectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum Pyramidum, Memnonusq; . Nam audierat illas, cum essent sublimes, umbram non iacere, Memnonem autem uocem edere, exorienti sole. harum igitur rerum cupiditate aduentus Demetrius, uidelicet ut Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret, Sextū iam mensem aduerso Nilo navigabat, relicto Antiphilo, qđ is itinere, atq; aestu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius, ne nomine ita & patria Syrus, in ita societate cum sacrilegis aliquot, una cum illis in A nubis templū irrupit, sublatoq; deo ad hoc phialis aureis duabus tum aduocato, aureo & hoc, neq; non cynoccephalis argenteis. atq; id genus alijs, omnia apud Syrum deposuerant. Deinde forte comprehensi (aspi enim fuerant diuēdentes nescio quid) rem omnem protinus confessi sunt destituti in rotæ, deportatiq; uenerunt in aedes Antiphili, ibi res furto sublatas depromebant, sub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaq; ilico uinctus, unaq; herus huius Antiphilus, atq; is quidem interea, dum præcepto rem audit, auulsus. Hæc opitulabatur quispiam, quin magis ij, qui fuerant hactenus amici, auersabantur hominem tanquam qui templum A nubis sacrilegio compilasset, seseq; impiari credebant, si cum illo bibissent, aut edissent. Porro duo, qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo annasæ

tes, fuga discesserunt. In uinculis igitur erat miser Antiphilus multum iam temporis, habitus interim omnium, quantum in carcere erat, fontium sceleratissimus. porro præfectus carceris Aegyptius homo supersticiosus ratus sese gratum facere deo, atq; illius ulcisci uices, grauis Anaphilo imminabat. Quod si quando defenderet, affirmans se nihil eiusmodi patrasse, impudens habebatur, atq; hoc nomine multo etiam magis erat inuisus. Subægrotabat itaq; iam, maleq; habebat. nec mirum, quippe qui humi cubaret, idq; etiam noctu neq; trura sineretur protendere, ligno inclusa. nam per diem Cyphone stringebatur, altera manu uincta ferro. at noctu cogebatur totus in uinculis esse. Ad hæc insuper domicalij pædor, ac præfectio, multis ibidem uinctis, locumq; angustum premens, adeo ut uix respirarent, tum ferri stridor, ac somnus exiguus. Hæc omnia molesta erant, atq; intoleranda, nimirum homini eiusmodi rerum inusato, minimeq; ad tam durum uitæ genus exercitato. Cum uero iam deficeret, ac ne cibum quidem capere posset, reuersus est tandem Cy Demetrius, nihil dum sciens eorum, quæ acciderant. ut autem cognouerat, quo in loco res esset, statimq; curriculo ad carcerem uenisset, tum quidem admissus non est, propterea quod uespera iam esset, et carceris custos iandudum occlusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis. At mane cum esset, ingressus, multis uidelicet precibus admissus, accedens multo tempore querebat Antiphilum, quip-

pe malorum multitudine sic immutatum, ut agnosci non quiret. Circumiens igitur è uinctis unumquenq; contemplabatur, eorum uere, qui familiarium cadauera iam macada facta requirunt in stragibus. Quod ni nomē fuisset elocutus, Antiphilum Denomenis filium, ne longo quidem tempore potuisset agnosci quisnam esset, usque adeo premialis erat transfiguratus. ut uero ad uocem agnitam, respondisset, atq; aduente illo comam diduxisset, eam à uultu abigens sordidam, atq; impexam, ostendit sese quis esset. Hic ambo collapsi sunt, æmiantes, in tam inopinato spectaculo. uerum aliquāto post, posteaquam & ipse sibi redditus, & Antiphilum recipiens Demetrius, de singulis esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tū dissecto pallio, dimidiato quidē induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus, atq; detritis, quibus erat opertus, panniculis. Atq; ex eodem modis oibus illi aderat, curā eius agens, insensiensq;. Locatus. n. sese, iis, qui uersabatur in portu, mercatoribus, à mane ad mediū usq; diē, oneribus gestandis nō parū lucrifaciebat. Deinde ab opere, reuersus, mercedis partē carcerario in manū dabat, quo illi mansuetū hunc, ac pacatum redderet. De reliquo autē in amici curā, assatim suppeditabat. Atq; interdū qdē aderat Antiphilo, quo illū consolaretur. ubi uero nox occupasset, pro carceris foribus, facto ex herbis torulo, substratisq; frondibus, acq̄escebat. Et in hunc qdem modū aliquādiū degebant, ut Demetrius nullo uetate ingrederetur,

atq; ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus, donec extincto in atrære latrone quopiam, idq; ne putabatur, veneno, & custodiae exactissime obferuatae, neq; deinde quisquam admissus in domum alium, in quo uincti seruabantur. Quas ob res dubius, atq; anxius, cum alia uia non pateret, qualiceret amicos adesse, adito præfecti collegæ, seipsum defert tanquam in irruptione templi. Amicus cõmunem operam addidisset, id simul atq; confessus est, abductus est ilico in atrærem, uinctusq; iuxta Antiphilum. Nam hoc magnis precibus uix obtinuerat à carcerario, ut proxime Antiphilo, atq; eadem in trabe uincretur. Hic igitur uel maxime declarauit, quanto in illum fuerit amore, cum sua ipsius incommoda negligeret (nanq; hoc inuenierat ipse) illud autem curæ haberet, quo pacto fieri posset, ut ille & quamplurimum dormiret, & minimum angeretur. Atq; ita commode tolerabant, communicatis inter ipsos malis. donec aliquanto post, tale quiddam accidit, quod finem ferme eorũ imponeret calamitati. Siquidem è uinctis quispiã, haud scio unde nactus limam, adiunctis conuorsis captiuorum plerisq; athenam insecuit, qua feriam erant astricti, cyphonibus in hanc infertis, soluitq; omnes. Qui quidem facile, cruciatis quippe paucis custodibus, conglobati profiliere. Atq; ij quidam ilico quo quisq; poterat dissipati, postea pleriq; sunt comprehensi. Porro Demetrius, & Antiphilus inibi remanserunt, Syto quoq; retento, qui iã ausugere parabat. Ut autem diluxisset, Aegypti

præses, cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequeretur, acersitis autem ijs, qui erant cū Demetrio, soluit à vinculis collaudatos, quod soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat, ut hoc titulo dimitterentur. Clamabat autem Demetrius, sibiq; non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficias habiti uiderentur, uel commiseratione, uel ob id auldis, quod non aufugissent, dimitti. In summa compulere iudicem, ut causam exactius excuteret. At hic ubi reperit, nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autem seorsum quoq; admiratus, liberos esse iussit, consolans super poena, quam tulerant, præterius in uincula coniecti. Quin etiam ambos munere profecutus est, idq; de suo, Antiphilum drachmarum decem millibus, bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nunc quidem in Aegypto est. Demetrius autem sua quoq; uiginti millia relinquens amico, concessit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantum hoc locutus Antiphilo, merito sibi iā ignoscendum uideri, quod tum ab eo discederet. Neque enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret, esse, qui erat, uidelicet qui possit paucis esse contentus, neq; illum amplius egere amico, quippe cui res iam feliater haberent. Huiusmodi sunt Toxaris amici græci. Quid ni initio notasses nos, tanquā quæ uerbis nos actarem, idem profecto relaturus erā tibi cōplures orationes, atq; eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio, cum interim pro seipso nihil defenderet, pro Antiphilo uero, lachrymas

*funderet, atq; etiam supplex esset, totamq; causam
 in sese reciperet, donec Syrus flagris cæsus ambos
 eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos
 mihi primum memoria suggestit, tibi narrauerim
 præclaros, ac firmos amicos. Quod reliquum est,
 iam decedens à narratione, tibi dicendi partes tra-
 do. Tu porro uti Scythas his non inferiores refe-
 vas, sed longe præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si
 quid de dextra sollicitus es, ne ea tibi præcadatur.
 Verum oportet strenuum præstare uirum. Etenim
 res quædam uehementer ridicula tibi contigerit, si
 cum Orestem, ac Pyladem admodum sophistæ lau-
 daris, pro Scythia dicens orator ignauus appare-
 as. **Toxa.** Recte tu quidem Mænesippe, qui q-
 dem ad dicendum etiam adhortaris, perinde quasi
 nihil sollicitus sis, ne tibi lingua exeat, uicto in
 narrationibus. sed iam exordiar, nihil quidem,
 quemadmodum tu, uerbis phalerans, atq; adornas
 (neq; enim is Scytharum mos) præsertim cum res
 ipsæ longe magis loquantur, quàm uerba. Nihil au-
 tem eiusmodi expectaueris à nobis, cuiusmodi tu
 commemorando laudibus extulisti, puta si quis sine
 dote duxerit deformem mulierem, aut si quis ami-
 ci filię nubenti, pecuniolam donauerit, duo talen-
 ta, ac per Iouem si quis sponte eat in uincula cum
 certo sciat se paulopost esse soluendum. Admodum
 enim leuia ista, neq; quicquam inest in his uel ma-
 gni negotij, uel uirile quod sit. Cæterum ego tibi
 referam multas cædes, bellaq; & mortes amicorū
 causa susceptas, ut intelligas uestra ista lusum esse,*

si cum scythias conferantur. Neq; tamen istuc sine causa factis. Sed merito parua ista miramini, propterea, quod non sunt uobis admodum graues occasiones declarandae amicitiae, quippe in alta pace uiuentibus. Quemadmodum nec in tranquillitate queas scire, bonus sit gubernator nec ne. Tempestate enim tibi opus fuerit, ad hoc ut dignoscas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, ut cedimus innudentibus, aut ubi forte concurrimus, pro pascuis, praedaq; pugnamus. Hic potissimum opus est bonus amicus, eoq; q̄ firmissime constituimus. amicitias, sola haec arma inuicta, atq; inextinguibilia esse iudicantes. Prius autem uolo tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum uos, neq; si quis aequalis sit, aut uicinus, uerum ubi strenuum quēpiam uirum conspexerimus, quiq; praecleara facinora patrare possit, in hunc omnes studio incumbimus, & qd̄ uos in ambiendis coniugijs, id nos in amicos facere non grauamur, dum quasi procos agentes, nihilq; non facientes, ne uidelicet frustremur amicitia, ne ue reiecti esse uideamur. At ubi iam in amicitias ceteris repulsis, delectus est qstiam, protinus foedus initur, ac iusiurandum, qd̄ sit maximū nimirum, et uictus eos pariter, et mortē appetiturum, si sit opus, alterum pro altero. Atq; ita facimus. Etenim simul atq; incisus digitis, sanguinem in calicem destillauerimus, summisq; intinctis gladijs, ambo pariter ad mouentes biberimus, non est quicquā, quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad hu-

iusmodi fœdera ad summum cres. Nam qui mul-
tis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo cõ-
muner istæ, atq; adulteræ uxores, arbitramurq; iã
non perinde firmam illius amicitiam fore, postea
quam est in plures partes dissecta. Exordiar autem
ab ijs, quæ nuper Dandamis fecit. Dãdamis enim
hic in conflictu cum sastronatis, cum esset captivus
abductus eius amicus Amizocis, Quin potius an-
te tibi iurabo nostrum insurandum, quandoqui-
dem istuc initio sum pollicatus. Non enim per Ven-
tum & Acnacem, quicquã mentiturus sum apud
te de Scythias amicas. Mnesippus. Equidem
tuum insurandum haud magnopere desyderabã,
proinde recte facis, qui nullum decorum iures.

Toxaris. Quid tu narras? An non tibi viden-
tur esse dii Ventus & Acnacis? Adeo ne te fugit
quod nihil sit maius mortalibus vitæ ac mortis? Per
hæc utiq; iuramus, quoties per Ventum, & Ac-
nacem iuramus, videlicet per Ventum, tanquam q
uiuendi sit causa, per Acnacem uero, ut qui mor-
tis sit author. Mnesippus. Atqui si ista idonea
causa est, profecto multos alios quoq; deos estis habi-
turi, tales qualis est Acnacis, puta iaculum, lance-
am, uenenum, funem, atq; his consimilia. Quando
quidem uariis est iste deus interitus, atq; innume-
rabiles aperit uias, quibus ad illum sit aditus.

Toxaris. Vide quàm contentiose nunc, quamq;
subdole facis, dum medio sermone interpellas me,
excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipse lo-
quente te silentium agebam. Mne. Age, non sum

istuc

Acnacis
glad. 512
Hort. V.
No. 7. 1. 1.
Acnacis
v. 1. 1.

istuc posthac facturus Toxaris. Et optimo iure obiurgas. quare perge confidenter, quod restat dicere, perinde quasi nec adsim, dum loqueris. adeo tibi silebo. Toxaris. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi, & Amzocæ, mutuum sanguinem pariter biberant, uenerant interea in regionem nostram Sauromatæ, cum equitum decem milibus, peditum autem bis tantum aduenisse ferebatur, ij nimirum, cum in nos irruissent imparatos, neq; expectantes illorum insultum, omnes quidcm cedere cogunt, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & uiuos abducunt, nisi si quis effugerat tranans in ulteriorem fluminis ripam, ubi nobis dimidium copiarum, et pars curruum erat. sic enim id temporis castra fueramus metati, haud scio quo consilio Archiplanorum, idest ducum nostrorū, ad utranq; Tanaidis ripam. Protinus itaq; & prædas abigere, & captiua abducere, & tentoria diripere, & curribus potiri, atq; ijs plerisq; cum uiris captis, & sub oculis nostris concubinas, uxoresq; nostras constuprare. Nos porro rem indigne tulimus. At Amzocæ, cum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum misere uinctus, simulq; calias, & sanguinis commonefecit. Quod simulatq; exaudierat Dandamis, nihil etiam conctatus, spectantibus omnibus, tranauit ad hostes, ibi Sauromatæ densatis telis irruerūt in illum, iam confixuri, nisi succlamasset Ztrim. Hoc uerbi si quis sonuerit, postea non interimunt, sed recipiunt, tanquam dedentem sese pretio redi

mandam. Moxq; ad illorum ducem adductus rem-
 poscebat amicum, ille redemptionis pretium postu-
 labat. Neq; enim prius dimissurum sese, nisi maxi-
 mam pro illo recepisset. Tum Dandamis, quæ possi-
 debam inq; ea omnia a uobis direpta sunt. quod
 siquid est, quod nudus prestare queam, id sum pa-
 ratus polliceri uobis, & imperato quicquid uoles.
 Et si ita uis, me ipsum huius in locum recipe, &
 abutere ad quodcumq; tibi lubitum erit. Ad hæc
 Sauromata, Nihil inq; opus retinere te, præsertim
 cum temet dedideris. Quin tu parte eorum, quæ
 possides, tradita, amicum abducto. Rogat ilico Dā-
 danus, quidnam uellet accipere, ille oculos postu-
 lat. Atque hic protinus exhibuit eruendos. Deinde
 ubi essent execti, iamq; pretium persolutum es-
 set Sauromatis, recepto Amicæ reuersus est inno-
 tens illi, unaq; tranantes incolumes ad nos redierūt.
 Id factum animū reddebat Scythis omnibus, neq;
 iam uictos esse rebantur sese, cum uiderent, quod
 apud nos esset bonorum maximum, id non dum
 esse abductum ab hostibus, uerum superesse egre-
 gam mentem, & in amicos fidem. At idem Sau-
 romatis formidinem non mediocrē inuiciebat, re-
 putantibus cum cuiusmodi uiris, si se præparassent,
 essent pugnaturi, tamen si tum quidem ex impro-
 so superassent. proinde sub noctem relictis maxima
 ex parte pecoribus, incensiq; curribus fuga sese
 subduxerunt. Porro Amicæ non tulit diutius, ut
 uideret ipse, amicos ceco Dandamide, sed ipse se-

met exoculauit. Atq; ita sedent ambo, omniq; cum honore à populo scytharum publicatus aluntur. Quid tale Mnesippeus referre posses? Etiam si quis tibi donet, ut possis uel decem alios ad istos quinque adiungere, etiam citra iusiurandum, si iuuis, ut & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam exposui, Tu uero si quem talem narrasses, non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admisturus, quemadmodum supplicarit Dandamis, & quomodo sit excæatus, & quæ dixerit, & quo pacto redierit, et quemadmodum exceperint eum scythæ, ad gratulantes, beneq; ominantes, atq; id genus alia, cuiusmodi uos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem, Belittam huius Amictocæ consobrinum. Is, ut detractum ex equo à leone Basthem amicum conspexisset, nam forte simul erant in uenatu, iamq; leo circumplexus illum iugulo admotus esset, atq; unguibus laniaret, desiliens & ipse inuolauit in tergum belluæ, reflexitq; in sese prouocatus, auertēsq; atq; inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit Bastham è rictu leonis eximere, donec leo omissio illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit. atq; ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuerit) Acinacem in leonis pectus defixit. Itaque pariter exanimati sunt omnes. nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se uicinis, altero amicorum, altero è regione leonis. Iam tertio ti-

bi referam Mnésippe Macentæ Lonchatæ, & Arsacomæ amantiam. Hic enim Arsacomus de peribat Mazeam Lenatnoris filiam, qui regnabat in Bosphoro, tum cum legatione sengeretur super tributo, quod Bosphorini semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem ultra diem legitimum distulerant. In convivio igitur cū Mazeam uidisset proceram, atq; decoram uirgineam, amore captus est, grauitiq; scrutinabatur. iam itaq; quæ de tributo agebantur, erant trāsa etq; Responderatq; illi Rex, convivioq; accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosphoro, uti proci in convivio petunt puellas, narrantes quinam sint, quibusq; rebus freti, decreuerint eas in matrimonium accipere. Atq; id temporis forte fortuna multi aderant in convivio proci, reges, ac regum filij, in his erat & Tigrapates Larum princeps, & Adymachus Machlynæ dux, alijsq; cum his permulti. oportet autem unumquemq; proci, posteaquam exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conviuari cum reliquis, tacitumq; accumbere. Deinde peracto convivio, postulata phiala, vinum in mensam effundere, atq; ita sponsam ambire, multum interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cum multi iam libassent, postulassentq; regna, & opes commemorantes, tandem Arsacomus, postulata phiala, non libauit (neq; enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicaretur in deum)

sed haustum bibens, Da mihi Rex inquit filiam tuam Mazeam uxorem, qui multo sum potior istis quantum ad opes, ac possessiones attinet. Leucanore vero admirante, neq; enim credebat rex pauperem Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse, percontanteq; quantum pecorum, aut quantum habes plaustrorum Arsacoma, nam ijs rebus uos dimites estis. immo nec plaustra inquit, possideo, nec armenta, uerum sunt mihi duo amici, honesti, probiq;, quales alij Scytharum nemini. At tum quidem ista dicens risus est, contemptuq; habitus, nissusq; temulentus. Mane uero reliquis praelatus est A dyrmachus, iamq; sponsam abducturus erat in Maeotidem ad Machlyenses. Porro Arsacomas domum reuersus amicus indicat, quemadmodum reiectus esset a rege, risuq; habitus in conuiuio, cum pauper esse putaretur. Equidem illis dixeram inqt, opes meas esse uos o Lonchae, atq; Macenta, uestramq; beneuolentiam longe praestare, multoq; firmiorem esse Bosporanorum opibus. uerum haec dicentem me subsannauit, contempsitq;, & A dyrmacho scilicet Machlyensi tradidit asportandam sponsam, quod aureas phialas se diceret habere decem, praeterea currus quaternis sedilibus octoginta, ad haec ouium, boumq; multam copiam. Sic uidelicet ante tulit fortibus uiris pecorum multitudinem, ope rosa pocula, et currus graues, proinde o amici dupliciter excrucior, nam & Mazeam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, non medio criter mordet animum meum. Arbitror autem &

nos ex aequo iniuria affectos esse. Etenim ad unum
 quenq; e nobis tertia contumelia pars pertine-
 bat, si modo ita unimus, quemadmodum capi-
 mus, cum coniungeremur, nimirum ut unus homo
 simus, iisdem dolentes, iisdemq; gaudentes. immo in-
 quit Lonchates, unus quilibet e nobis totus iniuria
 afficiebatur, tum cum in te ista fierent. Quomodo
 igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus? per
 partes inquit Lonchates negotium suscipiamus.
 Atque ego quidem recipio Arsaomae me caput ap-
 portaturum Leucatoris. Tu vero sponsam ereptam
 huic adducas oportet, ita fiat, inquit. At tu Arsa-
 oma, inter haec, nam his peractis, verisimile est
 exercitu, ac bello fore opus, hic mane, quo contra
 has & appares arma, equos, atq; aliarum rerum
 vim, quantum potes maximam. Facillime autem
 plurimos adiunxeris, partim quod ipse strenuus,
 partim quod nobis non pauci sunt familiares. Ma-
 xime vero si defederis in tergo bouis. Haec ubi
 placuissent, hic quidem quantum potuit, recta pro-
 fectus est in Bosporum, puta Lonchates, aliter, idest
 Macentes ad Machlyenses, eques uterq;. At Arsa-
 omas domi manens, & cum aequalibus contulit, et
 ex familiaribus vim hominum armavit. Denum
 & in tergo bouis defedit. Consuetudo autem de
 sedendo in tergo bubalo huiusmodi est apud nos,
 ubi quis ab alio laesus est, cupitq; ulasci, neq; par-
 se pugnae videtur, tum boue immolato, carnes fru-
 sallatim concisas igni torret. Dehinc ipse porrecto
 humi corio, sedet in eo, in tergum reductis manibus

more eorum, qui à cubitis uincti sunt. Et hæc quidem apud nos maximum est supplicandi genus. A ppositis autem bonis carnibus, aduentibus domesticas, præterea si quis alius uelit, quisq; partem sibi sumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidem equites præbiturum se quinque suoque cibo, suoque stipendio, ille decem, alius plures, alius armatos pedites quos possit, atque qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus & certissima fide coheret, & hostibus expugnatio difficillima est, non aliter quam si iureiurando esset adactus. Nam in tergo ascendisse, infestus iurandi est. Arsacomas igitur his in rebus procurandis satagebat. Coieruntq; illi equites quidam circiter quinque mille, tum armati, ac pedites promiscue, uices mille. At Lonchates, ubi ignotus peruenit in Bosphorum, regem adit, tractanti quiddam de regni negotiis, aitq; uenire quidam sese publico scytharum nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille ubi dicere iussisset, De publicis inquit, negotiis hæc in præsentiarum denuntiant scythæ, ne uestri pastores in planiciem usque transgrediantur, sed intra Trachonem pascant. Cæterum latrones, de quibus expostulatis, regionem uestram incurfent, negant eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quenasq; lucri causa prædari. Quod si quis illorum deprehendatur, te dominum esse, ut punias. Hæc qui-

dem illi denunciant, at ego tibi indicō, gravem in
 vos insultum futurum ab Arfacoma Mariantæ fi-
 lia, qui nuper legatum egit apud te, idq; (opinor)
 cum filiam tuam postularit, non affectus sit abe-
 te, ob id indignatur, sedetq; in tergore turrino, sen-
 ptimum iam diem, contractusq; illi est exercitus
 haud exiguus. Audiui, inquit Lenamor, & ipse,
 cogi vim copiarum in tergum bonis. Quod autem
 adversum nos cogerentur, quodq; Arfacomas huius
 rei esset impulsor, id vero me fugerat. Atq; in te
 inquit Lonchates, hic apparatus constituitur. Mihi
 autem inimicus est Arfacomas, graviterq; fert, qđ
 sibi præferat à natu maioribus, et qđ in oibus il-
 lo videar esse præstantior. Quod si mihi spon-
 deris alteram filiam tuam Barcetim, alioqui nec
 indigno uestra affinitate, brevi tibi reversus aspectus
 eius apporatuero. Spondeo Rex inquit, videlicet
 supra modum formidine correptus, propterea quod
 non ignoraret iratum sibi Arfacomam, tueret alim-
 as quoq; metuerit semper Scythas. At Lonchates,
 iurato inquit, te præstaturum pacta, neq; inficiatu-
 rum. Id cum fieret, iamq; resupinatus in cælum
 intrare uellet, Absit inquit, ut hic, nequis specta-
 tium conijciat, qua gratia iuremus. Quin potius
 hoc templum Martis ingressi, oclusis foribus ius-
 iurandum edamus, ubi nullus exaudiat. Nam si-
 quid horum inaudierit Arfacomas, uereor, ne me
 ante bellum immolet, manus iam nunc non parua
 cinctus. Introeamus inquit Rex, Vos autem absistite
 te quamlongissime. Neq; quisquam ad templum

adeat, quem ego non accersiuero. Posteaquam igitur ipsi quidam introgressi sunt, satellites autem procul absteruere, vibrato gladio, simulque altera manus obturato ore, ne uociferaretur, ictum in pectus ad ege. Deinde caput defectum sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulans interrim cum illo, breuique sese dicens ad futurum, tanquam ad negotij quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eo, ubi equum uinctum reliquerat, consensu illo redequitauit in Scythiam. Porro nemo est eum insecutus, quippe diu ignorantibus Bosphorinis, quod acciderat, non ubi rescissent, factiose de regno, de certantibus. Hac itaque gessit Lonchates, praestitumque promissum, allato Leucanoris capite. Porro Macentes in uia factus certior super ijs, quae in Bosphoro acciderant, peruenit ad Machlyenses, Primusque illis nuntium attulit de Rege trucidato. At populus inquit, te A dyrmache, generum sis, ad regnum uocat. Proinde fac, ut ipse prior occupans imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella uero te sequatur a tergo in curribus. Facile. n. isthoc pacto tibi conualiaueris multitudinem Bosphororum, ubi Leucanoris filiam cognouerint. Ego porro non solum abauus sum, uerum etiam sponsae tuae cognatus maternus, siquidem nostra est gente Masteram Leucanor ascinit uxorem. Et nunc tibi adsum, missus a Masterae fratribus, qui sunt in Alania denuntiantibus, ut quam potes ocysissime, te recipias in Bosphorum, neque circumspectes, donec imperium ad Eubiotum deueniat, qui tamen si frater

notus est Lencamorus, athen scytharum partibus
 semper fuit, cum Alanis similitates gerit. Hæc quæ-
 dem dicebat Macentes. Erat autem eodem cultu eæ-
 demq; lingua cum Alanis. Commune enim hor-
 rum utrumq; Alanis cum Scythis, nisi quod non
 magnopere comati sunt Alani, quemadmodum
 Scythæ. At Macentes in hoc quoq; illis erat assi-
 milis, uidelicet detonsa coma, quatinus convenie-
 bat Alanum minus esse comatum quàm Scytham.
 Itaq; his rebus factum est, ut illi fides haberetur,
 putareturq; Mastæa, ac Mazæa cognatus esse. Et
 nunc inquit ó Adyrmache, ad verumvis para-
 tus sum, vel proficisci tecum in Bosphorum, si ue-
 lis, vel manere, si sit opus, ac sponsam adducere.
 Istuc equidem inquit Adyrmachus, longe malior,
 quandoquidem cognatus es, te puellam adducere,
 Nam si nobiscum unâ proficiscaris in Bosphorum,
 unum dūtaxat equitem numero addideris. Quod
 si mihi uxorem aduexeris, multorum instar fueris.
 Atq; ita factum est, & hic quidem iter ingressus
 est, Macentæ tradens ducendam Mazæam, quæ
 uirgo etiam dum erat. At ille per diem quidem
 illam curru uehebat, uerum ubi nox incubuisset,
 impositam equo (nam id curarat ut alius quidam
 eques sese consequeretur) tum insiliens & ipse ne-
 quaquam deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed de-
 flectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mi-
 treorum montibus, cum uirginem interim aliquo-
 ties interquiescere iussam resocillasset, intra tridu-
 um a Machlyensibus in Scythiam usq; peruen-

sur est niam, statimq; equus eius ubi defuisset a-
curfu, paulisper astans exanimatus est. Porro Ma-
centes Arsacome Mazeam in manum dans, Ac-
ape inquit, a me quoq; id, quod sum pollicatus. At
illo ad insperatum spectaculum stupefacto, gra-
tiasq; agente, Desine inquit Macentes, ac noli me
alium a teipso putare, nam mihi profecto gratias
agere, ob hæc, quæ feci, perinde est, ac si sinistra
mea gratias agat dextera, quod vulnerata sibi
subministravit, atq; officiose curâ egit ægrotantis.
Ridicula nimirum & nos fecerimus, si iandu-
dum commissi, & quatenus licet, in unum confla-
ti, magnum adhuc esse credamus, si qua pars na-
stri officiose quid egerit pro toto corpore. Etenim
pro seipso fecit, cum pars sit totius beneficio adiu-
ti. Atq; ad hunc quidem modum Arsacome gra-
tias agenti Macentes respondit. Cæterum Adyr-
machus, ubi sensit insidias, non prexit ire in Bospo-
rum, iam enim Eubiotus rerum potiebatur, acer-
situs à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus, ue-
rum in patriam reuersus cum ingentibus copijs,
irrupit in Scythiam, pauloq; post irruit, & Eu-
biotus, cum Græcos undecunq; poterat secum du-
cens, tum Alanos, & Sauromatas accersitos,
utrinque uiaes millenos. Coniunctis autem co-
pijs, Eubiotus, atque Adyrmachus nonaginta mil-
lia confecerunt. Atq; ex his tertia pars equites sa-
gittarij, nos autem (nam & ipse ad hanc expe-
ditionem contuleram, addens ijs, qui tergum tau-
rinum conuenerant, equites meopte sumptus in-

structos centum) contractis haud multo minus tri-
 ginta millibus, una cum equitibus, operiebamur in
 sultum, ductore Arsacoma. ne autem adiuuenter il-
 los conspeximus, contra duximus agmen, praemis-
 sis in hostem equitibus. Atq; ubi iam diu acriter
 esset pugnatum, tandem cessare nostri, interrupta
 phalange. Postremo in duo desertum est uniuersum
 agmen scythicum, pars subduxit sese, non omni-
 no palam uicta, uerum ita fugiebat, ut locum da-
 re uideretur, a deo ut Alani ad multum tempus in-
 sequi non auderent, partem alteram, quae eadem
 erat imbecillior cingentes Alani, ac Machlyenses;
 undequaq; cedebant, confertim emissis iaculis, atq;
 sagittis, sic ut uehementer laboraretur à nostris,
 qui tenebantur obsessi. Et iam pleriq; arma proie-
 cerant, quorum in numero forte erat Lonchates,
 et Maecentes, iamq; ambo uulnus acceperant, dum
 uterq; pro altero periclitaretur. Hic quidem adu-
 lto femore, puta Lonchates. Porro Maecentes feru-
 ri saucato capite, tum conto in humerum impacto.
 Quod simulatq; sensit Arsacomas, cum in altero
 agmine esset nobiscum, turpe ratus, si desertis ami-
 cis non adesset, subditis equo calatibus, cum cla-
 more in hostes tendere coepit, sublato gladio, adeo
 ut Machlyenses uim animi non sustinuerint, sed
 uiam illi fecerint, ut transiret. At ille receptis ami-
 cis, tum aduocatis & alijs impetum fecit in Achr-
 machum, impactoq; in cervicem gladio, ad Ro-
 nam usque disseuit. Quo fuso, dissipata est omnis
 acies Machlyensium, paulo post & Alanorum.

Denique cum ijs Græci quoque. Atque ita rediit græta prælio nos superiores extitimus, diuque seruius insecuti, trucidantes, donec nox finem imposuit. Postero die ab hostibus uenerunt legati, qui supplices pacem, atque amicitiam orarent. Bosphorani duplicatum tributum pensuros se se pollicebantur. Machlyenses obsides daturos se confirmabant. Aiani ita et inuasionem compensaturos se se spondebant. Ut si in diuitias nostro nomine uellent aggredi, quibus et multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragijs, In primis autem Arsacem, et Lonchatæ pax inita, duobus illis, cunctæ pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi uane sipe audent scythæ amicorum causa facere.

Mnesip. Tragici prorsus o Toxari, fabulisque familia. Et propitius sit Anaces et Vetus, per quos iurasti, si quis ista non credat, non ad modum reprehendendus esse uideatur. Toxaris. At uide uir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia uel ista proficiatur. Quanquam non me deterrebit non habenda fidem, quo minus et alia his consimilia referam, quæ nouerim a scythis esse gesta.

Mnesip. Tantum ne longum facias uir optime, neque usque adeo admissis, uagisque utare sermonibus, ut nunc sursum, ac deorsum Scythiam Machlyanamque percurrent, deinde in Bosphorum discedem, postremo rediens, prorsus abutere silentio meo. Toxaris. Parendum tibi, et hanc præscribenti legem, dicendumque paucas, ne fatigeris una nobiscum, audiendo circumsistens. Quin magis

TOXARIS

auscultat quæ in me ipsum amicus sisinnes nomine præstiterit. Cum enim Athenas relicta patria profiscerer, idq; cupiditate græcæ matrum literarû, appuleram Amasstrim ponticam. Ea est urbs haud procul à Caranube diffusa in promontorio obuia ijs, qui à Scythia navigant. Comitabatur autem sisinnes mihi à puero amicus. nos igitur, ubi res quasdâ importatas in portu spectassemus, in eumq; è navî subduxissimus e minus, nihil suspicientes mali, interea sires quidâ effracta fera sustulerunt uniuersa, adeo ut non reliquerint, quod uel in eum diem sufficere posset. Ergo cum domum essemus reuerſi, cognito quod acciderat, non uisum est incusare uel uicanos, qui plures erant, uel hospitem, ueriti ne perisq; sycophantæ uideremur, si dixissemus nobis

Darius nūc ab aliquo sublatus esse Darios quadringētos, tum uestium permultum, ad hæc impetia quædam, deniq; quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus, quid esset faciendum, omnium rerum egeni, idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uisum est, statim demerso in ilia Amace, uitam fugere, prius quàm igneum quippiâ, aut indignum esset ferendum, uel fame uel siti enecto. conera sisinnes consolabatur, obsecrans nequid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese, unde nobis uictus suppeteret. Et eo quidem die baiulâdis è portu lignis nobis allata mercede, uictum suppeditauit, mane autem obambulans in foro, pōpam quandam aspexit iuuenem (quemadmodum aiebat) elegantium, ac strenuorum, Hi nimirum uiri

Darius nūc
in q. m. f. s.
cu. D. a. i.
in q. m. f. s.
in q. m. f. s.

tum lecti, uti mercede proposita certamen intrent, in tertium diē erant decertaturi, Ergo cum omnes huius negotij conditiones audisset, accedens ad me atque posthac inquit, Toxari, ne ipsum pauperem dixeris, siquidem tertio ab hinc die, diuitem te reddidero. Hæc ait, atq; interea ægre parato uictu, cum iam spectaculum esset institutum, spectabamur. Et ipsi etenim assumptum me duxit in Theatrum; tanquam ad iucundum aliquod, novumq; spectaculum Græcorum. Ergo ubi consedissemus, spectabamur. Ac primo quidem loco feræ partim iachis confixæ, atq; à canibus agitatæ, partim in homines quosdam ninctos emissæ, nocētes quospiam, ita ut coniciebamus. ut autem pradiierunt q̄ erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuvene quodam prægrandi, dixisset præco. Si quisquē uelit cum hoc singulari certamine congregi, prodeat in medium, præmium pugne accepturus, drachmarum decem millia: ibi protinus assurrexit Sisyroes defiliens, polliceturq; se dimacurum, simulq; poscit arma. Tum acceptam mercedem decem millia, mihi deferens in manum dat. Si uicero inquit Toxari, una proficiscemur, suppetetq; commeatus, sin cecidero, sepulto me, redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. at ille sumptis armis, reliquum quidem corpus munivit, at galeam nequaquam imposuit, sed nudo conspersus capite pugnabat. Et initio quidem ipse uulnus accepit, reuorto gladio fuciso poplite, ita ut multum sanguinis deflueret. Ego intus iam

metu praemortuus eram. At ille confidentius
 innudentem aduersarium observans, ferit in pe-
 ctore, transfigitq; ita ut protinus ad pedes illi-
 us procumberet. ille fessus, & ipse vulnere mortuo
 incumberebat: parumq; aberat, quin ipse quoq;
 efflaret animam. At ego accurrens crexi, animumq;
 reddidi. Porro ubi dimissus est, iam victor decla-
 ratus, sublatum illum, domum deportavi, multūq;
 temporis curatus à medicis, supervixit quidem, ho-
 dieq; agit apud Scythas, ducta in matrimonium
 sorore mea, claudius tamen adhuc est ex vulnere.
 Hæc res Mnesippenon apud Machlyncses, neq; in
 Alania gesta est, ut testibus careat, & ficta credi
 queat, verum complures extant Amastriani, qui
 de pugna Sissinnæ memorant. Finem iam faciam,
 si tibi quinto loco factum Abauchas reculero. Ap-
 pulit aliquando Abauchas hic in Boristenen-
 sum civitatem, secum adducens & uxorem, quā
 unice diligebat. liberos duos, alterum quidem mas-
 culū lactentem, altera vero erat puella septem an-
 nos nata. Erat autem peregrinationis comes, & ho-
 ius amicus Gyndanes, atq; is quidem è vulnere la-
 borans, quod in via acceperat à latronibus, qui
 eos fuerant adorti, cum quibus dum pugnaret,
 ictus est in femore, ita ut ne stare quidem posset
 præ cruciatu. Itaq; noctu dormientibus illis, nam
 forte in coenaculo quodam diuersabatur, ingens or-
 tum est incendium, omniaq; circumclusit, iamq; flā-
 ma undique domum circumdedit. Ibi experrectus
 Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa uxo-
 re, quæ inhærebat,

re, quæ inhærebat, iussâq; ut ipsa sese seruaret, amico in humeris sublato, descendit, perrumpens quæ euasit, ita ut nequaquam incendio dederetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulâ, ut sese consequeretur. Ea uero semiuersa abiecto ex ulnis infante, uix exiliit e flamma. Deinde puella una cum illa ueniens, penè et ipsa extincta est. post hæc cum probro obiectaret quispiam A bauchæ, quod desertis liberis, atq; uxore, Gyndanem extulisset, immo liberos inquit denuo parare, haudquam difficile, tum incertum an ij boni sint futuri. porro annicum, diu fuerit prius, quàm inueniam talem, qualis est Gyndanes, cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi Mnesippe e pluribus his quinque propositis, iam tempus est pronuntiari utri nostrum aut linguam, aut dextrâ oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex?

Mnesip. Nemo. Neq; enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin quid agemus? Quin in præsentiarum nullo proposito scopo sumus iaculati, de integro deiecto arbitro alia amicorû paria apud illum referamus, deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, uel mihi lingua, uel tibi dextra, aut si hoc crudele, quando tu anniciâ admirari uisus es, ego nihilo secius puto, nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem, neque pulchriorem, quin ipsi quoq; in unum copulati, illud approbamus, ut ex hoc die in totam usq; uitam simus amici, utriq; uictores, utriq; maximis potiti præmijs, uidelicet pro uincta lingua, unaq; dextra

TOXARIS

binas uterq; habituri, atq; in super oculos quoq; quaternos, pedesq; quaternos, in summa duplicia omnia. Eiusmodi nanq; quiddā est cum duo, tresq; copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt senis manibus, ternisq; capitibus hominem. siquidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent, ut dignum est ijs, qui amicitia coniuncti sunt. Toxaris. Probe dicis, atq; ita faciamus. Mnesip. Verum neq; sanguine opus est Toxaris, neq; Acinace, qui nobis amicitia confirmet, Hæc enim confabulatio, & quod eadem amamus, id multo certius est callice illo, quē bibitis, propterea quod huiusmodi non obligationē sed animum postulare mihi videntur. Toxaris. Placent ista, iamq; amici, atq; hospites simus, tu mihi hic in Græcia, ego tibi si quando in Scythiā perveneris. Mnesippus. Nimirum ut sis sciens nequaquam me pigeat uel longius etiam proficisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratione coniicio.

Ornatissimo in Christo patri D. Renato Episcopo Car-
nuten. ~~Episcopo Carnutensi~~ Canonicus or-
dinis divi Aurelij Augustini. S. P. D.

U in multis modis compertum habere or-
natissime pater q̄ candide de meo ingenio
lo, meūq; nugis sentias, uir alioqui naris
emanatissimæ, profecturus in Italiā, ut esset inte-
rim qđ te tui Erasmi commonesceret, Luciani Pseu-
domantem nisi, sceleratissimum qđem illum, sed quo
nemo sit utilior ad deprehendēdas, coarguendāsq;
quorundā istorum imposturas, qui nunc quoq; uel
magicis miraculis, uel ficta religione, uel adsimula-
tis condonationibus, alijsq; id genus præstigijs uul-
go suum facere solent. Eū igitur leges (uti spero)
non modo cum fructu aliquo, uerum etiam sum-
ma cum uoluptate, propterea qđ excellentia tua, qđ
præter generis claritatem, fortunæ splendore, muna-
ris auctoritatem, serijs illis, ac tetricis in studijs est
absoluta, tamen propter summam ingenij festiuita-
tem, miramq; morū iucunditatem, non solet admo-
dum, ab his etiam elegantioribus musis abhorrere,
ac frugiferas has nugas arduis illis negotijs liben-
ter intermiscere. Porro quicquid est uel nigri salis,
quem Momo tribuunt, uel candidi, quem Mercurio
ascribunt, id omne in uno Luciano copiosissime re-
perias licebit. Carnutensis oppidi tam splendi-
dum profecto, tamq; celebre sanum fulmine con-
flagrasse, dici non potest quā feram acerbe.

Vale.

LVCIANI ALEXANDER,
SEV PSEVDOMANTIS,
ERASMO INTER-
PRETE.

V quidem charissime Celse, leuem
forte quandam, ac facilem provin-
ciam tibi uideris, cum iniungis, ut
Alexandri Abonotichitæ im-
patoris uitam, commenta, neq; non au-
daciâ, præstigiâq; libro comple-
xus, uolumen ad te transmittam, uerum si quis ea
constat omnia ad plenum enarrare, id profecto nō
minoris sit negotij, q̃ Alexandri eius, cui Philip-
pus fuit pater, res gestas literis prodere, tantus hic
scelere, quantus ille uirtute, attamen si candidè, igno-
scenterq; legere uoles, & quod narrationi decet
id ex te imputare, atq; addere, conatum hūc te æ-
thore capeßam, & Augi bubile si non omne, at
certe pro mea uirili repugnare nitat, paucis aliquot
elatis cophinis, nimirum ut ex his coniecturam fa-
cias, quantus, quamq; immensus fuerit finis uni-
uersus, quem ter mille boues multis annis red-
dere potuerint. Sed amborum interim nomine æ-
lumuiam uereor tuo pariter, ac meo, tuo, qui iube-
as memoriæ, literarumq; monumentis tradi, uerū
longe sceleratissimum, meo, qui summam operam in
huiusmodi, narratione, rebusq; gestis hominis, quæ
nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in fre-
quentissimo quopiam & amplissimo theatro spe-

etari à simijs, aut uulpibus discriptum, quanquam
siquis hoc crimen nobis impegerit, poterimus &
ipsi nos exemplo quodam simili tueri, etenim Ar-
rianus ille discipulus Epicteti uir inter Romanos
cum primis laudatus, ac per omnem uitam in lite-
rarum studio uersatus, cum simile quiddam fecerit
pro nobis quoq; respōsurus est. Nam is quidem Til-
libori latronis uitam descripsit, nos uero multo cru-
deliorem latronem memoriae prodemus, quippe q̃
non in syluis, ac montibus, sed ipsis in urbibus sit
latrocinatus, neq; qui Miniam tantum, aut Idam sit
pergrassatus, neq; paucis quasdam Asiæ partes, uē
delicet desertiores depopulatus, sed qui uniuersam
(ut ita dixerim) Romanorum ditionem suo com-
plerit latrocinio. Ac primum tibi depingam ho-
minem, effigiem eius quoad potero proxime uerbis
adumbrans, tametsi non sum admodum pingendi
peritus. Corpore igitur, ut interim & hoc tibi re-
præsentem, procerus erat, & aspectu decorus, pla-
nēq; specie diuina quadam, ac maiestatis plena, co-
lore atndido, barba non admodum hirsuta, coma
partim natua tectus, partim apposititia. sed hoc
adeo scienter efficta, ut uulgus ferē non sentiscer-
et imitatum, ascititiamq; esse. Oculi uehementer
acres, ac uersatiles, tum diuinum quiddam relucen-
tes, uox dulcissima, pariterq; clarissima. In sum-
ma quoad has res, nulla ex parte poterat impro-
bari, ac figura quidem hominis erat huiusmodi.
Cæterum mens, atq; animus. O malorum depul-
sor Hercules & auersor tristem Iupiter serua-

ALEXANDER

luresq; dioscari in hostes potius contingat inadere,
 quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium.
 Siquidem ingenio, solertia, acumine longe præsta-
 bat cæteris mortalibus, tum curiositas, doctitas, me-
 moria, & ad disciplinas ingenij felicitas, horum
 nunquodq; supra quàm credi possit illi suppete-
 bat, quibus tamen pessimam in partem est usus. Ee-
 cum haberet arma tam egregia sibi supposita,
 ilico nimirum omnium, qui essent sceleribus nobi-
 litati, facile summus enasit, uel superior. Cecro-
 pibus, Euribato, Phrynonda, Aristodemo, Sostra-
 to. Nam ipse cum aliquando Rutiliano scriberet
 genero, modestissimèq; de sese loqueretur, Pytha-
 goræ semet adsimulabat. Atqui ueniam mihi da-
 bit Pythagoras, uir ille quidem sapiens, ac mente di-
 uina, cæterum si huius ætate uixisset, puer (sat scio)
 præ hoc uisus fuisset. sed heus tu per gratias, at-
 ne putes hæc in Pythagoræ contumeliam me di-
 cere, quas uelim eos similitudine rerum gestarum
 committere. Verum si quis deterrima quæq; &
 probrosissima, quæ de Pythagora per calumniam
 feruntur (quibus equidem haudquaquam fidem
 perinde ut uerus habuerim) si quis tamen conferat
 in unum, ea nimirum omnia uix etiam mini-
 mam particulam adæquent Alexandrinæ uer-
 sitatæ, prorsum enim imaginare mihi, & cogita-
 tione finge, quammaxime uariam ingenij tempe-
 raturam, indolemq; ex mendacio, dolis, periurijs,
 maleficijsq; confusam, promptam, audacem, uersa

tilem, & ad efficiendum, quæ cogitasset, nullum
 refugientem laborem, appositam ad persuaden-
 dum, cuiq; facile fides habenda uideretur, tum quæ
 uere simularet optima, quæq; ea, quæ a mente
 essent diuersissima præ se ferret. Primum igitur
 nemo cum illo congressus est, qui non hac cum o-
 pinione discesserit, ut eum mortalium omnium o-
 ptimum, æquissimumq; præterea simplicissimum,
 minimeq; fallacem iudicaret. Accedebat ad hæc
 omnia grandium rerum conatus, cum nihil pusil-
 lum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret
 animam. Ita, cum esset adolescentulus adhuc for-
 mosus admodum, ætate uidelicet tenera, ac uelut
 herbefcente, id quod licebat partim e stipula con-
 ijcere, partim audire ex ijs, qui ita prædicabant,
 passim sese prostituebat, ac mercede sui copiam fa-
 ciebat ijs, quibus lubitum fuisset. Inter multos au-
 tem incidit in hunc amans quidam præstigator
 ex eorum numero, qui magiam, & diuinas in-
 uentiones profitentur, tum illectamenta ad concu-
 liandam in amoribus gratiam malorum immis-
 siones in hostes rationem eruendi, reperiēdiq; the-
 sauros, hæreditatem, successiones. Hic ubi conspi-
 ceret bene ingeniatum puerum, atq; ad submi-
 nistrandum arti, negotioque suo propensissi-
 mum, utpote qui non minus illius adamaret ma-
 leficium, quam ipse huius formam, erudit eum,
 semperq; deinceps pro ministro est usus. At is
 publicanus, quidem & apud vulgus medicum
 scilicet agebat, didicerat autem apud Thoomis

ALEXANDER

egyptij coniugem

Pharmaca mista salubria multa, at noxia multa.
 Quorum omnium successor hic, atq; hæres factus
 est. Porro doctus ille & idem amator natione Tya-
 næus erat, videlicet ex eorū numero, qui cum A-
 pollonio Tyaneo diligenter erant uersati, totamq;
 illius tragœdiam pernouerant. Vides quamam e-
 schola tibi hominem refero. Verum ubi iam bar-
 ba plenus esset Alexander, Tyaneo illo uita de-
 functo, in egestatem redactus, deflorescente simul
 & forma, unde uictum parare licuisset, nihil po-
 stea paruum agitabat animo. Sed inito commercio
 cum Byzantino quopiam annalium scriptore uiro,
 qui in certamina descendunt omnium, ingenij lon-
 ge sceleratissimi, Coctonas, opinor, erat nomen, cir-
 cumbant, imposturis ludificantes, ac pingues ho-
 mines (sic enim illi peculiari magorum lingua, uul-
 gus appellant) detondentes. In his Macetim mulie-
 rem opulentiam nacti sunt, natu quidem grauiorē
 illam, quā ut amoribus esset idonea, sed quæ stu-
 deret etiam dum amabilis haberi. Ab hac uictus
 copia suppeditabatur, atque hanc ex Bithynia in
 Macedoniam usq; sunt consecuti. Nam illi patria
 erat Pelle, qui locus olim floruit sub Macedonicis re-
 gibus, nunc a paucis, ijsq; obscuris, & humilibus
 incolitur. ibi cum conspicerent, immensi magnitudi-
 ne dracones placidos admodū, ac mansuetos adeo
 ut à mulierculis aderentur, & cum pueris una cu-
 barene, & calcantes ferrent, neq; commouerentur,
 siquis stringeret, premereq; deniq; perinde, atq;

infantes lac e' papilla sugerent (nam sunt id genus apud illos permulti, unde uerisimile est, olim illam de Olympiade fabulâ increbuisse, cum Alexandrum conciperet, huiusmodi dracone quopiâ opinor, cum ea concubente) mercati sunt ex his serpentibus unum, qui esset pulcherrimus, obolis sane paucis. Atq; (ut Thucydides uitar uerbis) hinc iam bellum oritur, nimirum cum duo facinorosissimi, & immani audacia præditi, neq; non ad maleficia promptissimi, societatem iniissent, facile per penderunt, hæc duo potissimum in hominum uita tyrannidem obtinere, spem, ac metum, quorum uterq; si quis ad commoditatem uteretur, fore ut is ilico ditesceret. siquidem utriq; iuxta, uel ei, qui metu laboraret, uel huic, qui spe teneretur, uidebant præscientiam quammaxime necessariam esse, sum meq; desiderari, atq; hac uia Delphos olim fuisse ditatos, factosq; celebres. Præterea Delum, Claurum, & Branchydes, nimirum hominibus perphos, quos modo dixi, tyrannos ad sacra confluentibus, ac futura prædiscere cupientibus, atq; huius rei gratia Heattombas immolantibus, aureosq; dedicanti bus lateres. Hæc ubi inter sese uersassent, ultroq; ac citro agitassent, uisum est uaticinium, oraculūq; constituere. etenim si res ea processisset, sperabant se protinus diuites, atq; felices fore. Quod quidē negotium magnificentius etiam illis successit, quàm expectauerant initio, et uel spe melius euenit. Hic iam spectare cœperunt, primum quidem de loco, deinde quonam exordio, quâue ratione negotium

oportere auspiciari. Coconas igitur Chalcedonem opportunam esse censuit, neque regionem a negotiatoribus frequentatam, tum Thraciae, Bithyniaeque confinem, neque longe distantem ab Asia, Galatiisque cunctis item imminuentibus populis. At eduerso patriam suam praetulit Alexander, nam aiebat, id quod erat res, ad huiusmodi negotiorum auspiciationem, aggressionemque hominibus opus esse crassis, et stolidis, et qui uiderentur admissuri. Cuiusmodi Paphlagones affirmabat esse hos, qui supra Aboni murum incolunt, nempe supersticiosos plerosque, ac stolidos, qui si quis tantum apparuisset, tibianem aut tympanistam, aut qui cymbala pulsaret, secum adducens, cribro (quod aiunt) iudicant, ilico uehementer omnes in illum inhiunt, et perinde ut coelitum quempiam intueantur. Hae de re cum controuersiae non nihil inter illos fuisset, tandem uicit Alexander. Itaque profecti Chalcedonem (nam id oppidum uisum est hac parte habere non nihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios uetustissimum, aereas defodiunt tabellulas, quae dicerent, breui admodum Aesculapium una cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturum. Eae tabellae, cum essent de industria repertae, facile effecerunt, ut hic rumor in omnem usque Bithyniam, ac Pontum dimanaret, multo autem ante alios in Aboni murum. Nam hi protinus statuerant etiam templum erigere, iamque fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chal

ædone relictus Coconas anapitia quædam, atq;
ambigua, obliquaq; conscripsit responsa. Deinde
paulopost diem obit a' uipera (sicut opinor) ictus.
in huius demortui locum accersitur Alexander, ac
suæcedit iam comatus, cæsariæq; promissa, tunicam
indutus purpuream albo intermixtam, supra eâ
ueste amictus candida, falce[m] tenens exemplo Per
sei, a' quo se maternam genus ducere prædicabat.
At perditissimi illi Paphlagonæ, cum ambos il
lius noscent parentes obscuros, atque humiles, ta
men oraculo crediderunt ita cænenti.

- Persides genere gratus Phœbo iste uidetur,
 - Dius Alexander Podaliri sanguine cretus.
- Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac na
tura mulierosus, adeo ut a' Triaz ad Paphlagoni
am usq; in Alexandri matrem sit incatus, ille
ctusq; Repertum est aliud oraculum, quasi Sibyl
le prædiuinantis.

- Ad maris euxini littus, iuxtaq; sinopam
- Tirside erit quidam ausonia de gente sacerdos,
- Qui prima ex monade, tribus ac decadis refe
rabit
- Quinq; alias monades, uicenaq; ter repetita
- Quadrorbem numerum, referentem nomina diui,
- Qui ueniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexander itaque sæpius inuectus in patriam,
cum eiusmodi Tragoedia, conspicuus erat, ac splen
didus, cum interm furore afflatus sese nonnun
quam adsimulabat, ore spuma completo, id quod
ille fatale effluebat, radicle (ea est herba lauandis

lanis idonea) radice commanducata. Ceterum illis diuinum quiddam, ac formidandum spuma uidebatur. At multo ante sibi finxerant, parauerantq; e' linteis confectum draconis caput, quod speciem quandam humanam præ se ferret, colorū fæcis mire adsimulatum, quodq; pilis equinis os et aperiret, et clauderet. Tum lingua (sicut est draconum) bisulca atra prominebat, quæ et pilis agebatur. Porro Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur, cum res postularet, tum ab illis proferendus, unaq; in partem Tragœdiam acturus, uel princeps potius huius futurus fabulæ. iam uero ut erat maturum aggredi, tale quiddā machinatur noctu ueniens ad templi fundamenta nuper effossa. Confluerat autem in eis aqua, siue quod ea indidem alicunde destillauerat, siue quod ex æthere deciderat, illic ouum antea excauatum deponit, quod qdem intus occultabat fœtum recens editum serpentis. Id cum alte demersisset, in abditas luti cauernas rursum illinc discessit. At mane cum in forum prosiliisset nudus, nisi qd subligari arcum pudenda tectus erat, eoq; inaurato, tum falcem illam gestans, simulq; solutam uētilans, iactansq; comam, eorum more, qui a Cybele deorum matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur, conscensa sublimi quapiā ara concionabatur, ciuitatem eam beatam esse prædians, quæ mox deum propalam esset ostensura mortalibus. Porro qui aderant (nam concurrerat uniuersa propè ciuitas) una cum mulieribus, senibus, pueris, admi-

rabātur, ac uota facientes adorabant. At ille uocet
 quasdam incognitas, nihilq; significantes, cuiusmo-
 di sint Hebraeorum aut Phoenicum, attonitos eos
 reddebat, ut qui nihil intelligerent eorum, quæ di-
 cebat, nisi solum hoc, quod Apollinem, Aescula-
 piumq; passim admiscebat, sub hæc ad institutum
 templum curriculo fugiebat, accedensq; ad fossam;
 ac fontem illum, quem iam ante conditum oracu-
 lum præstruxerant, ingressus aquam, magna uo-
 ce canebat laudes Apollinis, & Aesculapij, muta-
 batq; deum, uti dexter, ac felix in ciuitatem adue-
 niret. Deinde phialam postulat. Eam porrectam à
 quopiam facile immergens, unà cum aqua haurit,
 et ouum illud, in quo nimirum ille deum conclu-
 serat, candida cera, cæruſſaq; commissuram opera-
 culi ferruminans. Id cum manu cepisset, affirma-
 bat iam Aesculapium tenere sese. Interim illi stu-
 pidis, defixisq; intuebantur oculis expectantes, qd
 nam esset futurum postea, iandudum admirantes
 ouum in aqua repertum. Porro posteaq; fregisset
 idem, ænea uola compressum, ac serpentis illius for-
 tum exclusum excepisset, simulatq; mouentem hunc
 sese conspicerent, ij, qui aderant, ac digitis circun-
 uoluentem, protinus uocem tollebant, deumq; con-
 sultabant, ac ciuitatem eam fortunatam esse dictita-
 bant. Singuliq; affatim uotis implebantur, chæsa-
 ros, opes, prosperam ualetudinem, aliaq; id genus
 ab illo flagitantes bona. Hic ille rursus cursim sese
 domum abripuit, unà secum asportans, modo edi-
 tum in lucem Aesculapium, bis natum scilicet cum

semel duntaxat nascuntur homines, atq; cum nō
 ex arionide per Iouem, neq; cornu, uerum ex an-
 fere progenitum. Populus autem uniuersus conseque-
 batur, omnes afflati deo atq; ob spes animo conce-
 ptas furore correpti. Interdum igitur se domi conti-
 nebat, sperans fore, id quod et euenit, ut fama per
 moti Paphlagonum pars maxima concurreret. Er-
 go posteaquam urbs ita esset hominibus referta, ne
 iam redundaret, sed quibus omnibus iam antea
 tum cerebrum, tum cor esset exemptum, nec ulla
 parte similes uiderentur uiris pane uictitantibus
 (ut loquuntur poëtæ) uerum qui præter solam fi-
 gurâ nihil à pecudibus distarent in ediculis qui-
 busdam, in lecto residens, eo uidelicet ornatu, quē
 natem mire deceret, imponit in sinum pellæum il-
 lum Aesculapium, qui qdem erat, ut dictum est,
 maximus, pulcherrimusq; hunc totum ubi collo cir-
 cundedisset, caudam foras prominere sinens, erat
 autem ingens adeo, ut cum per pectus illius effin-
 deretur, pars tamē humi traheretur. Solum autem
 caput sub alis abditiū teneret, illo nimirum omnia
 ferente, linteaceum illud draconis caput, altera in
 amictus parte contextum ostendebat, quod pror-
 sum illius sese draconis uideretur, qui à pectore
 prominebatur scilicet. Iam uero mihi cogita, edicu-
 las non admodum illustres, nec ad satietatem usq;
 luminis capaces, tum turbam hominum conueni-
 entium, quiq; alijs ex locis alijs concurrissent, tumul-
 tuantes, ac prius etiam quàm ista uiderent men-
 te attoniti stupefactiq; deniq; spebus illis sublati.

Quibus ingressis non mirum, si res uisa est pot-
tentia, uidelicet ex modo pusillo serpente, intra
pauculos dies tam immanem extitisse draconē hu-
mana specie, atq; eum insuper mansuetum tractabi-
lemq; . Protinus autem ad exitum properabant, et
prius, quàm exactius essent contemplati, protru-
debantur ab ijs, qui noui semper ingrediebantur.
• Porro è regione ianuæ, per quam intrabatur pa-
tefactum erat, et aliud ostium, per quod exiretur.
Cuiusmodi quiddam et Macedonas in Babylone
fecisse ferunt in Alexandri morbo, cum ille gra-
uiter iam ægrotaret, illi obsessa regia desydera-
rent eum intueri, ac supremum alloqui . Atque
hoc spectaculi scelestus hic non semel, uerum cre-
brius exhibuisse dicitur, maxime siqui diuites ad-
uenissent recentiores, ac nouicij . Hoc loco mi charis-
sime Celæ, si uera fateri uolumus, æquum est ueni-
am dare Paphlagonibus, ac Ponticis illis hominibus
numirum crassis, et ineruditis, si delusi sunt, cum
draconem manu contingerent, nam hoc quoq; lar-
gebatur Alexander ijs, qui uoluissent, cumq; con-
spicerent in dubia, malignaq; luce imitatum illud
illius caput os scilicet nunc aperiens, nunc claudēs,
tanto artificio, ut res planè Democritum aliquem
requireret aut certe Epicurum Methrodorumue,
aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus ada-
mantinam aduersus hæc, atq; id genus alia mentē
obtineret, qui nullo pacto recederet, quiq; uel quid
esset rei coniecturis colligeret, uel si uiam etiā mo-
dumq; peruestigare non quiret, illud tamen antea

A L E X A N D E R

sibi persuasum haberet, fugere quidem sese, modum, rationemq; præstigiaturæ: cæterum quicquid esset negotij, prorsus simulatum, fucatumq; esse ac ne fieri quidem ulla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia tum Galatia, Thraciaq; eorum, qui renuntiabant, unoquoq; ut sit, affirmante sese primum nascentem uidisse deum, deinde paulo post eundem contrectasse iam grandem admodum factum, vultu etiam homini assimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines singula deum referentia, partim ex ære, partim argento effecta, postremo nomen etiam inditum, Nam Glycon appellatus est, idq; iussu diuino ærmine prodito. Ad hunc enim modum elocutus est Alexander.

- Sum ille Glycon hoium lux, ex Ioue tertia proles. Ast ubi iam maturum esset, ut cuius rei gratia hæcenus omnia fuerant excogitata, responsa quoq; redderet ijs, qui requisuissent, diuinaretq; acceptæ uidelicet ansa ab Antilocho qui apud Cilices natem egerat. Nam is quoq; post patris Amphiarci interitum, posteaq; quàm ille inter Thebanos ex ære defuisset, paria pulsus, atq; in Ciliciam profectus, haud incommode re gessit, cum Ciliciabus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiens responsis, ab hoc inquam arreptæ ansa, prædicat Alexander omnibus, qui aduenerant, fore, ut deus ipse responsa daret, eiusq; rei diem quendam certum prælocutus est. Iussit autem ut quisq; quod uideretur, quodq; maxime discere uellet, id in libello conscriberet,

lo conscriberet, eumq; funiculis obuinctum cerâ,
 argillâ ue, aut simili re quapiam obsignaret. Se uero
 receptis libellis, subitisq; adytis (iam enim oraculum
 erat exstructum, & apparatus cortinæ) ordine per præconem,
 ac theologum euocaturum, eos, qui tradidissent,
 dehinc ubi de singulis esset edoctus à deo, libellos redditurum
 ita ut traditi fuerant obsignatos, subscripto illis responso pro cuiusq;
 argumento, deo nimirum respondente, quacunq;
 de re quis esset sciscitatus. Erat autem hic dolus,
 homini cuiusmodi tu es, aut etiam (si modo dictum
 non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius
 neque difficilis animaduersu, uerum idiotis quibusq;
 naues essent nuato obsitæ, minimeq; emunctæ
 prodigiosum, planèq; incredibile quiddam esse uidebatur.
 Etenim cum varias teneret artes, quibus signa
 tollerentur, quæ quisq; sciscitabatur, ea legebat,
 atq; ita quæ uiderentur ad interrogata respondebat.
 Deinde rursum obuincta, obsignataq; reddebat,
 non sine summa admiratione eorum, qui recipiebant.
 Plurimus enim hic inter illos erat sermo, qui tandem
 scire potuisset iste, quæ ego illi tradidi, sanè quam diligenter
 obsignata, signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera
 deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua.
 Sed iam quibus artibus id effecerit forsitan à me requires.
 Accipe quo uidelicet imposturas eiusmodi deprehendere queas,
 & arguere. Prima ratio sic habebat. eâ ceræ partem,
 quæ post signum hærebat, acu candefactâ liquefactam
 diducebat. Tum

ubi legisset rursum calefactam acu ceram, eā, quæ
 à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente, faci-
 le augmentabat. Porro secundus modus constat
 per id, quod Collyriū uocant. Id conficitur ex pice
 Beryttia, bitumine, ac lapide perspicuo, trito, tum ce-
 ra, et masticha confectum. Igitur ex his omnibus
 Collyrium igni calefactum inuncto prius suillo
 pingui, signo applicabat, ac symboli figuram ex-
 apiebat. Id simulatq; siccum esset factum (si caba-
 tur autem protinus) commode resignabat libellos.
 Quibus perlectis, impositæ ceræ denuo perinde,
 atq; e lapide signam idem imprimebat, ad ar-
 chetypi similitudinem mire effectum. Post hæc iam
 tertiam accipe rationem. Calce in gluten iniecta;
 quo uulgo codiallos ad glutinant, atq; ex his confe-
 cta cœu cera, mollē adhuc eam admonebat signo,
 statimq; detrahebat. Nam ilico si cœscit, adeo ut cor-
 nu, uel ferro potius reddatur solidius. Hac ad im-
 primendum signum uti consueuerat. Sunt præter
 has et aliæ complures uicæ, quas omnes referre
 nihil necesse est, ne parum uidear modestus, maxi-
 me cum tu in ijs, quos de maiorum artibus con-
 scripsisti, commentarijs tum pulcherrimis, tum uti-
 lissimis, quiq; modestos reddere queant si quis in eis
 euoluendis uersetur, abunde multa retuleris, lon-
 geq; his nostris copiosiora. Reddebat igitur oracu-
 la, diuinabatq; non mediocri ad eam rem utens
 ingenio, arteq; negotium reddens probabilius, dū
 alijs obliqua quedam, et ambigua responderet ad
 ea, quæ proponebantur, alijs penitus obscura. Quæ

aliquidem et hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis dietas, remediaq; præscribebat, cum sciret (ut initio diximus) complura, atq; efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cyrenides ab illo probabantur, id est nomen confictu emplastri, ursino ex adipe confecti. Porro spes, rerumq; successus, et incrementa, neq; non hereditatum obuentus, semper in aliud tempus reiciebat, illud interim addēs, cuncta hæc tum obtingent, cum ipse uolam, cumq; natus meus Alexander me rogabit, proq; uobis uota faciet. Deniq; merces erat unicuiq; responso præstituta, nempe drachma cum obolis duobus, ne uero pusillum, aut exiguum fuisse putes amice hūc questum, cum in annos singulos ad septuaginta, aut octoginta milia redierit, usque adeo auidis et insatiabilibus hominibus, ut singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. Cæterum ea, quæ capiebat, non ipse solus est insumere, nec rursus ad congerendas opes in thesaurum reponere, uerum complures et alios habebat secum adiutores, ac ministros, tum q; scirentur, qui uersibus oracula conderent, qui responsa seruarent, qui subscriberent, q; obsignarent, qui interpretarentur, quorum unicuiq; prodignitate, meritoq; lucrum impertiebat. Ad hæc nonnullos foras et in longinquas regiones emittendat, qui famam eius oraculi inter gentes dissiparent, affirmantes ipsum etiam prædicare, reuocareq; fugiuos, fures, ac prædones iudicare, atq; re-

uticere, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantibus mederi, quosdam etiam uitae defunctos in uitam reuocare. Cōcurreretur igitur unde quaq; magnoq; tumultu conatati ad properabant, sacrificabatur, diabantur munera, eaq; duplicata, prophetae, discipuloq; dei, iam enim & tale quoddam oraculum exierat.

- Muneribus decorare meum uatem, atq; ministrum
 - breuatio, nec opam mihi cura, at maxima uatis.
- Verum ubi iam pleriq;, quibus mentis plusculum inerat, non secus, atq; ex alta ebrietate resipiscences, conspirassent in illum, praesertim ex ijs, qui studebant Epicuro, iamq; paulatim in oppidisprehenderentur uniuersa praestigiatura, fictusq; fabulae apparatus, horrendum quiddam in eos edidit, dicens impijs & Christianis impleri pontum, qui non uerentur in sese turpissime maledicere, Eos insuper lapidibus pellerent, si modo uellent propiciam habere deū. Porro sup̄ Epicuro, huiusmodi quoddam oraculum prodidit. Sciscitanti cupiam, quid ageret apud inferos Epicurus, plumbeis inquit, cōpedibus uinctus in carno desidet. Et adhuc miraris, si magnopere creuit eius celebritas oraculi, cum uideas interrogationes aduentium, quā sint prudentes, quāq; eruditae. Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro saeuum, & irreconciliabile, idq; iure optimo. Nam cum quo tandem istius bellum gerat, homo praestigator, et monstris, ac portentis amicus, ueris inimicissimus, quā cum Epicuro uero uidelicet, qui rerum naturam perspe-

etiam haberet, quisq; unus, quid in his esset verum, consideret? Nam qui Platonem Chrysippum aut Pythagoram sequerentur, ijs erat amicus, atq; alia cū illis pax intercedebat. At intractabilis ille Epicurus, sic enim appellabat eum, erat illi plurimum inuisus, atq; id merito, quippe qui hæc omnia ridicula, ac ludicra duceret. Quam ob causam inter urbes Ponticas Amastrin in primis habebat exosam, eo quod acceperat eos, qui cum Lepido erant, alios item horum consimiles quamplurimos ea in ciuitate uersari, Neq; unquam Amastrino cuiquam oraculum reddidit, quin ubi conaretur etiam fratri proconsulis respondere, deridicule profecto discessit, cum nec ipse, quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet, qui sibi in tempore posset componere. Nam cum ille de stomachi dolore conquerenti, uellet præscribere, uti suillum pedem cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait.

- Maluam porcorum sacra cunimato sipydno. Crebrius autem (uti iam diximus) Draconem ostendebat ijs, qui uellent, haud totum tamen, sed atudam potissimum, ac reliquum corpus oculis exponens, caput uero ne uideri posset, abditu seruabat. Verum quo magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicatus est, sese exhibiturum ipsum deū loquentem, citraq; interpretem edentem oracula. Deinde non magno negotio, gruum arterijs contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per

ALEXANDER

has foris insonante respondit ad ea, quæ propo-
nebantur, voce nimirum per lintea aciem illū Aescu-
lapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa
auri pora dicebantur id est ipsius uoce redditæ,
neq; quibuslibet, neq; passim dabantur, uerum
splendidis modo, atq; opulentis, et qui grandia lar-
garentur. itaq; quod Seneriano redditum est, super
expeditione in Armeniam suscipienda, ex autopho-
nis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius
regionis, sic ait.

- Parthus, Armenijsq; citato Marte subactis
- Romam urbem repetes et claras Tybridis undas,
- Vertice certe gerens radijs distincta serenis.

Deinde posteaquā uicors ille Gallus persuasus, in-
cursum fecisset, euenissetq; ut una cum exercitu
caderetur ab Othryade, hoc oraculum è monumen-
tis sustulit, atq; aliud in eius locum substituit huius
modi.

- Agmen in Armenios, ne duc, neq; enim expedie
- istuc,
- Ne tibi foemineus uir amictus uestibus, arcus
- Exitium immittat, uitaq; ac lumine priuet.

Siquidem ex hoc interim callidissime fuerat com-
mentus, ut posterioribus, substituticijsq; responsis ea,
quæ perperam, maleq; euenissent, sataret, ac mede-
retur. Sæpius enim ægrois prius, quàm moreretur
prædixerat fore, ut renalescerent. Quibus mori-
entibus, alterum oraculum illic paratum erat, qd
superiori diuersa cerneret.

- » Posthac desine opem morbo petere exitiali,
 - » Mors etenim manifesta, nec evitare licebit.
- Porto cum non ignoraret, qui in Claro, ac Didymis, Malloq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plerosq; consultorum ad illos remittens, his uerbis.
- » Nunc Claron ito, mei uocem patris audieturus.
Et rursus
 - » Branchydia accedas adyta, atq; oracula queras.
Et iterum.
 - » Mallon abi, Amphiloichi quærens oracula natis.
- Et hætenus quidem de ijs, quæ intra patriæ fines, usq; ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamq; designauit. Vt uero et in Italiam oraculifama permanat, inq; ipsam Romanorum urbem, Iam nemo omnium erat, qui non alius alium ante uertere studeret, dū ij quidem eo proficiuntur ipsi, illi uero mittunt, potissimum ij, qui potentia, atque authoritate plurimum in Republica pollebant. Quibus princeps, quasiq; signifer extitit Rutilianus, uir aliàs qdem honestus ac probus, tum compluribus in prælijs Romanorū, spectatæ uirtutis. Sed q in ijs, quæ ad deos pertinent, parum sanè sciret, ut cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa, adeo ut sicubi lapidem uel inunctum, uel coronatum conspexisset, continuo procaderet, atq; adoraret, ac diutius aduolutus uota faceret, bonaq; ac læta ab illo postularet. Hic igitur, simul atq; de oraculo inaudisset, parum aberat, quin omisso, quem

tenebat exercitu, in A boni matrum auolarit, alios autem post alios eo legebat. Porro qui mittebantur, fruii nimirum idiotæ quidam, facile decepti domum redibant, referentes, partim quæ uiderant, partim utquam uidissent, audissentq; permulta in super accumulantes illis, quo domino fierent commendatiores. Inflammarunt itaq; senem infelicem & in uehementem insaniam impulerunt. At ille passim ad omnes amicos accedens, quos habebat, cum plurimos, tum potentissimos enarrabat, partim ea, quæ ab ijs, quos miserat, accepisset, partim quæ ex sese affinxerat. Et ad eum modum iste compleuit urbem, concitauitq; quamplurimis item alias expauesactis, atque attonitis. Qui protinus & ipsi cupiditate flagrare cœperunt, ut aliquid suis de rebus audirent. Porro Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xenijs, alijsq; magnificas donatos muneribus, ad eum remittebat. hoc agens, uti non solum se nuntiarent oracula, uerum etiam dei laudes canerent, ac portentosa quædam de oraculo, deq; ipso mentirentur. Excogitabat autem ter sceleratus ille quiddam neuitquam inscitum, & ingeniosius, quam ut in uulgarem competat laetionem. Etenim resignatis libellis, ac perlectis, siquid offendisset in ijs, quæ proponebantur, ita scriptum, ut cum periculo, ac discrimine eius, qui scripsisset, si proferretur, coniunctum uideretur apud se detinebat, neq; remittebat, quo uidelicet obnoxios, ac propemodum seruos ob metum, sibi redderet eos, qui miserant, cum in mentem illis ueniret, cu-

iusmodi de rebus consuluisse. Intelligebat autem esse consensaneum, ut qui opibus, ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri.

Ab his vnumera quamplurima ferebat, quippe qui non ignorarent, sese intra casses eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio, ex uxore priore suscepto, qui iam per ætatem maturus esset, ut disciplinis erudiretur, quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit.

- Pythagoram, egregieq; canentem prælia uatem. Deinde paucis post diebus extincto puero, ipse qui idem hærebat, nec habebat, quod incusantibus responderet, oraculo uidelicet ita re præsentis consultato. At Rutilianus optimus ultro occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse deum, qui iussisset neminem quidem è iuvis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potius, atq; Homerum, iam olim defunctos, quibus cum credibile esset eum iam uersari. Quid igitur Alexandro uitio uertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit, quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti, cuius tandè animam esset sortitus, ait.

- Principio fueras Pelides, deinde Menander,
 - Deinde is, qui nunc es, post fax phœbea futurus
 - Octoginta æuum, ac centum produxeris annos.
- At hic septuagenarius interiit, in insaniam uersus, haud expectato dei promisso, quanquam hæc

A L E X A N D E R

quoq; oraculum ex autophonis erat. Eidem item de uxore duenda percontati aliquando inconstanter, ac palam respondit.

- Ducto Alexandro natam, Lunaq; puellam. Siquidem iam olim tumorem dissipat, filiam, quæ habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunã enim ipsius amore captam fuisse. cum dormientem aliquando conspexisset, nam id illi familiare est, formosos somno sopitos adamare. Porro Rutilium uir prudentissimus, nihil conctatus, protinus accersit uirginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concubitiq; socrum suam Lunam solidis heattombis placans, iamq; sibi unus è cœlitum numero uidebatur. At hic, ubi semel in Italia reuisset aggressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat prædicens, auendam esse pestilentiam, incendia, terremotus, se certa remedia traditurum, nequid horum accideret, pollicebatur. Iamq; cum pestilentia incubuisset, unum quoddã tale oraculum, autophonon & hoc, quoquo uersum gentium prodiderat, unico armine comprehensum.

- Intonsus nubem pestis depellit A pollo. Atq; hunc uersiculum uidere erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verum ea res plurimis diuersam in partem euenit, propterea quod fortuna quædam sic accidit, ut eæ domus, quibus hic uersus esset inscriptus, potissimum desolarentur, neq; uero

ne putes illud dicere armen in causa fuisse, ut inter-
vicine, verum casu quodam ad hunc modum ac-
cidit. Et haud scio, an plerique freti armine, negli-
gentius, ac securius dictam observarint, nihil ad-
versum pestem præter oraculum adhibentes, per-
inde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent,
et intonsum A pollinem telus pestem propellentem.
Exploratores item ex sua coniuratione quamplu-
rimos Romæ constituerat, qui sibi qua quisque men-
te esset indicarent, ac prius, quam oraculum adis-
sente illi, significarent quidnam essent percontatu-
ri, quidque potissimum cupere viderentur, ut etiam
prius, quam advenissent ij, qui mittebantur, ille
iam ad respondendum instructus, ac paratus esset.
Atque hæc quidem et id genus alia machinamenta
adversus Italicas urbes præstruxerat. Nam præ-
ter hæc et initiationes quasdam instituerat, tedan-
rum per manus tradendarum gestationes, et sa-
crorum caerimonias, quæ quidem tribus ex ordi-
ne diebus continenter peragerentur. Ac primo
quidem die Atheniensium ritu denuntiatio fie-
bat huiusmodi. Siquis impius, aut Christianus,
aut Epicureus mysteriorum explorator ac-
cessit, discedat. Cæterum qui Deo credunt, et
parent, sacris feliciter inicientur. Sub hæc pro-
tinus exigebantur, illo præeunte, dicenteque,
Foras pellantur Christiani. Tum multitudo accla-
mabat universa, Foras pellantur Epicurei. De-
hinc Latonæ puerperium agebatur, et Apol-
linis natiuitas, tum Coronidis nuptiæ, Denum

ALEXANDER

nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in tas-
 cem emergens, deiq; exortus. Porro tertio die Po-
 dalirij cum Alexandri matre coniugium ageba-
 tur. Dadis autem is appellabatur, idq; ex re, pro-
 pterea quod facies quaedam incenderentur. Postre-
 mo loco, Lunæ, atq; Alexandri amores, ac nascēs
 Rutiliani coniux. At uero facē gestabat, mysteriaq;
 agebat Endymion Alexander; quin hic dormiēs
 scilicet, in medio iaceret, descenderet autem in eum
 ē tecti fastigio, tanquam ē coelo, lunæ vicem agens.
 Rutilia quaedam formosissima cuiusdam ē Cæsa-
 reæ domus præfectis uxor, quæ nimirum ut ama-
 bat Alexandrum, ita uicissim ab illo amabatur, ac
 sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus
 agebantur, tum oscula, idq; in propatulo. Quod nisi
 complures fuissent tedeæ, forsitan non nihil ex eo-
 rum, quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset.
 Paulopost rursum introibat ornatu sacerdotali,
 multo cum silentio. Deinde ipse primus clara uo-
 ce sonabat. Io Glycon. assonabant autem bene can-
 nori scilicet homines, nempe præcones aliquot Pa-
 phlagonēs, carbatinis calceati, plurimum alij ni-
 dorem ructantes, Io Alexander. Porro subinde in-
 ter gestandas tedeas, atq; inter mysticas saltationes,
 femur illius de industria renudatum, aureum ap-
 parebat, pelle, sicuti coniugio, inaurata circumdata,
 atq; hac ad tedarum fulgorem relucente. Itaq; cū
 duobus quibusdam, ex eorum numero, qui desipi-
 enter sapientes sunt, super hac re uertiretur alteras
 tio, utrum Pythagoræ animam possideret, uideli-

est ob femur aureum; an aliam Pythagorico illi
 consimile, atq; eâ controuersiam ad ipsum ALEXAN-
 DRU retulissent, rex Glycon oraculo litē dissoluit.

- Pythagoræ mense moriturq; oriturq; nioissim,
- Vatis ac est animus diuina e mente profectus.
- Hunc pater auxilio misit iustisq; pijsq;.

Et rursum.

- Tecta Iouis repetet iouiali fulmine tactus.

Porro cum cunctis alijs denuntiaret, ut a puerili
 concubitu temperarent, cœure nefaria, uir ille egre-
 gius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticus ac
 Paphlagonicis urbibus imperabat, ut tertio quoq;
 anno mitterent, qui deo dicarentur, eiusq; laudes ap-
 pud se canerent. Verum mitti oportere spectatos,
 ac selectos, nempe nobilissimos, et ætate florentis-
 simos, formaq; eximios. Quibus inclusis perinde,
 ut emptijs ad libidinem abutebatur, modis omnib;
 in eos debacchari solitus, præterea legem quoq;
 condiderat, nequis maior annis octodecim sese ad-
 moto ore complecteretur, neue cum basio saluaret,
 sed reliquis manum duntaxat osculandam porri-
 gens, solis ætate, formaq; floridis osculum dabat,
 atq; his quidem inde cognomen inditum, ut intra
 osculum constituti dicerentur. Atq; in hunc modū
 ne cordibus, ac stupidis mortalibus illudens, perpe-
 tuo deinceps suas nequitias exercebat, passim con-
 stuprans uxores, passim liberis abutens. Quin ma-
 gnum quiddam, cunctisq; optandum uidebatur, si
 cuius uxorem uel aspexisset modo. Porro siquam
 etiam osculo dignatus fuisset, nemo non ita puta-

A L E X A N D E R

bat, quicquid esset bonorum felicitatum, id omnes
semel in eam domum influxurum esse. Erant in su-
per, atq; ea non pauca, quae sese etiam peperisse
ex illo iactarent, quod iam esse mariti suo testimo-
nio confirmabant. Labet etiam dialogum tibi refer-
re Glyconis, & sacerdotis, viri cuiusdā Tyanei, cu-
ius sapientiam ex ijs, quae sciscitatus est, coniicias
licebit. Hunc equidem legi pridem aureis descri-
ptum literis. Tu, in ipsis sacerdotis edibus, Dic, in-
quit, mihi rex Glycon, quis nam es? Sum inquit il-
le minor Aesculapius. Num alius ab illo priore?
Quid ais? Haud fas est, ut istuc audias. sed quot
annos apud nos permansurus, atq; oracula reddi-
turus? Ad millesimum tertium. Deinde quò demi-
graturus? Ad Bactra, atq; in eas regiones. Siqui-
dem oportet & barbaros meos victu, meaq; prae-
sentia frui. At reliquae sortes, puta quae Dyndine
& Clari, Delphisq; redduntur, utrum ab authore
proficiantur Apolline, an nanae sunt, quae illic
eduntur oracula? Ne istuc quidem scire quae-
sieris, nefas enim. Ceterum ego quis tandem
post hanc vitam futurus sum? Camelus, deinde
equus, posthac vir sapiens, ac nates non inferior
Alexandro. Atq; haec Glyconis cum sacerdote cō-
fabulatio. Postremo & oraculum carmine compre-
hensum edidit, cum non ignoraret illum ani-
mum esse Lepido.

- Ne pare Lepido, nanq; huic fatum instat acerbū.
Mirum etenim in modum metuebat Epicurum si-
cuti superius dictum est, nimirum ut artificem, ac

sapientem, suis artibus hostem, atq; insensum. Itaq; ex Epicureis quempiam, ausum se multis presentibus coarguere, propemodum in uitæ discrimen adduxerat. Siquidem adiens ille clara uoce dicebat. Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti, ut seruos suos apud Galatiæ præfectum captis acerferet, hoc nomine, quasi filium ipsius, qui tum Alexandriæ erudiebatur, occidissent. Atq; uiuit adolescens incolumisq; reuersus est, famulus iâ supplicio affectus, qui tua opera bestiis iraditi perierunt. Porro huiusmodi quiddam aciderat, Quam adolescentulus amne aduerso in Aegyptum nauigasset, ad inundationem usq; subducto nauigra, persuasus est, uti pariter in Indiam nauigaret. Itaq; dum diutius abesset, infelices illi eius ministri rati uidelicet, uel in Nilo nauigantem interiisse puerum, uel a latronibus (nam id temporis per multi grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum, renuntiantes, quæadmodum è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, dånati seruui. sub hæc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atq; hæc quidem ille. At Alexāder indignatione percitus, quod coargueretur, neq; ferens opprobratum sibi ueritatem, iussit ne qui adessent lapidibus illum impeterent, alioqui et ipsos impios futuros, atq; Epicureos appellandos. Dūq; illi iâ lapidare cæpissent. Demonstratus qdā, q̄ diuersabatur in ponto, primus hominam sui corporis obtegens obiectus, morti subduxit, aliq; lapidibus obruendum, iâq; iure optima. Quid enim

oportebat unum inter tam multos insanientes, sanum esse, atq; à Paphlagonum stultitia malum sibi acersere, Et illi quidem hæc euenerunt. Cæterum aduocatis iuxta oraculorum ordinem ijs, qui proposuerant (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet) præcone rogante an naticinari uellet, si cuiquam illorū ex adyto respondisset, in malam rē, huiusmodi hominem neq; tecto quisquam excipiebat, neq; igni aquā ne impertiebat, uerum erat illi solum aliud pro alio uertendum, tenquam impio, deorumq; contemptori, atq; Epicureo, quod quidem probum omnium erat grauissimū. Quapropter unum etiam Alexander quiddam designauit deridiculū. Nactus peculiare Epicuri sententias, librū (uti scīs) longe pulcherrimum, summam Epicureæ disciplinæ decreta complectentem, medium in forū deportauit, ac lignis ficulis exussit. tenquam aethorem ipsam exureret scilicet, ac cinerem abiecit in mare, oraculo in super eam in rem edito.

- Edico decreta senis comburere cæca.

Haud perpendit scelestus ille, quantum adferret & liber commoditatum ijs, qui in eo legendo uersarentur, quantumq; illis quietem, tranquillitatem, libertatemq; pareret, propterea quod à paucioribus, spectris, ac prodigijs liberaret, tum spes inanes, atq; immodiat adimeret cupiditates, mentem sanā ac ueritatem infereret, planeq; lustraret animum, non teda quidem, aut squilla, aut alijs id genus nugamentis, immo recta ratione, uero, ac libertate.

Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi

nam inter omnia multo impudentissimum. Cum iam non mediocrem in Regiam aditum sibi patefisset, inq; aulam Cæsaream, præsertim Rutiliano rem adiuvante, atq; approbante, cum bellum, quod in Germania gerebatur maxime flagraret, Marco deo cum Marcomannis, & Quadis conferente, oraculum divulgavit, quo iubebat, uti duos leones viuos in Danubium immitterent, varijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis, sed præstat ipsam oraculum referre.

- “ Gurgitibus fluvij turgentis ab imbris Istri,
- “ Immisisse duos Cybeles edico munistros,
- “ Monte feras alitas, tum quantum alit indicus aer
- “ Florū, atq; herbarū bene olentum, moxq; futura est
- “ Et victoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea cum essent facta, quemadmodum ille præscripserat, leones quidem simul atq; in hostium regionem enataissent, barbari atres quospiam, aut lupos esse rati, fustibus atcebant. At nostrorum protinus maxima strages est cōsecuta, viginti ferme millibus simul extinctis. His successerunt ea, quæ in Aquileia contigerunt, cum parum absuerat, ut urbs ea caperetur. At is ad id, quod euenerat Delphicum illud responsum, Cræsoq; redditum oraculum, frigide sanè detorsit, dicens deum quidem prædixisse victoriam, haud tamen explicuisse, utrum Romanorum esset futura, an hostium tandem, cum plurimi iam eam in urbem confluerent, premereturq; Abonotichitrum ciuitas multitudine eorum, qui ad oraculum ventitabant, neq; sufficeret suppedin-

ALEXANDER

audis ijs, quæ ad uictum erant necessaria, communi-
 scatur oraculorum genus quoddam, id quod no-
 cturnum appellabatur. siquidem libellis indormi-
 re solet, ut aiebat ipse, deinde tanquam in somnio
 diuinitus edoctus respondebat, nihil certi tamen,
 sed ambigue plerûq; ac confusim, maxime si quos
 libellos conspexisset, accuratius, atq; obseruantius
 obsignatos. Ad hunc enim modum citra ullum re-
 signandi periculum, quicquid temere in mentem
 uenisset subscribebat, ratus et hoc ipsum oraculis
 conuenire. Erant autem ad id nonnulli constituti in-
 terpretes, qui mercedem non exiguam colligebant
 ab ijs, qui eiusmodi capiebant oracula, ut enarra-
 rent ea, explicarentq; atq; hoc illorum munus cõ-
 ducticium erat. Nam interpretum quisq; talentum
 atticum pendebat Alexandro nonnunquam, cum
 neq; consuleret quisquam, neq; missus esset aliquis,
 immo cum ne esset quidem huiusmodi quippiam,
 tamen oraculum edebat, uti stultos mortales redde-
 ret attonitos. Quod genus illud erat.

- » Hunc age quære tuam qui tectus in ædibus, ac te
- » Clâm prorsum, uxorem, uultuq; oculisq; decorâ,
- » Stuprat adulterio, seruorum ex agmine primus.
- » Ipse cui solus suasisi hæc omnia demens,
- » Eius enim florem libasti hoc dedecus, ille
- » Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.
- » Quin iðdem tibi iam pridem letale uenenum
- » (Vt neq; quæ faciunt, possis audire, nec unquam
- » Cernere luminibus) tecte, furtimq; pararunt.
- » Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca, iuxta,

- » *Parietem, sub cervicali condita, porro*
- » *Istus conscia criminibus tua serua Calypso est.*

Quis Democritus principio nō commoueretur, ubi nominatim et auctores, et loca palam audisset designari? Verum ilico despuisset simul, atq; cognovisset, quo hæc artificio gererentur. Insuper et Barbaris non raro respondit, si quis patria lingua sciscitaretur, puta Syrice, aut gallice, verum haud facile reperiebat hospites, communi gente, cum ijs qui rogationem proposuissent, proinde receptis libellis multū intercedere solet intervalli prius quàm oraculum redderet, quo videlicet interim per otium posset et solvere tuto libellos, et nasci qui cuncta possent interpretari. Quod genus erat et illud Scythiæ cuiusdam redditum oraculum.

- » *Morphi e bargulis in umbra chuenchicranc, relinquet lucem.*

Aliàs rursum, cum nec adesset item quispiam, neq; tale quicquam omnino contigisset, atra carmen elocutus est. Redito, unde venisti. siquidem is, qui te misit, hodie perijt, interemptus à Diocle uiano accedentibus latronibus, Magno, Celere, ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cæterum pauca nunc accipe ex ijs, quæ mihi ipsi respondit. Sciscitato an calvus esset Alexander, cum libellos palam, atque accurate obsignassem, responsum nocturnum subscribitur, Sabar dach Malath Attis alter erat. Rursum cum diversis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset nater Homerus. Idq; alio, atque

ALEXANDER

alio nomine, alteri subscripsit, uidelicet deceptus a puero, qui rogatus, qua gratia uenisset, ut remediis inquit, peterem aduersus laterum dolorem.

- Tytinde te iubeo, ac lunari rore perungi.

Alteri uero ubi sciscitanti ei dictum esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit, nihil quidem, quod ad Homerum attineret.

- Carpe uiam pedibus, rite ne sulatu ueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & illud unica rogatione proposita libello pro more inscripti, talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod ementitus misit drachmis item octo, praeterea quod fieri solitum esset adiungens. at ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad unicam rogationem, ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander, octo misit oracula. Sed quae neq; caelum (quod aiunt) neque terram attingerent. Verum absurda, & intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterum persensisset, praeterea quod Rutilianum a matrimonio conatus essem auertere, suasissemq; ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me uidelicet ita uti par erat, sibiq; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit.

- Nocturnagis gaudet sortis, spurcâq; cubili.

In summa, uere optimo me inuisissimum habebat. Proinde cum me in oppidum aduenisse sensisset,

uicq; Lucianum esse illum cognouisset, adduxerit
 autem milites duos, alterum lancea alterum conto
 armatum, quos quidem a Cappadociae praefide mi-
 hi, tum amico acceperam, quo me ad mare usq; de-
 ducerent, acersit ilico sane quam comiter, multaq;
 cum humanitate. Ego cum aduenissem, complures
 apud illum reperio, porro bona quadam fortuna,
 et milites una mecum adduxeram. Tum ille ma-
 num mihi porrigit osculandam, quemadmodum
 uulgo facere consueuerat, ego admotus pinde atq;
 osculum daturus acri morsu corripio, ita ut parum
 abfuerit, quo minus illi manum manatam reddide-
 rim. Iamq; qui praesentes erant praefecti me ac-
 cedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum.
 quippe qui iam inde ab initio grauidius tulerant,
 quod Alexandrum non autem prophetam compul-
 lassent. At ille oppido quam generose obnitens,
 compescuit illos, pollicatusq; est, se facile me plac-
 dum redditurum, declaraturumq; quantum pos-
 set Glycon, qui nimirum et hos, qui maxime sent-
 rent, forecarentq; sibi redderet amicos. Moxq; ab-
 legatis omnibus, mecum ex postulauit negans se clam-
 esse, quae suasissem Ruiliano, Ecquid me lesisset,
 ne istum in sese facerem, cum possem illius opera apud
 illum magnas ad res promoueri. Equidem hanc
 hominis humanitatem, commoditatemq; libenter ac-
 cipio, perpendens nuncrum quo forem in pericu-
 lo constitutus, pauloq; post prodibam iam illi factus
 amicus. Ea res profecto ijs, qui uidebant, uehemen-
 ter erat stupenda, quod tam facile fuisset commu-

An. Post hæc cum iam navigare statuissem, missos
 xenis, ac muneribus (eram autem forte solus, cum
 Xenophonte patre cum reliquis meis in Amaximam
 præmisso) pollicetur & navium præbiturum sese, et
 remiges, qui nos aucherent. Etenim arbitrabar hæc
 animo simplici, atq; officiose fieri. Verum ubi iam
 in medio essemus mari, uideremq; gubernatorem
 lachrymantem, & nescio quid reliquis nautis con-
 tradicentem, non optimæ de euentu spes me cepe-
 runt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum,
 ut tollentes nos in mare præcipes darent. Quod
 si contigisset, facile quod mecum gerebat bellum illi
 debellatum fuisset. Sed is, qui lachrymabatur, effe-
 cit nequid in nos grauius patrarent. Ac mihi qui-
 dem ita locutus est. Annos natus, uti uides, sexagena-
 ri, cum antehac pie, atq; inculpate nixerim, haud
 quaquam uelim in hac tam grandi ætate præfer-
 tim cum uxorem, & liberos habeam homicidio ma-
 nus impiare, indicans uidelicet cuius rei gratia nos
 suscepisset, quæq; sibi mandasset Alexander. Ex-
 positis autem nobis in Aegialos, quorum etiâ egre-
 gius meminit Homerus retro legit cursum. Ibi for-
 tinaclus præter nauigantes legatos quosdâ Bospo-
 ranos Eupatoris regis nomine in Bithyniam profi-
 ascentes, deportandi uestigalis gratia, quod in sin-
 gulos pendebar annos, cum exposuissem illis,
 quod me periculum circumuallaret, atque illi se
 mihi commodos, facilesq; præberent, receptus in na-
 uigium incolumis in Amaximam perueni, tantu-
 lam absuerat, ut perierim. Ex hoc nimirum tem-

porē & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemq; (quod aiunt) mouebam funem, quo hominem ulascerer, quem iam tum ante mihi stru-ctas insidias oderam, proq; summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Iamq; ad accensationem intenderam animum, non paucas mecum facientibus, maximeq; qui erant ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verum, qui tum Bithyniæ, pontoq; præsidebat, nos cohibuit penè supplicans, & obsecrans uti desisteremus. Etenim ob necessitudinem, quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquam posse supplicio afficere, nec si manifeste in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia desisti, meq; repressi non in tempore rem aggressurus, cū iudicem haberem ad eum madum affectum. sed quid? An non & hoc inter alia facinus audax Alexandri? a principe Romano postulare, ut A boni murus, commutato uocabulo, Ionopolis appellaretur, uéq; nomisma nouum signaret, altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera uero Alexandri, qui insignia autæ Aesculapij, ac falcem illam Persei, unde matrem ducebat genus, teneret. Porro cum esset de sese natiuitatis, oraculo prodito, fatis decretum esse, ut annos uiveret centum & quinquaginta, dehinc fulmine ictum interitu maxime miserando periturum, nondum septuaginta natus annos uidelicet (uti conueniebat Podalirii filio) pede ad inguem usque putrefacto, & uermibus satens. Quo tempore simul & illud deprehensum est,

ALEXANDER

quod calvus esset, cum medicis acpue humectandis
 præberet, ad mitigandum cruciatum, id quod haud
 quaquam facere potuissent, nisi detracto galericu-
 lo. hunc habuit exitum Alexandri tragœdia, atq;
 hæc fuit totius fabulæ catastrophæ, ut res uideri
 possit providentia quadam esse gesta, cum casu ni-
 mirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud,
 ut et epitaphium uitæ actæ dignum ei constitue-
 retur, neque non certamina quedam agerentur
 ab ijs, qui in naticinium coniuuauerant, uidelicet
 impostoribus insignibus, ac præcipuis ad Rutilia-
 num arbitrum sese conferentibus, ut is pronun-
 tiaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successio-
 nem atpessendam eligi, atq; sacerdotali, propheti-
 atq; corona redimiri. Erat autem in hoc numero
 simul et Pætus, qui artis professione medicus,
 tum cuius cum esset, ista faciebat, neque medico, neq;
 homine atno decora. At Rutilianus certaminis ar-
 biter incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinan-
 di auctoritatem seruans, posteaquam inde iam de-
 migrauerat. Hæc amice ex plurimis pauca, quo
 degustamentum hominis præberem, scribenda pu-
 taxui, cum uti tibi gratificarer, homini familiari,
 atque amico, quemq; ego unum omnium maxime
 suspicio, idq; plurimis nominibus, uel propter sa-
 pientiam singularem, uel ob amorem uiri, uel ob
 morum mansuetudinem, ac moderationem, uel
 ob uitæ tranquillitatem, postremo comitatem,
 atque humanitatem erga hos, quibus cum uinis-
 Tum uero, quod quidem tibi fuerit etiam inuen-

Alus, ut Epicurum ulcisceretur virum vere factum, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ uere sunt honesta et nouerit, et tradiderit, quiq; solus extiterit, qui liberos reddere solitus sit eos, qui secum haberent consuetudinem. Deniq; arbitror fore, ut ijs, qui in hanc lectionem inciderint, liber hic non nihil utilitatis afferre uideatur, dum quædam redarguat, quædam in opinionibus horum, qui et recte sentiunt, confirmat, ac stabilit.

ORNATISSIMO VIRO D. CHRISTO
PHORO VRSEVICO ~~RECTORI~~
~~RECTORI~~. S. P. D.

Quidem hac mente semper fui orna-
tissime, idemq; humanissime Christo-
phore, ut à nullo prorsum uitio per-
inde abhorruerim, atq; ab ingratitu-
dine, nec unquam istas hominis uocabulo dignos
iudicari, qui alieni in se meriti tempore ullo pos-
sent obliuisci. Rursus eos existimari beatos, quibus
tantum facultatis Fortuna commoditas suppedita-
uit, ut bene meritis possint parem remereri grati-
am, beatissimos autem, quibus licuisset acceptum be-
neficium aliquo cum faenore rependere. Proinde
cum antehac saepenumero mecum repeterem: quan-
tum in me nihil promeritum tua benignitas contu-
lisset (Nam collatum arbitror quicquid iam delatū
est, ut haud scio utrum per fortunam an per me-
ipsum, certe per te nō steterit quo minus acceperim)
circumspectaremq; quonam argumento possem ali-
quam saltem erga te memoris, gratiq; animi signi-
ficationem dare, neq; in tanta fortunae meae tenui-
tate quicquam occurreret, quod ulla ex parte, non
dixim tuis meritis responderet, sed quod uel animo
satisfaceret meo. Illud deniq; mihi uenit in mēte,
ut saltem istos quosdā non inurbanos homines imi-
tarer, qui islosculo quopiam insigni, aut alio simili
symbolo misso, uolūtatis propensionem, promptiq;
animi studium testificari solent, praesertim ipsi te-

inuenerat eos, quibus neque res, neque animus fra-
 aliorum egeret manerum. Ergo Graecias ingredi-
 enti *musæa* (Nam musarum horti uel medijs
 uernant brumis) statim inter multos uaria adblan-
 dientes gratia, hic Luciani flosculus præter cæte-
 ros arrisit. Eum non ungue, sed calamo decerptum
 ad te mitto, non solum nouitate gratum, colore ua-
 riū, specie uenustum, nec odore modo fragran-
 tem, uerum etiam succo præsentaneo salubrem, &
 efficacem. Omne tulit punctum (ut scripsit Flac-
 ius) qui miscuit utile dulci. Quod quidem aut na-
 mo mea sententia, aut noster hic Lucianus est as-
 secutus, qui priscae comœdiæ diacritatem, sed atra-
 petulantiam referens, deum immortalem qua ua-
 friæ, quo lepore perstringit omnia, quo naso cum-
 ctu suspendit, quàm omnia miro sale perfriat, ni-
 hil uel obiter attingens, quod non aliquo feriat san-
 guine. præcipue philosophis infestus, atq; inter hos
 Pythagoricas potissimum, ac Platonicas ob præstigi-
 as, Stoicas item propter intolerandum supercilium, hos
 punctum, ac casum, hos omni telorum genere per-
 cit, idq; iure optimo. Quid enim odiosius, quod mi-
 nus ferendum, quàm improbitas uirtutis professio-
 ne personata? Hinc illi blasphemæ, hoc est maledi-
 ca uocabulum addidere, sed hi nimirum, quorum ul-
 cera tetigerat, pari libertate deos quoq; passim ex-
 ridet, & lacerat. unde cognomen inditum *ἀπί-
 στος* speciosum profecto uel hoc nomine, quod ab impijs,
 ac superstitiosis attributum. Floruit (uti putant)
 Traiani ferme temporibus indignus (ita me deus

amet) qui inter sophistas annumeretur. Tantum obtinet in dicendo gratia, tantum in inveniendis felicitatis, tantum in iocundo leporis, in mordendo aceti, sic titillat allusionibus, sic seria nugis, nugis serijs misceat, sic ridens uera dicat, uera dicendo ridet, sic hominum mores, affectus, studia, quasi penicillo depingit, neq; legenda, sed plane spectanda oculis exponit, ut nulla Comædia, nulla Satyra cum huius dialogis conferri debeat, seu uoluptatem spectes, seu spectes utilitatem. Cæterū si noiatis querat huius argumentum dialogi, facit id qđ sem p facit, Pythagorā uelut impostorem, ac præstigiatores taxat. Stoicorum fastum et sapientem barbā ridet, diuitiū ac regū uitā. quantis sit erūnis obnoxia docet, contra qđ expedit res paupertas hilari, suaq; contenta sorte. Quem uti leges attentius, te maiorem in modum rogo, si quando tibi per tua licebit negotia frontem exporrigere. Audies enim Gallum cum Hero satore confabulantem, magis ridicule quā ullus possit narrare, sed rursum sapientius, quā Theologorum, ac philosophorum vulgus nonnunquam in scholis magno superalio magnis de nugis disputat. Vale optime, atq; humanissime Christophore, et Erasum inter tuos ascribito clientulos, amore, studio, officio, assiduum nemini.

LUCIANI SOMNIUM, SIVE GALLVS
 BRUTO INTERPRETE.
 INTERLOCVTORES.

GALLVS, MICYLLVS.

T te sceleratissime Galle cum ista
 tanta inuidencia, uoceq; tam acuta,
 ipse perdat Iupiter, qui quidem
 opibus affluetem me, ac dulcissimo
 in somnio uersantem, & admirabili
 felicitate fruientem, penetrabile
 quiddam, & clamosum resonans ex
 pegeris, adeo ut ne noctu quidem
 effugere liceat paupertatem, uel te
 ipso longe nocentiorum. At qui
 si coniectandum est, tum è silentio,
 quod etiamdum ingens est, tum è
 rigore, frigoreq; quod non dum
 me antelucanice quemadmodum
 assolet, morsiat, titillatq; (Nam
 hic mihi certissimus gnomon aduen
 tantis diei) ne medium quidem
 adhuc noctis est. sed iste perui
 gil perinde quasi uellus illud
 aureum seruet, ab ipsa protinus
 uespera uociferari cepit. Verum
 haudquaquam impune, si quidem
 mox poenas de te sumam, fusteq; com
 minuam, si diluxerit modo. Nam
 nunc negotium mihi faceres sub
 siliens in tenebris. Gallus. Here
 Micylle, equidem arbitrabar me
 tibi gratum esse facturum, si
 quoad possem alta nocte lucem
 anteuerissem, quo posses
 antelucano surgens quamplurimum
 operis conficere. Etenim si prius,
 quam sol exorietur uel

GALLVS

vnicam feceris crepidam, istuc laboris luero tibi ac-
 cesserit, ad parandum uictum. Quod si tibi magis
 libet dormire, equidem tuo arbitratu quietem ego
 ro, lógeq; magis matutis fuero piscibus. Ceterum tu
 te uidero, ne per somnium diues, esurias experre-
 ctus. Micyl. O prodigiorum auersor Iupi-
 ter, O malorum depulsor Hercules, Quid hoc ma-
 li est? uocem humaná sonuit Gallus. Gal. Hoc
 ne tandem tibi prodigium uidetur, si eadē, qua uos
 lingua loquor? Micyl. Quid? an non hoc por-
 tentum? sed auertite dū malum a nobis. Gal.
 At tu mihi uideris admodum illiteratus esse, nec
 euoluisse Homeri poēmatē, in quibus equus Achil-
 lis, cui nomen Xanthus, posteaquam himnitus lon-
 gum ualere uidisset, medio in praelio constitit, disse-
 rens, totosq; uersus ordine recitans, non quemadmo-
 dum nunc ego prosa oratione loquens, quin etiam
 uaticinabatur ille, deq; futuris edebat oracula, neq;
 quicquam prodigiosum facere uidebatur, neq; is,
 qui tum audiebat malorum auersorem, ita uti tu fa-
 cis, implorabat, quasi rem abhominandam, et auer-
 tendam audisse sese iudicaret. At quid tandem fa-
 cturus eras, si tibi Argi nauis carina fuisset elo-
 cuta, ita ut olim in Dodonaea sylua fagus per se
 loquens oraculum edidit? Aut si tergora direptae
 serpere uidisses, si carnes bouum mugire, semias-
 sas, solidasq; ueribus transfixas? Ego uero, cum Mer-
 curij sim assessor loquacissimē, deorumq; omnium
 facundissimē, praeterea contubernalis uobis, et con-
 uictor, haud mirum uideri debet, si sermonem has

manum edidia. Quod si mihi recipias tantum
te, haudquaquam grauabor ueriores tibi causas
aperire, unde factum sit, ut eadem, qua uos lingua
loquar, & unde mihi suppetat huius orationis fa-
cultas. Micyl. Modo ne istuc ipsum sit somni-
um Galle, quod ita mecum loqueris. Sed dicito per
Mercurium. O praeclare, quid etiam aliud rei ti-
bi sit in causa, ut istam linguam sones. Nam ut ta-
ceam, neq; cuiquam proferam, quid attinet te soli-
atum esse? Quis enim fidem mihi sit habiturus, si
cui narrem, me Gallum hæc loquentem audisse?

Gal. Ausculta igitur, nam orationem ex me
audies, omnium (sat scio) maxime nouam, atque
incredibilem. Siquidem hic, quem nunc gallum es-
se uides, non ita pridem homo fui. Micyl. Profe-
cto & olim istiusmodi quiddam de uobis inaudie-
ram, Adolescentulum quempiam fuisse Gallum,
Marti adamatum, atq; hunc deo compotasse, collu-
sitasq; & in uoluptatibus gessisse morem. Itaq;
cum Venerem adiret Mars, cum ea cubiturus huc
quoq; Gallum una secum adduxisse. Quoniã autẽ
Solem potissimum metueret, ne si è sublimi conspe-
xisset, Vulcano se proderet, foris ad hostium adole-
scentulum semper relinquere solitum, cuius iudicio
certior fieret, quando sol emergeret. Deinde Gal-
lum aliquando somno correptum, excubias dese-
ruisse inscientem, solemq; nullo præsentiente immi-
nuisse Veneri, ac Marti se cure dormienti, propter-
ea quod confideret Gallũ indicaturum fuisse, siq;
intervenisset. Itaq; Vulcanum à sole edoctum eos

deprehendere implicator, atq; irretitos ipsi vinculis,
 quæ iam olim in illos fuerat fabricatus. Porro Martem,
 simulatq; dimissus est, indignatum aduersus
 Gallum fuisse, atq; eum in auem transmutasse, ipsæ
 armis, ut in aspice pro galea cristâ obtineret. Hæc
 ob causam quo nos Marti purgetis, cum iam nihil opus
 simulatq; solem exorientem sensistis, multo ante no-
 ciferari, atq; illius exortum prænūtiare. Gal. Fe-
 runtur quidem et illa Micylle, At quod ego sum nar-
 raturus, multo aliud quiddam fuit, atq; adeo non
 admodum in Gallum transformatus sum. Micyl.
 Quonam modo? Nā istuc maximo pe cupio cognos-
 scere. Gal. Audistis de Pythagora quodam Mene-
 sarchia Samio? Micyl. Nū sophistam illū dicas,
 et præstigiatorem qui instituit, neq; uel carnes gu-
 staret, uel fabas ederet, suauissimum mihi edulium,
 salubre et parabile à mensa submouem? Præterea
 autem, q; mortalibus suasisit ne intra quinquennium lo-
 querentur? Gal. Scis nimirum et illud, quæ admodum
 prius, q; Pythagoras esset, Euphorbus fuerit. Mi-
 cyl. Præstigatorē et prodigiorū artificem hominem
 aiunt fuisse o Galle. Gal. Ille ipse ego tibi sum
 Pythagoras. Quare parce quæso mihi conuitiari,
 præsertim cum ignores quibus sim moribus. Mi-
 cyl. At hoc rursum multo etiā quàm illud por-
 tentosius, Gallus philosophus? Attamen expone Mene-
 sarchi gnate, qui factum sit, ut ex homine auis, ex
 Samio Tanagraeus repente nobis prodieris. Neq;
 enim ista uerisimilia, neq; omnino facilia creditu.
 Quandoquidem duas quasdam res iam mihi ui-
 deor in

deor in te animaduertisse nimium alienas à Pythagora. Gal. Quas? Micyl. Alterum quidem, quod garrulus es, et obstreperus, cum ille silere in solidos quinque annos (si nemini) præceperit. Alterum uero planè cum illius legibus pugnat. Etenim cum non haberem, quod tibi obijcerem, fabas heri (sicuti nosti) ad te attuli. At tu nihil contatus, protinus eas sublegebas, unde fit, ut necesse sit, aut e mentitum esse te Pythagoram esse, cū aliud quiddam sis, aut si Pythagoras es, legem prætergressum esse te, iusque uiolasse, cum fabas ederis, perinde ac si caput patris comederis. Gal. Nō cognosti Micylle quæ sit harum rerum causa, neque quæ ad unumquodque uitæ genus conducant. Ego tū quidē non esitabam fabas, propterea quod philosophus essem. Nunc contra comesurus sim quippe à uitio congruas, neque nobis repudiandum pabulum. Verum si molestum non est, audi quemadmodum è Pythagora ceperim esse id, quod sum in præsentia, quod in multis uitæ generibus antehac uixerim. Et quod ex unaquaque transformatione sim consecutus. Micyl. Narra quæso, Nā mihi quidē auditu iucundissimū fuerit. A deo ut si quis mihi deferat opinionem, utrum te ista narranter audire malim, an rursum felicissimum illud somnium, quod paulo ante uidi uidere, haud sciam utrum electurus sim, usque adeo cognata, germanaque uidentur esse ista tua cum suauissimis illis uisis, ex æquo nos æstimo, te pariter, ac præclarum illud in somnium. Gal. Etiamnum tu somnium illud, quod dudum tibi uisum est

in animum reuocatis, & inania quædam observas
 simulachra? atq; (uti loquuntur poëtæ) enanidam
 quandam felicitatem memoria consecraris? Micyl.
 Immo illud scias Galle, ne ullo quidem tempore
 unquam uisi illius mihi uenturam obliuionem. Tan-
 tum mellis somnium aufugiens in oculus mihi reli-
 quit, ut præ illo uix quædam palpebras attollere
 rursus in somnum cœuantes. Itaq; pinde quasi alæ
 in auribus citentur, talem quendam strepitum mi-
 hi commouent ea, quæ uidi. Gal. Nouum quen-
 dam hercule mihi narras amorem in somnii, si qui-
 dem alatum cum sit (sicut aiunt) metasq; uolandi
 præscriptas habeat somnum, iamq; septa transi-
 lit, in auribus etiam uigilantis obuersans, adeoq;
 mellitum, et euident apparet. Quare peruelim au-
 dire, cuiusmodi nam sit istud, quod te supra modum
 delectat. Micyl. Gesto narrare. Nam dulce
 est hoc ipsum meminisse, & commemorare de illo
 quippiam. Verum heus Pythagora, quando tu nar-
 rabis de tuis transformationibus? Gal. Vbi tu
 Micylle desieris somniare, melq; illud ab oculis ab-
 sterferis. Interim prior dicato, uti intelligā, utrum
 ne per portas eburneas, an per corneas tibi somni-
 um aduolarit. Micyl. Neq; per has, neque
 per illas o' Pythagora. Gallus. Atqui duas
 has tantum commemorat Homerus. Micyllus.
 Valere sinas delirum illum poëtam, qui nihil de
 somniis intellexit. PauPERTINA fortassis somnia per
 istas commeant portas, qualia uidebat ille, neque
 id admodum perspicue, quippe aptus oculis. Mi-

hi uero per aureas quasdā portas dulcissimum hoc aduenit somnium, & ipsum aureum, & aureis undiq; circumamictum, & auri plurimum secum adducens. Gallus. Desine optime Mida de auro fabulari, nam dubio procul ex illius uoto, istud tibi accidit insomnium, & solidas auri uenas mihi duxisse uideris. Micyllus. Multam auri uim uidi Pythagora multam, quā putas pulchri? quo fulgore coruscantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicat, nam in memoriam redige, siquidem meministi, cum aquam praestantissimam dicens, postea aurum admiratur, idq; iure, statim in initio carminis unius omnium bellissimi. Gallus. Num illud quæris?

- “ Aqua est illa quidem optima,
- “ Cæterum aurum, uti candens
- “ Ignis, ita enitens, no-
- “ Etibus eminet eximie unum
- “ Cæteras supra opes, quæ
- “ Gloriam, ac decus addunt.

Micyllus. Per Iouem, istuc ipsum, perinde enim ac si insomnium meum uideat Pindarus, ita prædicat aurum, sed ut tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapientissime Galle. Meministi ut heri nullum domi cibum acceperis, siquidem Eucrates diues ille forte mihi in foro factus obuiam, locum me in tēpore ad cœnā uenire iusserat. Gallus. Istuc eadem planè memini. Nā totū esuriebam diē, donec mihi profunda eādem uespera domum reuersus, subuidus, uinoq; madens, quinque illas fabas

GALLVS

proferres non admodum opiparam cœnam Gallo, qui quondam fuerit athleta, quiq; olympia non segniter olym decertavit. Micyl. Ast ubi reuersus à cœna fabas tibi obiecisssem, obdormii proximus. Tum mihi iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinum quoddam haud dubie somnium as sistens. Gal. sed prius quæ tibi apud Eucratem acciderint Micylle narra, & cuiusmodi fuerit cœna. Nihil enim prohibet te denuo cœnare, si ueluti somnium quoddam eius cœnæ reducas, & quæ tum ederis rursum commemoratione, quasi remines. Micyl. Credebam molestum futurum me, si hæc quoq; retulisssem, uerum posteaquam tu desyderas, en id quoq; narrabo. Cum nūquam ante hac in uita cœnasssem apud ullum diuitem, o Pythagora, heri bona quapiam fortuna in Eucratem inci di, atq; ego quidem simul atq; dominum illum saluasssem, ita uti consueueram, subducebā me, ne pudori illi essem si lacera in ueste fuisssem affectatus. At ille, Micylle inquit, hodie natalicia filiae celebroy, plurimosq; ad conuiuū amicos inuitauit, uerum qm aiunt, quēdam ex his incōmoda esse ualetudine, neq; posse pariter ad conuiuū nostrum accedere, tu eius loco uenito, lotus, nisi ipse forte, q uocatus est, semet adficturum renuntiari. Nam nunc quidem ambigit. Hoc ubi audisssem adorato diuite discedebam, omnes obsecrans deos, ut algidam febrem aliquam, aut laterum dolorem, aut podagram morbi auctarium immitterent ualetudinario illi, cuius ego sella occupator, cœnæq; uicarius, & hæres crā

uocatus. Interim hoc spatij, quod usq; ad balnei tem-
 pus intercessit longissimum seculum esse iudicabā,
 dum subinde respicio, quot pedes in gnomone in-
 dex haberet littera, & quando illos iam lauisse cō-
 sentaneum esset, Hic ubi tempus tandem aduenis-
 set, ocyus me corripio, atque ab eo, nitide admodum
 cultus, sic obuerso palliolo, ut qua esset parte puris-
 simam, ea uideretur. Offendo autem ad fores. &
 alios complures, in quibus etiam illum (gestabatur
 autem à uiris quatuor sarcinae in morem) cuius
 eram subconuiuia uocatus, qui male habere dictus
 erat, atque id etiam prae se ferebat, quod afflicta es-
 set ualetudine. Nam ex alto gemitabat, tussiebatq;,
 ac screabat, uelut ex abdita, quodq; aegre redde-
 retur totus pallidus, ac tumens, annos natus cra-
 ter sexaginta. Ferebatur autem philosophus quis-
 piam esse, ex ijs, qui apud adolescentulos nugari
 deblaterant. At barba uirae erat tragica, supra
 quam credi posset, tonsoris egens. Porro increpan-
 te Archibio medico, quamobrem cum ista esset ef-
 fectus, aduenisset, non oportet inquit, promissa de-
 ferere praesertim hominem philosophum, etiam
 si mille urgeant, & instent morbi. Putabit enim
 Eucrates sese à nobis haberi ludibrio. Haud quā-
 quam inquam ego, immo collaudabit te, si domi po-
 tans apud te uelut emori, quā in conuiuio, ani-
 mam unā cum phlegmate excreans. Atq; ille qui
 dem prae arrogantia dissimulabat sese dictetionem
 audisse. Haud multo post accessit & Eucrates iam
 lotus, Conspexitq; Thesimopolide (nam id erat phi-

losopho nomen) praeceptor inquit, probe quidem
 factum abs te, qui ipse ad nos ueneris, Tamen se
 nihilo deterius tibi fuerat futurum. Siquidem eti-
 am absenti omnia ordine missa fuissent. Haec si-
 mulatque dixerat, intro greditur manus illi porri-
 gens pariter, et famulus inuitenti. Ego igitur iam
 abire parabam, uerum ille conuersus ubi diu se-
 cum haesitasset, posteaquam me tristem admodum
 uideret, ades inquit, tu quoque Miculle, ac nobiscum
 coena. Nam filium in mulierum coelau una cum
 matre conuiuium agere iubebo, quo tibi sit locus,
 ingrediebar itaque, cum parum absuerit, ut lupus
 hians discederem, uerum ingrediebar pudefactus,
 quod Eucratis filiolum e conuiuium uiderer expu-
 lisse, ast ubi iam tempus esset, ut discumberemus, pri-
 mum tollentes Thesmopolim composuerunt, haud
 sine negotio per. Iouem, quinque (si diis placet) pro
 ueri iuuenes, cernites illi supponentes undequaque,
 quo nimirum in eodem habitu permanere, ac lon-
 gum etiam tempus durare posset. Deinde ubi ne-
 mo iam tollerare posset, ut iuxta illum accumbe-
 ret, me adductum reclinant, ut eadem in mensa
 essemus. Deinceps coenabamus o Pythagora, opipa-
 ram quandam, et uariam coenam, multoque in au-
 ro, multo item argento. Pocula erant aurea, ministri
 formosi, tum cantores, et concitandi risus artifices.
 In summa, iucundissima quaequam erat uita, nisi
 quod unum quiddam me uehementer male habe-
 bat, Thesmopolis obstrepens, atque abturbans, uirtu-
 tem nescio quam mihi commemorans, docensque, quod

duae negationes unicam efficerent affirmationem, quodq; si dies sit, nox non sit. Nonnunquam et cor mea mihi dictabat esse, atq; id genus multa philosophabatur erga me, quibus eiusmodi nihil opus, planeq; uoluptatem interpellatione minuebat, cum non sineret exaudiri eos, qui cathara, uoceq; caneabant. Habes galle de coena. Gal. Non admodum suavi Micylle, maxime posteaquam cum illo deliro sene sortitus eras accubitum. Micyllus. Audi nunc et insomnium. Visus enim mihi Eucrates ipse, cum orbus esset liberis, nescio quomodo, e uita decedere. Dehinc ubi me accersisset, ac testamentum condidisset, quo me insolidum haeredem omnium scripserat, paululo tempore superstes emori. Porro ipse uidebar adire facultates, et tum aurum, argentumq; ingentibus quibusdam saphis exhaustire, perpetuo subsaturiens, et affatim affluens, tum autem uestes, mensas, pocula, ministros, Omnia mea, ut par erat esse. Postea candido uehiculo uectabar resupinus, cinctis, qui intuebantur conspiciendus, et admirandus. Accurrebant permulti, ac circum equitabant, complures sequebantur. Ego interim illius indutus uestitum, et annulos gerens, circiter septuaginta digitis insertos, epulum quoddam splendidum uidebam adornari, quo amicos accipere. Idq; illi, ita ut in somnio fieri consentaneum est, aderat, iam epulae erant importatae. Iam potus ex animi sententia ministratus. In his cum uersarer, et aureis phialis praebere omnibus, q; aderant amicos, etiam inferrentur bellaria, intempestuo tuo clamore

GALLVS

*perurbasti nobis cōmuniū, num tibi uideor iniuriæ
 stomachatus in te? Nā uel tres noctes perpetuas li-
 benter adhuc somnum illud, quod mihi accidit, ui-
 dere cupiam. Gal. Adeo ne es auri cupidus,
 et opum audus Micylle, idq; ex omnibus unum
 admiraris, ac felicitatem unicam esse iudicis, si plus
 rimum possideas auri? Micyllus. Equidem
 haud solus ita cogito Pythagora, cum ipse quoq;
 cum cum Euphorbus esses, auro, atque argento co-
 mis intexto, prodibas pugnaturus cum Achiuis,
 idq; in bello ubi ferrum, quā aurum gestare sati-
 us fuerat. At tu etiam tum uoluisti calamistris au-
 ro internexis in periculum descendere. Atque ob
 eam (opinor) causam, Homerus comastuas gratijs
 similes dixit, quod auro, argentoq; reuincantur.
 Etenim longe nimirum meliores, atq; amabiliores
 uidebantur, quod essent auro religatæ, unaq; cum
 eo relucerent. Neq; istuc nouum est auricome, si tu
 Panho patre prognatus aurum in pretio habui-
 sti, Quin et ipse deorum omnium, hominumq; pa-
 ter ille Saturno, Rheaq; progenitus, cum argolicam
 illam puellā adamaret, ubi nihil inueniret amabili-
 us, in quod sese trāsformaret, neq; quo A crisij custo-
 dias posset corrumpere, audisti uidelicet, ut aurum
 sit factus, atq; ita per tegulas illapsus, potitus est
 ea, quam deperibat. Iam uero quid tibi commemora-
 rem, quā multos usus præbeat aurum? Et ut eos,
 quibus adsuerit, bonosq; et sapientes, et potentes
 reddat, decus, et gloriam illis conalians, neq; non
 nunquam ex obscuris, et infamibus, claros, ac ce-*

Febres repente efficiat, nam nosti uicinum mihi & eiusdem artificij Simonem, qui paucis ante diebus apud me coenauit, cum legumen coqueret saturna libus, duasq; extorum caesuras immitteret. Gallus. Nouissimum illum breuem, qui fictilem olulam, quæ nobis erat unica, suffuratus, peracta coena abstulit, sub ala gestans. Nam ipse uidi Micylle. Micyl. Atqui cum eam sustulerit, tã multos ille deos postea iurabat. Sed cur non prodebas, ac uociferabare tum o' Galle, cum nos facto spoliari conspiceres? Gallus. Cocyabam, quæ mihi solum licebat id temporis. uerum qd Simon ille? Nam uidebare de illo dicturus nescio quid.

Micyllus. Ei consobrinus erat uir supra modum diues nomine Drymilus, is quoad uiuebat, ne obolum quidem donauerat Simoni, nam qui daret, cum ne ipse quidem pecunias attingeret? At simulatq; mortuus est nusquam, uniuersis illis opibus iuxta leges. Simon ille, qui pannos putres, qui patellam circumlingebat, gaudens potitur, purpura, ostroq; circumtectus, famulosq; & currus, & aurea pocula, & mensas eburnis inmixtas pedibus possidet, ab omnibus adoratur, tamq; nos ne aspiciat quidem. Etenim nuper cum illum procedentem conspexissem, salue inquam Simon. At ille indigne ferens, Edicite inquit, pauperi isti, ne uocabulum meum diminuat, neq; enim Simon, sed Simonides appellor. Porro (quod est omnium maximum) mulieres etiam illius amore capiuntur. Atq; is quidem eludit eas, ac fastidit, et alias quidem adit, conuenitq;

sese præbet, alie porro quæ negliguntur, necesse
 illis minuantur. Vides quantas commoditates pariat
 aurum, quandoquidem eos, qui sunt deformissimi transfigurat, et amabiles reddit, non cæcus atq;
 æstus ille pœticus. Audis insuper & à pœtis dictum,
 O aurum auspiciatæ res, & ostentum optimum. Et rursum. Aurum est, quod opibus imperat
 mortalium, Sed quid intermisisisti galle? Gal.
 Quoniam tu quoq; per insciam Micylle simili modo
 falleris opinione de diuinibus, quæadmodum vulgus,
 verum (crede mihi) longe etiam erumnosiores vitam
 nunt quam uos. Hæc autem loquor, q; ipse et pauper,
 & diues aliquando fuerim, atq; omni uitæ
 genus sim expertus. Porro paulo post ipse quoq;
 hæc omnia cognosces. Micyl. Per Iouem tempestuum
 iam est, ut & tu referas, quem admodum sis
 transfiguratus, & quod in unoquoque uitæ
 genere perspexeris. Gallus. Auscultæ hoc tantum
 præmonitus, me neminem feliciorem uitæ quam
 tu sis, unquam uidisse. Micyllus. Quam ego sim
 o galle? Hanc felicitatem tibi ipsi imprecor.
 Nam uidere me tibi ridendum proponere, Verum
 age, narra, exordiens ab Euphorbo quo pacto
 fueris in Pythagoram transformatus. Deinceps
 ordine ad gallum usq;, consentaneum enim est
 te varias res tum uidisse, tum tulisse, nimirum,
 tam diuersis uitæ formis. Gallus. Quemadmodum
 initio ab Apolline profecta anima, in terram deuolaris,
 & corpus humanum subierit, ut illic poenam
 quandam dependeret, id longum dictu fuit.

rum sit. Præterea neq; mihi referre fas est, neq; tibi eiusmodi audire, uerum ubi Euphorbus factus essem. Micyllus. sed ego prius, quàm essem is, qui nunc sum, O præclare, quisnam erā? hoc mihi prius dicato, nanquid ego uersus fuerim itidem ut tu. Gallus. Maxime. Micyllus.

Quis igitur eram, siquo modo potes dicere, peruelim enim istuc cognoscere. Gallus. Tu formā ea fueras indicat, ex earum genere, quæ aurum effodiunt. Micyllus. Et postea neglexi infelix, uel paucula frustra in uitam importare, cum illo essem alitus? sed age, qd post hæc futurus sim dicato, quandoquidem consentaneū est scire te. Etenim siqd bonæ sit rei, iam nunc suspendero me ab ista pertica, in qua tu nunc stas. Gallus. Istuc profecto nulla ratione possis cognoscere. Cæterum cū Euphorbus essem (Nam ad illa redeo) in Troia pugnam, atq; a Menelao necatus, aliquanto post tempore, in Pythagoram perueni. Porro eo usque absq; tecto p'durabam, donec Mnesarchus aliquando mihi domum ædificaret. Micyllus. Obsecro te num absq; cibo, potuq;? Gallus. Maxime, Nihil enim istis rebus opus, nisi corpori dūtaxat. Micyllus. Illud igitur prius dicato, ea, quæ ad Troiam gesta sunt, nū ita se habet, qualia fuisse dixit Homerus? Gal. Quinā ille scire potuisset Bæcylle, qui qdē dū ista gerebātur, ipse Camelus erat in Bactris? Cæterū ego tibi tm effabor diuinitus, nihil id t' p' eximum fuisse, neq; Liacē usq; adeo magnū, neq; Helenam adeo formosam, quæ admodum

arbitrantur, siquidem uidi, atridida quandam, & proceram cervice, ut hinc cygno progenerem sese ad simularent. Caterum uehementer animum, aequalem propemodum Hecubæ. Hanc Theseus primum rapta in Aphidnis possedit. Is uixit Hercules ferme ætate. Porro Hercules prius Troiam ceperat; patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maxime florebant. Nam hæc mihi Panthus narrauit, admodum adolescens, affirmans se uidisse Herculem. Micyllus. Quid autem Achilles? Nihil talis erat. Nēpe quauis in re præstantissimus? An & isthæc fabulamenta sunt? Gallus. Cum illo quidem congressus non sum, neque queam adeo comperte de rebus Græcorum dicere, Etenim quæ scire potui, cum hostis essem? Certe Patroclum illius amicum, haud ita magno negotio peremi lancea dissectum. Micyllus. Deinde te Menelaus, multo minore negotio, uerum istis de rebus satis. Nunc Pythagoræ fati refer. Gallus. Illud in summa micylle, sophista quispiam eram (oportet etiam uidelicet fateri uerum) alioque non imperitus, neque inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sum autem in Aegyptum, quo cum prophetis congregarer, de sapientia communicaturus. Hic adytis subiui, atque ibi Ori, & Isidis libros perdidici. Post rursum in Italiam renauigabam, ac Græcos inuicem ea, quæ in Aegypto didiceram, ita insinui, ut me perinde ac deum suspicerent. Micyllus. Equidem inaudieram isthæc, præterea quemadmodum credidit fueris defunctus in uiam rediisse, neque

aureum femur illis subinde ostenderis, uerum illud mihi dicato, quid tibi uenit in mentem, ut legē statueres, uti neq; atribus, neq; fabis uescerentur homines. Gal. Ne percontetur ista Micylle.

Micyl. Quam ob rem o' galle? Gallus. Nam pudet hisce de rebus uerum fateri. Micyl. Atqui non conuenit, uti id facere graueris apud hominem contubernalem, & amicum, nam herum posthac absit ut dixerim. Gal. Nihil sani, neque præclari quicquam erat, uerum animaduertebam, si consueti modo, atq; id etiam uulgo, præcepissem, non fore, ut mortales in admirationem adducerem, sed quo peregriniora, magisq; aliena proposuisssem, futurum ut hoc magis nouus, magisq; uiderer admirandus, proinde institueram in animo, nouæ quiddam rei designare, eius modi proposito decreto, cuius causa esset inexplicabilis, quo uidelicet alijs aliud coniectantibus, oēs redderentur attoniti, quēadmodum in obscuris oraculis solet usu uenire. Micyl. Illud uide, ut rides me, tu quoq; non minus, atq; Crotoniatas, ac Metapōnicos, & Tarentinos, cumq; his alios, q' multi sequuntur, tuaq; adorant uestigia, quæ tu calcata reliquisti, uerum ubi Pythagoram exueras, quē post eum induisti. Gal. Aspasiā Melitensem illam meretricem. Micyllus. Pape quid ego audio. Siquidem inter alia mulier quoq; fuit Pythagoras. Itā ne fuit aliquando tempus, quo tu Galle generosissime ora pariebas, cumq; Pericle rem habebas, iam Aspasia uidelicet, atq; ex illa grauida fa-

Etia es, Præterea lanam tondebas, tramamq; deduc-
 ebas. Postremo meretricium in morem gestiebas,
 Vultumq; componebas. Gallus. Ista quidem
 omnia feci, tametsi non ego solus, uerum & ante
 me tum Tiresias, tum Elati proles Cæneus. Proinde
 quicquid in me conuiuij dixeris, tantundem & in
 illos dixeris. Micyllus. Age igitur, utra tibi
 uitæ erat suauior, cum uir esses, an cum Pericles te
 cum haberet consuetudinem. Gal. Vide cu-
 iusmodi istuc est, quod percontaris, nempe cui ne
 Tiresia² quidem expedierit respondere. Micyl-
 lus. Atqui si minus fateare tu, tamen istuc Euripi-
 des satis explicuit, cum ait se malle ter sub cly-
 peo consistere, quam parere semel. Gallus. Im-
 mo præmoneo te paulopost puerperam fore, siqui-
 dem & tu mulier es olim futurus. Idq; sæpius lon-
 go nimirum seculorum orbe, atq; recursu. Micyl-
 lus. Non tu pendebris O' galle, qui quidē omnes
 mortales Milesios, aut Samios esse duats? Nam aiūt
 te etiam tum cum Pythagoras esses, uenusta forma
 decorum, sæpius Aspasiā fuisse Tyranno, uerū
 age secundum Aspasiā, in quem uirūm, aut mu-
 lierum denuo renatus es? Gallus. In Cra-
 tem Cynicum. Micyllus. O' Castor, quā dis-
 simile. Ex scorto philosophus? Gallus. Dein
 de rex, deinde pauper, paulopost sarrapes, dehinc
 equus, graculus, rana, aliaq; innumerabilia, per
 longum enim fuerit singula recensere, postremo gal-
 lus, atq; id sæpius, nam hoc uitæ genere sum dele-
 ctatus, interea & alijs diuersis mortalibus seruiui.

regibus, pauperibus, diuitibus. postremo nunc tibi, videoq; quotidie, cum uideo te paupertatis tædio cōplorantem, eiulantemq; , ac diuitum admirantem fortunas, propterea qđ ignores quantum illis adsit malorum, alioqui si curas noris, quibus illi distringuntur, te ipsum profecto riseris, qui antea credideris eum, qui sit opulentus, statim felicissimum esse omnium. Micyllus. Ergo Pythagora, aut quid maxime gaudeas appellari, ne confundam orationem, si te nunc hoc, nunc illo nomine compellem. Gallus. Nihil aberraueris, siue Euphorbum, siue Pythagoram, siue uocaris Aspasiam, siue Cratem, quandoquidem ista omnia sum unus, nisi quod rectius feceris, si (id quod in præsentiarium esse uideor) gallum me uoces, ne auem hanc parui ducere, contemneréq; uideare, præsertim cum tam multas contineat animas. Micyllus. Ergo galle, quandoquidem omnia penè uiuendi genera iam exper tus es, atq; oīa cognita habes, age dilucide mihi narrato, quæ sint peculiaria diuitum ad uitæ rationē, quæ pauperum proprie, quo uidelicet cognoscam, ueré ne istuc affirmes, me diuitibus esse feliciorē. Gallus. En hunc ad modum interim perpende Micylle. Te quidem nō magnopere tangit cura belli, si quando rumor sit aduentare hostes, neq; sollicitus es, ne in agros incursantes populētur, ne ue hor eū proculcent, proterantq; , aut uineas uastent, sed simulatque tubam audieris, si tamen audieris, de te ipso uno circumspectas, quos deflexus seruari queas, ac discrimen effugere. Contra illi tum de

sese solliciti sunt, tum animo discrutiantur, cum
 de mœnibus quicquid opum possidebant in agris,
 id omne tolli, deportariq; conspiciunt. Ac si
 ne inferendum est aliquid in ærarium, soli acce-
 ssum, sine in prælium exeundum, periclitantur,
 aut peditum turmis, aut equitum alis præfecti. Tu
 interim uimineum gerens clypeum, expeditus, ac
 levis, ad salutem consulendum, paratus uictoriale con-
 uiniū agere, si quando uictor exercitus sacra fecerit.
 Rursum pacis tempore, tu quidem cum de plebe sis
 ingressus in concionem, tyrannidem in diuites ob-
 tines, illi uero trepidant, pauitantq; ac largitio-
 nibus, choragijsq; te placant, siquidem quo tibi bal-
 nea, ludi, spectacula, reliquaq; id genus abūde sup-
 peditent, ea omnia curant illi. At tu censor, et
 acerbus expensor, perinde quasi dominus, ne allo-
 quio quidem interdum dignaris illos, quod si tibi
 collubinum sit, ingentibus saxis in illos de grandinas,
 uel facultates eorum publicas facis, ipse neq; calu-
 mmatorē metus, neq; latronem, ne tollat aurum,
 uel ædium consensu fastigio, uel pariete perfosso.
 neq; necesse habes rationibus occupari, neq; exa-
 ctionibus, neq; tibi cum sceleratis dispēsatoribus con-
 flictandum est, neq; tantas in sollicitudines distra-
 heris, uerum simulatq; crepidam unam perfec-
 ris, mercedemq; retuleris septem obolos, serò rur-
 sum surgis crepusculo, et si libuerit, lauatis tum
 empto saperda quopiam, aut moenide piscicelo,
 aut paucis ceparum capitulis temetipse oblectas,
 atrens plerumq; optimaq; cum paupertate philo-
 sophans

Iſophans, adeo ut eas ob res ſalubri ſis, ualentiq; corpore, obduruerisq; aduerſus gelu, ſiquidem labores, qui te ex acunt, mununtq; certatorem haudquaquam contemnendum reddunt, aduerſum eas res, quæ compluribus inexpugnabiles eſſe uidentur. Atque hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quod ſiquando leuis ceperit febricula, paulo negotio eam mediatus, protinus exilio inedia temet inde excutiens. Illa porro fugit ilico, quippe metuens te, quem uideat etiam frigore ali, ſaturumq; fieri, ac medicorum certis illis reſcurſibus longum plorare renuntiantem. At illi ex aduerſo, propter intemperantiam uitæ, quid tandem mali non habent infelices? podagras, phthiſes, pulmonum exulcerationes, aquas intercales, nam hæc omnia à ſumptuoſis illis conuiuijs naſcuntur. proinde quicumque & his latri in morem, ut ferè faciunt, ſeſe attollunt, propiusq; ſe ſoli admo- uent, haud cogitantes, quod illas habeant cera ad- Alas glutinatas, ingentem nonnunquam ruinæ ſtrepitum mouent. Cæterum qui Dædali exemplo non admodum ſublimia, neq; exalta appetunt, uerum humilia, terræq; uiana, adeo ut cera nonnunquam ſaliſpergine madefceret, ij tuto plerumq; ac citra diſcrimen tranſuolant. Micyllus. Moderatos iſtos, & cordatos narras. Gallus. Verum aliorum Micylle naufragia fœdiſſima conſpicias, nempe, ubi Cræſus, reuulſis alijs riſum exhiberet Perſis conſenſo rogo, Aut Dionyſius, cum abdiatus tyrannide Corinthiorum in urbe ludiliterarij ma-

gestum ageret, post gestum tantum imperium, pueros compellens, ut syllabas connecterent. Micyllus. Dic mihi Galle, Tu, cum rex esses (nam ais te regem quoq; fuisse) cuiusmodi tandem id uitæ genus experiebaris? Mirum tu tum felix eras, quam doqdem, id, quod est bonorum omnium caput, possidebas. Gallus. Ne mihi in memoriam regereas o Micylle, usque adeo supra modum infelix tum eram, Nam quo ad res externas, quemadmodum dixisti, planè fortunatus esse uidebar, at intus innumerabilibus curis distringebar. Micyllus. Quibus tandem curis? Nam rem prorsus absurdam, neq; credibilem narras. Gallus. Equidem imperabam regioni neuiquam exiguae Micylle, omnigenarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neq; non urbium pulchritudine, cum primis admirandæ. Præterea fluminibus navigabilibus irrigue, ac mari portuoso commode. Ad hæc equa spectatissima, atq; excellens, satellitum haud exiguum, triremes, pecuniarum uis maior, quàm ut posset numerari, nasorum argenteorum plurima copia, reliquaq; omnis illa principatus Tragedia, strepitusq;, et apparatus supraquam credi queat, exstructa, atq; accumulata. Itaq; cum prodirem, pleriq; adorabant deum quempiam intueri sese rati, alijq; trudentes alios concurrebant, quo me conspicerent, nonnulli consensu testis, magni aestimabāt, si plene contemplari licuisset quadrigam, stragulam, diadema, tum eos, qui a tergo comitabantur, ego inter hæc mihi conscius, quantæ me res discrus

siarent, versarentq; illos quidem propter insci-
 tiam uenia dignos iudicabam, at me meipsum mi-
 ferescebat, qui prægrandibus illis Colossis uide-
 rer persimilis, quales uel Phydias, uel Myron, uel
 Praxiteles fabricatus est. Etenim illorum quilibet
 quo ad ea, quæ foris apparent, Neptunus ipse est,
 aut Iupiter mirifice decorus auro, eboreq; compa-
 ctus, et aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem su-
 scinam dextra sustinet. Caterum si immisso ca-
 pite, quæ sunt intus inspicias, uidebis uestes quos-
 dam paxillos, et clauos interorsum prominentes,
 neque non nimbus, cuneosq; et picem sublitam;
 et aliam item id genus deformitatem, intrinsicis
 inhabitantem. Omitto recensere muscatum, mu-
 stellarumq; nim, quæ nonnunquam in eis mansi-
 stant. Huiusmodi quædam res nimirum rex quoq;
 uidetur. Micyllus. Non dum explicuisti, lu-
 tum, et clauos, et uestes, qui nam fuerint in im-
 perio, neque foeditatem illam plurimam, quæ nunc
 sit, nam istum ad modum uestari, ac multis im-
 perare mortalibus, ac numinis instar adorari,
 hæcenus quidem cum Colossi exemplo quadrat.
 siquidem hoc quoque diuinum quiddam, et ad-
 mirandum, nunc autem quæ sine intra Colossum
 exposito. Gallus. Quid primo loca tibi refe-
 ram Micylle, utrum metus, curas mordaces, suspi-
 ciones, odium, quo regem prosequantur ij, qui cum
 illo uiuunt, insidias, atque eas ob res somnum ra-
 rum, et hunc ipsum pertenuem, ac plena tumultus
 insomnia, cogitationes perplexas, spes semper im-

probas, an otij penuriam, & occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, foedera, consultationes. quibus rebus sit, ut ne somnio quidem aliquo suam frui liceat. uerum ut omnibus de rebus solus difficiat necesse est, milleq; negotia susineat.

- Quippe nec Atridē Agamemnona dulcis habebat
- Somnus, multigenas uersantem pectore curas.

Idq; cum reliq oēs Achiui sterterēt. Adde qđ lydū illum discruciat, filius mutus, Persam uero Clearchus ad Cyrum desciscens, atque alium quempiam, Dion cum Syracusanis nonnullis ad aurem cōmunicatus, Rursum alium quendam uirū Parmenion collaudatus, Item Perdiciam Ptolemæus, Ptolemæum Seleucius. quin illa quoque molestiam adferunt, amasius per uim non sponte conuiuens, concubina alio gaudens. tum si qui defectionem parare dicantur, aut duo, quatuor ue satellites inter sese consurrantes. Porro (quod est omnium grauissimū) amassimi quique uel maxime sunt formidandi, semperq; metuendum, nequid magni mali ab illis exoriat. Nam alius a filio ueneno neatus est, alius item ab amasio. Alium simile quoddam fortassis mortis genus eripuit. Micyllus. A pagensis atrocia, miraq; sunt ista, quæ narras o Galle. mihi igitur multo sit tutius operæ cerdonicæ prouum incumbere, quàm ex aurea bibere phiala; comiter delatum haustum, cæterum acuta, acutoq; temperatum. Nam mihi quidem hoc unum est periculi, ut si paulum aberret smilion, deflectatq; a recta inasione, summum fecantis digitum exigno

sanguine tingit. At isti, quemadmodum narras, leu-
 asera agunt conuiuia, atque id innumerabilibus
 in malis constituti. Deinde ubi conaderint, persimi-
 les esse uidentur Tragœdiarum histrionibus. Nam
 multi, sicut uidere licet, quoad Cecropes sunt scilicet,
 aut Sisyphi, aut Telephi, diademata gestant,
 argenteisq; aspulis gladios, comamq; uentilantem,
 et auro intertextam chlamydē, quod si quis (qua-
 lia nimirum permulta solent accidere) impulsos il-
 los inedia in scena præcipites det, risum profecto
 moueant spectatoribus, uidelicet personarum cum
 ipso diademate contrita: uero autem actoris aspice
 luxato, cruribusq; maxima ex parte renodatis;
 ut iam interioris amictus, quam miseri sint pan-
 ni, fiat perspicuum, ac cothurnorum, quos pedibus
 indusserunt, appareat deformitas, haud quaquam
 ad pedis modum respondentium. Vide ut me iam
 similitudines conferre docueris optime Galle. Cæ-
 terum tyrannus istis quedam res tibi uisa est esse,
 uerum ubi equus esses, aut canis, aut piscis, aut ra-
 na; quomodo eam uitæ rationem ferebas? Gal-
 lus. Istum, quem nunc suscitasti, sermonem et lon-
 geor sit, neque huius temporis. illud autem unum
 in genere dixerim, nullam ex omnibus uitam, mi-
 hi non uisam tranquilliorē uitæ humana, natu-
 ratibus dunaxat cupiditatibus, et usibus arcum
 scriptam. siquidem publicanum equum, aut syco-
 phantam ranam, aut sophistam graculum, aut po-
 pinatorem culicem, aut anædum gallum, atque id
 genus alia, quæ nos studio comminiscimini, haud-

quaquam inter illos uidebis. Micyllus. Quæ
 dicas ò Galle, fortassis uera sunt, uerum non me pro
 debet apud te fateri, quod mihi accidit. Haud un-
 quam quini dediscere cupiditatem illam à puero
 mihi insitam, uidelicet ut diues euadā. Quin nūc
 quoq; somnū illud ob oculos uersatur, aurum osten-
 tens, potissimum autem sceleratus ille Simon excru-
 at, qui quidem tantus inter opes delicietur. Gal-
 lus. At ego te isto leuabo morbo Micylle, tamen si
 mox etiandum est. Surge modo, ac sequere me. Si-
 quidem ad ipsum te Simonem adducam, atque in
 aliorum diuitum aedes, quo nimirum uideas, quo-
 modo res habeant apud illos. Micyl. Istuc quo
 pacto? clausis foribus? Num me parietes transfo-
 re compelles? Gallus. Nequaquam. uerum Mer-
 curius, cui sum sacer, hoc optanti mihi largitus est,
 ut si quis longissimam caudæ plumam, quæ ob mal-
 licem inflectitur. Micyllus. Atqui diuites habes
 eiusmodi. Gallus. At dextram ex his auul-
 sam, cuiusq; ego gestandam dederò, is, quoad uo-
 luerò, fores omnes poterit aperire, cūctisq; uidere,
 ipse inuisibilis. Micyllus. Equidem ignorabā
 ò Galle te prestigiarium quoq; peritum esse. Porro
 si mihi istuc semel præfateris, uidebis ilico Simonis
 uniuersas opes, huc deportatas, nam eas huc redi-
 ens transferam. At ille rursum circumrodet, ebi-
 betq; putria arua, quibus consuevit soleas compin-
 gere. Gallus. Atqui nefas sit istuc facere. Si
 quidem Mercurius illud mihi mandauit, ut si quis
 pennam tenens istiusmodi quippiam patraret, uoc-

feras. si rem proderem. Micyl. Rem nenuquā
uerisimilē narras, nempe mercurium, cum ipse sit
fur, non sinere alios, ut idem faciant. Sed tamen
abeamus. Nam aurum auferam, si modo possim.

Gallus. Pennam prius remellito Micylle. Quid
hoc rei? ambas remellisti. Micyllus. Tutius hoc
quidem o' Galle, tum tibi minus fœdum sit futurū,
ut altera atque parte mutilatus claudices. Gal-

lus. Age sanē. sed utrum simonē prius adiuues,
an alium quēpiam? Micyllus. Haud alio, immo

ad simonem, qui uidelicet pro dissyllabo, terra-
syllabas esse affectet; posteaquam diues euasit. sed
iam ad fores accessimus. Quid igitur hac in re fa-

ciat? Gal. Pennam serae admoue. Micyl. Eam
autem, dū boni, ostium perinde, atq; clauis resiliit.

Gal. Perge porro præcedens uidet illum uigilan-

tem, ac supputantem? Micyl. Video p'iorum, ex-

quidem ad obscuram, siticulosamq; lucernulam. Præ-

terea pallet, haud scio unde Galle, totusq; exaruit,
atq; extenuatus est mirum in modum. Neq; enim au-

ditum est, illum alioq. male habere. Gal. An

scilicet qd dicat, si quidem intelliges, quibus de causis ad

eum modum sit affectus. simon. Nimirū septuagen-

ta illa talenta, tūc admodum sub lectis deposita
sunt. Neq; quā alius omnino uidit. At uero, sedecimo

illa sossius ego uidit me sub præsepio occultantem,
itaq; de curando stabulo non est admodum solici-

tus, quā nec aliās admodum laboris appetens, uerisimile
est autem illum multo etiam his plura sustulisse. Nam unde alioquin. Tibi uero heri tam ingens salu-

GALLVS

*facientium illi obsequio proposuisset, nam autem aione
 illum monile emisse uxori drachmis quinq. Hic ei mi-
 fero mihi. Hic omnia mea dissipabit bona. Quid,
 quod ne pocula quidem sat in tanta recondita sunt,
 dum sint multa. Vereor enim, nequis ea suffosso pa-
 riete, tollat. complures mihi insident, atq; insidias
 parant. Præter cæteros autē Micyllus iste micnus-
 micyllus. Ita per Ionem. Nam tibi sum similis,
 ac patellas sub ala gesto. Gal. Tace Micylle, na
 protinus ipso in furto nos prodas. Simon. O pe-
 nūrigiur fuerit, ut ipse insomnis feruam. O cū ob-
 bo domum in orbem obambulans. Quis iste iudeo
 te per Ionem, O parietum perfossor, posteaquam es
 columna, bene res habet. Pernumerabo denuo re-
 fossam argentum, nequid forte dudum me fegerit.
 Et rursum obstrepat mihi nescio q̃. Nimirum ob-
 fernor, atq; insidijs appetor ab omnibus, ubi mihi
 gladios si quenuquam deprehendero, rursum aurū
 deficiamus. Gal. Sic tibi habent o Micylle res
 simonis. Sed ubecumq; ad alium quempiam, donec
 noctis adhuc aliquantulum superest. Micyllus.
 Omiser, cuiusmodi nūit vitam, hostibus eneniat;
 ad hunc modum diuitem esse. Itaq; pugno illi in
 maxillam illiso, uolo discedere. Simon. Quis me
 pulsauit? Latrocinio despolior miser. Micyllus.
 Plora, ac nigila, antiq; similis corpore reddaris,
 quandoquidem illi affixus, deditusq; es. Nos au-
 tem, si uidetur, Gmphonem feneratorē infamias-
 Nam nec is procul hinc habitat, ipse nobis suapte
 sponte fores patuerunt. Gallus. Vides hanc*

quoq; tuis inuigilantem, & usurarum rationes iterantem digitis contortis; cui propemodum reli-
ctis his omnibus, sit in silpham, aut culicem, aut muscam abundā. Micyl. Eodem uideo mise-
rū, ac uecordem hominē, ne nunc qdem multo me-
liorem uiuere uitam, q̄ silphæ, aut culicis. A deo to-
tus & hic à curis, & rationibus est extenuatus.
Nunc ad alium eamus. Gal. Ad tuum, si ui-
detur, Eucratem. En tibi fores per se patuere. Quin
inuerimus? Micyl. Paulo ante hæc omnia mea
erant. Gal. At etiam nunc tu diuitias somni-
as? nides igitur Eucratem ipsum quidem à famulo;
uirum natu grandem. Micyl. Video profecto
quiddam haudquaquam uirile. Porro altera
ex parte ipsam item uxorem à coo constuprari.
Gal. Quid ergo? Num opacris et horum hæres
existere Micylle, cunctaq; possidere, quæ sunt Euc-
eratis? Micyl. Haudquaquam Galle. Immo
fame citius interierim, quàm id genus quippiā pa-
trare ualeat aurum, et conuiuia. Duo oboli mihi pa-
tiores diuitiæ sunt, quàm si à domesticas perfode-
rer. Gal. Sed iam nunc, quandoquidem dies
fermò diluxit, domum ad nos redeamus. Reliqua
rursus aliàs uidebis Micylle.

ORNATISSIMO IVRIS VTRI-
VSQVE DOCTORI RVTHAL
LO SECRETARIO RE-
GIO

S. P. D.

Ide quantum audacia mihi suppedi-
tet singularis quedam ingenij tui, mo-
rumq; facilitas, humanissime Ruthal-
le, qui, cum neustiquam ignorem te in-
ter Aulicos primores uel autoritate, uel gratia,
uel splendore, uel eruditione præcipuum esse, ac me
non uerear meas nugæ rudes adhuc, uixq; è pri-
ma scheda repurgatus ad tuam excellentiam mit-
tere. Sed quid facerem? Iam urgebat nauita, uentos
et æstus nulli seruire clamitans. Itaq; ne nihil
mei apud hominem tam nostri studiosum relinqua-
rem, id, quod tunc forte erat in manibus, Misanthro-
pum nisi nimirum ad uirum unum omnium *κα-
ταρωτότατον*. Is est Luciani dialogus, quo nix ali-
us lectu uel utilior, uel iucundior, uersus quidem
ille iam pridem ab alio nescio quo, sed ita uersus,
ut interpres hoc modo demonstrare uoluisset uide-
atur, sese neq; græcè scire, neq; latine, neq; temere
adeo quis suspicetur eum interpretem subornatum
esse ab ijs, qui Luciano male uolunt. Tu nostram
hanc audaciam boni consules, et Erasnum in co-
rum numero pones, qui tui sunt amantissimi.
Vale.

LVCIANI TIMON, SIVE
MISANTHROPVS
PRO INTERPRETE.

IUPITER Philie, hospitalis, so-
daliae, domesticae, fulgurator, ius-
randice, nubicoge, grandistrepe.
Et si quod aliud tibi cognomen in-
tonantes poetae tribunt, maxime cū
haerent in uersu. Nam tum illis tu
multinominis factus, aerminis ruinae fulas, me-
triq; explēs hiatus. Vbi tibi nunc magnicrepum
fulgur, gramiferum tonitru, ubi ardens, atdens,
ac terrificum fulmen? Nam haec omnia iam pa-
lām apparet nugae esse, fumumq; poeticeum, nec o-
mnino quicquam, praeter nominum strepitum. Sed
decanata illa tua arma eminus ferientia, expro-
ptiq; nescio quomodo penitus extincta sunt, fri-
gentq; adeo, ut ne minimam quidem sintillulā ira-
cundiae aduersus nocentes reliquā obtineant. Itaq;
ratius quibus ex ijs, qui peieraturi sunt, extinctum
ellyphinium metuerit quā flammam fulminis cun-
cta neatis, usque adeo titionem quempiam in sese
nubrare te putant, ut incendium, aut fumum ab il-
lo proficiatens, nihil quicquam formident, uerum
hoc solum uulneris inferri posse iudicent, ut fuli-
gene compleantur. Quibus rebus factum est, ut iā
Salmoneus tibi sit ausus etiam obtinere, neq; id
admodum ab re, quippe aduersus Iouem usque-
adeo ira frigidum, uir ad facinora feruidus, au-

dacisq; turbidus. Quid nî enim faciat, ubi tu sub
mandragora stertis, qui neq; peierantes exaudias,
neq; eorû, qui flagitia committunt, respectum agas?
Cæcis autem lippitudine, & hallucinatis ad ea,
quæ fiunt, auresq; iam tibi obsunderunt, instar ho-
rum, qui ætate defecti sunt. Quandoquidem cum
iuuenis adhuc esses, acrisq; animo, uehemensq; ad
iracundiam permulta in homines maleficos, ac uio-
lentos faciebas. Neq; tum unq; tibi cum illis erant
indiciæ. Sed perpetuo fideliter erat in negotio, per-
petuo obuiabratur, Egi obstridebat tonitru, fulgur
continenter iaculorum in morem, densissime exjedi
to loco deuolantium torquebatur. Terræ quassatio-
nes, cribi instar frequentes, ad hæc nix cumulatim,
neq; non grando saxorum in morem, atq; ut te-
cum grandius loquar, imbresq; rapidi, & uio-
lenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc ætatis
repête Deuotionis ætate naufragium ortum est, ut
omnibus sub aqua demersis, nix unica scapula ser-
uaretur, quæ in montem Lycorem appulit, humani
generis quasi sintillulas quasdam seruans, unde sce-
leratius etiam genus in posterum propagaretur.
Nimirum igitur dignum scordia præmium ab il-
lis reportas, cum iam nec sacra faciat tibi q̄squam,
nec coronas offerat, nisi siquis obiter in olympias,
ac ita, ut ne is quidem rem admodum frugiferam
facere uideatur, sed priscum quendam ritum ma-
gis referre, ac pene saturnum. O' decorum gene-
rosissime, te reddunt magistratu abdicantes. Omne
te loqui, quoties iam templum tuum sacrilegio con-

pilarinè, cum tibi etiam ipsi in olympiacis manibus
admoliti sunt. Atque interea tu alifreme pigritaba-
ris, uel excurrere caues, uel uianos aduocare, ut au-
xilio accurrentes illos comprehenderent, cum etiam
dum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille, ge-
gantumque extinctor, et Titannum uictor sedebas,
cum tibi caesaries ab illis circumtonderetur decemcu-
bitale fulmen dextra tenens. horum igitur o præ-
clare quis tandem erit finis, quæ tu adeo secure
despicias? aut quomodo de tantis maleficijs pœnas
sumes? Quot Phaëthontes, aut Deucaliones, satis ido-
nei sint ad expiandum tam inexhaustam morum
iniquitatem? Etenim, ut de communibus sileam, de
ijs, quæ mihi aciderunt, dicam, cum tam multos
Athenienses in sublime euexerim, ex pauperissimis
diuites reddiderim, cunctisque quotquot opus habe-
rent, suppeditarim, immo semel uniuersas opes in
annuos iuuados effuderim, simulatque his rebus ad
inopiam deueni, iam ne agnoscor quidem ab illis,
nec aspicere dignantur me, qui dudum reueraban-
tur, adorabant, meoque de nutu pendebant. Quod
si quando per uiam ingrediens forte fortuna in eo-
rum quempiam incidero, perinde ut euersam ho-
minis iam olim defuncti statuam, ac temporis lon-
gitudine collapsam prætereunt, quasi ne norint qu-
dam. Porro alij procul conspecto me, aliud sese detor-
quent, existimantes sese inauspicatum, abominan-
dumque uisuros spectaculum, quem non ita pridem
seruatorem, et adiutorem suum esse prædicabant.
Itaque prementibus malis ad extrema redactis cō

T I M O N

*filia, fugo arrepto, terram exerceo, quaternis condas-
 ctus obolis, atq; hic cum solitudine, cumq; ligonem
 philosophor, hoc interim lucri mihi uideor factu-
 rus, quod post hac non intuebor plerosq; præter me-
 ritum secundis fortunæ successibus utentes. Nam il-
 lud uel maxime urit. Iam igitur tandem aliquan-
 do Saturni, Rheæq; proles excusso profundo isto,
 grauiq; somno (nam Epimenidem quoq; dormien-
 do nictu) uibrato fulmine, aut ex Oeta relucens, in-
 genti redditæ flamma iram aliquam strenui illius,
 ac iuuenilis Iouis ostende, nisi uera sint, quæ à Cre-
 tensibus de te, tuaq; sepulchra feruntur. Iupiter.
 Quis hic est Mercuri, quem audio sic noasferen-
 tem ex Atticæ, ad crepidinem montis Hymeti, hor-
 ridus totus, ac squalidus, pelleq; hircina amictus,
 fodit autem, ut arbitror, nam pronus incumbit, ho-
 mo loquax, et confidens, numnam philosophus est?
 Neq; enim alioquin adeo impia, nefariaq; in nos
 fuerat dicturus. Mercurius. Quid ais pater;
 an non nosti Timonem Echecratidis filium Coly-
 tensem? Hic nimirum est, qui nos sæpenumero in
 sacris legitimis conuiuio accepit, is repente diues fa-
 ctus, is, qui totas hecatombas, apud quem splendi-
 de Iouialia festa consueuimus agitare. Iuppi-
 ter. Hem quæ nam ista rerum commutatio? hici-
 ne honestus ille diues, quem tam frequentes cinge-
 bant amici? Quid igitur accidit, ut hoc sit habitus?
 squalidus, erummosus, fessor conducticius, uti conij-
 cio, cum tam grauem ligonem gerat? Mer.
 Ad hunc modum illum quodammodo probitas euer-*

die, atq; humanitas & in omnes, quicumq; egerent, misericordia. At re uera uerordia potius, faali-
tasq; nullusq; in suscipiendis amicis delectus, qui p-
pe qui neuiquam intellexerit, sese coruis, lupisq;
largiri. Quin magis cum à uulturibus tam multa
misero iecur eroderetur, ob id amicos eos, ne-
cessariosq; iudicabat quasi beneuolentia erga sese
afficerentur, cum illos epulæ magis aspererent. Ergo
posteaquâ ossa penitus nudassent, circumtossissentq;
deinde si qua medulla suberat, hanc quoq; admo-
dum diligenter exussissent, aufugerunt, exucum
& radiatus defectum destituentes, adeo ut postea
ne agnoscant quidem, aut aspiciant, tantum abest
ut sint, qui suppeditent, impartiantq;, has ob res
fossor, & sago opertus pelliceo, urbem præ pudo-
re fugiens mercede terram exercet, aduersus in-
gratos atra bile stomachatur, qui quidem sua beni-
gnitate ditati, admodum fastuose nunc prætereant,
ac ne nomen quidem an Timon uocetur nouerint.

Iup. Atq; profecto uir neuiq; fastidiendus, neq;
negligendus, et iure optimo indignatur, qui his tan-
tis in malis agat. Quare sceleratos istos adulatores
ipsi quoq; fuerimus imitati, si eum uirum neglexe-
rimus, qui tantum taurorum, & ouium pinguis-
simas quasq; nobis in aris adoleuerit. Quarum ni-
dor etiamdum mihi in naribus residet. Tamen si pro-
pter negotia, maximamq; turbam peierantium, tum
ui non iure agentium, neq; non aliena rapientium,
præterea ob formidinem, quam mihi pariunt sacri
legi, qui quidem tum multi sunt, tum obseruatu dif-

T I M O N

fcales, adeo ut ne minimum quidem nos conuincere
 sinant. Iam pridem profecto ad Atticam regionem
 oculos detorsissem, maxime posteaquam philosophia
 & de uerbis digladiationes, apud istos increbue-
 runt, ita ut pugnantibus inter se istis, uociferanti-
 busq; ne exaudire quidem mortalium uota liceat,
 unde mihi necessum est, aut auribus obturatis se-
 dere, aut dirumpi ab eis, conficiq; qui uirtutem
 quandam & incorporea quadam, metasq; nugis
 ingenti uociferatione connectunt, hæc in causa fue-
 runt, ut hunc quoq; neglexerim, cum haud me-
 diocriter de nobis sit meritis. Quod reliquum est
 Mercuri tu Plutum adducens quantum potes ad istū
 abeas. Porro Plutus una secum duat & thesau-
 rum, & ueriq; apud Timonem perseuerent. Neq;
 usque adeo facile demigrent, etiam si quam maxi-
 me rursum illos per benignitatem ex adibus exe-
 gerit. Cæterum de palponibus illis, atq; ingratitu-
 dine, qua in hunc sunt usi, in posterum consulta-
 bo, pœnasq; daturi sunt, simulatq; fulmen instau-
 rauero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo
 è radijs maximæ, cum nuper auidius in sophistam
 Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus sua-
 debat, nullo pacto esse ullos nos, qui dii uocaremur.
 At illum quidem errore non feriebam, propterea
 quod Pericles obtenta manu eum protexerit, in la-
 cunar retortum, illud excussit, neq; multum abfuit,
 quin ipse quoq; in saxum impactum fuerit eli-
 sus. Quanquam interim uel id supplicij satis ma-
 gnum in istos fuerit, si Timonem conspexerint e gre-
 gie locupletem

gie locupletem factum. MERC. Quantum habet momenti altum uociferari, et obstreperum, audacemq; esse. Idq; non is modo, qui causas agunt, uerum etiam qui uota faciunt, conducibile. En mox e pauperrimo diues euaserit Timon, qui se in precando clamosum, et improbum praestiterit, Ioueq; reddiderit attentum. Quod si silentio fodisset incurtus, etiam nunc foderet neglectus. PLUT. At ego Iupiter haud quaqua rediturus sum. IUP. Quid ita non rediturus optime Plute, praesertim a me iussus? PLU. Quoniam per Iouem iniuria me affecit eiciens, et in multa fragmenta diffecans, idq; cum illi paternus essem amicus, ac me pene dixerim fuscinis ex aedibus extrusit, nec aliter quam ij, qui e manibus ignem abijciunt, Num rursus ad istum ibo? parasitis, adulatoribus, et scortis donatus. Ad eos me mittito Iupiter, qui munus intellecturi sint, qui amplexuri, quibus equidem in pretio sim, et maiorem in modum exoptatus. At hi stupidi, cum inopia commercium habeant, quam nobis anteponunt, atq; ab ea accepto sago pelliceo, ligoneq; sat habeant, cum duos lucrantur obolos, decem talenta contemptim dono dare soliti. IUP. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timon, quippe quem ligo abunde satis corripuerit, nisi prorsus nullum dolorem sentiunt illius ilia te uidelicet potius, quam inopiam esse praecoptandam. At tu mihi calamitosus admodum, semperq; tuae paenitens sortis uideris esse, quod nunc Timonem incuses, quod tibi patefactis foribus libere permiserit uagari, neq; inclu-

dens, neque Zelotypus in te. Porro aliàs diuersa
 de atusa in diuites stomachabare, cum diceres te ab
 illis repagulis, clauibus, ac signorum obiectaculis
 impressis, ita fuisse conclusum, ut ne prospicere qui-
 dem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me de plo-
 rabas, affirmans præfocari te nimijs tenebris, eoq;
 pallidus nobis occurrebas, et curis confectus, digi-
 tis etiamnum ex assiduo colligendi, coacervandiq;
 usu contractis, contortisq;, quod siquando daretur
 opportunitas, ausugiturum quoque ab illis te minuta-
 bare. In summa, rem supra modum acerbam in-
 dicabas in æreo, ferreo ue thalamo Danaës exem-
 plo, uirginem asseruari, idq; ab obseruantissimis,
 molestissimisq; pædagogis ali ad usuram, et ratio-
 nē. Proinde absurde facere aiebas hos, quod te præ-
 ter modum adamarent, neque (cum liceret) frui au-
 derent, neque, cum ipsis esset in manu, amore suo se-
 cure uterentur. sed uigiles obseruarent ad signum,
 ac seram oculis nunquam conniuentibus, neque
 usquam dimotis semper intuentes, abūde magnum
 fructum arbitantes, non quod ipsis fruendi facul-
 tas adesset, sed quod nemini fruendi copiam face-
 rent, non aliter, quàm in præsepi atnis nec ipsa
 uescens ordeis, nec equum famelicum id facere si-
 nens. Quinetiam ridebas istos, qui parcerent, asser-
 uarentq;, et (quod esset absurdissimum) ipsi quidem
 sibi subtraherent, uererenturq; contingere, non in-
 telligerent autem fore, ut aut sceleratissimus famu-
 lus, aut dispensator, aut liberorum pædagogus, fieri-
 um subiret ludibrio habiturus infeliçem, et ina-

mabilem herum, quem postea sinat ad fidigmo-
sam, & oris angusti lucernulâ, ac siticulosum sir-
pulum usuris inuigilare. Quid itaq; an non ini-
quum, cum hæc quondam incusaueris, nunc in Ti-
mone diuersa his criminari? Plutus. Atqui, si
rem uere perpenderis, utrumq; me inre facere iudi-
cabis. Nam & Timonis ista nimia leuitas, negligẽ-
tiâq; potius, haud beneuolentia, studiumq; in me mo-
rito uidebatur. At e' diuerso, qui me ostijs, ac tene-
bris inclusum seruabât id agentes, quo scilicet cras-
sior, saginatioq; ac uehementer corpulentia on-
stus euaderem, cum interim neq; ipsi contingerent,
neq; in lucem producerent, ne uel aspicerer a quo
piam, hos dementes, & contumeliosos in me iudi-
cabam, quippe qui me nihil commeritum tot in uin-
culis me cogerent situ, atreâq; putrescere, haud in-
telligentes, quod mox demigrent, me alijs cuipiam,
cui Fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur pro-
bo, sed ne illos quidem, qui nimirû facile mihi ma-
nus admouent. Sed qui (quod est optimum) medio-
critate utantur, uti nec prorsus abstineant, neq; pe-
nitus proficiant. Etenim illud per Iouem consyde-
ra Iupiter, Si quis, ubi puellulam, & formosam le-
ge duxisset uxorem, postea neque obseruet, nec ul-
la omnino Zelotypia prosequatur, uidelicet sinens
illam nocte, atque interdum, quocunq; libitum sit,
congradi cum his quicunq; cuperent, uel producat
potius, ut adulteretur, fores aperiens, ostentansq;,
& quoslibet ad illam inuitans, num hic ama-
re uidebitur? profecto hoc tu nequaquam dices In

pater, qui saepenumero amorem senseris. Rur-
 sum si ingenuam lege domum deducat, uti liberos
 legitimos progeneret. ceterum nec ipse contingat
 florentem aetate, decoramq; uirginem, nec alium si-
 nat aspicere, sed inclusam, orbam, sterilemq; in per-
 petua uirginitate contineat, idq; prae amore se fa-
 cere praedicat, et hunc quidem praeferat pallore,
 corpore exhausto, oculis refugis, num fieri potis
 est, ut huiusmodi non desipere uideatur? quippe q-
 cum liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniu-
 gio, puellam adeo formosam, atque amabilem sinat
 emorcescere, per omnem uitam tanquam cerei sa-
 cerdotem alens? huiusmodi et ipse indigne fero,
 cum a nonnullis ignominiose cedor calibus, lani-
 orq; atq; exhaurior, a nonnullis contra perinde, ut
 stigmaticus fugitiuus compedibus uinctior. TUP-
 Quid est autem, quod aduersus illos indigneris?
 quandoquidem utriq; poenas egregias luunt. A lte-
 ri quidem, dum tantilli in morem, neq; bibere sinun-
 tur, neq; edere, sed ore sicto duntaxat inhiant auro.
 A lteri uero, dum his exemplo Phineia abos harpyae
 ipsis e faucibus eripiunt. sed abi iam Timone mul-
 to posthac usurus cordatiore. PLU. Ille igitur
 iure inrando coerebitur, ne me uelut e perforato
 cophino, uel prius, quam influxerine, properet effu-
 tire, quasi conetur occupare, ne possim influere, ne
 si copiosius infunder, undis illum inuoluam. A lio-
 quin in danaidum dolium aquam illaturus uideor,
 frustra q; infusus, nase non continente. uerum pe-
 ne prius, quam infusum sit, effuso eo, quod infun-

data, tanto latior hiatus dolij, per quē effundit,
neq; sisti potest effluxus. Iup. Proinde in hia-
tum istum obturauerit, perpetuamq; per stillationē
sistere studuerit, te propediem effuso, facile rursus
sagum, & ligonem in dolij fece reperiet, sed inte-
rim abite, atq; illum diuitem reddite. At tu Mer-
curi fac memineris, ut rediens Cyclops ex Aetna te
tum adducat, quo fulmen cuspide restituta resata-
ant. Nam eo nobis acuminato opus fuit. Mer-
Eamus Plute, quid hoc? Num claudicas? Equidem
ignorabam O praeclare, quod non caecus modo;
verum etiam claudus esses. Plu. At qui non
hoc mihi perpetuum Mercuri, verū si quando pro-
ficias, a Ione missus ad quempiam, num nescio
quo pacto, tardus sum, & utroq; claudus pede. ita
ut egre ad meum pertingere queam, sene nonnullā
quam interim facto, q me operiebatur. Porro cum
discedendum est, alatum uidebis, multo antea
leriolem unde sit, ut uix iam amoto repagulo, egi-
iam praecoris uoce uictor pronuntiet saltu stadium
transmensus ne uidentibus quidem aliquoties spe-
ctatoribus. Mercurius. At ista quidem haud
uera narras. immo ego tibi permultos commemora-
re queam, quibus heri ne obolus quidem erat, quo
restum emerent, qui hodie repente diuites facti splē-
dide uiuant, albis quadrigis uehantur, quibus ante
ne asellus quidem suppeditarit. It tamen purpura-
ti, aurumq; manibus gestantes obambulant. Qui
ne ipsi quidem, opinor, credere possint, quin per
somnia diuites sint. Plutus. Istae alia res

est Mercuri, neque enim tuum meis ipsius ingredior
 pedibus, nec à Ioue, sed à Dite ad istos transmi-
 tor, qui & ipse nominum opum largitor est, ac ma-
 gna donans, id quod ipso etiam nomine declarat.
 Itaq; quoties est mihi ab alio ad alium demigran-
 dum, in tabellas inijciunt me, ac diligenter obfigna-
 tes sarcinæ in morem sublatum transportant. In-
 terea defunctus ille alicubi in aedibus iacet in te-
 nebris vetere linteo in genua iniecto tectus, de
 quo feles digladiantur. Porro qui me sperave-
 runt obtinere, in foro opperiantur hiantes, non ali-
 ter, quam hirundinem advolantem stridentes pul-
 li. deinde ubi signum detractum est, & lineus il-
 le feniculus incisus, aperta eque tabella, iamque novus
 doménus pronuntiatus est, siue cognatus quispiam,
 siue adulator, siue servulus draucus, qui puerili
 obsequio favorem emeruerit, etiam tum mento sub
 mafa, pro narijs, & opiparis voluptatibus, quas il-
 li iam exalens suppeditaverat ingens scilicet præ-
 mium ferens generosus quisquis ille tandem fue-
 rit, nonnumquam me ipsi cum tabella arreptum.
 Fugiens adporcit commutato nomine, ut qui mo-
 do Pyrrhius, aut Dromò, aut Tibius, iam Mega-
 stes, aut Megabizus, aut Proterchus appelletur.
 Ceterum illos nequicquam hiantes relinquit, ve-
 rumque luctum agentes, quod eiusmodi Thymotæ
 ex intimo saginæ sinu sit elapsus, quin non pa-
 rum magnam escam deuoravit? At hic repente
 totus in me irruens, homo vitæ mundioris, atque
 elegantioris rudis pinguis, illotusque cutis, qui compa-

des etiamdum horrescat, & si quis prateriens la-
ro increpet, arrectis stet auribus, quiq; pistri-
num, perinde uti templum adoret, non est dein-
ceps tolerandus ijs, quibuscum uiuit, uerum &
ingenuos afficit contumelia, & conseruos flagris
cædit, licet ipse quoq; eadem, quandoq; expertus in
sefe, donec aut sortulo cuipiam irretitus, aut equo-
rum alendorum studio captus, aut adulatoribus
sefe permittens deierantibus, Nireo formosorem
esse, Cecrope, Codróne generosorem, callidiorẽ
Vlysse, unum autem uel sedecim pariter Cræsis
opulentiorẽ momento temporis semel profundat
infelix, quæ minutatim, multis ex periurijs, ra-
pinis, flagitijs fuerant collecta. **MERCURIUS.**
Ista fermè sic habent, uti narras, uerum ubi tu-
is ipsius ingrederis pedibus, qui tandem, cæcus
cum sis, uiam inuenire soles? Aut qui digno-
scis ad quosnam Iupiter te miserit, dignos illi
uifos, qui diuitijs abundant? **PLUTUS.** Enim
uero credis me reperire istos, ad quos mittor?

MERCURIUS. Per Iouem haudquaquam. Neq;
enim alioquin Aristide præterito ad Hipponi-
cum, & Galliam accideres, ad hæc complures
ex Atheniensibus alios, qui ne obolo quidem di-
gni sint. Cæterum quid facis, quandoquidem es
emissus? **PLUTUS.** Sursum, ac deorsum cir-
cumcursans oberro, donec imprudens in quem-
piam incurrero, hic autem, quisquis ille sit, qui
forte primus me nactus sit, abducit, ac possem
det, te Mercuri pro lucro præter spem obiecto;

uenerans, atque adorans. *Mercurius.* Num ergo fallitur Iupiter, qui quidem credat ex ipsius animi sententia, ditari abs te hos, quos ille dignos existimarit, qui ditescerent? *Plutus.* Et iure quidem optimo fallitur o' bone, quippe qui cum me cæcum esse non ignoret, emitat uestigatum, rem usque adeo repertu difficilem, et iam olim è uita sublatam, quam ne lynceus quidem facile inueniret, quæ nimirum adeo obscura sit, ac inmuta. Itaque cum rari sint boni, improbi porro in ciuitatibus omnia obtineant, oberrans facile in huiusmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor. *Mercurius.* At qui sit, ut quoties eos deseris, celeriter aufugias, cum uia sis ignarus. *Plutus.* Tum demum acutum cerno, pedibusque ualeo, ubi ad fugam tempus inuiat. *Mercurius.* Iam illud quoque mihi responde, qui sit, ut cum sis oculis aptus (dicendum enim est) præterea pallidus, postremo claudus, tam multos habeas amantes, adeo ut omnes in te defigant oculos? et si potiantur, felices uideantur, sin frustrentur, non sustineant uiuere. Ex his equidem non paucos noui, qui sic perditæ te amarint, ut sese in profundum, immensumque pelagus præcipites dederint, ac scopulis abruptis illi serint rati fastidiri sese abs te, propterea quod illos initio non respexisses. Quanquam sat scio, tu quoque fateberis, si quomodo tibi ipsi notus es fierere istos, qui eiusmodi amore sunt dementati. *Plutus.* At enim credis me, qualis sum, talem istis uideri, nempe claudum,

aut cæcum, aut siquid aliud adest mihi uitij?

MERCUR. Quid tu o' Plute, nisi forte et ipsi omnes cæci sunt. PLUTUS. Haud cæci quidem, o' optime, uerum inscitia, errorq; quæ nunc occupant omnina, illis offundunt tenebras, ad hæc ipse quoq; ne per omnia deformis sim, persona uehementer amabili tectus, inaurato, gemmisq; picturato eis occorro, at illi rati sese natui uultus uenustatem aspice re, amore capiuntur, disspereuntq; nisi potiantur.

Quod si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit, dubio procul futurum sit, ut se ipsi dānent, qui tantopere cæcutierint ad amantes res neutiquā amandas, ac fœdas. MERCUR. Quid ergo posteaquam eo' peruentum est, ut iam diuites euaserint, iamq; personam ipsam sibi circumposuerint rursum falluntur. adeo, ut si quis illis detrahere conetur, pene' caput potius, quā personam abiiciant. Neq; enim uerisimile est etiam tum illos ignorare, auro bracteatum esse formam, cum intus cuncta inspexerint. PLU. Ad id non parū multæ res, o' Mercuri mihi sunt adiumento. MERCUR. Quænam? PLUTUS. Simulatq; qui me primum nactus est apertis foribus exasperit, clanculum una' mecum introit elatio, uecordia, iactantia, mollicies, uiolentia, dolus, atq; alia item innumera, a quibus omnibus posteaquam est animus occupatus, iam admiratur, quæ neutiquā sunt admiranda, et appetit ea, quæ sunt fugiēda, meq; cunctorum illorum, quæ introierant, malorum partem super, cum illorum satellitio uallatum mi-

T I M O N

det, quiduis potius passurus quàm uti me compellatur reiicere. MERCUR. Vt levis, ac lubricus es Plute, retenti difficilis, ac fugax, neq; ullam præbens ansam certam, quo pressus teneare, sed nescio quomodo angillarum, ac serpentum in morem inter digitos elaberis, at ediuerso paupertas viscosa, pressu facilis, totoq; corpore mille uncas gerit hammos, ut q; attigerint ilico hæreant, neq; facile queant auelli. Verum interea, dum mugamur, re haud parvam omisimus. PLUTUS. Quam? MERCUR. Nempe quia thesaurum non adduxerimus, quo vel in primis erat opus. PLUTUS. Istac quidē ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra relicto illo ad vos ascendere soleo, iussuq; intus manere foribus occlusis, neq; cuiquam aperire, nisi me uociferantem audierit. MERCUR. Iam igitur Aetiam superamus. TU me consequitor chlamydi adherens donec extremam uiam attigerimus. PLUTUS. Recte facis Mercuri, cum me per uiam ducas. Etenim, si me deferres, forsan oberrans, in Hyperbolum, aut Cleonem inaderem, sed quis hic stridor æus ferri saxo impacti? MERCURIUS. Timon hic est, qui proxime montanum, & petricosum fodit solum. Pape, adest & Paupertas, & labor ille. cum robur, sapiētia, fortitudo, atq; id genus aliorum turba, quorum omnium agmen fames iungit, longe præstantius, q̃ tui sint satellites. PLUTUS. Quin igitur q̃ ocyssime discedimus? neq; enim ullum operæ pretium fecerimus, cum homine eiusmodi uallato exeratus. MERCUR. Secus uisum est

IONI, quare ne metu deterreamur. **Paupertas.**

Quò nunc Mercuri? manu abducas? Mercurius.

Ad hunc Timonem, ad quē à Ione sumus ire infsi. **Paupertas.** Itā ne rursus Plutus ad Timonem, posteaquam ego hunc in delitijs turpiter gerentem sese suscepi, commendansq; sapientiæ, et labori strenuum, multiq; pretij virū reddidi? A deo ne despicienda, iniuriæq; idonea vobis iudicor, ut hunc, quæ mihi unia erat possessio, eripatis, iam exactissima cura ad virtutem ex cultum, ut Plutus hic, ubi denuo susceperit, per contumeliam, et arrogantiam illi manu iniecta, talem reddiderit, qualis erat dudum, mollem, et ignavum rursus mihi restituat, ubi iam nihili factus erit, et reijctus.

MERCU. Sic o' Paupertas Ioni placatum est.

Paupertas. Equidem ab eo. At nos labor, et sapientia, reliquiq; consequimini me. Porro hic brevis cognoscat, qualis in se fuerim, quam nunc relinquet, nempe adiuverix bona, et rerum optimarum doctrix. Quirum donec habuit commercium, sano corpore, valentiq; animo perseveravit, virilē exigens vitam, et ad sese respiciens, superna cura autem, et vulgaria ista aliena, ita ut sunt, existimās.

MERCU. Discedunt illi, nos ad eum adeamus.

Timon. Quinam estis o' scælesti? aut qua gratia huc advenistis homini operario, mercenarioq; negotium exhibituris? verum haudquaquam leti abibitis scælesti, ne estis omnes, nam ego nos ilico glæbis, et saxis petitos comminusam. **MERCU.** Nequaquam o' Timon, ne ferito, neq; enim ferieris.

TIMON

mortales. uerum ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter uotis tuis exauditis. Quare, quod bene uertat, opes accipe desistens à laboribus. Timon. Atqui nos iam ploraueritis etiam si dū sitis, ut diatis. Siquidē odi pariter omnes, tum deos tum homines. Sed huic cæco, quisquis is fuerit, mihi certum est lignonem impingere. Plutus. Abeamus per Ionem Mercuri, quandoquidem hic homo mihi uidetur non mediocriter insanire, ne malo quodpiam accepto discedam. Mercur. Nequid ferociter Timon, quin exue potius penitus istam ferocitatem, asperitatemq; ac manibus obujs exape bonam fortunam, rursum diues esto, rursum Atheniensium princeps, & ingratos illos despicato, cum solus florebis. Timon. Nihil mihi nobis est opus, ne obturbate. Sat opum mihi ligo, præterea fortunatissimus sum, si nemo propius ad me accesserit. Mercurius. A deo ne quæso inhumaniter hunc cane sermonem Ioni renuntio seuum, & ferocem? Atqui par erat forsitan homines tibi haberi inuisos, ut qui tam multa indigna in te commisissent, deos odio te prosequi nequaquam erat consentaneum, cum illi tantopere tui curam agent. Timon. At tibi Mercuri, Ioniq; quod me respicitis, plurimam equidem habeo gratiam. cæterum hunc Plutum nequaquam recepero. Mercurius. Quid ita? Timon. Quoniam pridem innumerabilium malorum mihi fuit auctor, cum me assentatoribus proderat, inmittens, qui insidijs appetere, similitatem exarere, mollitiæ perderet, inuidiæ ob-

noxium redderet, deniq; cum repente me adeo perfide, ac proditorie destituerit. Contra, Paupertas optima me laboribus viro dignissimis exercens, me cumq; uere, ac libere conuiuens, et qbus opus erat suppeditauit, laborauit, et uulgaria ista docuit. contemnere, effectatq; ut mihi uita et spes omnis ex me ipso pendêret, demonstrans quanam essent opes uerae meae, nempe quas neq; adulator assensans, neq; hypocrita minitans, neq; plebes irritata, neq; conuocinator suffragiorum auctor, neq; tyrannus intentis insidijs queat eripere, itaque iam ualidus effectus ob laborem, dum hunc agellum grauiter exerceo, neq; quicquam eorum, quae sunt in ciuitate, meliorum afficio, abunde magnum, et sufficientem uitum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri quauenisti uiam remetiens recurre, una tecum Plutum adducens ad Iouem, illud mihi sat fuerit, si effecerit, ut omnes mortales, per omnem aetatem eiulent. Mercurius. Nequaquam o' bone, neq; enim oēs ad eiulandum sunt accommodi. Quin tu iracunda, pueriliaq; ista missa face, ac Plutum excape. non sunt reiicienda munera, quae à Ioue proficiuntur. Plutus. Vis Timon, ut contra te partes defendam meas? an grauiter feres, siquid dixerō? Timon. Diate, nec multis tamen, neq; cum procemys quemadmodum perditissimi isti solent oratores. Nam huius Mercurij gratia te feram paucas dicentem. Plutus. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. At tamen uide, num qua in re tu, quemadmodum:

ais, laferim, qui quidem dulcissimarum quarūq;
 rerum tibi extiterim auctor, opifexq; auctoritatis,
 praesidentiae coronarum, aliarum item voluptatum,
 mea opera conficius eras, celebris, & obseruan-
 dus. Ceterum, siquid molesti ab adulatoribus acci-
 dit, non mihi potes impuare, quin ipse magis ab-
 te sum affectus contumelia, propterea quod me tam
 ignominiose, uiris illis execratis suppeditans, qui te
 mirabantur, ac praestigiis dementabant, mihiq; mo-
 dis omnibus insidias struebant. Illud postremo lo-
 co dicebas, quod te prodiderim, ast istuc contra cri-
 minis in te possum retorquere, cum ipse sim modis
 omnibus a te reiectus, praecipiq; exactus ex aedi-
 bus. Vnde pro molli chlamyde, sagum istud cha-
 rissimum tibi paupertas circumposuit. Itaq; testis est
 mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim,
 ne ad te uenirem, qui tam hostiliter esses in me de-
 bacchatus. Mercurius. At nunc uides Plute
 in cuius hominem sit cōmutatus. Proinde audacter
 cum illo consuetudinem age. Tu uero fode quantum
 potes. Tu interim thesaurum sub lignonem addu-
 cito. Audiet enim, si tu acersueris. Timon. Pa-
 rendum est Mercuri, rursusq; ditescendum. Quid
 enim facias, cū dii compellant? tamen uide, in quas
 turbas me miserum conijces, qui quidem cum ad
 hunc usq; diem felicissime uixerim, tantum auri re-
 pente sum accepturus nihil commertus mali, tan-
 tumq; curarum suscepturus. Mercurius. Suste-
 ne Timon mea gratia, tametsi graue est istuc, atq;
 intolerandum, quo uidelicet palpones illi prae in-

edificia rumpatur. Ego porro superata Aetna in caelum reuolauero. Plutus. Abijit ille quidem sicut apparet. Nam ex alarum remigio facio coniecturam, tu uero hic opperire, siquidem digressus thesaurum ad te transmittam, sed feri fortius. Tibi loquor auri thesaure, Timoni huic audiens esto, offerq; temet eruendum. Fodi Timon altius impingens. Cæterum ego a uobis digredior. Timon. Age iam o Ligo, nunc mihi tuas uires expliat, neq; defatigare, dum ex abdito thesaurum in aper tum euocaris. Hem prodigiorum auctor Iupiter, amici Chorybantes, ac lucifer Mercuri, unde nam auri tantum? Num somnium hoc est? Metuo ne car bones reperturus sim experrectus. At qui aurum profecto est insigne, fuluum, graue, et aspectu multo iucundissimum.

• Pulcherrima Aurum faustitas Mortalibus.

Quippe quod ignis in morem ardens, noctesq; ex dies renides. Ades o mihi charissimum, desideratissimumq; nunc demum credo uel Iouem ipsum olim aurum esse factum. Etenim quæ tandem uirgo, non ex porrecto sinu usque adco formosum amorem exapiat per tegulas illapsam? o Myda, Cræseq; ac munera delpico in templo dicata, ut nihil eratis, si cum Timone, cumq; Timonis opibus conferamini, cui ne Persarum quidem rex par est. O Ligo, sagum charissimum uos huic pani suspendi commodum est. At ego quammaxime semotum mercatus agrum, turriculaq; seruandi auri gratia constructa, non mihi affatim uixero se pulchrum item inibi me.

hi defuncto parare est sententia. hæc igitur decreta sunt, placataq; in reliquum vitæ, seiunctio, ignorantia, fastidium erga mortales omnes. Porro amicus, hospes, sodalis, aut ara misericordiæ meræ nungæ. Tum commiserari lachrymantem, suppeditare egentibus, iniquitas, ac morum subversio, at vita solitaria, qualis est lupis unusq; sibi amicus Timon, cæteri omnes hostes, et insidiarum machinatores. Cum horum quopiam congregari, piaculum, adeo ut siquem aspexero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summa, non alio nobis habeantur loco, q̃ si gna saxea, æreaue, neq; fecialem ab illis missum recipiamus, neq; fœdera feriamus. Mons hic solitudinem meam aduersus illos tueatur. Cæterum tribules, cognati, populares. postremo patria ipsa frigida quædam, et sterilia nomina, stultorūq; mortalium gloriæ, solus Timon dives esto, despiciat omnes, solus ipse secum oblectet, liber ab assentationibus, et onerosis laudibus dijs sacra faciat, epuletur solus sibi ipsi uicinus, sibi particeps exultans sese ab alijs. At tantum semet unum accipere certum esto, quod si moriendum est, sibi ipsi coronam accipere. Nullumq; nomen sit dulcius quàm Misantropi, idest hominum osoris, morum autem notæ difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. Quod siquem conspexero incendio conflagram, obtestantemq; quo restringuam, piæ, oleoq; restringere, rursum, siquem flumen undis abstulerit, usq; manus porrigens, imploret, ut retineatur, hūc quoq; demerso capite propellem, ne possit emicare, hunc ad

hunc ad modum par pari relaturus est. hanc legem Timon tulit Echecrandet Colytensis. idem in comitiis suffragia tulit. Age hæc decreta sunt, hæc fortiter tueamur. Cæterum magno emerim, ut id omnibus innotescat, quod opibus abundo, nam illa res illos præfixauerit, sed quid illud? Hem quæ trepidatio? undiq; concurrunt, puluerulenti, atque anhelii, haud scio unde aurum odorati, utrum igitur hoc consensu colle saxi eos abigo, è sublimi deiaculans, an hoc tantum in re legem uiolabimus, ut semel cum illis congregiamur, ut magis angamur, fastiditi, repulsiq;. Ita satius esse duco. Itaq; restemus, quo illos iam excipiamus. Age prospiciam, primus eorū iste quis est? Nempe Gnathonides adiutor, q mihi nuper symbolam petenti funem porrexerat, cum apud me sæpenumero solida dolia uero muerit. Sed bene est, quod ad me uenit, nam primus omnium uapulabit. Gnathonides. dixi Timonem uirum bonum non neglectior esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, conuinator bellissime. Timon. Salicet et tu Gnathonides uulturum omnium edacissime, atq; hominum perditissime. Gnathonides. semper tibi gratias dicantes. Sed ubi comparamus? Nam noniam tibi adfero attulenam ex ijs, quos nuper didici disthyrambis. Timon. Atqui elezos canes admodum miserabiles ab hoc doctus ligone. Gnathonides. Quid istuc? Fers o Timon? Attestor o Hercules, hei hei in ius te uoco apud Areopagitas, qui uulnus dederis. Timon. Atqui si contere paulisper,

TIMON

mox cadis mercedem ages. Gnathonides. Nequaquam, quin tu planè vulneri medere, paululo auri inuncto, Mirum enim in modum præsentaneū id est remedium. Timon. Etiam manes? Gnathonides. A beo. At tibi male sit, q̄ quidem ex viro commodo tam saues factus sis auri gratia. Timon. Quis hic est, qui accedit? realuaster ille Philiaades assenactorū omnium execratissimus? hic, cum à me solidum acceperit fundum, tum filiae in dotem talenta duo, laudationis præmium, cum me ætinentem reliquis silentibus omnibus solus maiore in modum extulisset, decierans me uel oloribus magis esse canorum, ubi me pridem agrotum conspexisset (nam adierā oraturus, ut mei curam ageret) plagas etiam egregius ille vir iniecit. Philiaades. O impudentiam. Nunc demum Timonem agnoscit. nūc Gnathonides amicus, et coniunctus, enim uero habet ille digna se, quandoquidem immemor est; atq; ingratus. At nos, qui iam olim conuictores sumus aequales, ac populares, tamen modeste agimus ne insilire uideamur. Salue here. fac ut istos adulatores obserues, qui nusquam adsunt, nisi in mensa, præterea à cœnis nihil differunt. Neq; posthac huius ætatis, moradium ulli fidendum est. Omnes ingrati, et scelesti. At ego, cum tibi talentum adducerem, quo posses ad ea, quæ uelles, uti, in uia interrim accipi te summas quasdam opes esse nactum. Proinde accessi his de rebus admoniturus te, quāquā tibi forsitan me monitore nihil erat opus, viro nimirum adeo prudenti, ut uel Nestori ipsi, si necessu

est, consilium dare queas. Timon. Ita fiet Philia-
 liades, sed age accede, quo te ligone comiter accipias.
 Philiaades. Viri autem mihi comminatum est ab
 hoc ingrato, propterea quod cum ea, quae in rem
 illius erant, admonui. Timon. Ecce tertius huc
 orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestans,
 aitq; se mihi cognatum esse. hic una die de meo se
 decem talenta civitati depōdit, nam damnatus erat,
 ac uinctus. At cum soluendo non esset, ego miser-
 tus illum redemi. Porro cum illi sorte obuenisset, ut
 Erechtheidī tribui distribueret aerarium, atq; ego ad-
 eas, id quod ad me redibat reposcerem, negabat se ca-
 uem nosse me. Demeas. Salue Timon praecipuum
 generis tui praesidium, fulamentum Atheniensium,
 defensaculum Graeciae. Profecto iandudum te po-
 pulus frequens, et utraq; curia opperitur. Sed pri-
 us decretum audi, quod de te transcripsi, quandoquā
 dem Timon Echecratidae filius Colytensis uir non
 modo probus, & integer, uerū etiam sapiens, quan-
 tum alius in Graecia nemo, cum nunquam per o-
 mnem uitam destitit optime de Rep. mereri. Tum
 autem in olypiis uicit pugil, & lucta, cursuq; die
 eodem, ad haec solenni quadriga, equestriq; cert-
 mine. Timon. At ego ne spectator quidem una-
 quam in olypiis sedi. Demeas. Quid tum
 spectabis posthac, sed ista communia addi satius
 est. Tum anno superiore aduersus Acharnenses
 pro Rep. fortissime se gessit, & Peloponensium da-
 as acies fudit. Timon. Qua ratione? Quip-
 pe qui nec unquam arma gesserim, neq; unquam

T I M O N

utilitæ dederim nomen. Demeas. Modeste ita quidem de teipso loqueris, nos ætænen ingratum futurum sumus, nisi meminermus; Præterea scribendis plebisctis, & in consultationibus, & in administrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit Reip. his de actus omnibus usum est curiæ plebi magistratibus tributum plebeiis singillatim communiter. universis aureum statuere Timonem iuxta Palladē in arce, fulmen dextra tenentem, radijs tempora ambientibus, usq; septem aureis coronis coronetur, hæc; coronæ hodie in dionysius per tragicædos novos promulgentur. Siquidē hodie illi dionysia sua agenda dixit hoc suffragium. Demeas orator, propterea quod cognatus illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nam & orator optimus Timon, præterea quicquid voluerit, hoc igitur tibi suffragium, sed utinam & filium meum ad te pariter adduxissem, quem tuo nomine Timonem appellam.

Timon. Qui potest Demeas, cum ne uxorem quidem duxeris nunquam, quantum nobis scire licuit?

Demeas. At ducam nonno. inveniunt anno, si deus permiserit, liberisq; operam dabo. Tum quod eris natum (erit autem masculus) Timonem nuncupabo.

Timon. An uxorem tu sis ducturus, equidem haud scio, tanta à me plage accepta. Demeas.

Hei nati. Quid hoc est rei? Tyrannidē Timon occipit? pulsasq; eos, q; sunt ingenui, ipse nec igneus planē, nec avis, verum propediem poenas daturus, cum alijs nominibus, tum quod arcam incendit. Timon. Atqui non conflagrauit arx, for

Iste. Proinde palam est, te calumniatorem agere.
 Demeas. Verum effosso aerario diues effectus es.
 Timon. Atqui non effossum istuc. unde me hæc
 quidem probabiliter abs te dicuntur. Demeas.
 Verum effodietur posthac, sed tu interim omnia,
 quæ in eo condita, possides. Timon. Alteram
 itaq; plagam accipe. Demeas. Hei scapulis me-
 is. Timon. Ne uociferare, alioquin & terti-
 am tibi illidam. Etenim res planè ridicula mihi
 acciderit, si cum inermis duas Lacedæmoniorum
 acies fuderim, unum scelestum hominem non pro-
 eriuero. Tum frustra uictram in olympijs & pugil-
 et palestrites, sed quid hoc? An non philosophus
 Thrasycles hic est? profecto ipse est, promissa bar-
 ba, subductisq; supercalijs, & magnum quiddam
 secum murmurans accedit Titænicum obtuens, cæ-
 sariem per scapulas fluentem uentilans, aliter qui-
 dam Boreas, aut Triton, quales eos Zeuss depin-
 xit. Hic habitu frugalis, incessu moderatus, amictu
 modestus, mane mirum quam multa de uirtute disse-
 rit damnans eos, qui uoluptate capiuntur, frugalita-
 tem laudans, at ubi lotus ad cœnam uenit, puerq;
 ingentem illi calicem porrexit meraciore autem ma-
 xime, perinde ut Lethes aquam ebibens, a' diluc-
 lanus illis disputationibus diuersissima quæ sint
 exhibet, dum mului instar præripit obsonia, &
 proximum cubito opposito arcens, mento interme-
 condimentis oppleto, dum catinum ritu ingurgitat,
 prono incumbens corpore, perinde atq; in patinis
 uirtutem inuenturam sese speres. dumq; usque adeo

TIMON

diligenter attinos extergit indice digito, ut ne paululum quidem reliquiarum sinat adherere. nunquam non querulus, tanquam deteriore partem acceperit, vel si totum placentem, aut suum solus omnium accipiat, qui quidem edacitatis, et insatiabilis est fructus temulentus, atque ebrius, non ad tantum modo, saltationemq; uerum ad conuiuium usque, et iracundiam. Ad hæc multus inter pocula sermo (tum enim uel maxime) de temperantia, sobrietateq; atque id quidem (ut aiunt) cum iam à mero male affectus ridicule balbutit. Accedit his deinde uomitus, Postremo sublatum eum de conuiuium efferunt aliqui ambabus manibus Tibiane inherentem. Quenquam alioqui ne sobrius quidem ulli primariorum cesserit uel mendacio, uel confidentia, uel auaritia. Quin et inter assentatores primas tenet, peierat promptissime, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa prorsus admirandum quoddam spectaculum est omni ex parte exactum, uarietq; absolutum. proinde non ciulabit clarius uidelicet, cum sit modestus. Quid hoc tandem nobis Thrasyclus? Thrasyclus. Non hoc animo ad te uenio Timon, quo plerique isti, qui nimirum opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum conuiuiorum adducti spe concurrunt, multaq; assentatione desinunt te, hominem uidelicet simplicem, fialeq; impartientem id, quod adest. siquidem haud ignores offum mihi in coenam sat esse, tum obsonium suauissimum cepe, aut nasturcum, aut si quando lubeat lautius epu-

*Lari, pusillum salis. Porro potum fons Athenis no-
uem saliens uenis suppeditat. Tum pallium hoc
quantis purpura potior. Nam aurum nihilo magis
apud me in pretio est, quàm calculi, qui sunt in
litoribus. Sed tua ipsius gratia huc me contuli, uti
ne te subuerterit pessima ista, atque insidiosissima
res opulencia, quippe quæ multis sæpenumero in
mediabilium malorum extiterit causa. Etenim si
me audies potissimum opes uniuersas in mare præ-
cipitabis, utpote quibus nihil sit opus bono uiro,
quicquid philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamen
in altum o' bone, sed fermè ad pubem usque in-
gressus paulo ultra solum fluctibus opertum me
quidem uno spectante. Quod si hoc non uis, tuto
igitur eas potiore uia ex ædibus eijato, ac ne obo-
lum quidem tibi facias reliquum, uidelicet largi-
ens is, quicquid opus habent, huic quinq; drachmas,
illi minam, alij talentum. Porro siqui erit philoso-
phus, hunc æquum est duplam, aut triplam ferre
portionem. Quàquam hoc quidem mihi non mea
ipsius gratia postulo, sed quo amicis, siqui egebūt,
donem, sat est, si modo peram hanc largitione tua
expleueris, ne duos quidem modios æginiticos capi-
entem. Nam paucis contentum, modestumq; conuen-
nit esse eum, qui philosophatur, neque quicquam
ultra peram cogitare. Timon. Equidem
ista, quæ dicas, probo Thrasyclus. Ergo, si uidetur
prius, quàm peram expleam, age tibi caput opple-
bo tuberibus, posteaquam ligone sum mensus.
Thrasyclus. O liberatus o' leger. Pulsamur ab*

TIMON.

impurissimo, libera in ciuitate? Timon. Quid
 stomacharis o bone Thrasycles? num te defrau-
 dau? Atqui adijciam ultra mensuram chæmices
 quatuor. sed quid hoc negotij? Complures simul
 adueniunt. Blepsias ille, & Laches, & Gmphon,
 breuiter agmen eorum, qui uapulabunt. Iamq;
 quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligonem
 quidem iandudum fatigatum paulisper interquie-
 scere sino? At ipse plurimis congestis saxis, pro-
 cul eos lapidum grandine peto. Blepsias. Ne
 iace Timon, Abimus enim. Timon. At uos
 quidem nec citra sanguinem, nec absq; uulneribus.

LVCIANI TYRANNICIDA
 ○○○○○ INTERPRETE.

Argumentum declamationis.

q Vidam in arcem ascendit, uti tyran-
 num occideret, atq; ipsum quidem non
 reperit, verum filium eius interemit,
 gladiumq; in vulnere reliquit. A due-
 nicus tyrannus, ubi filiū extinctum conspexit, eodē
 ense necem sibi confācit. Is, qui ascenderat, tyrā-
 nūq; filium peremerat, præmium tanquam Tyran-
 nida petit.

Declamatio.

c Vm duos eodem die tyrannos oc-
 ciderim Iudices, Alterum quidē
 etate iam affectū, Alterum aūto
 florentem, & ad scelus suāctio-
 nem atpessendam magis idoneum,
 unicū tamen pro ambobus præ-
 mium petitiū nemo, qui quidem unus omnium,
 quotquot unquam tyrannidae fuerunt, unico
 vulnere duos maleficos fuerim amolitus, neq; de-
 derim, filium videlicet ense, patrē indulgenti cha-
 ritate, quæ filium adamabat. Itaq; tyrannus pro
 iis, quæ commisit, abunde magnas pœnas nobis de-
 pendit, quippe qui & natus aspexerit filium pri-
 us morte sublatum, & quod est omnium maxima

TYRANNICIDA

nouum, compulſus ſit deniq; ipſe ſui tyrannicida fieri. At filius illius mea quidem manu perēptus eſt, cæterum occiſus, alteram ad cædem operam mihi ſuam commodauit, dum qui uiuo patri ſclerum ſocus fuerat, eiꝯdē poſt mortem (quatenus licuit) extitit paricida. Ego itaq; ſum iſ, qui tyrannidem ſuſtuli, pariterq; mecum gladius, quo cuncta conſecta ſunt, meus, tametiſi cædis ordinem commutærim, ac morem, modumq; nouarim conſiciendi ſcleratos, nempe hūc, qui ualentior erat, quiq; ulcaſcī poterat, ipſe perimens. Porro ſenem ſoli gladio reſeruans. Hiſ igitur de cauſis, et amplius quiddam a uobis me conſecuturum arbitrabar, præmiāq; latitum, quæ numero æquarent eoz, qui eſſent in interempti, ut pote qui non præſentibus modo malis uos leuarem, uerum etiam futurorum formidīne, quiq; ſtabilem pepererim libertatem nullo relicto, qui ſclerum æpeſſat ſucceſſionem, uerum interim tantis rebus ſtrenue paſtis, in diſcrimen adducor, ne præmio fraudatus a uobis diſcedam, ac ne ſolus non feram recompensam, quam leges a me ſeruatae præſtituunt. At qui contradicat, iſ mihi uidetur, non Reip. ſtudio (quemadmodum ait) hoc facere, ſed quod extinctos eſſe illos grauiter ferat, atq; eum, qui illis mortis author extitit, ulcaſcī conetur. Vos igitur Iudices mihi pauliſper attendite, dum tyrannidis mala, tametiſi ipſi optime noſtis, cōmemoro. Siquidem hoc pacto futurum eſt, ut et be neſiciꝯ mei magnitudinem intelligetis, et ipſi plus cupiatis uoluptatis, repuantes minime quibus ſi-

sis leuati malis. Neq; enim quemadmodum alijs quibusdam sæpenumero accidit, itidem et nos simplicem, atq; unicam feruitutem expectabamus, nec minus domini uiolentiam tolerabamus, uerum soli omnium, quos similis habuit calamitas, duos prorsus tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur & infelices. Porro senex multo erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia seignior, & ad cupiditates tardior, utpote cui iam ætas uehementiam impetus cohereret, uoluptatumq; cupiditates refrenaret. Quin ad suscipiēda maleficia filij instinctu impelli ferebatur, ipse alioqui non admodum tyrannicus, nisi quod illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filium supra quam credi queat, erat, id quod re declarauit, ita ut filius illi esset, omnia illi parebat, per uim faciebat, quicquid ille iusserat, supplicio afficiebat quos cuiq; præceperat, ac prorsus in omnibus illi obsequium dabat. In summa, filius in patrem tyrannum quendam agebat, pater filij cupiditatum satellites erat. Tamen si huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, soloq; imperij nomine temperabat, tamen res, et caput tyrannidis erat ipse. Et q̃q̃ tutamentum præsidiumq; principatui, ab illo mutaretur, scelcrum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat, qui satellites continebat, q̃ custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes e medio tollebat, qui insidias formidabat, ille, q̃ astrabat ephēbor, qui coniugia uiolabat, illi uirgines producebantur. Tū si que cader, si que exilia, si que pecuniarū

ex pilationes, delationes, contumelie, ea omnia inda-
 uenis temeritate gerebantur. Porro senex ille obse-
 quebatur, comitemq; scelerum sese praebebat, ac com-
 probabat duntaxat filij sui flagitia. Itaq; cum ea
 res nobis erat intoleranda, propterea quod cum
 animi cupiditatibus ex imperio potestas accedie,
 nullum flagitij modum imponunt, tum illud im-
 primis discruciat, quod prospiceremus diuturna-
 nam uel aeternam potius seruitutem eam futuram,
 Et per sucessionem alij post alium domino traden-
 dam remp. populumq; homini scelerato hereditatis
 instar obuenturum. Nam id alijs spem non exigua
 facit, quod apud sese reputant, quod inter se di-
 uent, at mox coerebitur, at mox demorietur. Pauc-
 lo post liberi sumas futuri, uerum de his nihil eins-
 modi sperabatur, quin potius iam intuebamur parau-
 tum tyrannidis haeredem. Vnde factum est, ut ne
 aggredi quidem quisquam fortium animum, et qui
 eadem, quae ego animo statuisset, auderet. Sed despe-
 rabatur ab uniuersis libertas, atq; inexpugnabilis
 tyrannis uidebatur, quippe cum esset cum tam mul-
 tis confligendum, ac dimicandum. At me nihil ista
 deterruerunt, neq; per pensa negotij difficultate re-
 fugi, neq; ad suscipiendum discrimen trepidari, ne-
 rum solus, solus inquam aduersus adeo ualidam,
 uariamq; tyrannidem, uel non solus potius sed gla-
 dio comite conscendi, quippe qui mihi sit auxiliatus,
 uicemq; ex parte tyrannum interemerit, cum mors
 mihi interm ob oculos obuersabatur. At edi-
 uerso perpendenti, quod publicam libertatem, mea

cedere redempturus essem. Ergo ubi in primam ir-
ruissem custodiam, neq; mediocri negotio satellites
submovissem, occidens interim, in quē incurrissem, eo
quicquid obfisteret amolens, ad ipsum negotij ad-
p̄t̄ ferebar, ad unicuique tyrannidis robur, ad nostra
rum calamitatum fontem, atq; irrupto arcis propo-
gnaculo, cum uiderem illum fortiter lucem sese
multisq; vulneribus resistentem, iam occidi. Et ta-
men tuum erat sublata tyrannis, iam tum mihi conse-
ctum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, nisi qđ
reliquus adhuc erat, senex solus, incornis, nuda-
tus custodijs, iamq; amisso magno illo suo satellite;
desertus. Neq; deinde dignus forti dextera, ibi ni-
mirum mecum ipse iudicet, hac animo reputabā.
Cuncta mihi pulchra habent, cuncta confecta sunt,
cuncta eo, quo destinoram, perducta. Ac cum, qui
reliquus est, quo tandem modo poenas dare conue-
nit? Me quidem, meaq; dextera nequaquam est di-
gnus, praesertim si post splendidam facinus, inue-
nule, atq; magnificum interimitur, priorem illam
eodem dedecoraturus. Carnifex aliquis queren-
dus est illo dignus, verum post calamitatem, ne vel
hanc ipsam lucrifaciat, uideat, discrutietur, apposa-
tum habeat ensē, huic reliqua mando, haec ubi
mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo. Ac il-
le peregit, id quod ego praedivinaverā, tyrannum
occidit, summamq; meae imposuit fabulae. Adsum
ignar popularē administrationem nobis adpor-
tare, cunctisq; bono iam ut animo sint, edicens, ac
libertatem annuntians. Iam me, frumini facturi

TYRANNICIDA

Vacua, sicut videtis, sceltratis hominibus arx. Imperat nemo, quin et magistratus creare liberum est, et causas agere, et ex legibus contradicere. Atque hæc omnia nobis mea contigerunt opera, mea; fortitudine, videlicet ex una illa cade, post quam pater iam vivere non quibat. Aequum itaque censeo, ut his pro meritis debitum mihi à vobis præmium donetur, non quod lucri avidus, aut sordidus quispiam sum, nec is, qui mercedis gratia de patria benemereri statuerim, verum quod præmio cupiam officia mea comprobari, neque repudiari, aut inglorios fieri conatus meos, si velut irriti, præmioque indigni iudicentur. At hic contradicat, negatque equum facere me, qui decorari munere, præmiumque ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam esse me, neque quicquam à me, pro legis sententia confectum esse, verum facinorosi meo deesse quiddam, ad hoc, ut præmium postulē. Percontor igitur illum, quid præterea requiris à me? Nonne libertatem peperisti? Num quod imperat? Num quis iubet? Num quis minatur dominus? Num quis nocentium manus effugit meas? haudquaquam dixeris. sed omnia plena pacis, omnes restituta leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inviolata connubia, pueri tuti nigræ absque periculo, publicamque felicitatem solennibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium author? Quis est, qui illa sustulit? hæc peperit? Etenim, si quisquam præ me dignus honore sit, cedam præmium, desistam à petendo munere. Quod si solus omnia peregi audēs, periclitaberis,

ascendens, interimens, excrucians, alterum uolens
in altero, quid mea alumnaris officia? Cur facis,
ut populus parū erga me grauis existat? At enim
non occidisti tyrannum. Porro lex tyrannicidae
praemium decernit, uerum dic mihi, nunquid in-
terest, utrum ipsum interimas, an mortis atusam
ministres? Mea profecto sententia nihil. Vt enim hoc
solum spectauit legis conditor, libertatem democra-
tiam, sceleratorum sublationem, huic honorem de-
creuit. Hoc praemio dignum iudicauit, quod qui-
dem inficiari non potes, quin mea antigerit opera.
Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat ui-
uere, nimirum ipse eadem peregi. Ego occidi, sed il-
lius manu. Itaque ne discepta de cadis modo, neque il-
lud expende, quemadmodum interierit, uerum an
iam perierit, et an quod periit, id illi à me sit pro-
fectum. Quandoquidem et illud excussurus mi-
hi uideris, atque his aduersus bene de rep. meritos
calūnijs usurus. Siquis non gladio, uerum lapide,
liguo ue, aut alio quouis pacto peremerit. Quid
porro si fame tyrannum obsedissem, ad mortis neces-
sitate compellendum ibi quoque requisitus eras
à me eadem mea ipsius manu peractam? aut de-
siderari adhuc quiddam diceres, ad id, ut legi sua-
ritum à me satis uideatur, atque id cum sceleratum,
acerbius etiam, atque atrociore mortis genere truci-
dassem? Vnum hoc duntaxat specta, hoc require,
hoc excute, quis nocentium reliquus? aut quae me-
tus expectatio? aut quod calamitatum uesigium?
Quod si purgata omnia, si pacata, profecto syon

phantum est, modum rei gestae collationem praemio frustrari uelle, quod is, quae uirtute confectus fuit, debeatur. Equidem et illud memini discretum in legibus, nisi forte propter diuinam seruitutem oblitus sum eorum, quae ab illis dicuntur. Causam mortis esse duplicem, prius, si quis ipse occidat, aut si nam ipse quidem occidit, neque manus facinus pergit, uerum compulit, praebuitque mortis occasionem. Ex quo et hunc quoque lex censet supplicio affici oportere. Idque iure optima. Neque enim statuit minus ualere oportere audaciam, quam facinus, ac postea superuacuum est cedis rationem, uiamque spectare, deinde hunc, qui sic occiderit, tanquam homicidam poenas oportere dare censetis, ac nequaquam absoluedum esse. at me, qui per omnia consimili modo Rempublicae iniui, non censetis ea capere oportere, quae is debentur, qui beneficio iniuerunt. Neque enim illud dicere possis, me quidem imprudentem fecisse, sed exitum quendam commodum, fortuito fuisse consecutum praeter animi sententiam. Nam quod praeterea iam formidarem, eo, qui ualidior erat, intercepto. Cur autem gladium in uulnere reliquissim, nisi plane quod erat euenturum id ipsum praedixissem? nisi forsitan illud dicas, hunc, qui extinctus est, tyrannum non esse, neque hanc appellationem in illum competere, neque nos multum praemij hoc nomine se ille fuisset occisus, decreturos fuisse. A te qui istud dicere non queas. An tyranno intercepto, ei, qui cedis atusam ministravit, praemium negabis? O curiosissimum, de illo laboras, quo pacto interierit? cum

ritur? cum interim libertate fruaris? aut ab eo, qui
 Democratiam restituit, nescio quid supernacaneum
 præterea requiris? At qui lex (uti fateris) caput rei
 gestæ spectat. Quæ vero ad id conducant, ea oia
 missa facit, neque iam ultra curiosius excutit.

Quid enim, an si tyrannum exegerit quispiam,
 non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? ce-
 pisset opinor, idq; iure optimo, siquidem & hic
 pro servitute libertatē peperisset. At id, quod à me
 patratum est, non exilium habet, non in posterum
 instaurandæ tyrannidis metum, verum absolutam
 sublationem totiusq; generis interitionem, omneq;
 malum radiatus exasum, & mihi per deos, iam
 ab initio ad finem usque (si videtur) rem totam per-
 pendite. num quid eorum, quæ ad leges pertinent,
 sit prætermisum, & num quid in me desideretur
 ex iis, quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principio
 mentem prius oportet suppetere fortem, & aman-
 tem Reip. quæq; pro communibus commodis peri-
 culum adire non recuset, quæq; privato suo inte-
 ritu multitudinis incolumitatem ausit redimere.

Num hac parte quicquam mihi defuit? Num fran-
 gebat animo? Num cum præscirem per quæ pericu-
 la mihi perirumpendum esset, per ignaviam resus-
 gi? profecto non potes dicere. In hac interim parte
 tantum commorare, atque aestima, an non uel uolu-
 isse tantum ista, ac statuisse, præclarum facinus fu-
 turum fuisse uideatur. Ac putato me solius animi,
 uoluntatisq; argumento præmium postulare tan-
 quam qui beneficio iuuerit. Tum si uoluntati meæ

TYRANNICIDA

*facultas defuisset, uerum alius post me tyrannum
 occidisset, dic mihi, num absurdum, aut ingratum
 fuerat dare præmium? Maxime, si dicerem auer
 uolui, statui, aggressus sum, uoluntatis experimen-
 tum dedi, solus dignus sum, qui præmium feram.
 Quid tum responsurus fueras? Nunc porro non
 hoc dico, sed insuper ascendi, periclitatus sum, atq;
 innumerabilia prius, quàm iuuenem occiderem, pa-
 travi. Neque enim usque adeo facilem, factuq; pro-
 cliuem esse rem existimetis, custodias perumpere,
 satellites opprimere, unumq; hominem ac multos
 amoliri. Cum istuc penè maximum est omnium,
 quæ sunt in tyrannicidio, totiusq; negotij caput.
 Nam ipse iam tyrannus non magna res est, neq;
 expugnata, neq; confectio difficilis, uerum ea, quæ
 tuentur, continentq; tyrannidem, quæ quidem si quis
 superarit, is nimirum cuncta, quæ destinauit, pere-
 gerit, et perpusillum est id, quod superest. sed ad
 tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni
 prius, qui illum angunt, custodes oppressissem, o-
 mnesq; satellites ante debellassem. Nihil adhuc ad-
 do, uerum in his rursum immoror. Custodiam op-
 pressis, satellites superavi, tyrannum incustoditum,
 inermem, nudum reddidi. Verum his rebus con-
 fectis non tibi uideor honore dignus? an adhuc cæ-
 dem ipsam à me requires? Quin etiam si cædem
 quæris, ne ea quidem desyderabitur. Non sum in-
 cruentus, uerum cædem peregi, magnam, ac stre-
 nuam, nempe iuuenis ætate, ac uiribus florentis,
 atque omnibus formidandi, per quem ille ab insi-*

uix erat tutus, cui uni fidebat, qui complurimum satellitum instar erat. An non igitur quæso te præmiis dignus iubeat, sed tantis rebus gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem unum, atque adeo quid si tyranni ministrum quæpiam interimissem? Quid si seruum aliquem charum? an non hoc quoque magnum uisum fuisset, conscondiſſo, mediâq; in arce, medijs in armis, aliquem è tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipsum, q̄ occisus est, cuiusmodi sit, considera. Filius erat tyranni uel tyrannus potius, crudelior, dominus intolerabilior, ad supplicia dirior, ad contumelias uolentior, quodq; est maximum, hæres, ac successor omnium, quiq; in longum nostras calamitates posset prorogare, uin' hoc solum mihi confectum esse, ipsum uero tyrannum uiuere adhuc, fugæ ereptum? Iam horum nomine præmium postulo. Quid dicatis? Non dabitis? An non & illum uerebamini? An nō dominus, an non grauis, an non intolerandus erat? Porro nunc negotij caput, deniq; ipsum perpendite. Etenim quod hic à me requirit hoc quàm fieri potuit pulcherrime confeci. Tyrannumq; aliena cæde occidi, non simpliciter, nec uulnere uno, id quod fuerat optatissimum illi, uidelicet tantorum facinorum sibi conscio, sed posteaquam illum prius multo dolore exarnificissem, tum quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendens putæ filium in ipso æui flore, tametsi sceleratum quidem illum, attamen & ætate uigentem, et patri similem, sanguine, taboq; oppletum. hæc nimi

TYRANNICIDA

rum sunt parentum uulnera, hi gladij uerorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc ultio actis sceleribus congruit. Cæterum protinus interire, protinus excedere sibi, neq; huiusmodi ullum spectare spectaculum, profecto nihil habet tyrannico supplicio dignum. Neq; enim ignorabam uir egregie, non ignorabam inquā, neq; quēquam alium latuit, quanta ille charitate filium sit profectus, adeo ut illo extincto, ne passulum quidem temporis sibi in uita morandum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres, hunc ad modum affecti sint erga liberos, uerum hic etiam ultra reliquos habebat quiddam, idq; merito, quippe qui conspiceret, illum unicum esse, qui curaret, seruaretq; tyrannidem, quiq; solus pro patre pericula susciperet, et tutamen imperio adderet. Itaq; si non ob charitatem, certe ob reuon desperationem sciebam illum protinus exitum e uitæ, perpensurum enim, iam nihil esse, cur uelit uinere, adempto tutamine, quod illi filius nūc distraxerat. Nimirum effecti, ut hæc omnia illum agminatum arcensisterent, forma, dolor, desperatio, formida, quiq; in posterum imminebant, metus. his aduersus illum auxilij sum usus, atque ad extremum illud consilium adeg. Interijt itaq; nobis orbis, excrucians, plorans, lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnum, uerum quā satis magnus esset patri. Postremo, quod est omniū acerbissimum, ipse sibi necem conscuit, quod quidem mortis genus præ cæteris miserrimum, mul-

totq; atrocius, quàm si per adiam inferatur, ubi ubi
 hi gladius? Num quis alius eum agnoscat? Num
 cuius alterius hoc gestamen erat? Quis eum in ar-
 cem induxit? Ante tyrannum quis eo est usus?
 Quis eum ad illum misit? O ensis participes, success-
 forq; meorum egregie factorum, post tanta pericu-
 la, post tanta cædes, contemnimini, et indigna præ-
 mio indignamini, nam si huius tantum nomine præ-
 mium à vobis postularem, si sic dicerem iudices, ty-
 rannos cum mori uellet, cum id temporis inermem
 se deprehendisset, mens hic illi gladius inferuisti,
 et ad consequendam libertatem auxilio fuit uni-
 versis. hunc quoque tanta præmiaq; dignum iudicas-
 setis. Porro dominum cum popularis rei non gra-
 tiam retulissetis? Non ne inter eos, qui de Rep. bene-
 meriti sunt, scripsissetis? Non ne gladium inter sa-
 cræ monumenta consecrassetis? Non illum secundum
 deos veneraramini? Nunc mihi considerate, quæ ne-
 cessimile est fecisse tyrannum, quæ dixisse, prius quàm
 sibi mortem conscisceret. Cum iuuenis à me orna-
 daretur, ac multis etiam vulneribus confoderetur,
 idq; in his corporis partibus, quæ conspicue ma-
 ges, magisque sine oculis obuiæ, uidelicet ut quam ma-
 xime discerneret eum, qui generat, quoq; primo
 statim conspectu perturbaret, miserabiliter inela-
 mabas, parentem implorans non adiutorem, nec
 opulatorem, quippe qui senex iam esset, atq; inma-
 lidus, uerum domesticum cladum spectatorem.
 Nam ego interim discesseram, auctor qui fueram
 prius tragoedia, relinquens actori audacter scenâ,

gladium; reliqua, quae ad actum fabulae pertinebant. At ille astans, ubi filium conspexit, quem habebat unicum, seminum, sanguinolentum, caede confersum, tum vulnera perpetua, plurima, ac letalia, hunc ad modum exclamavit. O nate extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni ingulati sumus, ubi mactator? Cui me servat? Cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occisum te fili sum extinctus, nisi forte me tanquam senem contemnit. Ac lito supplicio me confiat, producatq; mihi mortem, reddatq; mihi eadem longiorem. Atq; haec locutus ensen quarebat. Nam ipse in armis erat, propterea quod per omnia filio fideret, verum ne is quidem deesset, ut qui iamdudum foret a me paratus, atq; ad facinus futurum relictus. Extincto igitur e caede gladio, atque e vulnere exempto, ait. dudum me occidisti. Nunc finem malae impone gladio. A des patri lugenti solamen, senilemq; manum, et infelicem ad arma, ingula, tyrannum occide, luctu libera, vitam prior in te incidissem, vitam in caede priorem occupassem locum. Occidissem quidem, sed tanquam tyrannus duraxat, sed qui crederem mihi superesse ultorem, nunc autem tanquam orbis occumbo, nunc tanquam cui desit mactator. Atque haec ubi diceret, gladium adegit, tremens, neq; sat potens. Cupiebat quidem, verum non suppetebant vires ad facinus exigendum. Quot hic supplicia? Quot vulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot praemia? Postremo spectastis omnes iuvenem dudum prostratum,

nec exiguum profecto, neque mediocrium virium opus, ac senem huic circumfusus, atque amborum sanguinem commistum, libertatis illam, et uictorialem uictimam, meiq; gladij facinora. At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignum se domino praestitit, testansq; quod mihi fidam nauasset operam. Id si a me ipso fuisset paratum, minus fuerat futurum. Nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atque ego quidem sum is, qui tyrannidem sustuli. Ceterum actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri consuevit. Ac primas quidem partes egi ipse. secundas autem filius. Porro tertias tyrannus ipse. Nam gladius omnibus infernuit.

ERASMVVS ROTERODAMVVS RICAR
DO VVITFORDO BRITANO
DOCTO, IVCVNDÓQVE
AMICO. S. P. D.

*Um annis iam aliquot totus græcæ
mas in literis fuerim Ricarde cha
rissime, nuper quo cum literis lati
nis redirem in gratiam, latine de
clamare cæpi, idq; impulsore Tho
ma Moro, cuius (uti scis) tanta est facundia, ut nihil
nō possit p̄suadere uel hosti, tanta autem hominem
charitate complector, ut etiam si salutare me, restimq;
ductare iubeat, sim nō grauatim obtemperaturus.
Tractat ille idem argumentum, & ita tractat, ut
nullus sit omnino locus, quē non excutiat, eruatq;.
Neq; enim arbitror (nisi me uehemens in illum fal
lit amor) unquam naturam finxisse ingenium hoc
uno præsentius, promptius, oculatius, argutius, bre
uiterq; dotibus omnigenis absolutius. Accedat lin
gua ingenio par, tum morum mira festiuitas, salus
plurimum, sed atndidi duntaxat, ut nihil in eo de
syderes, quod ad absolutum pertineat patronum.
Quare non hoc animo laborem hunc suscepi, ut
tantum artificem uel æquarem, uel uincerem, sed
uti cum amico omnium dulcissimo, qui cum liben
ter soleo seria, ludicraq; miscere, in hac ingenio
rum palæstra quasi colluctarer, idq; fca eo libētius,
quod magnopere cupiā hoc exeratii genus, quo nul
lum aliud æque frugiferum, in ludis nostris ali-*

quando instruari. Neq; enim aliud esse in causa
 puto, qđ hac nostra tempestate cum tam multi sint,
 qui scriptores eloquentissimos enoluant, tam pauca
 tamen existant, qui non infantissimi videantur, si-
 quando res oratorem poposcerit. Quod si tum Cice-
 ronius, Fabijq; autoritatem, tum ueterum exemplū
 secuti, in huiusmodi uiaarū diligenter a pue-
 ris exerceremur, non esset opinor tanta dicendi in-
 opia, tam miserranda infantia, tam pudenda balbu-
 ties, etiam in ijs, qui literas oratorias publice profi-
 tentur. Nostram declamationem ita leges, ut eā me
 pauculis diebus luisse cogites, non scripsisse. Hor-
 tor autem, ut et Moriam conferas, itaq; iudices non
 quid in stylo sit discriminis inter hos, quos tu inge-
 nio, moribus, affectibus, studijs usque adeo similes
 esse dicere solebas, ut negares ullos gemellos magis
 inter se similes repiri posse. Vtrūq; certe ex æquo
 amas. Vtriq; uicissim ex æquo charus. Vale meū
 delitium Riade festiuissime. Ruri. Ad Calendas
 Maias. M. D. VI.

DECLAMATIO ○○○○○○○○○
○○○○○, NON ILLA QUI-
dem uersa, sed quæ superiori decla-
mationis c' Luciano uersa
respondeat.

I malæ causæ hæc Iudices, apud cō-
cionem popularem, quæ studiis po-
tius, quàm exacto rerum iudicio,
ducta consuevit, esset agenda, ac non
magis apud Iudices ex honestissim-
is ordinibus delectos, nimirum
grauissimos, sapiētissimosq; , non nihil profecto ue-
rerer, ne omnium animis nona hæc, et insperata
letitia gestientibus, atq; (ut iam dixerim) exultanti-
bus, nec satis attentos, nec doctes effem auditores ha-
biturus. Porro fauētes, beneuolosq; , multo minus.
quippe qui frontem modo, quasiq; personam hu-
ius negotij intuentibus, non faciem ipsam, propius
contemplantibus uideri fortasse possim, in communis
totius ciuitatis gaudio, tum autem in causæ tunc
populari, uelut importunus obstrepere, atque ob-
turbare. Enimuero cum omnis affectus inutilis est
ad recte iudicandum, tum ingens, intemperans, atq;
exundās letitia, non solum iudicium omne fundā-
tus tollere solet, uerumetiam nostri sensum nō ra-
ro nobis eripere, præsertim (si quæadmodum hæc
nostra) post graues, diuturnasq; calamitates, ac ue-
luti tempestatem sæuissimā, repēte, præterq; spem,
quasi portus quidam, fuerit obiecta. Quid autem

nam acerbum liberae multitudini, quam servitus?
Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quam liber
tas? Itaq; non rebus modo ipsis, sed uel inanibus ho
rum rerum uocabulis, plebis animam queant ad
quolibet impelli, maxime primis his aliquot diebus,
dum gaudiorum adhuc uelut aestus quidam impo
tens, omnia sursum, ac deorsum misceat, dum lætitiæ
temulentiæ, dum gratulandi dulcis quædam ebrie
tas pectus occupans, animam ad cogitandum insti
tuere non finit. Verum uestra iudices singularis sa
pientia, perspicacitasq; non hoc tantum scrupula
me leuât, uerum et hanc mihi fiducia suppedi
tât, uti sperem futurum, ut hoc contradicendi mu
nus, quod equidem nec inuidentiæ, nec fauore in ty
rannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea
et, ut opinor, notæ Reip. charitate suscepi, uobis
non modo non inuidiosum, sed fauorabile, plaufu
bileq; uideatur. Etenim postquam uiderem manife
stâ quâdam decorum beneuolentiâ, post diuturnâ,
ac miserrimam illam seruitutem, toties Reip. uotis
expetitam libertatem, aliquando contigisse, nihil
prius curandum nobis esse iudicauimus, quam ut gra
tos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egre
ga felicitas esset profecta, quo uidelicet munus fu
um huic urbi proprium, perpetuumq; facere uel
lent, et constabilire, tueriq; quod largiri non es
sent grauati. Meminissemq; ipsam in manu esse, ut
eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sûe
autem uel primæ gratitudinis partes, intelligerent
delicta, cui beneficium acceptum ferre debeas. Et

hac una ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus, si beneficiū acceptum agnoscamus, si celebremus, si ad illos auctores referamus. Neq; mihi committendum putavi, ut dum nō prius candidi in ciuem esse volumus, in deos ingratis, impij q; reperiāmur. Neque enim istoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ætatio, et huius lucris accrescat (quanquam id quoq; longè iam tyrannide exhaustus est; quā ut inde temere dari præmia conveniat immerentibus) illud agitur, ne dii immortales, qui huius male confulti, nobis uerterunt bene, hoc tantum munus a nobis tanquam ingratissimis repositum. Si quod ipsis soli debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis in hominem contulerimus. At quem hominem obsecro? Nempe, qui cum priuatus contra leges inueniē occiderit, atque hac temeritate sua restituit libertatis periculosam occasionem modo præbuerit, idq; adeo imprudens (ut mox docebimus) non ueretur pulcherrimum tyrannicide titulum dijs eripere, sibi arrogare, reip. diem dicere, ac leges ipsas in ius uocare, ciuitatem in gratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullam quidem Iudices, facinus speciosius tyrannicidio, nullum dijs dignius, uerum hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam usurpat immeritis. Nullum præmij honestius, illustriusq; quā quod tyrannicide debetur, sed hoc impensius, acturausq; spectandum, ne temere decernatur indigno. Permutat siquidem, permutat ad id requiruntur, ne

hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio dignus quis esse uideatur, quorum nihil in hunc competere, paulo post euincemus. Proinde cum non tolerandæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas debeat, eum à legibus præmiũ omnium maximum petere, petere dixi, immo flagitare, et ita flagitare, ut etiam si unum, ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori sunt debituræ, quæ cuncta cum postulare iure potuisset, maluit tamen homo ne recundus, unico persoluto reliqua sibi deberi, ut haberet nimirum quod obnoxia Reip. quoties libido sit, possit impropere. Tum illud utrum risu potius, an odio dignũ existimẽ, q̃ in tribunalibus, quod apud ornatissimum seuerissimorum Iudicum confessum. Thrasonem quẽdam nobis ẽ comœdia retulit? sensistis Iudices, ut ẽ corona pleriq; risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragediam illam suam nobis recitabat, de se se, terq; quaterque tyrannicida, de sapiente illa gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit, digno, uidelicet, qui inter sydera collocetur, domino in deorum numerum relato. Dũ boni quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suum ornat, iactauit, exaggerauit, quàm militari iactantia, quàm stentorea uoce, quàm fastuoso uultu, quàm arrogantibus superalij, quàm stupidis oculis, suum ipse nobis encomium detonabat? Quæso Iudices ut etiam nunc hominis uultum diligenter attendatis,

non ne vobis intinuari videtur? non ne dicere, mihi praeium decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo, ac fortissimo gladio, qui uel sine me meas uices, ubi lubebit, acturus est? Quis tandem istam ferat iactantiam, uel in eo, qui uere tyrannum occidisset? Haec quoque me accusa Iudices (neque enim inficiandum est) comouit, ut huius obsisterem petitioni, uel magis ut immoderata arrogantiā, ut odiosam huius imputationē reuonderem. Videbam iam inde ab initio, cum certum uniuersa ciuitas dijs libertatis authoribus gratetur, ut hic sese ira tumens in medium ingesserit, quam indigne tulerit uictimas dijs seruatoribus immolatas; sibi hunc honorem eripi, sese unicum esse restituae libertatis authorem proclamabat. leges. aras. focos. omnia publicae, privataeque, suae dextrae, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique Iudices auguramini, si ad huius intolerabilem iactantiam, uestra auctoritas, uestra comprobatio, si praemium quasi pignus, accesserit? Quid, nisi ut tyranno submoto, alter quidam huic ciuitati paretur, qui uentosa linguae, gloriaeque; quasi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odiosam istam suam Tragœdiam ingerat? quotidie dextram istam herculanam, et gladium prodigiosum minitetur? Vtrum est hoc Iudices tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipsi quam minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succēses? Quid minitatus oculis? Quid terres superualio? An mihi non licebit libertate in contra-

dicendo (tuo scilicet munere) uti, cum tu sic abuterer? qui liberum tibi puteris (id quod etiam in proscenio leges fieri uetant) crimen tam atrox, tam capitale in ciuem impingere, tantum q̄alubuit, idq̄ apud Iudices iuratos, in tam frequenti ciuium corona, quod nequeas uel leuissimo confirmare argumento, siquidem quàm reliqua gloriose, tam illud impudēter dicebas, mihi nullam fuisse causam, quare tibi contradicendi partes susceperem, nisi quot tyranni necem, quæ me discerneret scilicet, uiderer. Quo quidem tuo exemplo si uicissim in te liberet uti, mox intelligeres, quàm atrocitas, quanto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuitium, me longe minus etiam terribat quàm (quod uulgo dicunt) expulsi redditum fulgur. Etenim præterquam quod neq̄ affinitas, neq̄ cognatio, neq̄ necessitudo, neq̄ emolumentum, neq̄ prorsus alia res ulla mihi cum tyranno intercessit, cur mea referret illum uiuere, sine quibus rebus nullam in quenquam criminis habere suspicionem, tu quoq̄ scires, nisi nunquam tribu malia uidisses, ac nisi hodie denium te lucelli spes fecisset inreconsultum, equidem arbitror, meam fidē, integritatem, pietatem, totamq̄ meā uitam sic huic Reip̄spectatam esse, ut isto crimine tibi potius improbitatis odium, quàm mihi suspicionem ullam cōaliaris. Vides quàm multis adductus sim causis, ut tibi obfisterē. Deniq̄ (si scire uis) bona ciuiū p̄ id a me enixissime flagitant, ut sui patrocinii aduersū

te capesserem. Negantes sibi uideri tyrannide libera-
 ros sese, nisi te à tyrannicide præmio deijcerẽ. Non
 quod pudeat hominẽ debere hanc felicitatem, tam-
 etsi id quoque durum, ei debere, qui sic imputet.
 Sed debere arroganti, sanẽ quam molestum est. ac
 debere, cui non debeas, istuc uero non grauissimũ
 modo, uerum etiam stultissimũ. Equidem ne le-
 noni quidem uel uerbo refrager, si modo is prome-
 reatur. sed obnoxium esse tam importuno imputa-
 tori, tum qui nihil inuerit, id uero bis miserum est;
 bis stultum est. Nullus enim insolẽtus exprobrat
 beneficium, quàm qui quod non dedit, id uide de-
 disse uideri. sed finge mihi nullam esse causam, cur
 tibi me opponerẽ, nisi gasic animo lubitum sit meo;
 profecto nihil habes, quod mihi iure succenseas. Et
 enim cum apud iudices, tam sanctos agatur, si uere
 præmium meruisti, non tibi honorem eripio, ue-
 rum etiam uehementer illustro, quando non paulo
 magnificentius est tyrannicide præmium euasisse,
 quàm tulisse. Sin minus, æquus ueniam dabis, si
 boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento
 Remp. debiti præmij ream defendo, si stultitiæ cri-
 men, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello;
 si non sino, ut nostro omnium periculo hæc urbs
 in deos existat ingratis. Postremo si deorum im-
 mortalium causam ago, quibus honorem debitum
 tu comaris interuertere, uel hinc sat liqueat, quan-
 ta religione reliquam causam egeris, qui statim in-
 grediens tam impudenter sis calumniatus. Contra a-
 dicat igitur contra Remp. fauet tyranno. Quãquã
 ego illud

ego illud quoq; liberæ civitatis esse iudicio, hoc loco, vel tyrannorum causas citra fraudem agere lice-
re. Neq; tamen à vobis postulo iudices, ut vel mi-
hi prosit in causa hoc meum erga Remp. studiū,
vel huic obsit tam insolens arrogantia, immo non
deprecor invidentiæ suspicionem, non refugio vel
atrocissimam illam, quam iste mihi conabatur im-
pingere, invidiam, ut tyranno fuisse videar, nisi
certioribus, quàm ut à quoquam refelli possint,
argumentis evinco, nisi demum et adversario per-
suadeo, modo ne tergiversetur, ut quàm maxime civi-
liter quis agat, nullum ei deberi præmium, sin
exactius, severiusq; poenam etiam ab ipso deberi.
Quæ quidem dum quàm potest brevissime facio;
quæso iudices, ut me attentis animis, atq; auribus au-
diatis. Meministis iudices, ut iste inter dicendum
subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id unū
spectare iusserit, quantis malis sublata tyrannide,
simus lenati. Hoc passim inculcabat, hac re bo-
nam orationis partem occupabat, nihil nos aliud
pendere voluit, nisi quod gravem servitutem tole-
rassemus, nunc optata libertate frueremur. Nimi-
rum id tantum vos spectare voluit, quod ad hoc iu-
dicium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæ-
stionem venit, quàm misera sit tyrānis, quàm optata
libertas. Sed de illo cognoscitis iudices, cum li-
bertas huic urbi sit restituta, quāta hinc laudis por-
tio huius virtuti debeatur, et an id, quod eventus
cum huius facto coniunctum est, idem cum eius me-
rito coniunctum videri oporteat. Relegam autem

eadem nefugia, quibus ipse in atusam ingressus est, quod equidem refellendi genus simplicissimum esse puto, sequarq; partes illas, quibus iste rem secuit, id numerum agens, ut quemadmodum ingeniosi cōuinatores iisdem artibus alio, atque alio modo cōquendis, condiendisq; efficiunt, uti multa obsoniorum genera uideantur, itidem iste nobis ex unica homicidio multa facit tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iste facturus suorum sibi uisus est mirifice attollere, et in quibus itidem resutabat, quod si me deturbante, uel in uno quolibet consistere poterit, tum ipse sese uictorem pronuntiet licet. Quot tyrannicidia (inquit) quot præmia? Primum quod uolui, deinde quod conatus sum. Tum autem quod filium occidi plus quàm tyrannum. Postremo quod pater ob mortem huius sibi necem conscuit. Principio quod uoluit indices, qui non lenius esse uideat, quàm ut sit refellendum? nisi quod iste tanta uoce intonabat, toties incubabat, quod tyrannum uoluisset occidere, atq; id (ut uibit iam accederet) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nude uoluntatis præmium à lege fugitare? quæ adeo nihil ad se pertinere putat, quid uelint, aut in animo statuane homines, ut neque pœnam irrogent, siquid uelis modo perperam, neque præmium ostendant, siquid officiose uelis, uerum ad unumquemq; uoluisse interpretatur, quod nulla ni coactus effecerit. Ergo ne (inquit) non magna facti pars est uoluisse, quod qui-

dem arduis in rebus, uel salum sufficere solet? Recte sanè. Sed apud deos modo, quippe quibus solis perspicuum est, quid nolis, aut uelis. ab his præmium expectandum, siquid præclarum animo conceperis. Lex hominum uires agit, et quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeo sua referre nihil putat, ut (non dicam, abdita, aut suspiciosa) sed ne ea quidem admittat, quæ populari sunt opinione, fama; iactata. Postremo ut non nisi comperta recipiat, non audiat, nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo quod est facinus tam nefarium, cuius simplex uoluntas in crimen unquam est uocata? Ita iudicia Aëæa, Rhadamantiq; tribunalibus seruantur. Hic mihi non quid uolueris, sed quid feceris, adfero. Quod si nulla lex ulli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris tantum, quæ tandem est impudentia, pro merito, quod præstare uolueris duntaxat, perinde quasi præsteris à lege præmium postulare? Quæ quidem, cū ad id unum sit comparata, ut maleficia uel deterreat, uel cœrceat, multoq; magis ad eius partes pertineat, nocentibus erogare pœnam, quàm benemerentibus largiri præmia (id quod mox copiosius demonstrabimus) posteaquam in criminibus non accipit insimulationem meræ uoluntatis, quæ so te in petendis præmiis ostentationem uoluntatis admittit? Quis autem est ciuium, uel quantumlibet ignarus, qui non uelit tyrannum occidere si tuto liceat? Quis non uel leno, saltē emolumentum causa uelit? de

niq; quis non facile simulare possit uoluisse se, ut
delicet quo præmium gratis auferat? uis itaq; di-
ctum, quantum hoc totum habeat momenti, uoluisse
occidere, nempe perinde est, quasi te somnarius oc-
cidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit be-
neficium, ei lex beneficium rependit, ac qui bene uo-
luit tantum, ei quid debetur, nisi ut uicissim bene ue-
lit. Resp. ¶ nunc, & hoc in gradu nos iube consi-
stere. Rem tam eximiam (inquis) animo uersari, sta-
tui, decreui, an præmium negabitis? Non fraudæ-
beris præmio, si istoc nomine postules, uerum il-
lud interim præmii feres, uelut homo nimium per-
fractæ frontis, irrisus, explosus, exhibitus discedes,
quem non puduerit id a lege postulare, quod ne-
lento quidem ausit a quoquam petere, ut rem pro
uoluntate auferat, nemo tam uecors, qui concedat,
ut uoluntatem nescio quam, hoc est minus quàm uer-
ba, pretio redimat. At non uolui tantum (inquis)
uerum & periclitatus sum, ascendi, submoui satelli-
tes. Primum istuc tu quidem consulte facis, quod
de gradu illo desilisti, in quo nimis profecto incom-
mode stibas. quâquam ne in hoc quidem multo cõ-
modius constiteris. Nam etiam si paulo minus absur-
dum uideatur, haud ita multo minus impudens ta-
men est, cum lex palàm præmium decernat ei, qui
factum præstiterit, te quod conatus modo sis, præ-
mium poscere, ergo ne hoc quidem iuris erit apud
te legibus, quod per illas est cui priuato cum ciue
priuato? Age, quid si quis ciuim tecum inisset cõ-
tractum, ita ut ille pecuniam stipulatus, tu condi-

tionem pactus esses, mirum in quo uterque periculo, atque is non dum præstita conditione, numas his uerbis abs te petat, Cedo mercedem, conatus sum, tentavi, admissus sum, an non protinus impudenti homini respondebis, cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem effectum abs te pactus sum, non conatum, Pata totidem uerbis tibi nunc respondere legem. Agnosco contractum, non immo pacta, debeo præmium, sed si tu conditionem præstitisti, si tyrannum occidisti, uerbis aut obligantur, aut absoluantur homines. Si conato pollicata sum præmium, non grauabor dare, sin ei, qui facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre, quod es stipulatus, me non ferre, quod sum pactus? In priuatis, ac minutis contractibus, ne mo tam improbus inuenitur, ut lucrum conditione promissum postulet, non præstita conditione, ne mo tam stultus, ut det, si quis postulet, & tu a Rep. maximum omnium præmium postulas, quod conatus modo sis? Nihil mihi nisi nugæ adfers. donec illud unum audiam, quod te præstare oportebat, uolui inquis, ascendi, perrupi custodias, submoui satellites, quantulum iam est illud, quod superest? Quid adhuc desyderas? Nempe nihil in te desydero, præter illud, cui soli debebatur præmium. An non dum intellexisti, in istiusmodi contractibus, duplex esse periculum, quorum alterum ad hunc tantum, alterum ad illum proprie pertineat, uidelicet persoluendæ mercedis, & præstandæ conditionis. Ego meo periculo præmij de-

pendendi onus recipio, neque tua referre putas, neque
refert, quàm angusta mihi res, unde corradendum,
quod debeam pretium. Tu itidem conditionem tuo
suscipis periculo, neque mea quicquam interest, quo
sudore, quo periculo sit ea tibi præstanda, Totam
istam curam, totum hoc negotium tibi relinquo.
Quod si ego, iam præstita abs te conditione, com-
memorem tibi, in agris meis male prouenisse segetes,
merces naufragio perijisse, nihil auelli à malis debi-
toribus, non sine graui dispendio constari posse pe-
cuniam, quam tibi debeam, dic obsecro, nonne me
gess agere me dices, negans horum quicquam ad te
pertinere? Hoc uno modo posse satisfieri tibi, si pe-
cunia numeretur. Neque quisquam est iudex tam
iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pul-
chre satisfactum existimas, si tu mihi Tragediam
adferas, quantum adieris periculi, quantum sudo-
rum, quantum uigiliarum exhausseris, dum studes
præstare conditionem? Res est (mihi crede) calumnio-
sior, scrupulosiorque, quàm ut legibus tam occupa-
tis conueniat, alienam expendere uoluntatem, alie-
nos pensculari conatus, quorum suos quisque nimio
solet aestimare, non suos difficile est adamussim per-
pendere. At facti facilis est aestimatio. Proinde ea
in legis cognitionem cadit, hunc reliqua illa con-
suevit metiri. Tam etsi non piget interdum equi,
bonique rationem habere. Verum in his litibus, quæ
de uetere illa formula pendunt, inter bonos bene
agier oportet, at in contractibus, quæ neque ui,
neque dolo coterunt, quid est, quod à præscripto

recreatur, nisi quis uelit omnino à pactis discedere? Quid ius? Circumspice, & si potes usquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpe uero in pugilum olympias, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti. Cedò, nunquãdo uidisti quẽquam tam impudentem, qui palmam sibi hoc nomine uendiatret, quod strenue certasset? Non arbitror, atque id in re pene ludicra, certe ad uoluptatem comparata. Et tu in tam serio, omniumq; splendidissimo negotio, id tibi postulas, quod in scenis illis pudeat, uel impudentis sinum tentare? Age quoties & illud uidisti euenire, ut qui sese fortissime, doctissimeq; gessisset in cursu, is à præmio longissime abesset, & ignauissimo faueret euentus, habeat ille sanè, quod causetur excidisse habenas, consternatum equum, fractam rotam, iacet se uel arte, uel uiribus tanto præcellentiore, quanto Thersite præstitit Achilles, nisi metam prior attigerit, profecto postulandi præmij ius nullum habebit; fortunam suam incusare licebit. Cæterum Agonothetæ non indignabitur, propterea quod hoc animo in certamen descenderit, ut eius ueretur conditione. idest ita demum præmium ferret, si uirtuti Fortuna fauente, uicisset. alioqui si conatui non tantum effectui præmium deberetur, tot palmarum esset opus, quot in olympicum certamen uenissent. Quanquam in huiusmodi ludis qui solennitatis, uoluptatisq; gratia proponuntur, sit interdum, ut uictis quoque præmia statuuntur, non honoris, sed solatiij gratia, uerum serijs in

rebus, atq; adeo periculosis, quanam obsecro lex
unquam mercedem statuit, nisi si quis fuans per
egisset, & ita peregisset, ut omnes numeros imple
rit? A quo tu quantum absis, mox audies, nam nūc
de conatu tantum agimus. Lex igitur civitatem pro
mittit coronam ei, qui ciue in bello seruauit. Quis
unquam ad hunc honorem uel aspirauit, quod se
aelis obiecerit, quod non sine multis uulneribus di
scesserit? profecto nisi ciue seruato, nemo civitatem pe
tit. Quis unquam his uerbis muralem petiit? A cri
ter contendi iudices, ut moenia superarem, Omnia
feci, sed depulsus sum. Quantumlibet enisus sit, nō
si conscenso muro, nemo tam inuerecundus, ut mu
ralem coronam sibi deberi dicat. Obsidionalem ne
mo flagitat, nisi depulsa obsidione. Postremo nullus
honor petitur, nisi ab eo, qui id effecerit, ad quod ho
nor inuitat. Qui nauim in tempestate desertam ad
litus perduxerit, huic ex lege uendictio est earum
rerum, quæ nauinehebantur. Quorsum attinet hic
tuam iactare peritiam, sudores, pericula, conatus?
Nihil non feceris, quo nauem in tutum reduceres,
sed uictus tempestate deseruisti. Audebis quicquā
ex his, quæ sunt in nani, tibi uendicare? Aut si au
sis, futurum speras, ut quisquam te uel pilum sinat
attingere? Non opinor, Si quis, unquam ouationem
supplicationem, triumphum obtinuit, quod ad ui
ctoriam omnibus nervis esset enisus, quod gnaniter
se gesserit in bello, nisi superior discesserit, nisi præ
scriptum à lege numerū hostium fuderit. Aude et
tu tibi præmium promittere, quod tyrannicidium

sis aggressus. Quod si nemini hominum memoria contigit, desine tibi nova spe blandiri, desine inaudito exemplo postulare, quod sperare sit improbitissimum, dare postulanti stultissimum. Noli nobis commemorare, quanto capitis periculo murum arces conscenderis, qua uirtute satellitum tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris, quorum maximam partem tibi liberum est fingere, ad obtinendum tyrannicæ præmii, duobus duntaxat uerbis est opus, tyrannum occidi, quantum uis conatum exaggeres, allenes, attollas, non nisi tyrannicæ debetur præmii. Alioqui, quid dices, si eodem illo die, quo tu arcem conscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisque uirtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemisset? Verum omnes tyrannicæ præmio potentur ex æquo, nempe quæ conati? Age, quid si multis strenue rem aggressis, uni cuipiam, qui sit omnium ignauissimus (ut non semper uirtuti respondet fortuna) cum contingeret interficere, an non præteritis reliquis hic unus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniâ id confect, cui lex honorem decreuit. Hic tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptam operam, negabis æquum esse uirtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiumentur. Sed quæ tandem potest esse iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantumlibet iniqua conditio proponitur, eam nimirum facit æquissimam, quisquis suapte sponte recipit. In alea lu-

do (si fas est hoc exemplum conferre) quid iniquius,
quàm uel summum artificem ab imperitissimo su-
perari, si modo iactus commode cadat. Atque id
adeo nemo tanquam iniquum causatur, propterea
quod cui lusus huius lex non probatur, ei liberum
erat non suscipere. Itaq; lex quid præstari uelit,
id palàm, atq; in medio proponit. Quid abs te præ-
stari possit, id tibi relinquit expendendum. Illa ni-
hil mauult, quàm ut res quamoprimè cadat. quod
si posteaquam nihil iam intentatum reliqueris, qua-
minus effeceris, per fortunam stetit, intelligis, opi-
nor, nihil habere te, quod legi succenseas. Fortunam
(si ita lubet) in ius uocat. Cum lege nihil tibi rei,
quæ ut nihil promittit, ita nihil debet, nisi præ-
stanti. Neq; uero existimemus iudices, istud à natio-
nibus, qui hanc legem tulerunt, sine summa ratio-
ne fuisse factum, ut conato præmium non esse sta-
tuendum putarent. Videlicet illud auerunt, non
tantum ne ancipites istas, et inexplicabiles huius-
modi de conatu lites inuiterent, uerum etiam quod
intelligerent tyrannicidij conatum nõ posse nisi sum-
mo ciuitatis periculo suscipi. unde futurum pro-
spiciebant, ut si conatui præmium statuissent, teme-
riacte conantium Resp. subuerteretur potius, quàm
restitueretur. Etenim tyrannis quid aliud est, quàm
grauis, capitaleq; ciuitatis ulcus? Huic si quis me-
deatur, ei merces digna proposita est, quam ita de-
num ferat, si remedium præsentaneum attulerit.
Verum huic malo neminem oportet admoliri ma-
nam, nisi certum artificem, qui sua diligentia, perẽ

etiamque fretus, non sinat hoc licere fortunæ, ut dum ipse salutem dare conatur, illa uitâ penitus eripiat. Quid, uirum tu igitur in eiusmodi discrimine, conatum præmio iudicis inuitandum esse, an potius poena deterrendum, nisi quod conatus est quispiam, idem præstiterit. Nec illud te subleuat, quod mihi uidebare ratiocinando colligere. Cum lex in maleficijs poenam irroget simplici sceleris molitioni, par esse, ut multo magis in benefactis conatus habeat rationem. Nam oportere legem multo propensiorē uideri, ad compensandam uirtutem, quàm ad retaliandam culpam. Atque uide quàm hic tota erras uia. Principio non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quod aliorum molitio cum priuato molientis periculo modo coniuncta est, huius cum publico Reip. discrimine copulata, ut temere moliri tyrannicidium, nil aliud sit, quàm temeritate priuata, rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualencunque conatum in questionem uenire finit, uerum in paucis duntaxat, quæ uel propter insignem atrocitatem hoc odij merentur, uel eiusmodi sunt, ut prius exitium adferant, quàm conatus dene significationem. Quod genus patriadium, ueneficium, proditio. Postremo non uides nihil esse simile, totaque natura, ratione que discrepare, poenæ legitimam irrogationem, et honoris largitionem. Nam alterum quidem proprie legum munus, alterum, quasi quedam de iure concessio, legis que auctor (ut ita dixe-

rim) quidam est. Hoc ita habere, sic denam intelliges, si repotes, quàm multa sint, quæ lex iubet addita pœna n̄ pareas, quàm multa item uetet, nisi obtemperaris, supplicium minitans. Contra, uix unum, atq; alterum esse, ad quæ præmio sollicitet. Quædam enim eiusmodi sunt, ut durum, ac feruile uideatur ad ea metu mali adigi, quo de genere sunt, uxorem ducere, operam dare liberis, hic lex nimirum urbanus, ac uerecundius tecum agit, patris non magistratus sumit habitum. prætio ad id inuitat, quod alioqui gratuito te præstare decet. Rursus alia, tametsi id genus sunt, ut à quouis non improbo que præstari uelle oporteat, tamen et fortiora uidentur, quàm ut à multis præstari queant, & periculosiora quàm ut multi uelint suscipere. Nam inhumanum uidetur cuiquam uitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasiq; alacrit addit uirtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longius trahere, quàm ad quæ semet ipsa astringit. Nec mirandum est, si attentior, si uigilantior, si exactior est in proprio, naturaliq; munere suo, quàm in eo, in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic astipulatur illud, quod nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuo sumi. Neq; tamen idem fieri consuevit, si quis qd noui facinoris cum laude patrauit, ut præmium à consimili constitutione decernatur, nisi lex extet, quæ nominatum honorem statuat eius factis, quod roget uix habebit, quod postea

let haudquaquam. Cur enim legi necesse sit passim
cuius suorum officium mercede redimere, quan-
doquidem ne sit impunita improbitas, id publicitus
omnium refert, ac probus esse nemo gratis potest.
Quid autem est, quod non uel gratus patriæ de-
beat cuius, cui si uel animam impenderis, quid mi-
randum, si quod acceperas id restituis? ut suppli-
cio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persol-
uas, non præmium ilico tibi debeat. si persoluas,
eadem. siquid in leges committas, non potes effuge-
re supplicium, ac non statim illæ tibi præmium de-
bituræ sint, siquid cum officio feceris. Nam si ciues
omnes sese in officio continerent, ne opus quidem
esset ullis legibus, quippe, quæ non ad bonos mo-
res comparatæ, sed malis è moribus natæ sunt, id
quod uere uulgo dictitant, ac pharmaci uice fungân-
tur. Finge itaq; nullas esse leges, quemadmodum de
aureo Saturni sæculo fabulantur poëtæ, suo quenq;
sponte fungi officio, an tu hic clamabis perire bene-
facta, quod nulla lex præmium decernat? uti lex
non minatur nisi improbis, ita non pollicetur opti-
mis ciuibus. Quorsum enim opus promisso, cū uir-
tus absoluta, abunde seipsa contenta sit? Proinde
petere, quod illa non sit pollicita, profecto plus quàm
impudentissimum est, improbe flagitare, quod ea
attingide, ciuilerq; promiserit, cuius est probitatis nō
satis spectatæ. Tu quid merueris, paulo post excutis-
tur, interim finge sanè, præcipuam quandam uti-
litatem attulisse, cui tamen ex lege præmium non de-
beat. Vtrū protinus clamitabis infrugiferū fuisse.

se officium, civitatem in ius uocabis, plebem ingratam uociferabere, minutabere iudiciabus nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant? An potius ipsam uirtutem abunde magnum sui præmii iudicabis, oblectabis te conscientia recti, hunc esse maximum fructum officij duces, quod de alijs contra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem uidearis accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modo ciuis sis optimus. Quod si non contentus istis, aliud adhuc nescio quod præmiiu desyderes, certe maximo proximum est gloria. Hoc tu iam propemodum tulisti, quanto metiris pretio, uolitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre, ista, inquã, uel maxima præmij pars. nam pecunia sane quàm exiguum momentum adfert, tu conatus dumtaxat es. permagna portio, uel æquet potius ipsum tuo deest facinori. At cum interim his rebus frueris, dū non occiso tyranno, tamen uelut tyrannicida celebraris, quæso te quãtula pars abest à tuo præmio, quod laturus eras, etiam si tyrannum occidisses. Postremo istuc ipsum præmiiu penè dixerim inuidendum mihi uidetur, quod iam tibi licuit toties Reip. tyrannicidiū imputare, quod in celebri iudicio tibi contigit honestissimum præmiū flagitare, et in tam frequēti theatro spectante Rep. magnificam istam tuã tragœdiã peragere. mihi uidetur iudices beneficiū tulisse gratiam quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, et

sint fortassis, qui tibi libertatem acceptam ferant.
An hæc tanta præmia contemnis? quæ uel uero ty-
rannicide sufficere debuerant, nisi lex maluisse
præmio conatum ab effectu distinguere. Quan-
quam nullum me hercle præmium magis congruit
ei, qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit,
quàm ut illi contingat tyrannidæ præmium spera-
re, nec ferre tamen. Hicaine erat ille gradus, in quo
nos tecum commorari iubeas? Quamquam hoc no-
mine tuus conatus minus promeretur præmium, q-
aliorum proposito fortuna modo defuit tibi uolun-
tas, ut ais. Effecisti, quod uoluisti. id quod erat neces-
se, nec fecisti nec uoluisti. sed iamdudum alium gra-
dum (ut uideo) circumspectas, in quem te recipias.
Nam in hoc quàm atra omnem præmijssem consi-
stas, intelligis. Age, sequemur te per omnia, & ali-
unde aliò fugitantem persequemur, nec usquam si-
nemus consistere. Atq; non tantum aggressus sum
inquis, uerum etiam occidi, nempe filium, atq; id fa-
ciens in duo secas tyrannicidia. & quod filium su-
stuleris plus quàm tyrannum, tum tyrānidis suæ s-
forem, & quod parenti, necato filio, mortis causam
ministraris. De illo mox. nunc hoc cuiusmodi sit, in-
spiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadē
dæisum opera. Negas enim referre, quā uia pereme-
ris, modo sustuleris. immo splendidius istuc uideri
uis, q- tuo qdē ense, uerū ipsius dextera sit interem-
ptus. Hæc tam honesta iudices oratio possit pa-
rum attentum fallere, præsertim hoc rem suas il-
lis suis, et phaleris uenditante, dum nobis ob ora

Los ponit, validum illum, florentemq; iuuenem, sic
patri adamatum crebris uulneribus confossum, pa-
rētem, senem, miserum, illi arcensum, eodē exani-
matum ense, sanguinem utriusq; interea se confu-
sum. Ista quidem dictu splendida, sed quid ad tu-
am causam attinent? Nemo tam cæcus, qui non uideat,
nemo tam effrons, qui neget, spectaculū illud
multo omnium iucundissimum extitisse ciuitati, cū
senem tyrannum iuuenem uideret incumbentem,
exanimem exanimi, & in altero gauderet sese la-
uatū malis præteritis, in altero futurorum metu.
Hæc cum per se maxima, cum Reip. sint gratissī-
ma, quid attinet uerbis exaggerare? Illud unum
in hoc iudicio uertitur, utrum tibi acceptum ferri
oporteat, quod pater sine controversia tyrannus oc-
cisus est, an fortune, superumq; dexteritati. quod
enim tuo gladio pemptus est, id uero quā est fru-
tile, nihilq;. Quid si tuo gladio ab eo, qui eum utē-
dum abs te rogasset, tyrannus esset neatus, num tu
protinus tyrannicidæ præmiū petītum uenires?
Lex occisori pollicetur honorem, tu eum iugulasti,
de quo certe controuersum esse poterat, tyranni no-
mine censendus esset, nec ne, cum, de quo nihil erat
dubitationis reliquisti. si prudens, prudens exadi-
sti a præmio. sin metu, multo minus etiam causæ est
postulādi muneris. uerum illud tute uehementer ur-
gebas, uti prudēs, uolensq; reliquisse uiderere. Sed
quod tandem erat istud tuum consiliū, cum tibi
sic in manus esset, non toto metu liberare Remp. sed
ulatorem tui facinoris, & uerum, certumq; tyrannum relinquare?

nam relinquere? intelligebas (ut ait) omne negotium confectum, extincto iuvene, propterea quod modis omnibus futurum præscires, ut senex illico sibimet eodem gladio necem conscisceret. Videte iudices in manifestissimo mendacio qua rima conatur elabi, nisi diuinandi scientiam commentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. Siquidem hæc uel augur, uel aruspex, uel uates diceret, fortasse nonnullos inuenires, qui ista prædicanti fidem essens habituri. Nunc quid impudentius, quid uanius? quid ueri dissimilius, quam assueverare, id certum præscisse te, quod tale sit, ut quiuus alius exitus potius fuerit expectandus? An coniecturus es affectus, id euenturum, quod euenit? Ad quid aliud effici coniecturis poterat, nisi ut uel sperares, uel suffragere? Porro in re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertam sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro, certas illas coniecturas, quibus hic noster uates præsensit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate fessus erat inquis, iam uiribus defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem, adempto filio. Tum indulgentius amabat, quam ut filio uellet esse superstes. Nonne sentis hæc adeo non esse naturæ rerum consentanea, ut iam omnibus uideantur esse confutata, uel prius quam refellantur? Vtrum seni mentem ullam fuisse putas, an non putas? Si non putas, fieri potuit, ut illi tutum uideretur, quod nequiquam erat tutum, atque ita protinus toto falleris augurio. Sin putas sapuisse, cur erat, quod usque adeo diffiderat?

Quasi uero tyrannus uiribus duntaxat unius hominis, ac non multo magis ingenio, uersutia, calliditate, largitiōe, crudelitātēq; contineatur, quæ omnia si magis in senem, quàm in adolescentem competunt, cur tu in diuersum torques augurium? An nō illa ætas usu rerum callentior est? an non altius dissimulat? an non atuet diligentius? an non prospiciat oculatus? irascitur implacabilius? tenacius iniuriæ meminit? meliusq; in longinquam consulit? His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In militiæ duce, quantulum est illud momentum, quod corporis uires adferunt? at in tyrannide profecto multo minus. Cur magis illum terreret ademptus filius, quàm extinctus satelles quispiam audacior? cum arx superesset, approbe manita, superessent opes, arma, satellitum ingens agmen, tunc in ciuitate factiosi, potentesq; qui non solum tyrannum partes adiunabant, uerum etiam tyrannos agebant. Quos equidem spero nunc nobis non esse metuentos (nolumus enim infauusta ominari) at ita tamen ne nimium secure negligantur, usque adeo ne senem cruda, uiridiq; (quod omnes norunt) senectæ callidum, animosum, ambitiosum, non stultum, una filij mors consternauit, ut rebus desperatis protinus e uitæ sibi migrandum duxerit? Præsertim cum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, sed multo inuidiosorem, idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam, temeritatemq; adeo ut expediret propemodum illi ad stabiliendam tyrannidē filium e medio tolli. Etenim quo propius ad iustū

Rēgni speciem accesserit tyrannis, hoc minus est inui-
 dia obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille solum hoc
 augebat, quod maxima tyrannos solet euertere.
 Vera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pe-
 ctore erant collocata, sed tenerius adamabat fili-
 um, quā ut defuncto posset superesse. De mater-
 cula quāpiam privata loqueris, an de viro sene, cal-
 lido, crudeli, denique tyranno? Quid ego Iudices
 in eo sermone argumentis coarguendo sumam open-
 ram, quem ipsa natura, quem mos, quem commu-
 nis omnium sensus repudiat? Quis unquam istuc
 audiuit? tyrannum usqueadeo pio in liberos fu-
 isse animo, ut non dicam commori uoluerit, sed cō-
 uiuere commodē querit? Credite mihi priuatorum
 isti sunt affectus. Tyrannus neque quid natura,
 neque quid pietas, neque omnino quid sit officium
 nouit, Exiit hæc omnia, simulatq; tyrannum in-
 duit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessi-
 tate metitur. Solos hos amat (si quos tamē ille amat)
 qui uel deos ipsos odit, quos aut metuit, et tollere
 non dum expedit, aut quorum opera, ministerioq;
 ad fulciendum imperium indiget. Quod si ullos
 ille posset amare, similes certe sui diligeret, impi-
 os, uiolentos, rapaces, sceleratos, quando nihil ad con-
 aliandam charitatem efficacius morum similitudi-
 ne. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, ni-
 si quatenus adiuant. A deo ut præposterum,
 uel peruersum potius quendam stoicum tyrannus
 exprimat. Neque enim quisquam tam stoicus fuit,
 ut æque uacaret omnibus affectibus, atque tyrannus

nus hoc modo illos discernit, quod philosophus honesto metitur sua consilia, hic commodo. An ille ullum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriam uitæ parentem, altericemq; qui in cœlites omnium bonorum auctor, tam sit impius, ut illam crudelissima opprimat seruitute, horum phana despoliet, iura contemnat? Verum ut largiamur tibi non nihil, sinamusq; te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est ignem in flumen transferre, an tandem persuadebis illud, usqueadeo indulgenter illum admasse filium, usqueadeo in eum omnes uitæ suæ spes, uoluptates, opesq; semel contulisse, ut illo sublato, ne minimam quidem uitæ causam sibi reliquā esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, necrum ex uniuerso mortalium genere, non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, ex ab ipso (si uis) Prometheus simulachro, Quotus quisq; fuit pater, quotæ quæq; matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum acersuerit? Naturalis hic dolor, et quē nemo ferē non modeste ferat, priuatis parentibus, uel indulgentissimis, muliercularum intemperatissimis affectibus mediocris luctus sufficit, tyrannus in filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse tu lyncæ præuidebas? Age hoc quoq; tibi donamus, uicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, uicerit indulgentia materculas omnes, qui tibi compertum esse potuit, utro se dolor paternus inclinaret in rabiem, an in desperationem? Quo diligebat impotentius, hoc erat

probabilius, ut senex natura ferus, cuius infensus, uel maxime uellet esse superstes, uel ob id deniq; quo ueterem illam iram, nunc filij nece acerrime exasperatam, irritatamq; Reip. supplicijs saturaret. Quod si alias uitae pertesum fuisset, haec nimirum una causa poterat illum in uita retinere. Quid autem senuli animo uindictae cupidius? An nescis, quam impotentes aetas illa concipiat impetus, quo rapiatur aestu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci, insigniq; contumelia laceratur? Quae uero potuit esse atrocior, quam filij caedes, sic amati, ut tu quidem ais? Haec nimirum quicquid in illo fuerit unquam crudelitatis, quicquid saeuitiae, quicquid immanitatis, si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorum fames, deniq; si quid tyrannicum, id omne semel de integro poterat exatere, quasiq; renouare. Mitiora etiam animalia datae orbitatis iniuria in rabiem solet agere, et tu tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendum esse certissimus augur existimasti, quod in tigris uidemus euenire? Quod si tibi unum coeptum erat tyranno sic in delictis esse filium, quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi ut saeuisset illa tigris, rapto astulo, in rabiem uersa, in miseram hanc ciuitatem dilamandam, discerpendamq; insiliret? Id si non euenit, magna dijs gratia, tibi magnum debetur malum, qui quantum ad te pertinet, tam diram belluam in nostra aetate, fortunasq; immiseris. Elige nunc utrum malis, an ueris fieri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus

commune, an confingere, sic adamasse, ut mater cu-
larum quoq; uicerit delicias. Certe neutro modo
tua constabit diuinitio. Quæ nisi constiterit, nō est,
quod ad eius rei laudē aspires, quæ fortunæ commo-
ditate te imprudente euenierit. Postremo donemus et
hoc tibi, ut præsciueris, et certum præsciueris, deo
uidelicet quopiā te certiore faciente, nam aliqui
fieri nequaquam potuit, perinde est, ac si non præ-
sciueris, cum præscientiæ tuæ fidem legi facere non
possis. Profer qbus prædixeris, id euenturū, qđ eue-
nit, doce qđ deorū quando istuc tibi prænūtiarit. Ni-
hil habes, quod dicas. Vtrum posteaquam rem fe-
liciter euenisse uideres, tum demum post factum na-
tes esse cœpisti, quēadmodum uulgo tum fieri, tum
dici consuevit, post euentum stultos etiam sapere,
et quo fortunæ beneficium uerbis in te transmo-
ueres, tragiæ iam istam nobis comminiscā cœpisti,
atque reperisti, quibus præscisse uideare. Sed dii
boni, quā non bonum poētam te præstisti, qui
tam inconsistentia, tam cum natura pugnantia fin-
xeris, sæuissimum tyrannum ob pietatem erga fi-
lium ultero uitam fugisse, ob unius capitis necem,
tutum sibi non putasse in uita commorari, cum o-
mnia superessent, quibus tyrannus et paratur, et
obtinetur, sublato eo, in quo omne tyrannidis præ-
sidium collocatæ, repente rebus suis diffisum, ad
inferos abiisse. Age mitto nunc argumenta, hæc o-
mnia uera non ficta credemus esse, tametsi ne fu-
cum quidem ullum habent ueri. Si mihi ex omni
hominum memoria uel unum tyrannum pater na-

minare, qui liberos suos sic adamarit, ut non spandones, ac pellaas longe prætulert, qui sic illis indulserit, ut non suspectos haberet, obseruaretq; . qui sic illis sit físus, ut non in barbaris quibusdam latronibus, ac seruis stigmaticis plus quàm in illis fiducia posuerit, Ego tibi permultos referre possim, qui filios sic oderint, ut uiuos esse pati non possent, adeo metuerent, ut ne cibum quidem unà capere uellent, adeo diffiderent, ut tum demum se tutos esse putarent, si quis illos e medio submouisset. Nullus inutilior tyranni satellites, quàm filius. Ex extrema barbarie conductitios manuít ille siciarios, fugitiuos, homicidas, sacrilegos. His uitam suam manuít committere, qui sua patria frui non possint, & alienam euertere gaudeant, qui barbaricas, ferinusq; uiribus antecellant, & gigantes illos impios referant, qui propter animi cupiditatem, non difficile ad quidiús periculi suscipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem a nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei tyrannorum ministri, hi fiducia, munimentum, præsidíq; tyrannidis multo tutissimum. Hos siquid ademerit, ausam uideatur dedisse, cur rebus tyránnus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum sustinebat? ætas? at utilior ætas grandior. Robore? unus erat. Prudentia? magis sapit senectá. Custodijs, quas obtinebat? at si aduersum patrem obtinebat, mors illius seni etiam optanda. Si patris nomine, quid nisi unus satellites ademptus erat? Nam custodie quo deficerent, nisi ad eum cui alebantur? T

etior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno suspecta filius uiolentus, et insolens, propterea quod reliqui illi Barbari solo lucro contenti sunt. Filius illud premium spectat, tyrannidis successionem. Nec ullus pietatis locus, ubi mentem possidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus, et filium horret pater, et patris interitum optat filius. sed dicturus iandudum nescio quid mane, præfensi, nihil in expugnationem omne æm, urges. Nisi præter modum adamat filium, nisi diffusus est, cur sibi mortem consciscit? Istuc uero merito demitrandum, quippe quod præter omnium, ac tuam etiam spem euenit. Verum ego nihil ad me pertinere puto, ut tibi rationem reddam, quid illi dii in mentem immiserint, ut sibi uim adferret, hoc tantum euincere sat est, te nullis coniecturis hanc exitum certo præscire potuisse, quantumlibet amare filium. temetsi causa non admodum obscura. Iam deorum siqui fuerunt huic infensi Reipublicas diuturnas nostra calamitas satiauerat. Iam propitios nostra uota, nostra sacra commouerant, adornat illud fatale tempus, cum impius ille senex, diis atque hominibus dignas admissorum pœnas daturus erat. Iam aderant ultrices Erynnæ, aderant Furia, facibus, et hydrys omnibus armatae, hæ illi mentem ademerunt, hæ uanam formidinem incusserunt, hæ attonitum ad spontaneam sui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur, quam fugisse, qui filium peremerat, quæ una cæde contentum fore, quæ quidem una in re iure potes gloriari, quod ty

Yannum uehementer fefelleris, uirum esse putabat,
qui hoc facinus peregisses. Credebat esse tale, qua-
les audierat esse solere tyrannos, qui magno sua-
mitæ contemptu tyranni caput impeterent, qui non
adorirētur facinus nisi ratione probe perspecta, qua
possent perficere. Hanc suspicionem Pan ille, aut si
quis alius est deus nouis terriculis exagitabat. Ar-
bitratur instare sibi atrnificem, sensit adesse ne-
cessitatem illam fatalem, quam nemini nocentium
mitare licuit. Itaq; quod huius urbis pietati, quod
deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis di-
ctis in te transferre conaris? ubi discrimen erat sub-
eundum, ibi fugiabas. Nunc ubi res præter spem
pulchre cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te
deriuas. sed finge diuersum exitum fuisse consecu-
tum. Pone tyrannum ira peratum, passim cives ad
exquisita supplicia rapere, proscribere, iugulare,
in exilium agere, possessionibus exuere. Quid hic
dices? Non sines opinor, eorum malorum cau-
sam in te, tanquam in authorem referri, & fortun-
æ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi
impugnandum esse, siquid fortuito præter proposi-
tum euenerit. At nunc non ne iniurium est, ut qd
boni, fortunæ commoditate præter spem euenit, id
totum in te uelut authore uelle traducere? Etenim
te nihil expectasse minus, quàm id, quod euenit, uel
ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem,
ne filium, non patrem occidisses, credi poterat te te-
lem quandam spem animo concepisse, nunc casu ne-
scio, an metu potius in inuenem incidisti, & tam

deniq; diuina ista mens, & futurorum præfaga, sed
 quæ non nisi post euentum sua prodat oracula, te
 corripuit, cum esset fugiendum. Ibi demum iudi-
 ces in re tam tumultuosa, secum uelut otiosus consue-
 tere cœpit, urrum senem sua dextera dignum exi-
 stimaret. Ibi demum præuidere cœpit fore, ut pa-
 ter ipse sibi manus adferret. Et quo commentum tuum
 impudens iudices efficiat paulo probabilius, quæ
 nec uidit, nec uidere potuit, ea perinde descripsit
 nimirum (ut ipse iactat) Poëta, quasi spectator aste-
 terit, quid in mentem uenerit tyranno, quid dixe-
 rit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eius-
 dem profecto impudentiæ fingere præcisse se, quod
 esset euentu consecuturum, & quod non uideris, id
 ita narrare, quasi uideris. Quanto melius tuo com-
 mento idest fabulæ sua fides constitisset si ita fin-
 xisses, te cum perempto iuvene, stricto gladio ad
 senem ire destinasses, repente à tergo adfuisse Pal-
 ladem illam Homericam, & iam euntem capillis
 reuocasse te, uetuisse, ne tam luculentum facinus se-
 nili cæde obscurares, sese atra tuam operam, curæ
 tuam, ut ille suapte manu, sed tuo gladio perem-
 ptus gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed
 multum etiam adderet lucis. dehinc abditum te per-
 rimam contemplatum, uel (quod est te dignius) re-
 pente deam sepsisse te nebula, ut tyrannicæ neas
 tutus, & otiosus spectator assisteres, nec prius illinc
 discessisse, quàm negotium omne confectum ui-
 didisses. Hæc si confinxisses, paulo minus malum poë-
 tam te præstidisses. Sed otium, opinor, non suppete

bat ad oēs fabulae partes commodè tractandas.
Videlicet lucri cupiditate, te protinus ad praeium
postulandum rapiente. Nunc uel ipsa te prodit in-
constantia, figmentiq; coarguit. In arcam ascendi-
sti, quo tyrannum occideres, neq; tum praeuidebas,
quod sole ipso clarius uideri uis. In medio negotio
subito nescio quis deus oculos tibi restituit, ut uide-
res futurum id, quod accidit. Porro si ueris fidem
facere uoluisses, narrare debueras, quemadmodū
nocturnus explorator, furtim arcam conscenderis,
in aedes clanculum irrepseris, forte fortuna obui-
nemine, non dicam, ut tolleres aliquid, sed ut expe-
rieris, si quod tuò facinus posses designare. Hæc
molienti commodum fauisse fortunam. Itaq; cum
adulescentem solum, atque incustoditum offendisses
(ut est ea nimirum ætas securior, periculiq; minus
cogitans, præterea diuturna tyrannis iam magnā
metus partem exuerat) tum haud scio (ut mores il-
lius erant) multo uino sepultum, atq; immo-
dica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, et somnū
illi cum morte, idest germanum (ut ait Homerus)
cum Germano coniunxisse, deinde ubi iam atridi-
nes procul stridere cœpissent, exaudito uidelicet mo-
rientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugisse,
ut non uacaret gladium è uulnere tollere, quem
nec parricidæ, nec sicuti solent relinquere ne depre-
hendantur. Interea domi latitasse te, iandudum de
fuga cogitantem, & longinquas aliquas, semotusq;
mundi latebras animo circumspicientem, in quibus
abditius posses irritati patris seuitiā fallere. Iamq;

te ad spontaneum exilium acincto, repente in uul-
 gus exiisse famam, liberam esse ciuitatem. Tyrannū
 unā cum filio iugulatum, reliquos metu fugisse, as-
 theorem ignorari facinorū. Ibi repente ad nouam
 tuæ fabulæ catastrophē, immutasse te animum, et
 q̄ prius de salute fueras sollicitus, protinus ad præ-
 miū spem arrectum fuisse, lucriq; auaritia, prius
 quā tibi satis esset excoacta ratio, qua totam his-
 tus inopinati euentus laudem in te traduceres, profi-
 lisse in medium, id quod uidimus, clamitasse tuum
 illum esse ensē, tuum facinus, non unum præmi-
 um tuæ uirtuti fore satis. Hæc nemo non credidi-
 set, sunt enim rerum naturæ consentanea, usq; cō-
 probata, omnium opinione recepta. At tu, dum se-
 dulo quidem, sed tamen parum ex arte, tuam no-
 bis præsentia niteris persuadere, quā multa com-
 minisceris, non dicam tota facie a uero distantia,
 uerum etiam cum sensu communi, cum more, cum
 natura penitus pugnantia, primū tyrannum tam
 maternelis filium adamasse, ut sine eo uiuere nolue-
 rit. sic ob unius mortem, metu fuisse consternatum,
 ut in uia manere non sit ausus, sic illi toto pectore
 fissum, ut ipse nullas circum se custodias haberet,
 adeo fracti animum fuisse, ut tam chari pignoris cru-
 culentæ cæde non potuerit aduersionem inflamma-
 ri, tam inualidum, ut tua dextera fuerit indignus,
 tam inermem, ut nī tu illi gladium reliquisses tuum,
 defuturum fuisse, quo se iugularet. Nō uides quā
 non competat tam insignis in tyrannum pietas,
 tam secreta in eam ætatem fiducia, tantus metus,

in hominem excepto filio, reliquis omnibus præstidys munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exeratissimam, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat, cur tu senem illum tanto pe te contempseris? ut indignum habueris, qui tua ista magnifica dextera iugularetur? Tu ne indignum iudicabas, quem occideres, cum eum Resp. nō putarit indignum, quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talem illum iudices non talem sensimus, ut cuiquam contemnendus uideri debuerit. Neq; tu eum unquam contempsisti, nisi forte contemnere est, misere formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas superesse satellites, quorum uel unus (si seni uires decrant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id qđ nemo nostrum nescit) quantum uirū illi partim exercitatio, partim ingenij feritas, etiam in illa senectū reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senum sic interdum acri dolore inflammari, ut iuuenibus etiam ualidissimis, sæpenumero fuerit intolerandum, siquando solitum illud robur, quod ætatis gelu uelut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit? Quis autem tam inuvalidus est, ut non illi pudor, ira, dolor ingens uires suppeditet? Hoc erat uidelicet, cur tu filium quā patrem malueris occidere, quod illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cū hoc pugnandum erat, armato, uallato, irato deniq;. Hoc erat, cur gladiū relinqueres, ratus ne tantisper quidem morari tuum, dum reciperes, metuens uidelicet ne acutillam

*farinae te redderet in fugam terriorem. Reliquisti
 inuitus, quo tyranno prodi posses, sed prodi malui-
 sti, quam deprehendi. Neque ego nunc formidinem
 tuam accuso, immo metror magis, quod pedibus con-
 sistere, quod fugere potueris, cum audires moueri
 tyrannicam familiam, stridere arma intelligeres ti-
 bi non cum puero, sed cum uigilantibus uiris, acin-
 ctis, armatis, sobrijs, irritatis, denique cum rabioso pa-
 tre dimicandum esse, non quod illum usque adeo fi-
 lij mors commoueret, sed quia arbitraretur, et haud
 scio an uere se petitiu fuisse, dexteram tuam erras-
 se tantum in filio. I nunc, exspecta, non dicam hos
 iudices, uiros omnium perspicacissimos, sed uel e
 media plebe quęquam esse tam mucosis naribus, cui
 non suboleat, immo qui non plane odoretur, per-
 sentiatque totam hanc fabulam abs te confictam. Et,
 quod poętae solent, cum haerent in explicando Tra-
 gędiae argumento, hanc ueluti deam diuinationem
 arte quadam induxisti, quo praesensionem tuam is-
 dicibus probares. Sine qua uidebas praemium obti-
 neri non posse. Sed occasionem (inquit) ministraui pa-
 tris mortis, qui gladium, quo se feriret, relique-
 rim. Atque id solum non modo satis esse putat ad pe-
 tendum praemium, uerum etiam meritum esse, ut
 ipse ensis inter arma deorum consecratur, dominus
 pro deo praesenti colatur. O hominem suauem, si
 has spes uere concepit, impudentem si cum non spe-
 ret, postulat. Ita ne tyranno gladius erat defictu-
 rus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma,
 hoc est in syluam ligna portanda putasti? Nisi for-
 te tuum illud ferrum magis precaminibus erat*

imbutum, ut ultro ad mortis adegerit necessitatem. An uero nihil referre putas, quam praebeas occasio-
nem, quomodo, quo animo? Primum gladium re-
liquisti, quo nihil minus deest tyranno, nunquam
ferrum abest, non in cubili, non in triclinio, non
in sacris. Reliquisti metu trepidus, tua quidem in
re illud interim demitor, qua fronte cum gladiū
tuum ausis appellare, quem habueris pro dereli-
cto. Metu inquam exanimatus reliquisti, quem po-
stea receptum optabas, reliquisti rem anapitem, qd
si tyrannus illum eundem ensē in cinium ingu-
los destrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex hu-
ius urbis iuuentute adolescentes, filio suo inferias
inactasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est
gladio, & horum omnium indigna cades ad te per-
tinebit, quippe cuius ense peracta est. Id si non eue-
nit, nihil ad te pertinet, nam anceps occasio quam
in partem cadat, id dijs in manu est, si bene uerte-
rit, nihil gratiae debetur ei, qui dedit imprudens.
Sin male, temeritas imputatur. Neq; enim culpa
uacat, qui periculosam ministrat occasionem, quae si
feliciter, mirentur omnes, sin infeliciter, merito acci-
disse dicant. At quanto probabilius erat futurum,
ut tyrannus tuo ense alios in usus abuteretur. Scio
me iudices hac pluribus refellere uerbis, quam ne-
cesse uideatur, quippe tam friuola, uerum id mihi
propositum est, nullum illius argumentum non ex-
cussim, non exagitatum, non reuictum praetermit-
tere. Quare quæso, ne pigeat ita ut ante hac fea-
stis patienter, atque attente cognoscere, dum hunc
ab gradu firmissimo deijcio. Hic sibi uehemen-

tor fidebat, hunc acriter urgebat locum. Neque
gaba vitari posse quin præmium deberetur,
quod patri necis causam ministrasset, si non reli-
cto gladio (nam hoc opinor, argumentum iam ha-
bet pro derelicto) certe necato filio. Nam ita in legi-
bus dissertum aiebat, nihil interesse, utrum manus
sua quis occidat, an mortis causam præbeat. Adde-
bat æquum esse, ut cum in maleficijs causam da-
tam imputarent leges ad supplicium, multo magis
idem observarent in beneficijs ad præmium. Hæc
aiebat meminisse sese in legibus esse disputata, illud
addens Thrasonicum, nisi sibi diuturna servitus le-
gum memoriam oblitterasset. Non tu legum oblitus
propter diuturnam de consuetudinem, sed nunquam quid
sibi velint leges inquisisse uideris. Bis enim hic er-
ras, qui neque causæ datæ rationem, neque dantis ani-
mum discernas, id quod legibus traditum est, nec
animaduertis, longe diversam esse rationem, malefi-
cij, et beneficii imputandi. Quid ais noue iuris
interpret, ita ne satis esse iudicis, uel ad pœnam, uel
ad præmium, qualencunq; quomodocunq; causam
dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiace occi-
derit manu, an gladium illum dederit, quo se po-
stea confodit? At qui hanc laudem nunquam ille si-
bi inuidiaffet, tamen si probabile uideri poterat, in
eum usum hosti ab hoste datum fuisse ferrum.
Quin ergo fabros ætarios omnes uel ad pœnam
uocamus, uel ad præmium, quoties armis in eo-
rum officina perfectis aut ingulantur ciues, aut ser-
uantur? Postremo cur hoc, quod tu petis, præmium,
non ensis

non ens istius tui opifex petit potius? Tyrannus, gladium erat habiturus, te non porrigente, tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset? Age si telo inter uenandum temere misso, forte tyrannum uicium interfecisses, clamares tibi tyranniciadæ deberi præmium? An potius nihil tibi deberetur laudis, quod imprudens, et inscius inculum torfisses? Immo inius potius uocandus esses, qui missi teli temeritate auem (quod in te fuit) occideris, nam quod in tyrannum inacidit, id nihil ad te. Quid si cupo uinum lene, ac suauē, quale Polyphemo dedit Ulysses, tyranno uendidisses, atque ille eius dulcedine captus auidius sese ingurgitasset, eaq; re concepta febris decessisset, auderes ne cupo, uini titulo tyranniciadæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione, ut temulentum, uinoq; madidum exploderet? Cæterum quanto frigidior titulo nunc idem postulas? Vt cunq; coniecturis præcipi poterat, ut ætas uinosa tam illicito uino auidius, intemperantiusq; frueretur, crapulam consequeretur morbus, præsertim in sene, morbum mors. Vulgo hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedam propius. Finge te tyranni coquum esse, probe callere palatum domini. Medicos interdicare cibum, quo tamen ille oppido quàm lubens uesatur, interninari morbum capitale, ne temperet. Id te non fugere, cum cibum, tu arte tua, cupedysq; et condimentis

magis, ac magis illecebrosum reddis. Consequitur edentem morbus, quem prædixerant medici, emovitur tyrannus, liberatur civitas. Hicæne coquus è culina in forum profiliens, et adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicæ præmium postulabis? Mortarium, tunfillum, et ollas ostentabis, arma scilicet, quibus tyrannidem expugnaris? Non eris opinor tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multo est absurdior. Nam illi voluntas occidendi non defuit. probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quo pater ultro vitam relinqueret, et causam dedisti ad quidvis potius quam ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similis, quam ovum sit ovo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicum, quam ille misere, ac perditè deperisset, occidisses, eaque cognita re tyrannus sibi vitam abruperet, auderes ad præmium aspirare, auderes dicere, te certum præscisse, fore, ut tyrannus sponte fugeret è vita? Certe quanto plures amici extincti sunt, quam filios. Nemo tamen tibi crederet, nemo tibi præmium decerneret, tuum factum periculosum, et anceps dicerent omnes, fortunæ gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abunde magnum præmium existimarent, si commissi venia donatus discederes. Primum igitur diversam imputandi maleficii, et ascribendi beneficii rationem conveniet distinguere, deinde causæ qualitatem, postremo animum, atque ita demum liquebit, quid tibi lex debeat. Nam quod aiebas legem prolixiorē esse oportet.

vere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam, id in privilegijs, quæ in exemplum non vocantur, fortasse locum habet. In iure communi longe secus est. siquidem (uti superius demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam, paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negotio, ad quod unum est nata, atque instituta, quàm in eo, in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroque communiter spectat, ut causa sit idonea, deinde ut animus adsit non tantum casus. Hoc rursum interest, quod in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis, siquid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa, sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse, præter fortunam, qua te subleuari, quod tandem insit. In euentu simul et causam datam, et animum expendit. si animum uitiosum comperit, nihil moratur causam, quàm sit idonea, putat animum, et euentum ad pœnam commerendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, et non consequitur euentus, lex quasi conuincet ad id, et non putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consecutus, etiam si de animi uitio doceri non potest, tamen in-

meritis, & negligentia nomine poenam irrogat, partim propter suspectam dantis uoluntatem, partim ut hæc latebra, peccantibus eripiat, imprudens scilicet, discantque homines uel suo periculo auerere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens, & sciens certam, atque euidentem noxæ causam dederit, eum perinde lex censet, quasi facinus manus peregerit, ueluti si quis hostem opibus, corporisque inuerit, perinde est, ac si ipse arma contra ferat. Si quidem id suppediuit, sine quo bellum geri non poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauique soluti imponendum curet, ut naufragio intereat, aut in conclaue pensili testudine induat, ut ruina opprimatur. Aut iuxta lectulum ægroti, loca pharmaci, uenenum ponat, futurum sperans, ut eo hausto pereat. Tamen si non bibit ægrotus, tamen ueneficii postulari potest, qui posuit propter uitiosam animi uoluntatem. Nam uehementer erat probabile id euentum, quod ille moliebatur. Huc si detrahas nocendi uoluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi uoluntate, adponas euentum, non effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porro si in loco non ad id destinato; puta in uia publica, aut in fundo alieno, arca tenet exerceas, Lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut uulnera ris, aut si cui damnum dederis. Cæterum quod facis, tuo facis periculo. Quod si quid horum consecutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrociniabitur imprudentia, quippe quæ culpa temerita-

is non uacet. Siqdem in te fuerat præuicere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quanto discrimine diffita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas. Primum non statim imputatur ad præmium, quod ad poenam. idq; non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiatur, partim à legum officio. Deinde discernitur animus, causa data diiudicatur, spectatur euentus. Age nûc, si libet, tuam causam, qua tuû facinus æstimari uis, expendamus. Finge te certam, inenitabilem mortis causam tyranno dedisse. sed imprudentem nulla tibi sit præmij petitió. Quis enim insciens benemereri dicatur? Fortibus uirus præmia dantur, non fortunatis tantum. Nam euicamus iandudum opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, ut pater sibi necem conscisceret, quod euenturum ne uates quidem quisquam præscire poterat, tu nec suspicari. Immo posteaquam rem plenam discriminis fortunæ arbitrio commisisti, quia bene successit, hoc nomine lex te non postulat, at idem si male euenisset, temeritatis poenas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculpata ignorantia. Quid enim æque formidandum erat, quàm ne tyrannus, simulatq; occiso filio se peti insidijs persensisset, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam ut de animo res tibi constet, causam dedisti non solum non idoneam, uerumetiam periculosissimam Reip. Vn hoc tibi argumento euidentissimo demonstrari? Finge te quempiam è ciuib; uitio occidisse, tum extincti patrem, id facere

quod modo fecit tyrannus? Verum tu duplici ca-
 dis crimine teneberis, an simplicia? Simplicia opinor,
 At uxor & mariti mortem imputabit, qui nea-
 to filio, seni causam mortis dederis, atque his ferme
 tuis argumentis utetur. Indulgentissime filium ada-
 mabat, in illum omnem familiae curam reclinaue-
 rat, illo se oblectabat, atque haec de privato sene
 cum fide dicit, quae tu de tyranno nimis dure (ne
 dicam ridicule) dicebas. Addet ea te scisse, praeui-
 disse futurum, ut ille uitam fugeret orbatus filio,
 in quo uno omnia uitae oblectamenta collocarat.
 Non tibi defuisse ingulandi senis uoluntatem, sed
 hoc tantum egisse, ut miserabilis sua dextra pe-
 rimeretur, ut odium tuum plenius miseri patris ma-
 lus exaturares. ideo iuuenem necasse, in hunc usum
 gladium in uulnere reliquisse. Vides quanto sunt
 haec probabiliora in hoc, quam in tuo negotio, &
 acumen negabis paternam necem ad te pertinere.
 atque animi suspicionem causae qualitate purga-
 bis. Negabis causam idoneam fuisse, cur ille sibi-
 met manus adferret. Te nec praescire, nec timere
 potuisse id, quod sit consecutum. Quod rarum ex-
 tet exemplum patris ob filij necem sponte fugien-
 tis è uita. Alioqui futurum fuisse, ut & mater si-
 bi fatum accerferet, quippe quam impotentius ama-
 re sit consentaneum, ac minus aduersum dolore
 animi uiribus ualere. Haec non dubitares tibi pro-
 futura, ad alterum crimen depellendum, & pro-
 deffent dubio procul. Atqui quod in maleficijs
 ualeat, nequid imputetur, id multo magis in hac cau-

sa ualet, nequid acceptum feratur. Ibi te liberaret à uoluntatis suspitione, quod atusas parum idoneas dederis, hic ex atusis multo minus idoneis propter personam tyranni, uideri uis non modo quod euenit, fuisse suspicatus, uerum etiam certum præscisse. Ibi temeritatis postulari non poterat, propterea quod tametsi uitio abs te data est causa, tamen idonea non sit ad id, quod euenit. Immo ipsi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, sepultura prohibitus, quod ciuitati contra causam idoneam ciuem unum ademerit. Tibi non nisi unius filij mors imputabitur, etiam si mater quoq; & filia, & sorores, & totæ tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, nisi feliciter euenisset, quippe ubi summum reip. periculum, & uerteretur, & præmeri probabiliter posset. Venio nunc ad quartum illud præsidium Iudices, quod iste tutissimum, ac penè inexpugnabile iudicabat, unde ego illud ita deturbabo, ut non solum sit non habiturus, quo tyrannidij, & huius laudis arcem obtineat, uerum uix etiam latebram inuenturus, ubi temeritatis, ac malefici pœnam effugiat, quo nimirum intelligat, quàm non inimice, non curiose (ut agebat) secum agam, ut cum possum in crimen, ac pœnam uocare, sat habeam ab honore non promerito secludere. Aut sibi deberi præmium, uel hoc uno nomine, quod inuenem occiderit, iam plus quàm tyrannum, tum tyrannidis paratum hæredem, etiam si hunc euentum dij non dedissent, ut senex ipse uitam abrum-

●●●●●

peret. O' deploratam impudentiam. Tu tibi prænium peteres, si tyrannum suæ furiae nō essent ultæ? dū quidvis potius dederint, quàm istuc, quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione, quando quidem id tuto licet, tamen si ad solam mentionem inhorrescit animus. Tū ne inquam occiso filio, relicto sene uiuo, tyrannici præmium peteres? An potius nec ipse superesses, qui possis petere, nec esset Resp. quæ dare posset? Nam tu aut exquisitas supplicijs exanimareris, aut in extremis. A cadu exul delitesceres, nos pro tyranno iā immanissimum cruciorem pateremur, et tuum caput ubique terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, uel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatem coniecisses. Sed re filius erat tyrannus (inquis) patri præter inane nomen nihil erat reliquū. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo unquam dubitauit, quin tyranni uocabulum mereretur. Quando autem ante hac unquam fando auditum est, duos una in ciuitate se disse tyrannos? id quod magis etiam natura repudiatur, quàm eodē in corpore gemina capita. In iisdē aluearibus duo se reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauri cedere cogitur. In iisdē lustris non conuenit duobus inter se leonibus, et tyrānis, quo nullum animal effracius, parem in eadem urbe patitur? Non uides necessario fieri, ut et duobus, aut alter alterum oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuisse maioris in patre, an in filio?

si iuuenis aduersus senem obtinebat tyrannidem, quid à Rep. præmium postulas? tyranni partes ad iuuiſti non Reip. ſin patri ceſſit, quid tandem illum uocare poteſ, niſi tyranni uel præfectum aut ſatellitẽ? Quandoquidem ſeniori tyranniam appellationem ne tu quidem audeſ detrachere, uerum, ut quoquo modo tyrannidem omnem in adoleſcentem oratione derimareſ, quàm multa tu quidẽ non ex re, ſed pro cauſæ tuæ commoditate commiſcebariſ? Cæterum quàm in hiſ conſingendis decori, quod in perſonis ſitum eſt, nullam habuiſti rationem; ſic enim (ut memini) inducebaſ in fabulam ſenem iam ætate mitẽ, & qui omnem tyrannidis acerbitatẽ ob ſenectam exuiſſet, nõ ſecus atq; mala, quæ natura acerba, tempore mitęſcunt, & in alium abeunt ſuccum. Porro iuuenem ferocẽ, illo incolumi gerentẽ tyrannidem, iamq; patri uiuo ſuæcedentẽ. Priuatus paterfamiliaſ non fert filium, ſe uiuo, ſuæſſorem, & tu uiſiſtẽ credi in tyranno? Ille non ſinit ullum eſſe liberis rem domeſticam ex animi ſui libidine moderari, & tyrannuſ ſeſe ueluti abdicans imperio, negotium omne in adoleſcentem reiecerat. Non dubito, quin et ipſe uideriſ, quàm dura ſint iſta, & quàm à communi ſenſu abhorrentia. Verum quid facereſ? niſi tales perſonas induxiſſeſ, exitum inuenire Tragedia tua nõ poterat. Quæſo te, en unquam auditum eſt, tyrannum ætate mitęſcere? Quando tu deſineſ ea, quæ ſunt priuatorum, quæ bonorum principum tyrannuſ tribuere. Vt eodem igni cera molleſcit;

limus dureſcāt, ita ætate pleriq; redduntur mitiores, ac temperantiores, tyrannus magis, ac magis exaſperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, at vinis nonnullis acorem conciliat, itidem tyrannis non adimit ſenectutem ætas, ſed exaggerat. Vis ipſiſſimam tyrannici ingenij tibi de monſtre imaginem? Spinam cogita, quæ quo magis ſeneſcāt, eo pungit acrius. Echinos cogita, qui quo plus habent ætatis, hoc teſta ſunt aſperiore. Vulgaribus ingenijs fortasſe nonnulla vitia ſenectutis uel detrahit, uel certe mitigat, etiam ſi plura irritat, nonnulla parit. At tyrānorum mentibus ad ſcelus, ad crudelitatem natis ſcelere, et immanitate imbutis, atq; educatis, præter uitiorum omnium incrementum adferre ſenectutis quid poteſt? Niſi forte libidinem adimit? Quanquam iſta tyrannidis quantula tandem eſt portio? Sed eſto fuerit ſane, propter ætatem ad uoluptates ſegnius, uerum erat faſtidioſior, unde fit, ut imbecillior ſit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasſe pauciores huic exeebantur ephēbi, ſed inſigniores. Pauciores producebantur uirgines, ſed exquiſitiores. Cur non autem et plures, uidelicet quo ſenile faſtidium optione, et uarietate uinceret? Hoc ita eſſe, quot ego tibi teſtes citare poſſem? qui quo nobiliores ſunt, quo fortuna præſtantioreſ habent liberos, hoc magis eis aſtigioſiſſimi ſenis cupiditate metuebant. An tu putas uia cum uiribus ſeneſcere libidinem? Multo ſecus habet. Immo quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adiūcat cupiditas

21. Quancquam tyrannicum animum his in rebus non tam uoluptatis usus capit, quàm nostra delectat contumelia. Vt frigeat in senetyranno uenus, certe feruet, uiget q; malitia, seuitia, nocendi libido. Postremo totum illud uitiorum agmen, quæ propria tyrannorum sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, uolentia, impotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (Quid autem oportet omnia commemorare nobis omnibus heu nimium nota) horum inquam nullum non ætate fit acerbius, propterea quod iuuenta nonnunquam naturæ bonitate uincatur, præterea quædam mala nondum didicit, at senectû, siquid pudoris, siquid humanitatis, siquid melioris ingenij à natura insitum est, id omne multo, ac diuturno flagitiorum usu penitus exuit, et prorsum in immanissimam quandam feram abiit. Id ita euensse iudices in execratissimo illo sene, quod ego coner argumentis docere? cum sua cuiq; memoria abunde satis exemplû suppeditet, quod si iuuenis sese gerebat insolentius, uidelicet patris abutens imperio, nû tu hûc continuo tyranni noie donabis? Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facile reddideris. Nam quod est omnino in tyranni familia, uel extremum manapiû, quod non ipse penè tyranno sit ferocior, uolentior, sceleratior, filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur, patri præter nomen nihil assit. Quasi uero non sit istuc omnium tyrannidi commune. Longe minima fructuum pars, qui solent ex tyrannide capi, ad ipsum

redunt tyrannum. Quemadmodum in latrocinio fieri consuevit, prædæ communiter in omnes distribuuntur. uel in eos potius, quorum opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa scelerata, nisi dux ille, quisquis fuerit, plus etiam permittat suis, quàm sibi ipsi. Solum nomen sibi propriè uendicat. Et in nullos est tyrannus indulgentior, quàm in scelerum ministros, quippe quorum opera sentiat suum imperium contineri. Proinde sub unius umbra, satellites omnis, omnis minister, familiaris, leno, tyrannidem quandam in cives exercet. Ridicule fecero, si hoc quoq; coner argumentatione probare indices, uidimus, sensimus, experti sumus, nisi forte tam diutinæ calamitatis memoriam tam pauculi dies oblitterauerunt, neq; enim esset res usque adeo misera tyrannus, si unius modo foret toleranda uiolentia. Quot ferendi latrones? quot sacrilegi? quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus similiores? Neq; desunt qui se si ualent apud tyrannum sceleribus suis gratiâ pro meritis esse, quo nimirum hoc nomine metuantur à cibus. Horum igitur unum quenlibet tyrannum appellabisset pro quolibet occiso tyrannicidæ præmum petes? Non in tantum omnem exues pudorem, opinor. Sed pater ætate fessus omnem dominatum in filium transtulerat, quicquid tyrannicum in urbe gerebatur, id iuuenis uiolentia committebatur. Sed istuc quantum absit ab imagine ueri, quis tam cæcus, ut non uideat? quis tam obliuiosus, ut non possit experimento refellere? Ego tibi complu-

res nominare satellites possum filio insolentiores. Ad hæc ueri simillimum est, nullius insolentiam minus approbasse senem quàm filij, uel quod odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, uel quod intelligit ex illius facinoribus longe plus inuidiæ, odiq; sibi conflare (Callidissimæ autem tyranni est, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrannis possit) uel quod pater etiâ pessimus, tamen liberorum non nihil offenditur in ijs, et ad crudelitatis ministeria, alienis quàm suis uti mauult. Quod si clàm patre rapinas, raptus, atq; id genus facinora designabat filius, profecto non tyrannum agebat, sed insolentem satellitem, sin approbante patre, quasiq; per illum exercente tyrannidem, ueri tandem par erat imputari commissæ, huic, per quem gerebantur, an ei, cuius auctoritate, arbitrioq; fiebant? Non arbitror obscurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, uetare. Quid autem non agunt per alios tyranni? Nâ ipsi quidem neq; pueros emasculant, neq; uirgines abripiunt, neq; proscribunt, neq; bona diripiunt, neq; phana dissipant, neq; hereditatibus manuum iniiciunt, neq; compilant ærarium, neq; tormentis excruciant, neq; quenquam iugulant, neq; armis uicos expugnant, neq; incendunt uillas. Totum hûc tyrannicum ludum per ministros exercent. In unû tamen tyrannici nominis inuidia competit, in unû occidendum lex præmium insinuat, in unû stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitioni reseruat. Quorum ut quisq; sua opera tyrânno profuit, ita aliud

atq; aliud vocabulum imponi potest, certe tyranni vocabulum nemini congruit, nisi uni illi, sub cuius ueluti clypeo, tota illa perniciosissimorum hominum colluuiet latitat. Arbitror uobis iudices saepenumero auditum esse, id quod eleganter à doctissimis uiris est scriptum, tyrannis non longas modos, uerum etiam plurimas esse manus, plurimos oculos, eosq; acerrimos, plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddam est animal tyrannus, multoq; Titanibus illis Briareo et Encelado portentosius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus, pedibusq;. Quot enim habet saelerum ministros, totidem habere membra uidetur. Atq; ut ex membris corpus, ita tyrannus ex huiusmodi constat ministris. Verum ut illud, quod corpus appellatur, nihil est aliud quam quiddam omnibus ex membris aggregatum, ita in tyrannide, unum quippiam est, quod neq; pes sit, neq; manus, nec ullum aliud membrum, contineat autem uniuersa, at ita contineat, ut ab ijs possit separari, idq; tyrannus uocatur. Proinde exaggeta quantum libet iuuenis insolentiâ, uiolentiâq;, praefectum arcas uoces licebit, oculum nomines licebit, aut si manus dextram, aut si ne id quidem satis, praecipuum tyranni caput diat licebit, tyrannum certe uocare, nequaquam potes. Unum enim illud portentum tyranni nomine lex censet, cuius auctoritate, tituloq;, cuncta haec membra uelut animantur. Idq; unum forti cui permittit occidere, non uult te in oculum aliquem innolare, non sinat ut caput ali-

quod amputes, ne tale quiddam eueniat, quod de
 Lernaë hydra fabulantur poëtae, ut pro uno capi
 te resecto, duo pestilentiora subnascentur, pro uno
 excusso oculo, plures acriores succedant, pro una
 rescisa dextera, multæ robustiores subpullulēt, uni
 us vitæ te dominum, arbitrumq; constituit, qui si
 bi sit ausus tyranni vindicare nomen, quo sublato
 futurum sit, ut membra reliqua, quasi destituta spi
 ritu emoriantur, aut certe sanentur. At quid ego te
 cum tam accuratis argumentationibus ago? Possum
 illico tuus te uerbis reuincere, ac ueluti tuo te laqueo
 asperere. Iuuenem paulo ante magnum patris satelli
 tem nominabas. Non inficiabere. Rursum alio lo
 co dicebas omnem tyrannidem occupasse filium,
 solius appellationis honorem cepisse. Qui conue
 nit eundem & satellitem, & tyrannum appella
 ri? Tum si cessit, non igitur usurpauit tyranni no
 men. Contractus autem uerbis aut rati sunt, aut
 rescinduntur. Lex hac tecum formula contraxit, si
 quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu
 mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex uoluit
 occidere, quodcumq; illud esset animal, quod tyran
 nus diceretur. Magnū (ut ipse fateris) satellitē occidi
 sti, non tyrannum, qd tibi cum lege rei est? At rem
 inquis, legis secutus sum, non syllabas, cum inter
 feci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres pa
 tris dominatus, libertatem peperit, seruitutem su
 stuli, hoc lex sensit, huius rei auctori præmium
 præstituit. satellitem inquam occidisti, nihil moror
 quantum, quā grauem, quā ferocem, quā sce

leſtam, ſatellitem tamen occidiſti tyrannidis, non aſ-
put, aut ſi aſput, unū ē pluribus. Sed hæc omnia
tibi ex animi ſententia largiamur, fuerit ſanè res
totæ tyrannidis filius, pater nihil niſi uocabulum
quoddam inane tyranni, quemadmodum in fabu-
lis habetur, Echo nympham, nil aliud quàm me-
ram quandam fuiſſe nocem ſine corpore. Qui tibi
licuit in re tentæ, à uerbis legis diſcedere? præfer-
tim ita dilucidis, ut perſpicuum magis nihil eſſe poſ-
ſit, & commentitiæ interpretationem domi tuæ
natum in iudicium adferre? Ego iudices nullum in
Remp. exemplum pernicioſius induci poſſe iudicæ,
quàm ſi conſueſcant homines aſumnioſi à præ-
ſcripto legum recedere, & interpretatione, quod
ad prætexdum faciunt quiſq; ſuum maxime ido-
neū commiſci queat, id iudiciis obijcere. Quis
autem unquam meminit de legis ſententia quæri
ſolere, niſi cum in ſcripto quiddam apparet am-
bigue, obſcurè uel dictum, aut cum ex uerbis, et eue-
ni-
tu abſurditas quæpiam exiſtit, eaq; manifeſta. In
priori non cuiuſvis commentum, ſed iuris pruden-
tium reſponſa, ſed iudicium ſententia recipi ſolet. In
hoc poſteriore, neceſſitas ipſa compellit aliquantiſ-
per à legis uocabus deſlectere, & æquitatem iuris
potius, quàm uerba ſpectare. Duplex itaq; pericu-
lum uidetis iudices, alterum ne ſuperſtitioſa cauil-
latione literarum legis ab eo, quod lex ſpectauit, ab-
ducat, alterum, ne paſſim à præſcripto diſce-
dendo leges omnes, et iudiciorū religionem ſubuer-
tamus. Quorum illud quidem multo lenius eſt, pro-
pterea quod

perere quod uix unquam accidat, ut legislator ob-
scure quid uoluerit explicuerit, aut absurdum quid-
dam exoriat, hoc multo periculosissimum, perni-
ciosissimumque. Etenim quæ tandem lex futura est,
quam uersutus calumniator, quo poenam effugiat,
non facile possit aliquo commento subuertere? Neque
quisquam elabetur e iudicio uestro nocens, nisi qui
sit usque adeo nullius ingenij, ut ne frivolum qui-
dem aliquam comminationem uinculam queat inuenire.
Atque ut cuique commodum erit, aut animi libido fe-
ret, ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem,
pro homicidio tyrannicidium, et passim aliud pro
alio interpretabitur. Vestra interim iudices, reli-
gio, uestrum iusiurandum, quæ tandem ratione ser-
uabitur, quibus nihil futurum est certi, quod in con-
gnoscendo sequamini, uerum ambiguas, diuersasque
litigatorum coniecturas spectare necessum erit. Er-
go cum in omni causa maximopere cauendum est,
ne sine grauissima ratione à legis præscripto di-
scedatur, tum in hac non periculosum modo, uerum
etiam absurdissimum, cum legis uerbis nihil possit
esse dilucidius, sententia nihil æquius, interpreta-
mento, quod præter legis mentem inducatur, nihil pe-
silentius. An credimus legis huius auctorem usque
adeo infantem, et uerborum inopem fuisse, ut di-
cere non potuerit, qui quouis modo tyrannidem su-
stulerit, huic præmium esto, si modo istuc sensisset?
Neque uero fugit illum totam tyrannidem per satel-
lites, et præfectos exerceri solere, permultosque in
his esse uel tyrannis ipsis sceleratiores, atque, ut ita

.....
dixerim, tyrannos magis, & omnino supplicio di-
gniores, nisi & omnium omnia ministrorum sce-
lera tyranno imputarentur. In unum tamen il-
lum, qui hoc nomine, censetur, tibi ferro grassan-
di facultas data est. In reliquos non tibi permitti-
tur idem. non quod illos nunc dignos iudicet lex,
sed quod unius cade totam tyrannidem tolli uelit,
non multorum cade reddi duriores. Tuum erat
legi simpliciter parere, neque eius uerba quasi plum-
beam quandam regulam ad tuum facinus accom-
modare, uerum ad illius prescriptum factorum
tuorum rationem instituere. Praesertim in hoc exem-
plo, quo non aliud potest admitti pestilentius, ut
ex legis arbitraria interpretatione, quem uelis in-
terficiendi tibi pro tua libidine licentiam sumas.
Non illud hoc spectandum loco iudices, quam inui-
sus Reip. sit, qui occisus est, quam maiore etiam
supplicio dignus, uerum id etiam, atque etiam per-
pendere oportet, exemplum praeter leges ingulan-
di homines, semel in ciuitatem receptum, semel ue-
stris sententiis approbatum, denique praemio com-
pensatum, quo tandem licentiae sit processurum.
Quod iste sibi in tyranni filium licere uoluit, hoc
alius sibi uolet in ditissimum quenque ciuium lice-
re. Quisquis pauper a locuplete contumelia affici-
tur, protinus tyrannum eum appellabit, & uena-
no, aut ferro adorietur. Postremo sicuti magistratus
non placebit, sicuti iudex erit inuisus, non du-
bitabit e medio tollere. Porro ad facinoris defen-
sionem, sophistam quempiam, aut sycophantam

confiler (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & non
nam legis interpretationem uobis adducet, dicet nil
aliud sensisse legislatorem, quàm ut huiusmodi ci-
uium genus non nomine, sed re tyrānidem agentiu
ferro, igni, ueneno tollatur è medio. Atque ita bre-
ui futurū est, ut quod in uno factum semel et pro-
bauimus, & gauisi sumus, id in multis sæpius et do-
leamus, & improbemus. Credite mihi non mediou-
ere discrimen, neq; conuiuenter accipiendum, ut titu-
lo reperto, priuatus hominem indemnatum interfici-
at. Id ita esse facile liquebit. Siquidem animadu-
ertimus, nihil omnino esse, quod lex parcaus, circū-
spectiusq; permiserit. Etenim (si meminī) tribus dū
auxat temporibus lex indulgit, ut quis atra iudi-
cium hominem occidat, primum adulterum, sed in
uxore deprehensum, id quod intemperanti, & in su-
perabili mariti dolori donatum est. At ita si cor-
pus utrunq; pariter interimat. si argumentis ido-
neis deprehensum fuisse doceat, deinde in ui depel-
lenda. At ita si demonstres, te mortem effugere ne-
quissē, nisi mortem intulisses, id lex ita interpre-
tatur, quasi sese tueri potuis sit istuc, quàm alium oc-
cidere. Vterq; tamen facti sui rationem reddere cō-
pellitur, statim sese prodere, nec expectare donec
in ius trahatur, atq; (ut ita dicam) ultro semet re-
um facere cogitur. Quod si omnia constabunt ar-
gumenta, ita demum à lege dimittitur, ut uenia,
non laude dignus esse uideatur. Postremo in ty-
rannicidio, ubi propter periculi suscepti magni-
tudinē lex præmiū quoque proponit, at ita si.

eum, quem tibi lex isto uelut insigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris, non si scelerum alio scelere sustuleris, neque patienter te ius occidendi permissum, latius quam ad unicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, ut per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iamque hoc factum tuum secunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse proxima uideatur, hostem in bello ferendi facultas, quam tuæ tamen libidini lex non permisit. Nisi palam hostis sit declaratus, in imperatoris uerba iuraris, nisi ille in aciem eduxerit, nisi signa canere iusserit, tibi fraudi futurum est, hostem interfecisse. Tu dicturus es. Hostem occidi, nam plus quam hostilia faciebat, nomen hostis actum aberat, te hostem agebat. Lex respondebit, si earum partium fuisse, hostem declarare. ac tuo fortasse scelere fructur, uerum ne serpat exemplum, poenas de te sumet. Quid autem aliud abs te factum est? Vnum tibi lex nominatim designauerat, tu illius uocabulum tuapte autoritate in alium transfers, quod nisi in unum non potest competere, neque traduci debet ab eo, cui lex attribuerit, ne tibi fas sit aliquando quem uoles magistratum, quem uoles iudicem, quem uoles autem tyrannum appellare. Neque uero sine grauissimis ausis lex tot uinculis astrinxit, hanc in uitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam posse, quam uitam, uidit in extinctum facile uarias causas confingi etiam impune posse, quandoquidem ille non sit resuscitatus, qui iacet. Vi-

dit quàm multis titulis suum quisq; dolorem posset prætendere, si post occisum hominem ulla causa recipiatur, præter eas, quæ legibus sint expressæ. Quid, quod grauatim sibi quoque lex permisisse uidetur, ut homini uitam eripiat, quàm comperta, quàm multa requirit argumenta, quàm multa concedit reo, quàm maligne agit cum actore, quem non nisi suo periculo uult accusare, quantum spatij largitur ei, qui desertur, quàm liberam iudicium reiectionem. Quantum igitur à mente legis abesse putas, ut cuilibet permittat uel pro suo priuato dolore, uel domestica iuris interpretatione, hoc est subuersione in cuiusquam uitam grassari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum acerrimum exaggeres, quantumuis etiam uerorum, addo notorum, dicas parricidam, sacrilegum, incestum, proditorem, peculatorem, ueneficum interfecisti. Tyrannum lex iubet occidi, at hic unus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiorq; ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi uerbo respondebit. Nihil moror quàm fuerit scelerosus, qui perijt, in unum tyrannum tibi ius feceram occidendi. In reliquos in ius trahendi. Si detulisses, audieris, reuictus, damnatus à me palam pœnas dedisset, omniq; Reip. salubri exemplo fuisset. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exemplo, perniciosissimum in ciuitatem induxisti, & legum institutionem à legis uiolatione auspicias, hoc est malis malo mederi studes. An me clam esse putas, quàm multi sint in hac turba uita indi-

gni, morte dignissimi? At eos meae cognitioni non
tuis manibus seruo, sunt fora, sunt tribunalia, sunt
iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Cur tu mi
hi praere coneris? cur nullo mandato magistratus
occupas? Et dum tyrannicida uideri uis, tyran-
num imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mi
hi est inuisus ille, nisi quod mihi patere recusat? et
praere conatur. Ei demum ferrum tractare licebit,
cuius manibus ego permisero. Si iuuenem occidisses,
quod non alia patuisset ad tyrannum uia, darem
ueniam necessitati, nunc occidisti, non obfistentem,
non auxilium ferentem patri, sed patris opem im-
plorantem. Huius unius cade contentus discessisti,
tyrannum nec impetisti, in quem unum tibi ius
feceram. Meum erat expendere uerum ex usu
Reip. fuerit, an iuuenis occideretur, malueram il-
lum exquisitoribus excruciatum supplicijs exem-
plū omnibus edere. Neq. haec dico iudices, quasi pa-
rū gaudeam pariter cum patre sublatum filiū, uti
nam eadem opera simul omnes sint oppressi, qui-
buscunq. tyrannus placet. Sed quis prohibet simul
Et gaudere, quod deorum bonitas nobis hanc rem
bene uerterit, Et tamen non committere, ut huius
temeritas, si iudicio comprobetur, in legem, atque in
exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria uindi-
cata nunc agitur, sed de legis uiolata maiestate.
Non enim par est, ut cuiquam personae praeter ius
extincti odium in scelere suffragetur. Neq. tam spe-
ctandum in quem commissum sit facinus, quam quo
exemplo commissum. Alioqui cur non eadem ope

va, fas sit in tyranni nepotes, pellacis, pueros, uxores, libertos, lenones grassari? Bonam tyrannidis partem uxor saepenumero suggerit. Ad summam immanitatem, nonnunquam libertus aliquis, aut uermula instigat, cur non et hos inungulas? Si tibi ius est aestimatione privata meritorium ciuem inungulare? Quid, quod est aliquid tyranno nocentius, in quod acumen haudquaqua tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam hanc urbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, immo qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subito exorto imbri relictum, authorem non obscurum, uerum abditum latitare. Eum forte fortuna repertum manus tua trucidas. Num lex tuum factum approbabis? Non opinor. Atqui tyranno ille quanta erat nocentior? Tanto nimirum quanto est atrocius ciuitem semel funditus euertere, quam expilare, ciues uniuersos, uno igni finire, quam in paucas quaedam scire aspicit. Et tamen in unum tyrannum stringendi ferri potestas privata permittitur. Illud deferendi modo ius habes. Hic in te iam a perae legis mentem calumniari, et nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tandem aliud est, quam legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palam, ac ui facere consuevit? In recipienda lege fas est populo assensum, equitatemque legis exantere, Caeterum receptae, et longo iam usu comprobatae simpliciter oportet obtemperare. Neque enim existimandum est maiores illos nostros uiros sine controuersia sapientissimi-

mos, ita sine grauissimis rationibus instituisse, ne
 priuatum interficiendi tyranni facultas unico aspi-
 te finiretur. Primum ad iugulandi licentiam fene-
 stram aperiendam cuius non putauerunt, dein-
 de perspiciabant tyrannidem fatale quoddam esse
 Reip. malum, quod minore noxa toleraretur,
 quam male exagretetur. Neque posse semel tolli,
 nisi tyranni ipsius cæde. Quo submoto uidelicet,
 qui legibus imperabat, non parebat, iã nihil opus
 esse priuata audacia, nimirum illis in Reip. admin-
 istrationem uindictis. Quod si tyrannus in ius
 uocari potuisset, ne hunc quidem tue dextera arbi-
 trario permisissent. Videbant et illud. Tyrannidem
 nonnullam habere monarchiæ legitimæ speciem,
 hoc tantum interesse, quod in monarchia, populus
 regi paret, Rex legibus. in tyrannide omnia uni-
 us libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat
 utilitatem, Tyrannus priuatum suam, unde publica-
 tus expedit, ut tyranno ueluti principi legitimo ci-
 uitas pareat, donec idoneus aliquis uindex existe-
 rit, qui legum auctoritatem in pristinum statum re-
 stituat, atq; id unius (si fieri potest) aspitis iactura.
 Nã hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ
 totum Reip. quasi corpus corripuunt, legum prudentia
 consuevit uti, ut exemplo magis, quam admissi talio-
 ne, morbo medeatur, ne, dum ciuitatē sanare studet,
 magnam ciuitatis partem interimat. Hinc est, quod
 in seditionibus publicis, nõ nisi in ipsos auctores con-
 suenit animaduerti, reliquis, quos tempestas illa
 commouerat, dari uenia, aut uix etiam dari uenia;

qui in publico Reip. tumultu quietē egissent. Quae potest autem pestis esse fatalior, q̄ tyrannus? Quae sese latius in civitatis membra diffundit? Quotae quaeq; urbis pars ab hoc vitio sincera potest esse? Omitto iam quicquid est ambitiosorum, aere alieno obstrictorum scelere contaminatorum, Barbarorum (nam haec tota sentina hominum tyrannide gaudet, ut in qua nullis maiora quam sceleratis sine praemia) bonos etiam aues hoc malum involuit, dum vel timent fortunis suis, vel rectum iudicāt servire temporis. In hoc itaq; verū statu leges non extinctae, sed oppressae modo, cautim, et circumspecte agant, intelligunt hoc ulcus citra summam civitatis perniciem exasperari non posse, unius aspitis dispendio commode sanari posse. Quare docto cuiusdam medico praemium ostendunt, digito demonstrant, quod membrum secari velint, quibus abstinere. Caput iudicatrunc illae, tu dextram secuisti. Illae tyrannum, tu tyranni satellitem occidisti. Quo praemio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inscite exagitato, totum hominem in extremum vitae discrimen adducat, quo qui hominem legibus vacillantibus occidat. Neq; ego nunc te cadis reum ago, aget alius fortassis, cuiusq; lubitum erit, verum illud modo consilium fuit, ostendere tibi quam insignite sit impudentiae in ea causa, tam eximiam tibi iudicatri laudē, tam egregia postere praemia, in qua nequeas obtinere, si modo tecum exactius, ac severius agatur, ut graves poenas effugas. E nunc, et curiosum me vocat, qui tam atndide, tamq;

similiter tecum agam, ut cum te possim in graue di-
 scrimen uocare, sat habeam legis, & Reip. causam
 defendere, ne circumuentus præmiū dare cogatur ei,
 qui nihil boni sit promeritus. Id quod non iudica-
 bus modo, quibus istuc iandudum liquere puto, ue-
 rum tibi etiam ipsi cupio persuadere. & factu-
 rum me confido, si modo tantisper animum possis
 attendere. Vm igitur, ut quæadmodum tu faciebas,
 itidem & nos summam totam causam ob oculos
 reuocemus? difficiamusq; quid multa tuo in facto
 desideremus ad id, ut legi satisfeceris, & quan-
 tum tu sis hallucinatus, cum multa diceres etiā su-
 peresse? Tria quædam requirit lex, & ita requi-
 rit, ut si quodlibet horum desit, aut pœnam te, aut
 certe nihil gratiæ debere se credat. Quorum ego
 non unum aliquod, sed unumquodq; deesse docebo.
 Quod si scias, uerum æquo animo cedes præmio,
 an impudenter petere persisteres? Ergo rem accipe.
 Nisi tria hæc tibi constiterint, non est, quod tyrann-
 iaciæ præmiū petas. Animus, uia, & effectus.
 Animus duo quædam complectitur, uel quid speran-
 ris, uel quid proposueris. Nam si tyrannum per
 impudentiam occidisses, si præter propositum, non
 magis profecto præmiū tibi debeatur, quàm si-
 quis tyranno amissimus idem fecisset. nam idem
 potuit accidere. Tu porro quid propositi in arcam
 attuleris, ipse uideris, ita demum legi persuasum
 erit, te uoluisse occidere tyrannum, si occideris. Non
 occidisti, atq; id etiam cum tibi in manus fuerit (ut
 ais) si libuisset interficere. Lex neque sua referre,

utrum tyrannici dñi propositum in arcem non attuleris, an allatum repente mutaris. Iam quid speraris excutiamus. Quanquam istuc leges non ita valde curiose pensculantur, sed tamen in tam absoluto facinore partes omnes constare oportet. Quid enim si tyrannum interfecisses, quo tyrannidē ipse occupares, utrum præmium sperares? an supplicium metueris? Quid si quo priuatum animi tui dolorem ulascereris, tyrannum occidisses? atq; id esse palam? Num præmium auderes poscere? Quid, si latrones tyrannum forte fortuna obuium obtinuerissent, num ad hunc honorem aspirarent? Quid, si quis tyranno priuatum infensus, magna te pecunia conduxisset, quo ei tyranno uenenum dares, dedissesq; num quæso tyrannici dñi præmium postulares? Ego hic tecum non ago coniecturis, nihil dico in uitam tuam, quæ quidem obscurior est, quam ut tu, alioqui tam gloriosus, quicquam de ea ausus fueris dicere, illud unum affirmare non dubitem, qui tyrannum, cum tutò liceret, non occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremum exitium Reip. uideretur allatura, potius quàm ullam commoditatem, is aut priuatum dolorem ulasci noluit, non libertatem publicam uendicare, aut emolumentum suum secutus est Reip. periculo, non suo periculo Reip. studuit prodesse. Postremo, non potest nisi gloriæ ieiunio adductus uideri, qui tam insolenter se iactat. Non potest non uideri lucrum secutus, q̃ tam improbe præmium flagitat. An non uides igitur quantopere hac parte d

atque legis mente dissentias, quem illa tua uita periculo, sua causa noluit occidere, cum tu non solum uolens praeteristi, uerum etiam periculose in Rempublicam irruisti, quem sua causa noluit occidi, cum tu maximo nostro periculo tui compendij, aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed finge te animum tyrannicidam dignum ad facinus attulisse, lucri perinde ut uita contemptorem, magni tamen refert, qua ratione tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior, quae tamen nemo alius tibi concessurus est. te in filio iugulasse patrem, in non tyranno tyrannum. Largior istius Delium aliquem tibi praedixisse, ut certum praescire potueris, quod ipse etiam uix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si libuisset, uerum hoc poenae genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè tyrannidem, idque noua quadam, et inusitata ratione. Vides quam multa tibi dono? Tamen obsistam tibi, nec finem ferre praemium, propterea quod ea uia sustuleris, quae legi non probatur, quae non expediat moribus ciuitatis, quae non sit fortis uero digna. Age quid si tyranni filium infantem in cunis iugulasses, et rursus adfuisset Delius ille, per quem certum praescire posses fore, ut necato puero, pater sibi mortem adferret, atque id euenisset. Vtrum te tanquam tyrannicidam suspiceret Respublica, potius tanquam immanem, et ferum hominem execraretur, qui in eam saeuieris aetatem, cui etiam ab hoste armato paratur, quae leonibus etiam inferenda uideatur? Quid ergo? Victor tuo ma-

lesicio Resp. Ceterum exemplum haudquaquam probabit. Quid, si tyranni uxorem, quam ille misere deamaret, per vim constuprasset, acq; ille eius impatiens contumeliae fugerit e uita. Verum tyranniciidij laudem flagitabis, an raptus, & adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam tuo facto propiora. Quid, si tyranni medicus cum esses, ueneno aegrotanti dato, illum sustulisses, utrum ut ueneficum oderit te Resp. an ut uirum fortem admirabitur? tyrannum sublatum gaudebit, facti rationem, modumq; detestabitur. Quid si cum te tyrannus familiariter uteretur, tu in conuiuio, praetextu necessitudinis uenarum porrigeres. deniq; si per magnas imagines, ac maleficas quasdam deuotiones tyranno uitam ademisses, utrum a lege praemium, an poenam expectares? Atqui tyrannidem utrumq; sustulisti. Euentu gaudet lex. Verum exemplum tam perniciosum in Remp. non recipit, ut consuescant aues scelus ulasq; scalere, patrem in filio iugulare. uides quantum momenti sit in modo, uiaq; ut factum tuum approbetur? Quod lex permittit, ut fiat, non statim permittit, ut id uia qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, ueneno, aut incontinentis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum omnino tractare uenena. Nec id ulla causa quantumuis honesta, sinit in ciuitatem ire reperere. Quid, quod ne hostem quidem ueneno, aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam non improbat malefica lex, & ueneno tincta tela etiam in bellis interdicta sunt. Quod si modus facti spe

ratur in his, in quibus nullum petitur præmium, quanto magis id fiet in his, in quibus summum petitur? Lex triumphum statuit ei, qui certum hostium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, sed aquis, et pabulo ueneno tinctis. Vtrū ciues hūc aquis oculis spectare poterunt triumphantem, an potius sicuti ueneficum oderint, auersabuntur, execrabuntur? Quid, quod priuatis etiā in rebus uia, modusq; perpenditur, quo magis idem oportebit, tum in publico, tum in splendidissimo facinore, ut a quo conueniat omnem sceleris suspitionē abesse? Age illud tecum reputa, si medico mercedem parceris esses, quo te morbo lenaret, atq; ille non pharmaci, sed maleficijs, et inattractis morbum ex omisset, utrum præmium dabis, an magis hominem in iustitias iniuriæ malis artibus datæ reū ages? Clamabit ille morbo te lenauit, qua uia quid istuc tua refert? Hoc tantum spectabas, ut morbo liber esses, ei rei merces est promissa. Ingratum te uocabit, qui nisi sua opera ne esses quidem, qui præmium negare posses. Tu protinus respondebis, opinor, medico te præmium esse pollicitum, non mago, neq; deberi quicquam nisi rem malam ei, qui beneficium male dederit. Quamquam ne dedisse quidem uidetur, qui malum malo tollit. Id enim maacre est inuicem, non amouere. Dices enim animo notum, dum corpori subuenitur. Atq; istam litens uincet, etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam, et uincibilior est tecum causa legi, quānquam tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de

privata mercedula disceperetur, hic de publico honore. Ibi falsus est unus, hic legi fraus fracta, per quam tutum oportuit ne ququam cuius circumveniat. Ibi salus data, certa quidem, et effica, sed suspecta, et improbatu via, hic nefario scelere (cur enim non sic appellatur homicidium, quod in civem contra legem admissum sit?) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta. Resp. Quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, venenum pro remedio ministret, quod tamen aegro aucti (ita ut non raro consuevit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui renaluit suis fatis acceptum feret, quod vivat, tibi mortem, tametsi iuxerit, tamen imputabit. Neque sua referre putabit, utrum imperitia, an perpera, ac studiose pro phanato venenum porrexeris, propterea quod tui fuerat officij, aut non suscipere negotium, aut fidem finalis et artem, et industriam, ac diligentiam, ea quicquid a probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age sinimus adhuc possidere te, quod dudum sumus largiti, ut plane ista via tyrannum occideris, contra ullum Reip. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum, nisi non tantum a crimine, verum etiam ab omni criminis specie procul absuerit, ne videlicet ea, quae in hoc potissimum adhibita est in civitatem, ut maleficium omne secludat, incolumitatem suam, quam conveniebat aut deo cuiuspiam, aut certe diis. simillimo homini acceptum referri, scelere debere dicatur. Non approbabit inquam nisi

●●●●●●●
tyrannum ipsum, quem nominatione indicauit ipsa;
quaq; permittit uia sustuleris, ne per uiam istam
periculosum exemplum in Rēp. irrepas. Postremo
nisi ferro, non elancularijs, ac maleficijs artibus
nisi uirtute, nisi manu, nisi uita tua manifesto con-
temptu tyrannum trucidaris. Neq; enim huc tantū
spectat lex, ut tyrannus in praesens submoneatur,
uerum illud multo magis respicit, ut omnes mor-
tales intelligant, in ea ciuitate uiros esse fortes, qui
non uereantur uitae suae dispendio, patriae commo-
dis consulere, ac praecleari exemplo facinoris om-
nes etiam in posterum ab affectatione tyrannia-
dis deterreantur, cum uideant in ea ciuitate mol-
lum esse tyrannum satis tutum praesidium, quando-
quidem illud nemo scit, qui uitae suae sit contemptor,
eum esse alienae uitae dominum. Nam quod omni-
no satellitiū, quae excubiae, qui parietes, quae arx,
quae arma aduersus huiusmodi animum, tyranni
atque defendant, qui patriae libertatem sua uita be-
ne credat cui? Postremo autem, ut maxime tibi con-
suet animus, ut constet uia, id quod est totius nego-
tij atque, non effecisti. tantum enim abest, ut tyran-
num occideris, ut quantum in te fuit, tyrannidem
maiores in modum auxeris, interfecto tyranni fi-
lio. Quid autem refert, malitia, an stultitia Rēp.
in discrimē adduxeris? Nā illo, quod ualgo, dicunt
nihil uerius. Intempestuam beneuolentiam nihil à
simulacris differre. Tantum abest, ut occideris tyran-
num, ut ne suspirari quidem potueris id euenturum,
ut ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti, patre
insolentiorē,

insolentiorē, quid tūc postea? si patri & huius
scēla lex imputat? Magnum proinde tyranni sa-
cellitem, non tyrannum occidisti. sed paratū tyrā-
nidis hāredem occidisti, in tyrannidem succedit, qui
prior, qui potior est in occupando. Verū esto sa-
nē, certū hāredem sustuleris, igitur qui tyrānus
erat futurus interemisti. Atq; quod futurum est, id
nō dū est. Porro lex eum, q; iam tyrannus sit, tolli
iubet, non quē aliquando futurū diuines. An q; sta-
tuam ex pacto debeat, & rudem truncū præsti-
terit, fidem persoluisse uideatur? Non arbitrator.
Vbi nunc igitur sunt illa tam mūla, quæ tibi ad
præmiū postulandum supererant? Vides quā
ne unū quidem omnium tibi constet, quorum ni-
hil oportebat deesse. Volui inquis, id demum uolu-
isse te lex credit, quod effeceris. Postea ē re nata, pro-
positum est commutatum. Hoc igitur præmiū, tibi de-
betur, quod ei, qui in Olympijs medio ē cursu reli-
cta metā, ad astrā res reflectit habenas. At periculi
tutus es. proinde id laudis auferes, quod is, qui su-
dauit in Olympijs, nec uicit. sed occidisti denique,
uerū eum, quem neque lex permittebat arbitrio
tuo, neque ex usu publico fuerat, occidi. At bene
uertit ciuitati, quod fecisti, numini igitur gratia de-
betur, tali qualem Pallidē Atticis fuisse ferunt; de
qua prouerbiū extat, quod Atheniensium male
consulā, in bonū exitū uertere consueuit. Non
tu leges seruasti, sed sustulisti. non libertatem resti-
tuisi, sed nomen aliquod huic urbi propitiū, quod
euentū tuæ temeritati debitū, sua commoditate

a nobis auertit. quod tuam stultitiam nobis uertit
 in occasionem restituendæ libertatis. Non ego ingra-
 tum erga te populum constituo, immo tu populum
 ingratum in deos reddere laboras, quem cum semel
 in periculum uocatis, ne pro simplici tyrannide
 duplicatam pateretur, nunc rursum in discrimen tra-
 here conaris, ne ab iratis superis in pristinam serui-
 tutem, aut grauius aliquod infortunium retrudatur.
 Quid tu te facis, & phaleratis dictis in alienum
 meritum insinuas? Quid tibi in eo negotio laudem
 uniuersam uendicatis, ex quo præter poenam temeri-
 tatis nihil ad te redire merito possit? Si Reip. si iu-
 dicibus probare potes animum tuum tyrannicida
 dignum, qui nullum periculum uitæ Reip. causa
 recusarit, si facinus non scelere, non pernicioso exē-
 plo, sed legitima uia peregristi, si fortuna tuis egre-
 gijs conatibus bene expetitur dedit euentum, aude
 tyrannicidam te uocare, aude pulcherrimum, ac pe-
 ne diuinum munus a Rep. poscere, aude nobis ser-
 uatas leges, restitutam ciuitatem, aude templa, aras,
 focos, fortunas omnes, tutos pueros, inuiolatas uirgi-
 nes, impolluta matrimonia, denique hoc ipsum, quod
 hic lege, & apud iudices agimus exprobrare, aude
 mihi minari, quod obstitit, aude ciuitatem ingra-
 titudinis insimulare, nisi laudem promeritam per-
 soluerit, aude Iudices uel iniquos, uel corruptos cla-
 mitare, nisi suis sententijs præmium tibi decreue-
 rint. Contra si suspectum, quid uolueris, si pericu-
 losum, si contra leges, si cum scelere coniunctum,
 quod feceris, sit pudor, ac desine tandem improbe

præmium flagitare, quod nulla ratione promerueris, pœnam, si sapias, incipe deprecari. Istuc fortassis ab æquitate iudicium, à civitate deorum munere læta queas impetrare. Neq; enim putes, unum me, te à præmio deterrere. Imaginare istac in causa, pariter & leges, & Remp. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum uerbis agere. Si nos uere restitutas uideri uis, sine nostram auctoritatem primum in hac tua causa ualere. Longe plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio, si primum exemplum in te ciuibus edideris, renixisse nos. Si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuiq; uiuendum esse. Atq; altera ex parte Remp. hac tecum oratione uti puta. Si ciuem bonum mihi præstare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere, ut in posteriore cognita, dicat ebrietate quadam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur, noli mihi deos, quos uix denuq; tam diutinis uotis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placui, commoui, propitios reddidi, denuo per ingratitudinem iratos, atq; insensos reddere. Sine ut mihi per te liceat, saltem illorum beneficio frui. Quod si te neq; leges, neq; Resp. commouet, certe deorum orationem uereri debes, quos ita tecum agere putato. Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid honori nostro inuides? Cur non sinis nos in hanc ciuitatem perpetuo benignos esse? Cur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam li

bertatem debet, tu bis debes. commoditati nostræ,
 et quod Remp. seruauimus, cuius tu pars es, et quæ
 commoditate nostrâ, tuam periculosam stulticiam,
 uel scelus potius, in maximam felicitatem uerteri-
 mus. Etenim nisi nos dextri, propitijq; adfuissemus,
 quid aliud tu, quam perieras, et p te Resp. Quod
 si plane contendis, ut præmiū aliquod feras, abun-
 de magnum præmiū a nobis persolutum est, quod
 per nos res a te male instituta bene uerterit. A le-
 gibus merito maior relata gratia, si nostræ prospe-
 ritatis respectu, temeritatis simul, et sceleris ueniā
 condonarint. A ciuitate satis amplam laudem fe-
 res, si ea patiatur, ut in restitute libertatis historia
 tuum quoq; nomen admisceatur. Hac laudis par-
 te contentus desine nobis debitum uelle præripere,
 ciuitati munus nostrum eripere, legibus aut autho-
 ritatem adimere. Sed finem facio nimirum extilla-
 re iam aqua. Quod superest, nunc uestre partes
 sunt iudices statuere, utrum secundum leges, secun-
 dum deos, secundum Remp. sententiam dicere, an
 secundum hunc gloriosum ostentatorem pronun-
 tiare uelitis. Vtrum hanc urbis felicitatem, huius
 temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sæ-
 pius exprobrandam, et breui fortassis a superis
 iratis (id quod abominor) auferendam, an in deos,
 quibus sine controversia tota debetur referre, eorū-
 dem pietate, seruandam, agendam, beneq; fortunan-
 dam. Vtrum magis ex usu sit, ut primo hoc iudi-
 cio, statum leges circumuente diantur, an ut appa-
 reat, legum restitutarum feneritatem, et iudicium sa-

pietiam aduersus unius iniquam postulationem
uoluisse.

ERASMVVS ROTTERDAMVS M. IO-
ANNI PALVDANO RHETORI
LOVANIENSIVM S. P. D.

T intelliges humanissime Paludane
Erasmum illum tuum, tametsi per
omnes terras, mariaq; uolitantem,
amen tui memoriam perpetuo secum
circumferre, mitto quasi symboliui-
ce Luciani dialogum, cui titulus. *ἡ περὶ τῶν ἐν τῇ
σοφίᾳ σωμάτων*. Quem in Italiam profecturus.
in ipso penè proactum latinum feci. In eo non si-
ne uoluptate aliquam in speculo uidebis, aulicæ
uitæ incommoda, quæ tu mihi sæpenumero comme-
morare solebas, numerum expertus, & ueluti nas-
fragio eiectus, ac nix isti liberæ, literariæq; uitæ
redditus. Idq; feci eo studiosius, ut meo exemplo te
prouocarem, uti iandiu græcicis in literis uer-
satus incipias & ipse aliquando audere aliquid.
Cur enim non dicam audere? Cum nullum sit mea
sententia, facias audacius, quàm si coneris ex be-
ne Græcis bene latina facere. Vale, meq; tui aman-
tissimum matrem ama.

LVCIANI LIBELLVS DE IIS, QVI
MERCEDE CONDVCTI IN DI
VITVM FAMILIIS VI-
VVNT, ERASMO IN-
TERPRETE.

e Cquid tibi primum amice, aut qd
postremum (quemadmodum vulgo
dici consuevit) recenseā ex ijs, quæ
tum facere, tum pati coguntur, qui
mercedis gratia sese in alienas do-
mos, conuictumq; tradunt alienum, quiq; in locis
pletum istorum amicitiam accersentur, si modo eius-
modi illorum seruitutem conuenit amicitiam appel-
lare. Non enim permulta, atq; adeo pleraq; omnia,
quæ illis ibi soleant accidere, nō quod ipse ea expe-
rimento cognorim (neq; enim mihi unquam expe-
riundi incidit necessitas, ac nequando incadat di-
prohibeant) sed quod complures, qui in hoc uitæ ge-
nus inciderant, apud me soliti sint commemorare,
partim qui in ipsis etiamdum malis constituti, quæ,
et quantæ ferrent, deplorabant, partim qui tin-
quam è carcere quodam profugi, non absq; uolu-
ptate recordabantur, cōmemorabantq; ea, quæ fue-
rant perpeffi. Immo innabat reuocare ob oculos,
quas erumnas effugissent. Atq; hi quidem dignio-
res mihi nisi sunt, quibus fides haberetur, ut q eius
sacri ritus (ut ita dixerim) omnes, omniaq; myste-
ria perdidissent. Nos igitur haudquaquam indili-
genter, nec oscitanter audire soleo, ueluti naufragiū

quoddam, ac præter spem obiectam salutem enar-
rantes. Cuiusmodi sunt isti, qui in templis dera-
so capite, in frequenti mortalium coetu, immanes un-
das, procellas, sublato in cælum fluctus, iactus,
malos fractos, gubernacula reuulsa narrant. In pri-
mis autem geminos Castorem, & Pollucem apparē-
tes (nam hi peculiariter ad hanc tragœdiam per-
tinent) aut alium deum quempiam repente (quem
admodum in fabulis fieri consuevit) exortum, sum-
misq; antennis confidentem, aut iuxta clauum adsi-
stentem, qui nauim inuvalidam ad litus aliquod di-
rexerit, in quod illisa ipsa quidem sensim, ac commo-
de dissolueretur, illi uero tuto in solū descenderine,
idq; ope, fauoreq; diuino. Atq; isti igitur permul-
ta id genus ad præsentem commoditatem exaggerā-
tes commemorant, quo uidelicet a pluribus stipem
accipiant, si non calamitosi modo, uerum etiam dijs
chari esse uideantur. Porro ij, dum eas, quas in te-
stis tulerunt, tempestates referrent, atq; immanes il-
las undas, quin etiam decumanos fluctus, & quē-
admodum primum a litore soluerint mari tran-
quillo, quantumq; molestiarum perpetua nauigatio-
ne sint perpeffi, dum sitiunt, dum nauseant, dum sa-
lo perfunduntur. Deniq; quēadmodum infelici na-
uigio in cauem quampiam sub undis latentem, aut
in scopulum aliquem præruptum, & asperum
illiso, fractoq; miseri ægre enataerint, nudi, cen-
starumq; rerum inopes. Hanc unquam cum re-
ferrent, mihi quidem uisi sunt, permulæ, præ pu-
dore subicere, uolentesq; ac scientes obliuisci. At

De iis, qui mercede

ego etiam illa, præterea autem ex alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans deprehendi, quicquid erumnerum cum eiusmodi conuictibus coniunctum est. Quæ quidem omnia haud granabor, optime Timocles tibi percensere. Iampridem enim mihi uideor animaduertisse, te de capeffenda hac uitæ ratione cogitare. Nam olim cum his de rebus sermo incidisset, max ex iis, qui præsentæ erant, quispiam (mercenarium hoc uitæ genus) laudare cœpit, fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset, horum familiaritate, qui apud Romanos essent optimates, tum conuiujs adesse opiparis, idq; immunes, præterea splendiferis in ædibus diuersari, tum peregrinari omnigena cum commoditate, uoluptatq; alba interim in rheda, si forte libeat, resupinatos. Insuper ob hanc annuatim, obq; commoditates, quibus afficiuntur, etiam præmium ferre. Id uero non mediocriter uideri, istis enim haud dubie cetera sementem, ac cetera culturam, quod aiunt, cuncta provenire. Hæc igitur, atq; id genus alia cum audires, animaduerti, quemadmodum ad ea inhilante-ris, quãq; auide ad ostentatam, imminetẽq; esatum os porrexeris, proinde ne quid mihi certe in posterum possis imputare, neq; ex postulare queas, quod cum te conspiceremus tantum una cum esat de glutientem haurientem, non corripuerimus, neq; prius quam in guttur de-mergeretur, reuulserimus, neq; pramonuerimus. uerum posteaq; cessassimus, donec iam adactis, atq; infixis trahi iam, ac uide conspiceremus, tum cum nihil opus offerri possit, frustra adesse nos, atq; illachry-

mari. Hæc inquam nequando possis dicere, quæ
si dicantur, merito profecto dicantur, neq; à nobis
refelli possent, quo minus peccasse uideremur, ut q
prius ista non indicassemus, audi nūc ordine omnia.
Ac rete quidem ipsum cuiusmodi sit, quamq; mol-
tum habeat exitum, non intus medijs in sinibus in-
uoluitus, sed foris tuto, atque per orium ante contem-
plator, una aeris aculeum, reflexam hami aciem,
ac evidentis cuspides, manu tentans, malaq; admo-
tas experiens. Quod nisi uehementer acuta, nisi sic
illigantia, ut effugiendi nulla sit sacculus, nisi dira
uulnera factura uideantur, acriter trahentia, et
inexplicabiliter retinentia, nos quidem inter for-
midolosos, atq; ob id etiam pauperes, famelicosq;
ascribito, ipse uero sumpta fiducia, uenatum istum,
si uidetur, aggredior. Lari in morem totam escam
hiatu deglutiens. Atq; in uniuersum quidem forsi-
tan tua causa omnis hic sermo dicetur. Quanquā
non solum de uobis philosophis, aut his, quicunq;
uiræ institutum sibi delegerunt, cum uirtutis studio
coniunctius, uerumetiam de grammaticis, rhetori-
cis, musicis, breuiter de omnibus, qui in doctrinæ pro-
fessione uersari, quæstumq; facere proposuerūt. Cæ-
terū, cum omnia sint inter istos communia, eademq;
prorsus accidant omnibus palam est, philosophorū
conditionem non esse à reliquis eximiam. Immo
hoc illis turpius ista contingere, cum sint cum alijs
communia si ij, qui conducunt, nō alijs præmijs eos
quàm reliquos dignos iudicet, nihiloq; magis q̄ cæ-
teros in honore habeant. Itaq; cum te reperimus

De ijs, qui mercede

id quod hac narratione recensetur, eius culpam potissimum in ipsos conferre par est, qui eiusmodi faciunt. deinde in eos, qui talia sustinent. Ego uero culpari non debeo, nisi forte ueritas, & libertas in cōmemorando reprehensionem mereatur. Ac reliquum quidem hominum uulgus, puta palæstriarū quospiam, aut adulatōres imperitos, sordidoq; animo, ac suapte ingenio humiles, & abiectos homines ne operæpretium quidem fuerit ab eiusmodi conuictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos, neq; rursum æquum sit illis uitio uertere, quod non relinquunt suos conductores, etiam plurimis ab illis contumelijs affecti. sunt enim ad eā uitæ rationem accommodati, factiq; neq; ea uidelicet indigni. præterea ne habeant quidem aliud quippiam, ad quod sese conuertant, & in quo sese exercent, adeo ut si quis eam uitam illis adimat, ignaui ilico, consiliq; inopes, desidiosi, atq; inuiales reddantur. Quamobrem, nec ipsi rem indignam aliquam patientur, nec illi contumeliose facere uideantur, si (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iā inde initio præparati, conferunt sese in familiam. Atq; hæc sola illis ars suppetit, ferre, & perpeti quicquid acciderit. Cæterum eruditorum nomine, de quibus institueram loqui, merito indignādum, enitendumq; ut quā maxime fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem uindicemus. Videor autem recte facturum, si quibus de causis se quidam ad hoc uitæ genus conferunt, eas causas ex cussere, parumq; id

neas, atq; effiaces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripitur excusatio, summusq; ille titulus, quo suam spontaneam seruitutem solent obtexere. Iam igitur pleriq; paupertatem, et rerum necessariarum inopiam proponunt, atq; eā umbram satis idoneam existimant, qua suum factum prætexant, quod ultro ad eam uitam accesserint. Ac sibi sufficere credunt, cum aiunt, se quidam ignoscendum facere, qui id, quod est in uita molestissimum, nempe paupertatem, studeant effugere. Postea in promptu Theognis, atq; illud plurimum in ore.

- Nam quencunq; uirum paupertas illigat.

Et siqua alia terricula abiectissimi quiq; poëtae de paupertate sunt commenti. Equidem si uiderem ex huiusmodi conuictu paupertatis effugium ali quod uere contingere, non admodum anxie cum eis de uehementer amplectenda libertate disceptarem. At posteaquam eiusmodi quædam accipiunt, cuiusmodi sunt ægrotantium alimenta (quæadmodum egregius ille dixit orator) qui queant effugere, quo minus in hoc ipsum parum recte sibi consuluisse uideantur, nimirum semper illis manente eodem uitæ illius argumento. Semper enim manet paupertas, semper accipiendi necessitas, nihil, quod seponatur, nihil superest, quod referuetur. Verum quicquid datum fuerit, ut detur, ut uniuersim etiam capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamen, ut ne id quidem in usus sufficiat. Rectius autem futurum fuerat, si nequaquam causas eiusmo

De ijs, qui mercede

di committuntur, quæ pauperatē seruant;
aliæq; atq; eatenus dumtaxat opitulantur, uerū
quæ illam tandem aliquando tollant. Ac forsitan
tibi hoc uolebas Theogni, cum diceres, eam in altē
mare, ac præruptis de scopulis præcipitem dari
oportere. Quod si quis semper pauper, semper e-
gens, cum semper mercede conductus uereat, hoc
ipso sese arbitretur ausugisse paupertatem, non uī
deo, qui fieri possit, quo minus hic ipse sese fallere
uideatur. Rursum alij negant sese paupertatem for-
midaturos, si modo reliquorum hominum in mo-
rē possint suo labore, suaq; industria uictum sup-
peditare. At nunc sibi fractas esse corporis uires,
senio, sen morbis, eoq; ad eam uitam mercena-
riam facilem uidelicet, atq; commodam confuge-
re. Age igitur, inspiciamus num uera prædicent,
et num ea, quæ dantur, ex facili illis suppetent,
neq; maiore labore constant, quàm uulgo suis ui-
ctus. Nam id quidem etiam uotis expetendum, uti
extra laborem, extra sudorem, nullo negotio paratū
argentum accipias. Verum quàm hæc absint a ue-
ro, istud profecto ne dignum est, ne dici quidem sa-
tis potest, tantum laborum, tantum sudorum in eius-
modi conuictibus exhauriendum, ut ex eo tempore,
cum pluribus etiam egeant rebus, tum præcipue
bona ualetudine, quippe cum quotidie sexcenta non
desine negotia, quæ corpus conficiat, atq; extremā
usq; defectionem delassent. Verum hæc suo loco
dicemus, cum etiam reliquas illorum incommodita-
tes commemorabimus. In præsentia sat erit leniter

ostendere, qui se aiunt hac de causa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem uerū dicere. Superest iam, ut eam causam referamus, quæ quidem ut est uerissima, ita ab illis minime profertur. Nēpe ipsos uoluptatis gratia, et amplis illis spebus incitatos uero inuadere familias diuitum, auri, argentiq; uim, et copiam admiratos, præterea quod felices sibi uideantur ob conuiuia, reliquasq; eius uitæ delicias, sperantes futurum, uti mox, nemine uetante, affatim auro sese proluant. Hæc nimirum sunt, quæ illos adducunt, atq; ex liberis seruos constituunt. Nō rerum necessariarum usus, quem prætexebant, sed rerum non necessariarum cupiditas, atq; ingentium illarum, et ampliarum opum admiratio. Enimvero quemadmodum miseros istos, atq; infelices amantes callidi quidam, et ueteratores amoris receptant, et fastidienter ducunt, lactantq; uide licet, quo iugiter amantes ambiant ipsos, atq; inseruiant. Cæterum ex amoris fructu, ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligunt enim copia facta dissoluendum amorem. Id igitur ne fiat præcauent, diligenterq; sui copiam subtrahunt. Alio qui spe semper retinent amantem, metuentes, ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amantemq; ab se alienet. Proinde semper arrident, pollicenturq; semper facturi sint, semperq; gratificaturi, semperq; magnificas de rebus curæ habituri, donec imprudentes ambo repente senuerint, atque utriq; iam præterierit ætas, huic ad amandum, illi ad dandum. Atq; ita omni uita, nihil illis per-

De ijs, qui mercede

actum est, ultra spem meram. At qui uoluptatis in-
piditate nihil non ferre, id quidem forsitan non us-
que adeo uitio uertendum, quin magis uenia dāda,
siquis uoluptate capiatur, & hanc undequaq; con-
sectetur, quo possit ea potiri, quanquam turpe for-
san, ac seruile, siquis ea gratia semet in ius tradat
alienum, propterea quod uoluptas, quæ ex liberta-
te percipitur, multo suauior est quàm ea, quam ille
libertatis iactura sectatur. At tamen hoc quoq; ali-
quo pacto ignoscendum illis sit, si modo consequā-
tur. Verum enim uero ob solā uoluptatis spem, mul-
tas perferre molestias, equidem et deridiculum ar-
bitror, & stultum maxime, cum uideant labores
certos esse, manifestos, & inuitabiles, porro illud,
quod speratur, quod quidem nihil aliud tendē est
quàm uoluptas, ne tam longo quidem tempore con-
tigisse. Præterea autē, nec uerisimile uideri, ut con-
tingat aliquando, siquis modo rem recta reputet
uia. At Ulyssis socij, dulci quadam gustata loto re-
liqua negligebant, ac præsentis uoluptate delinuti
honestā contemnebant, ut non prorsus cum ratione
pugnaret in illis honestatis obliuio, nimirum ani-
mo uoluptatis illius sensu occupato. Verum siquis
famelicus alij cuiquam loto sese ingurgitanti, neque
quicquam inde impertinenti assistat, idq; solam ob-
spem, quod credat fore, ut & ipsi aliquando de-
gustandam lotum porrigat, assistat inquam ad hūc
modum, recti, atq; honesti oblitus, dū boni quā-
dam hoc ridiculum, planeq; uerberibus quibusdam ha-
merias dignum. Ergo quæ istos ad diuinitum conui-

etiam adducunt, et quibus impulsī se se illis dedūt,
ad quodcūq; lubitum fuerit utendos, hæc sunt,
aut his fermè simillima. Nisi si quis ex illos comme-
morandos esse iudicat, quos hæc una res ad id com-
mouet, quod gloriosum arbitrantur, cum illustri-
bus, atq; opulentiū uiris habere consuetudinem. Sūe
enim qui hoc quoq; præclarum, ac magnificum, su-
præq; plebem esse existiment. Nam ego quidem, qđ
ad me proprie attinet, recusarim uel cum Persarū
rege conuiuere duntaxat, conuictorq; uideri, si nul-
lus ex eo conuictu fructus ad mere deat. Cū itaq;
attusa eius uitæ suscipiendæ sic illis habeat, age iā
consyderemus apud nosmetipsos, primum cuius-
modi sint illis perferenda prius, quā admittan-
tur, prius quā obtineant. Deinde cuiusmodi in
ipsa iam uitæ constituti patiantur. Postremo si qua
deniq; attastrophe, si quis fabulæ exitus illis contin-
gat. Neq; enim illud dicere possunt, hæc tamen si ma-
lesta sint, tamen assuesca facile, neq; ad id multo opus
esse labore. sat esse, si uelis modo, postea reliqua o-
mnia factū fore facilia. Immo necesse est, ut primū
diu sursum, ac deorsum cursites, mane exatatus as-
sidue pro foribus obuerseris, ut perdures, cum pro-
truderis, cum excluderis, cū improbus interdum,
atq; importunus uideris ianitori male syristanti,
cumq; tibi nomen inditur Cletori Libyco, cumq;
nominis tui memoriam mercede redimere cogaris,
cum etiam uestitus tibi est apparandus supra tuæ
rei facultatem, pro dignitate eius, cuius conuictum
ambus, deligendus color, quo ille potissimum gaude

non uide
quod facim
stultia et
gloria

De ijs, qui mercede

at, uti ne discrepes, ne ue oculos illius offendas. Postremo tñ gnatiter affectere necesse est, uel antecede-
das potius, à famulis protrusus, ac ueluti pompam
quandam expleas. At ille interim complures iam
dies ne afficiat quidem te. Quod si quando res tibi fe-
licissime uerterit, si te respexerit, si accersuerit, di-
xeritq; quicquid illud fuerit, quod illi forte in buc-
cam uenerit, tum deniq; tum plurimus sudor, tum
singultus crebri, tum intempestua trepidatio, tum
sanè eorum, qui adsunt, hæsitantiam tuam, ac per-
plexitatem ridentium. Qua quidem non raro acci-
dit, ut cum oportuerit respondere, quis fuerit rex
Achiuorū, mille naues illis fuisse respondeas. Atq;
id, si qui sunt modesti, pudorem uocant, immodesti
timiditatem nominant, improbi inscitiam. Ita fit,
ut tu primam hanc diuitis comitatem, tibi pericu-
losissimam expertus, ita discedas, ut tantam animi
tui imbecillitatem ipse condemnes. Porro ubi mul-
tas iam noctes insomnes duxeris, ubi plurimos di-
es cruentos egeris, haud quidē Helenæ gratia per
Iouem, neq; ob priameia pergamæ, uerum spe quoq;
obolorum. Contigerit autem si deus quispiam tragi-
cus, qui tibi sit auxilio, iam illud restat, ut explo-
reris, excutiarisq; num literas noris. Nā tuus con-
uictus non iniucundus est diuiti, probat enim, ac
felicem se reddit. At tibi uidetur, de uita ipsa, deq;
omni fortuna certamen esse paratum, propterea qd
tibi uenit in mentem, idq; merito futurum, ut alius
nemo sit admissurus, si prius ab hoc reiectus, ac
repudiatus uideare. Interim in uarias curas distra-
haris oportet,

hâris oportet, partim dum inuides ijs, qui pariter
ex aequo tecum aestimantur. Finge enim et alios ef-
se, qui eiusdem fortunæ tibi sint competitors, te ue-
ro tibi uideri cuncta parum absolute respondisse,
metuentem interrim, simul et sperantem, ac misce-
re de illius uultu pendentem, qui, siquid parum
probet eorum, quæ dixeris, peristi. Sin ardens
auscultat, hilarescis, et spe bona fultus confisus. Por-
ro consentaneum est, esse non paucos, quorum alij
tibi aduersentur, maleq; cupiant, alij tibi sine opo-
positi uti refellant. Horum unusquisq; clanculum
uelut ex insidijs in te iaculatur. Iam uero illud cõ-
sydera, quale sit uirum promissa barba, atq; coma,
examinari, nunquid bonæ rei didicerit, et alijs
quidem didicisse uideri, alijs secus. Superior inte-
rim uita, et omnis contractæ ætatis tua curiosius di-
scutitur. Quod si quis aut amicus inuidia, aut uici-
nus leui quapiam de acusu prouocatus, te deserat,
et adulterum dicat, uel puerarium, is protinus,
iuxta uetus illud prouerbiū, ex totius tabulis te-
stis. Porro si pariter omnes bene de te prædicent,
suspecti lenes, partiq; salarij partis ad hoc ipsum
redempti uidebuntur. Nam admodum omnia tibi
consentire oportet, Nihil prorsus sit, quod tibi queas
obstistere. A liocui nunquam obtinueris. Age sanè.
Hoc quoq; contigit, ac bona quapiam fortuna cõ-
sta. tibi feliciter cesserunt. Probaui ipse tuam ora-
tionem, non dehortentur amici, qui sunt præcipui,
quibusq; ille huiusmodi in rebus plurimam habet
fidem. Ad hæc uale etiam uxor, Non refragatur

donis praefectus, neque item dissipator. Nemo tu
 dominum simulavit avarum, dextera omnia, et omni ex
 parte bene promittunt sacra. Vixisti igitur o fortun-
 nate, et coronatus es olympia. Quin Babylonem
 magis cepisti, aut Sardorum arces occupasti. Habe-
 lus capere corpora, et gallinaceum lac emulgebis, par-
 est, ne aliquando praemia aspicias, maxima uideli-
 cet, et quae laboribus tuis respondeant, ne oro-
 nis tua frondea duntaxat sit, simul ut merces haud
 quaquam contemnenda praestitueretur, eaq; commo-
 de ad usum, utraq; negotium persolueretur, utq; re-
 liquus item honos tibi praeter ministrorum vulgus
 suppeditaretur. Ceterum a laboribus illis, a luto, a
 cursitationibus, a uigijs, in otium te recipias, uti,
 id quod vulgo solent optare mortales, porrectis pe-
 dibus dormias; nihilq; tam facias praeter ea sola,
 quorum gratia primum receptus es, et in quae
 condieris. Ita enim consuetudinem fuerat Timocles;
 neq; ingens malum erat. fictum nam si quis subdixit cer-
 uicem ferat ingum, leuam iunxit, et portatu facile;
 quodq; omnium maximum, auro illum. Atq; loq-
 go scias res habet, immo nihil horum reperitur.
 Id quidem in medijs ipsis id genus conuictibus sen-
 tiamus res accidunt, uero ingenio neuquam toleran-
 da, quae cum audieris, ipse tuum ordine reperi-
 to, nam quisquam ea perpeti queat, cui quidem
 cum eruditione uel minimum commercij fuerit.
 Exordiar, autem, si uidetur, a primo conuicio. unde
 consuetudinem est te consuetudinem illam conspici-
 tum. Primum igitur, adest tibi quissiam, qui in

iubeat ad conuiuium accedere, famulus, non intro-
 mis, qui tibi prius placandus datus in manum, ne-
 uidearis incivilis, ut minimum quinq; drachmis.
 At ille accitans, seq; cum maxime cupiat, cupereq;
 dissimulans, A page inquit, Ego ne quicquam ab-
 te? Addit, et illa, absit, dii prohibeant. Tandem
 flectitur, atq; obtemperat, ac discedit, to diducto rē
 etu subfannans. Tu porro nitidu sumptu ueste, mē-
 diffinuq; cultus, lotus acedus, sollicitus interim, no-
 prior alijs aduenias. Nam id inurbatum, quemad-
 modum postremum uenire, graue, propinde madida
 inter utrumq; obseruare opportunitate ingrederis,
 atq; sanē quam honorifice exapiunt, tui arrepta
 manus, te quispiam iubet ac cedere, paulo infra dū
 autem, inter duos ferme ueteres amicos. At tu, per-
 inde atq; in Iouis aedes ueneris, nihil non admi-
 reris, et ad omnia, quæ geruntur, suspensus inhi-
 as, propterea quod noua tibi, atq; inuisa sint cur-
 cta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præ-
 sentes sunt, quid agas obseruant. Neq; uero ea res
 curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot
 præmonitis negotium dederit, ut oculis obseruent,
 queadmodum te geras in pueros, aut in uxorem;
 num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui qui-
 dem amicitia, simul atq; te uident, propter imperi-
 tiam ad ea, quæ fiunt, attenti, ac stupefacti,
 deridens clauculum, coniectantes te nunquam ani-
 tea apud alium quempiam coenasse, nouamq; tibi
 esse, ut matule apponatur. Proinde, sciti uerū
 simile est, præ hesitantia fides oportet, ac nequq;

De iis, qui mercede

asum sitas, audeas potum poscere, ne vinosus ui-
deare, neque uarijs appositis obsonijs, & in ordi-
nem quendam extructis, scire posses, cui prius, aut
posterius manum admoueas. Quare ad eum, qui
proximus accumbit, respectus necesse est, atq; eun-
dem imitator, communij rationem, & ordinem di-
fuit. Alioqui anceps sedes, & uarians, animoq; pe-
nitius perturbato, & ad omnia, quæ illic geruntur,
obstupescens. Atq; interim qdæ, diuitis admirariis
felicitatē propter auri uiam, et eboris, tæneisq; delicias
interim tuā ipse deplorat infelicitatē, q. cū nullius
sis rei, tñ uiuere te credas. Nonnunq̃ et illud in men-
tem uenit, fore, ut admirandā, & expetendā quan-
dam uinas uitam, quippe qui sis omnibus delitijs
illis fructurus, cunctorumq; ex æquo futurus per-
ticipes. Arbitraris enim te semper buccamaliam fe-
sta celebraturum. Quin & adolescentuli formosi
præministrantes, ac silentio aridentes, suauis in
posterum hoc uita genus pollicentur, ut Homeri-
um illud nunquam desinas in ore habere.

- Haec uicio uerti debet, si troia pubes,
- Armatisq; simul Danaï, sub maxis, laborum
- Pondera tanta ferant.

Ob inquam uidelicet felicitatem.

Accedunt ad hæc inuitationicula ad bibendum. A c
postulato perquam ingenti scypho, quissiam præ-
bibit tibi, præceptorem, aut aliud quiddam deniq;
te appellans. At tu recepto scypho, quid nicissim
oporteat respondere, propter eiusmodi morum in-
peritiam ignoras. Iamq; rustumus, & inelegans

esse uideris. Caterum ea propinatio multorum ueterum amicorum inuidiam in te concitauit, e quibus nonnullos iandudum tuus accubitus urebat, quod modo cum adueneris, ijs antepondere, qui multorum annorum seruitutem exhausserint. Rotinus itaq; talia quaedam de te inter illos dicta feruntur. Illud scilicet malis nostris deerat, ut etiam ijs, qui noster in familiam commigrarunt, posthabeamur. Et solis græculis patet urbs romana. Et quid habent, quamobrem nobis debeant anteponi? Num mirificam quandam utilitatem adferre uidentur, cum uerba quaedam misera dicunt? «ursum alius hæc. An non uidisti, quantum biberit, quemadmodum abos appositos auide corripiens deuorarit?

Homo inelegans, ac fame enectus, qui ne per solennium quidem unquam fuerit albo pane saturatus, multo minus aue numidica, aut phasiano, e quibus nobis uix ossa reliqua fecit. Porro tertius, fuit inquit prius quam quinque abeant dies, uidebitis hunc nihilo pluri fieri, quam nos. Nam nunc quidem non secus, atque calcei noui solent, in pretio est, & habetur charus. uerum ubi crebro iam fuerit calcatus, lutoq; deformatus, tum misere sub lecticam abijcietur situ, quemadmodum nos, oppletus. Atque inter illos alia permulta de te iactantur. Ex quibus aliquot iam tum etiam ad calumniandum, infimalandumq; te incitantur. Omne igitur illud conuiuium tui plenum, ac pleriq; de te sermones. Tu uero propter insolentiam, atq; insuetudinem, plus quam sat est hauris nim tenuis, &

aeris, eoq; iamdudum alio tibi cura, discruciaris, ve-
 rum neque decorum tibi, ante alios è conuiuiis di-
 scedere, neque rursum manere tutum. At produ-
 cta interim in longum potatione, dum sermo alius
 ex alio nascitur, dum spectacula alia post alia pro-
 feruntur in conuiuium (nam. uniuersum fortune
 sue strepitum tibi cupit ostentare) non mediocri-
 ter discruciaris, cui non liceat, neque uidere, que
 geruntur, neque auscultare, si quis uoce, citharâ ue-
 ueniat egregie formosus adolescentulus. At laudas
 pamen inuitus, ceterum animo illud optas, ut aut
 terræmotus repens ortus ea cuncta discutiat, aut
 incendium aliquod remoueat, quo final conuiui-
 um tandem aliquando dirimatur. Habes amice pri-
 mum illud scilicet, & suauissimum conuiuium,
 quod mihi quidem haudquaquam suauius sit ce-
 pis, citadidoq; sale, libere, cum uelim, ex iis, et quan-
 tum uelim edenti. Verum ut ne tibi commemorem
 ructus acidus, qui deinde sequantur, ut ne nocturnos
 uomitus, mane uobis erit de mercede pacto tra-
 figendum quantum, & qua anni parte te oportea-
 at. accipere. Ergo presentibus duobus, aut tribus
 amicis, accersito te, & considerare iusso, sic loqui inci-
 pit. Facultates nostræ cuiusmodi sine iam prospice-
 re potuisti, quàm nullus in his strepitus, aut osten-
 tatio, sed mediocria omnia, ac plebea. Sic autem
 animum inducat uelim, ut existimes omnia nobis
 fore communia. Nam ridiculum profecto, si cum
 charissimam possessionum mearum partem puta me-
 am ipsius uitam, aut per Iouem, liberorum etiam

(si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam,
non aliarum item rerum te mecum ex aequo do-
minum, ac possessorem existimem. Ceterum quap-
do certi quippiam est praefiniendum, age conside-
remus, quid aptum, quidq; tuis moribus sit satis.
Aequè equidem intelligo non mercedis adductum
spe, te in nostram uenisse familiā, uerum aliarum
gratia rerum, puta nostrae in te beneuolentiae, uti-
sa, tum honoris, qui tibi praeter ceteros omnibus con-
tinget. At tamen praefiniendum est aliquid. Quin
ipse magis, quod uidebitur statuto, habita ratione,
uir auidissime, munusculum etiam illorum, quae quo-
tannis festis diebus a nobis accepturas uideris. Neq;
enim uel ista nobis fuerint neglectui futurae, et-
iam si nunc haec pactio non complectamur. Sed
autem complures per annum eiusmodi, munerum
occasiones incidere. Horum igitur habita ratione,
moderatus uimirum praemium nobis praescribat.
Praeterea decet etiam uos homines eruditos, pecuni-
am negligere. Haec ille dicens, totumq; te uaria spe
labefactus, mentem sibi, ac tractabilem reddidit.
Tu porro, qui dudum talenta, ac multa nummum mil-
lia somniaras, solidos agros, et familias, sentis qui-
dem tractus apud te hominis fordes, ac parcimoni-
am, nihilominus blanditur tibi pollicitatio tamen,
atque illud communia futurum, sunt omnia ratum,
et uerū fore arbitraris, ignarus, eiusmodi dicta.
Summus ē labijs, non mox ē corde profectus.
Tandem praepudore ipse statuendi ius desers, uerū
ille facturum sese negat. Ceterum ex amicis pra-

sentibus quēpiam in eo negotio ueluti medium intercedere iubet, qui salarij modum pronuntiet eā, qui neq; ipsum grauet, ne cui plurimas, tum alias in res, magis his necessarius sumptus sit faciendus, neq; rursus ei, qui latens est, sit omnino indignus. Atque is seniculus quispiam, diuitis equalis, una cum illo à pueris, adulando eductus. Eho tu inquit, num inficias ire poter, quin unus sis, qui in hac urbe uiuunt, omnium fortunatissimus, cui primum contigerit, quod plaribus misere cupientibus, nix à fortuna dari possit, nempe, ut in huius hominis consuetudinem admittaris, ut communes pecunias habeas, ut in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum tum Cræsi talenta, tum Mide diuitias superat, si modo sapere didicisti. Equidem non paucos noui magni nominis uiros, qui cupissent, etiam siquid ultra dandum fuisset, gloriæ duntaxat atusa, cum isto uiuere, et familiares apud hunc, atq; amica uideri. Quapropter haud inuenio, quibus modis tuam prædicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam, etiā præmio addito admittaris. Proinde, mihi satis esse uidetur, nisi planè es insolens, si tantum accipias, simulq; pronuntiat, sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas, attamen boni consulas necesse est. Neq; enim iam possis effugere, cum intra retia tenearis. Præmiū igitur recipis, misistans, ac dissimulans, ac initio quidem non magno pere illi reluctans, fūaleq; sequeris, ut quod non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi

pandem paulatim assueveris. Tum vero ij, qui for-
tis sunt, mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam
admirantur, quod te conspiciant intra cancellos uer-
santem, ac nullo prohibere interrogantem, prorsusq;
præclaris illis opibus, delujsq; domesticum quen-
dam, ac familiarē esse factum. At ipse nequaquā
uidere potes, quamobrem illi te felicem existiment,
nisi quod gaudes tamen, teq; ipse fallis, semper futu-
ra meliora fore existimans. Ceterum contra atq;
sperari euenit, et, quemadmodum adagio dicitur,
iuxta Mandrabuli morem negotium procedit, in
singulos (ut ita dixerim) dies, deterius, ac retro re-
labens. Vnde paulatim uelut in luce dubia, tum de-
num discipiens intelligere incipis, aureas illas spes,
nihil aliud fuisse, quam ampullas quasdam inuiri-
tatas, porro graues, ueri inuenitabiles, perpetuq;
labores. Sed qui nam isti sint, forsitan me rogabis.
Neq; enim uideo inquires, quid in hac consuetudi-
ne sit adeo molestum, neq; intelligo ista, quæ com-
memoras, grauias, atq; intolerāda. Audi igitur uir
egregie, non molestiam modo negotij perpendens,
uerum foeditatem, humilitatem, prorsusq; seruitute-
tem, uel præcipue interim considerans. Principio
memineris ex eo tempore, te iam neq; liberū, neq;
ingenuū posse uideri. Noheris enim te hæc omnia
genas, libertatem, progenitores, ante lumen relinque-
re, cum in huiusmodi seruitutem te metipsum addi-
dens in aedes ingrederis. Siquidem libertas tibi co-
mes ire recusarit, ad uitam tam indignam, tam hu-
miliem te conferenti. Seruus itaq; (tunc si nomen

ipso graviter offenderis) servus inquā, velis nolis,
 finis eris, neq; unius servus, utrum complurium;
 operamq; servilem prestare cogaris, obsequio capite,
 à diluculo in vesperam usq; idq; mercede vili, atq;
 indigna. A dde, quod ne placebis quidem admo-
 dum, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magni fi-
 es, ut qui non à puero fueris ad servitium institutus,
 sed sero didiceris, atq; aetate multum aliena coe-
 peris ad id erudiri. Excruiat autem te pristinae li-
 bertatis memoria, animo reuersans, facitq; ut inter-
 ditum resiliire conere, reluctarisq; atq; ob id ipsum
 fit, ut servitius tibi molestior accidat. Nisi forte illud
 tibi ad liberationem sufficere putas, quod non fueris
 Pyrrhia aut Zopyrionis patre prognatus, aut quod
 non sic, uti bythinicum aliquod mancipium uocase
 uante praecone diuendaris. At qui tum uir egregie,
 cum instante nouilunio, Pyrrhijs, et Zopyrionibus
 commistus, manum itidem, ut alij seruuli protendis,
 capisq; quodcumq; illud nunc est, quod datur, haec
 uidelicet est auctio. Nam praecone nihil opus erat
 homini, qui ipse sui fuerit praeco, quisq; ipse ultro
 sibi multo tempore dominum ambierit. Age iam o
 scelesti (cur enim non diem praesertim in eum, q
 se philosophum esse dicat) si quis te pyrata inter na-
 uigandum captum, aut si quis praedo in seruitutem
 tradidisset, te ipsum deplorares, tanquam indigno
 fortunae iniuriam patientem. A ut si quis nauis in
 tecta, te duceret in seruitutem afferens, leges inche-
 uares, omnia faceres, acerbe ferres, et o' terra, o' dij,
 magno clamore noisferareris. Nunc uero, cum ipse

ac ob paucos obolos, id etatis, in qua etiam se fortis natus es, nomen tempestuum fuisse iam ad libertatem aspirare, ipso uirtutis, ac philosophiae titulo uendideris, nihil illa reuerius, quæ permulsa ab egregio Platone, Crysippo, Aristotele differunt, cum libertatem laudant, seruitutem damnant. An non te pudet, cum inter homines assentatores, et emptitios, ac scurras uersans ex æquo cum illis astutiaris, cum in tanta Romanorum turba, solus peregrino in pallio uersaris, cumq; romanam linguam perperam, ac barbare sonas, præterea, cum agitis conuiuia, tumultuosa, magna hominum turba conferta, quorum pleriq; collectitij quidam sunt, et improbi. Atq; inter hos laudas odiose, bibisq; prætermodum, deinde mane ad tintinabulum expergescit discussa ab oculis dulcissima somni parte, una sursum ac deorsum deambulas, hesternò luto etiã dum tibi adherente? Vsq; adeo ne te lupini, aut uolcrum agrestium tenuit penuria? Vsq; adeo tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, ut per desperationem ad ista deuenires? Haud puto. Quin potius palam est, te non frigida aqua, neq; lupini, sed bellariorum, atq; obsoniorum, uiniq; odore in cupiditate captum eo uenisse, quæ dum lupi piscis in morem audius appetis, tuo merito cœnit, ut hanc tibi fauces transfixerit. Itaq; in oculis sunt huius intemperantiæ, gulaq; auctor amenax. Ac perinde atq; sinia à trunco reuinctus, reliquis quidem omnibus risui es, ac ipse tibi delitius affluere pideris, cui contigerit, assatum, expleri gratias. Cato

De ijs, qui mercede

rum libertas, ingenuitas, una cum ipsis gentilibus,
ac tribulibus, hac nimirum enanida cuncta, atq;
istorum rerum ne memoria quidem ulla, quanquā
hoc quoq; ferendum, si uita ista cum hac turpitudi-
ne diutius ac esset coniuncta, quod ē libero seruum
uideri faciat. non labores etiam acciderent, cum illa
seruorum collumie communes. Sed uide, num quae ti-
bi imperantur, leuiora sint ijs, quae Dromoni, aut
Tybio mandantur. Nam doctrinae quidē, cuius rei
cupiditas simulat at te in familiam suam accersisse
se, perquam exigua illi cura est. Quis enim (ne
dici solet) commercij asino cum lyra? An non ui-
des uidelicet, quā misere macerentur inmodico
desyderio, uel homericae sapientiae, uel demostheni-
cae grauitatis, ac uehementiae, uel platonicae subli-
mitatis? Quorum mehercle ex animis si quis au-
rum, argentum, atq; harum rerum: citras tollat, ni-
hil fuerit reliquum, praeter sūctum, molliciem, lascī-
uiam, luxum, ferocitatem, imperitiam. Atq; ad ista
nihil prorsum opus te. Verum quoniam tibi barba
ingens propendet à mento, quoniauq; uultu ipso
grauē quiddam, et uenerandum praeterefers, cum
quia pallio graecico decenter amictus es, norūq;
iam omnes te grammaticum esse, seu rhetorem, seu
philosophum, pulchrum ille sibi putat, ut et eius-
modi quissiam, antambulonum suorum pompas
permixtus esse uideatur. Futurum enim hac re, ut
graecianorum disciplinarum studio sus, reliquaq;
omnis doctrinae, neq; negligens, neq; rudis esse pu-
atur. Unde faue in periculum uir egregie uenas,

ne non tam ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam, pelliūq; conductus esse videare, & proinde ut perpetuus apud illum conspicaris oportet, neq; absis unquam, uerum ut diluculo relictis stratis, in famulatio te met exhibens conspicendam; neq; locum in acie deferas. Porro ille iniecta nonnunquam tibi manus, qui quid forte in mentem intraderit, de hoc tecum iugatur, obuius ostendens, & ne per uiam quidem ingrediens, incurius sit literarum, quia ut illud ipsum etiam obuius, quod inter inambulandum datur, in re quapra honesta tollat. At uenifer interim, nunc cursum, nunc gradatim, nunc satissim plerumq; nunc descensum (Nā scia huiusmodi esse urbem) obambulans, tam sudat, tam spiritum anhelus trahis. Deinde illo inuicem cō amico quopiam, cum libitum fuerit confabulante, cum tibi interim locus desit, ubi uel assidere quæ uel librum uidelicet in manum sumas, quoq; fallas, & edium legis. Post ubi ieiunium te sitientemq; mox occuparit, incommode lotus, inimpetuo, puta neq; etc. ferme concubia, ad coenam accedis. Nā uel perinde deinceps in pretio habitus, neq; respiciendus ijs, qui adsunt. Verum si quis aduenerit recentior, tu post tergum reijceris. Itaq; in angulum aliquem abiectissimum retrusum, accumbis, testis donatare, ac spectator eorum, quæ apponantur, annum ritu ossa circumrodens, si fors ad te perueniat, uel autum malus folium, quo reliqua corripuerint, si fa fidiatur ab ijs, qui supra te accumbunt, præ se me libenter arrepturus. Audi iam et aliud contra

melis genus. Quid, quod ne ovum quidem soli tibi apponitur. Neq; enim convenit, ut tu semper eadem requiras, quas hospitibus, atq; ignotis ministrantur, quandoquidem hæc tua sit inscitia atque inurbanitas. Neq; avis eiusmodi tibi apponitur, qualis alijs. Verum diviti illi, pinguis, et succulentæ, tibi pulvis dimidiatus, aut palumbus aliquis aridus, atq; insipidus, non avis videlicet, sed manifesta contumelia, ludibriumq;. Neq; vero raro fit, ut si quando desit alibi, minister repente, te inspec-
Stridor. tante, submovens ea, quæ tibi erant apposita, alijs apponit, illud tibi ad aurem innumerans, tu profecto noster es. Quod si quando interim dissecatur, vel poras facta, vel ærius, aut structorem tibi modis omnibus propitium habeas oportet. aut certe Promethei partem feres, nempe ossa adipe circum-
/ tecta. Nam quod ei, qui supra te accumbit, patina finitur adflare, quoad satius repudiet, te contra tam celeriter prætercurrat, quis tandem istuc ferat, qui modo sit ingenuus, cuiq; totum insit bilis quantum vel ærius adest? Atq; illud equidem non dum dixi, quod reliquis suavissimum, ac venustissimum vinum bibentibus, tu solus malum quoddam, et pingue bibis, proinde illud semper cras, ut auro, argentæve bibas, ne colore prodente, palam fiat, te usque adeo contemptum, neglectumq; esse consue-
/ nam. Quanquam bene tecum ageretur, si vel illud ipsum ad satietatem usq; bibere liceret. At nunc, ubi crebrius poposceris, minister audisse dissimulat. Adde iam multas interim, et alias esse res, quæ

et discernere, immo nihil esse ferme, quod non sit
acerbum. maxime, cum tibi comodus aliquis antefer-
tur, quoniam plures te sit. is, qui saltandi docet artem,
quo iocari sonare coartat, a lexdandrinus quispiam
hannuculus. Nam, qui tibi speres, tu ut in acubi-
tu requeras, qui voluptates, et amatoria submi-
nistrant, qui literulas in pectore gestant? proinde
in obscuro quopiam communi latibulo reclusus, præq;
pudore abstrusus, suspiras, ut coniectandum est,
tristis ipsum deploras, ac fortunam incusas tuam, quæ
tibi ne, paucillulum quidem lepore, ac uenustatis
asperferit. Ac prorsus ita uideris affectus, ut optet
poete fieri, ut amatorias conscribas cantiones, aut
sædæ non contingit, uel eam assequi facultatem, ut
possis ab alijs conditis digne carere. Vides enim
quibus in rebus situm est, ut quis effratur, pluri-
musq; fiat. Quoniam illud ferre quædam, ut magis quoq;
aut arioli personam (si necesse sit) in duas, ex ha-
rum genere, qui amplas hereditates, qui impe-
ris, qui cumulatæ opes pollicentur. Quandoquidam
horum quoq; uides non mediocriter à diuitibus annu-
tijs, plurimiq; fieri. Et q; uel unumquodlibet horum
fieri percipias, ut ne prorsus radiculus, atq; in-
utilis appareas. At qui ne ad ista quidem dactilis et
infelix, proinde submittis, et oportet, missisq; ac
tacitus feras, clam apud te plorans, ac neglectus ha-
bitus. Et enim si te famulus aliquis susurro, defe-
rat, qui solus omnium non laudaris, puerum he-
re saltantem, aut cithara canentem, ista scilicet ex
te non leue discrimen impendit. Quæ propter ter-

Deiſ, qui mercede

reſtris in morem ranae ſitientia uociferis neceſſe eſt;
 id operam dans, ut in laudentium numero inſi-
 gnis, ac praecipuus appareas. Quam ſepicula ſilent
 tibus reliquis, tibi ficta quaedam laus proferenda,
 quaeq; multum ſapiat aſſentationem. Iam uero ma-
 gno opere ridiculum eſt, cum eſurias interim, ſit
 atq; unguentis collis, ac ueritate geſtare coronam.
 ſiquidem id temporis non diſſimilis uidere, ſepul-
 chrali columna, uenſti cuiuſpiam cadaueris, quae
 geſtare ſolet ea, quae manibus inferuntur. Na huius
 inſuſo unguento, impoſitaq; corona, ipſi et bi-
 bunt, et edunt apparatus epulas. Porro ſi etiam
 Zelotypus quiſpiam fuerit, ſentq; illi uel pueri for-
 moſi, uel uxor puella, neq; tua aetas adhaec omnino
 deſtoruerit, proculq; abſuerit a rebus uenereis,
 proſecto non ſatis tua res, neq; periculum negligen-
 dum; propterea quod regis plures ſunt oculi, qui
 quidem non uera ſolum uident, ſed ſemper ueris
 aliquid addunt ad cumulum, ne continere uidean-
 tur. Quas ob res, uultu demisso tibi eſt accumben-
 dum, quemadmodum in Perſicis conuiuijs fieri mo-
 eſt, uerito, nequis eunuclus ſentiat te, in concubitu
 aliquam conſcientem oculos, moxq; alter eunu-
 chus, cui iandudum arcus in manu tenſus eſt, qd
 uideris, quae uidere neſis, inter bibendam, malam
 iaculo tranſfigat. Iam peracto conuiuium, ubi dor-
 micris, ad galli cantum expergeſcitur. O' uie miſe-
 rum inquis, o' infortunatum, cuiuſmodi quondam
 conuiſtus, quos amicos reliqui, tum uitam tranſquil-
 lam, et otij plenam, ſomniam, quae meapte pauliſſor
 cupiditate

expiditate metiri soleo, deambulationes liberas,
atq; ex his in quale barathrum meinet præcipitem
dedi? Et deum immortalem, cuius tandem rei gra-
tia? Aut quodnam istud magnificum præmium?
At ne fieri quidem potuit, ut mihi unquam aliàs
plures commoditates suppeterent, quàm tum sup-
petebāt. Tum autem accedebat libertas, atq; omnia
pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nunc porro
iuxta id, quod proverbio iactatum est, Leo chorda
la uinctus sursum, ac deorsum arcūferor. Quodq;
omnium est miserrimum, maximèq; deplorandū,
neq; efficere possum, ut placeam, neque gratiam
emereri queo, propterea quod harum rerum sum
imperitus, ac rudis maxime compositus, collatusq;
cum iis, qui hæc uelut artem profitentur. Proinde
iniucundus sum, ac neutiquam aptus conuiuijs, q;
pe q; ne risum qdē conatū norim. Quinetiā sen-
tio me nō raro molestum esse, et importunū, cū ad-
sum, maxime, cū ipse mei pso festiuior esse conor. Nā
illi tetricus uideor. In summa nullā inuenio uia,
qua me illi accomodem. Etenim si meā ipsius au-
thoritatem, ac seueritatem tueri pergo, iniucundus
uideor, ac propemodum horrendus, ac refugien-
dus. Contra si risero, multumq; quàm possum maxi-
me ad hilaritatem composuero, fastidit ilico ille, et
auersatur. Ac prorsus tale quiddam mihi uidetur,
quale sit, si quis in persona tragici Comœdii age-
re tentet. Possemus quàm tandem aliam uitam mi-
hi uiuam demens, posteaquam hanc præsentem al-
teri nixerim? Dum hæc tecum loquor, iam so-

De ijs, qui mercede

uoit tintinabulum, iamq; ad eadem tibi redendum est, obambulandum, standum, sed ceromate inunctis ante femoribus, poplitibusq; si modo uelas par esse certamini, præmioq; tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem, & eadem apparatus hora, iamq; adeo diuersa uiuendi ratio, superiori; conoraria-tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuniculis inducunt uel tabem, uel pulmonis exulcerationē, uel intestini tormina, uel egragiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulo, ac frequenter, cum ualetudo poscat uti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eo quod assimilari moribus, quo munia, officiaq; iustus defugas, existimatur. Hinc præter omnes perpetuo palles, semperq; iamiam morituro uidere similes. Et hætenus quidem de ijs, quæ domi ferenda sunt. Quod si quando fuerit peregrinandum (ut ne interim referam alia incommoda) sæpe fit, ut pluuio cælo, ubi postremus ueneris (Nam is locus tibi sorte contigit) uehiculum opperiaris, donec nullo iam reliquo loco ubi sedeas, proxime coquum, aut heræ comptorem te reclinant, ne stipulis quidem affatim substratis. Neque uero tibi referre grauabor, quod mihi Thesimopolis iste stoicus narrauit sibi accidisse, rem profecto nimis quàm ridiculam, quæ tamen eadem possit & alij cuius accidere. Conuiuiebat enim cum opulente quadam, ac delicta muliere ex illustribus istis, & urbanis. Eam, cum aliquando peregre proficisceretur (nam id primum aiebat sibi maximopere deridiculum ac

vidisse) in curru sibi uirum nimirum philosopho ad-
iunxisse cinedum quempiam pictis cruribus, de
vasa barba, quem illa honoris (ut conijao) gra-
tia secum ducebat. Quin nomen quoque cinedi
commemorabas. Aiebat enim Chelydonium voca-
ri. Iam primum illud cuiusmodi fuerit uide, iuxta
curru senarium, tericumq; , tum senem, atq;
mento, assidere nobilem hominem, et effeminatum,
picturans oculis, lubrico uultu, fracta ceruice;
non Chelydonem per Iouem, idest hirundinem,
sed Vulturem magis, reuulsis barbae plumis.

Quod ni magnopere illum fuisset deprecatus, ne
faceret, futurum fuisse, ut flammicum etiam in ca-
pite gestans assideret. Præterea autem perpetuo hoc
itinere molestas innumerabiles pertulisse sese, il-
lo atrillante, gerrienteq; , denuum (nisi idem ho-
minem coercuisset) in rheda etiam saltante. Ad-
debat secundo loco tale quiddam sibi fuisse man-
datum. Accersito illi mulier Thesmopoli inquit,
ita tibi dii bene faciant, magnam quoddam of-
ficium abs te requiram, quod atue recuses, neque
expectes, ut quicquam te sim rogatura studi-
us. Atque hoc (ut est credibile) omnia se factu-
rum pollicato, hoc inquit te rogo, quandoquidem
uideo te uirum probum, diligentem, et aman-
tem Caniculam, quam nosti, Myrrhinam, in
uehiculum reape, eamq; mihi serua, curans ne
quid illi desit. Nam misera grauida est, atque
adeo propemodum iam propinqua partui.

At isti sælesti, et immorigeri ministri, non dicam

De ijs, qui mercede

huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te pater mihi mediocre beneficium facturum, si carissimam mihi, iucundissimamq; Caniculam seruatis. Recepit Thesmopolis, cum illa tantopere rogaret, ac propemodum etiā fleret. Porro spectaculū erat supra modum ridiculum, Canicula ē pallio prominens, prospectansq; paulo infra barbam, ac sub inde immeiens (Tamen si hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in delirijs sunt) neque non philosophi mentem oblingens. maxime siquid pridiani iuris inhereret. Porro anædus assessor ille, cum nō in se super conuiuium dicteria quædā ieasset in eos, qui aderant, ac denique et ad Thesmopolim usq; diuitias peruenisset, de Thesmopolide (inquit) unū hoc possum dicere, cum ē stoico cynicum iam nobis esse factum. Equidem audiui Caniculam etiam perperisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi delicijs illudunt, uel (ut uerius dicam) huiusmodi conuulsijs, ac ludibrijs tractant eos, qui cum ipsis uiuūt, paulatim eos cecures, ac mansuetos ad ferendas contumelias reddentes. Præterea autem et Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neuiquam merudite per Iouem. immo grauius, et absolutissime, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, cum non ad aquæ modum, sed ad uini amphoram oraret. Atque eam molestiam obducentes drachmas perpeti ferebatur. Verum hæc quidem fortassis utcumque toleranda. Porro si di-

nes ipse, aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua
ipsius scripta in consuiuo recitare gaudeat, tum
vero maxime futurum est, ut discrucieris, ac dirū-
paris. Nempe cum admirari, cum assentari, cum vo-
nos quosdam laudandi modos comminisci necesse
habet. Sunt autem qui & formæ nomine studeāt
admirandi uideri. Eos nunc a domdas, nunc Hya-
anthos appelles necesse est, etiamsi illis naris non-
nunquam cubitali hiet magnitudine. Quod ni lau-
datus protinus in lapidicinas dionysiacas affortabe-
ris, tanquam qui illi tum inuidas, tum insidieris;
maleq; uelis. Ad hæc & sapientes, & rhetores sine
necesse est. Quod si etiam rustice quippiam dixe-
rint, tum vero iuxta illud, quod dici solitum est,
Atticæ, atq; Hymetti plenam orationem uideri uo-
lunt, atque in legem abire, ut deinceps ita loquan-
tur homines. Quamquam in his quoque uiri for-
san, utcumque, fieri queant. At uero mulieres (nam
mulieribus etiam illud studio est, ut doctos aliquot
in suo consuetu conductitios habeant, quiq; sese mer-
cede affectentur) quandoquidem hoc quoq; ad reli-
quum cultum, elegantiamq; pertinere putant, si di-
cantur eruditæ, si philosophi si æmina compone-
re sapphicas haud multo inferiora, ob hæc eadem
hæc quoq; conductitios rhetores, grammaticos, philo-
sophos circunferunt. Hos autem adire solent (id qđ
ipsum est ridiculum) tum temporis, cum uel comun-
tur, aut capillos in orbem religant, uel in consuiuo.
Nam aliās non suppetit illis otium. Porro sapiens
vero sit, ut interim dum philosophus quippiam dis-

De ijs, qui mercede

ferit interveniens analla literulas ab adultero por-
rigit. Ac praeclari illi de pudicitia sermones inter-
mittuntur opperientes, donec illa rescripserit adula-
tero, atq; ita redeat ad auditionem. Porro si quando
post multum temporis instantibus saturnalibus, aut
panathenaeis misera quaequam umbella tibi mit-
tatur, aut tunica semiputris, ac detrita, tum deniq;
plurima missitantur oportet. Atq; aliquis, qui sta-
tim subausculacrit herum id facere destinantem,
praecurrit primus, adiensq; non exiguum pretium
aufert, qui remunerarit. A mane plus tredecim te
adeunt idem repugantes nuntij, quorum quisq; co-
mmorat, quam multae dixerit, quemadmodum
submonuerit, quemadmodum adhortam commo-
diore subiacerit. Omnes itaq; donati praemio disce-
dunt, ac non sine marmure tamen, qui non plura
dederis. Porro salarium ipsum, sex ferme obolo-
rum. Idq; si tu postules, gratis, atq; importunus ha-
beris. Proinde quo illud aliquando auferas, Pri-
mum ipsi hero adulteris, supplexq; fias. necesse est.
deinde aspiciendus & dispensatoris fauor. Nam hoc
quoq; quoddam est servitutis genus. Neq; vero ne-
gligendus is, quem in consilium adhibet, neq; item
amicus. Deinde quod acceperis, iandudum debe-
batur vel uestuario, vel medico, vel cerdoni cui pi-
am. Vnde fit, ut sera, atque intempestiva, eoq; in-
tilia praemia tibi accordant. Caeterum invidia in-
gens. Iamq; etiam calumniae quaedam paulatim
struuntur in te, apud hominem, qui iam non inu-
lis auribus accipiat, siquid aduersum te dicatur.

Quippe qui perspicias te laboribus assiduus iam deerratum, et ad obeunda munia famulatus claudicantem, atque obaudientem, ac podagra subinde grauati. Proinde posteaquam id, quod erat in te florentissimum decerpfit, cuiq; partem maxime frugiferam, ac praecipuum corporis vigorem detrinit, iamq; te lacerum panniculum reddiderit, tum mondis omnibus circumspectis, in quod sterquilinum te deportatum abijciat, atque alium perferendus laboribus idoneum in tuum substituat locum. Ibi insimulatus uel quod pusionem illius tentaris, uel quod homo senex uxoris ancillam uirginem uitiaris, uel alio quouis imposito crimine, nocte obnoctuosus, ac praecipis datus extruderis, disceduq; desertus ab omnibus, atque omnium inops rerum optimam podagram una cum senecta comitem ducens. Cum interim quae quondam sciueris, tanto temporis spatio dedideris, tum uentre culleo reddideris ampliorem, ubiq; paraueris inexplebile quoddam, et intolerabile malum. Etenim gula ea, quibus affluens, flagitat. Quae cum negantur, indignatur. Adde quod praeterea nemo te posthac recepturus est in familiam, ne potest cuius iam praetierit aetas, quiq; similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde ut aliorum animalium est usus. Quin ex hoc ipso, quod eiectus es, calumnia, quam potest proxime ad ueri similitudinem conficta, facit ut aut adulter, aut ueneficus, aut aliud quippe tale uidearis. Nam accusatori uel accenti fides habetur. Tu uero Graeculus, moribus

De ijs, qui mecede

lenibus, et ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse dicunt, idq; iure optimo, videor enim mihi causam aduertisse, quamobrem eiusmodi de nobis obtineant opinionem. Nam pleriq; qui in familias accedunt, propterea quod alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationē, ac maleficia proficiuntur, conciliationem amorum, immisiones in hostes, atque id cum faciunt, doctos sese affirmant, pallijs amicti, barbisq; neuiquam contemnendis onusti. Hæc rebus fit, ut non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos, quos præcipuos esse indicant, videant tales. Maxime vero posteaquam animaduertierint quàm sint in cõunijs, reliquoq; conspectu adulantes, quàm ad lucrum humiles, ac feruiles. deinde cætos eosdem iam oderunt, neq; id iniuria. ac modis omnibus adiutuntur, ut eos funditus perdant, si quomodo possint. Verentur enim, ne cuncta illa vitæ suæ mysteria in vulgus efferant, quippe qui nihil non exacte norint, quiq; illos nudos conspexerint. Eæ res igitur illos male angit. Omnes enim similes sunt pulcher rrmis istis libris, quorum aurei quidem umbilici, purpurea foris membrana. Cæterum intus aut Thyestes est liberos in conuiuio comedens, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt et illi, splendidi, conspicuiq;. porro intus sub purpura varias occultant tragædias. Quorum unumquemq; si euolueris, explicuerisq;, fabulam non mediocriter longam reperies. Euripi-

dis missam, aut Sophoclis. Contra foris nil nisi
purpura splendida, aurei q; umbilica. Harum itaq;
rerum sibi conscij oderunt illos, atq; insidias pa-
rant, si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probe
cognitos depingat, quales q; sint euulget. Iam uero
libet mihi Cebetis illius exemplo et imaginem quã
dam huius uitæ tibi depingere, ut eam contempla-
tus scire queas, num ex usu tuo sit eam adire. E-
quidem magnopere cupiam uel Appellem quæpiam,
uel Parrhasiam, uel Etionem, uel Euphranorẽ ad
hanc depingendam tabulam adhibere. Verum quo-
niam fieri potis non est, ut aliquem artificem tam
egregium, atq; absolutum nanciamur in præsen-
tia, tenuem quandam pro mea uirili imaginem ad-
umbrabo. Ergo pingatur uestibulum sublime, atq;
inauratum, neq; id humi situm in solo, uerum pro-
cul à terra in edito collis fastigio. Præterea inac-
cessum ferme, & abruptum, lubrico q; aditu, ita ut
plerunq; qui se iam ad summum usq; uerticem pe-
netrasse sperarant, lapso pede præcipitati cernicem
frangant. Intus autem opulencia sedeat, tota (sicuti
uidetur) aurea, maiorem in modum formosa, atq;
amabilis. Porro amator ubi uix tendẽ conscendit,
iam q; ad fores accesserit, obstupescat, oculus in au-
rum defixus, deinde spes, quæ et ipsa specioso ul-
tu est, ac uersicoloribus amicta, manu prehensa in-
troducat, mire iam ipso ingressu attonitum. Atq;
ab eo quidem tempore spes usq; illum antecadat,
ducat q; num aliæ mulieres illum exapientes, putæ
fallacia, seruitus q;, tradant labori. At is miserum

penitus renudatum tendē fenestra tradat, iam mor-
bidum, colorēq; commutato. Postremo contumelia,
arreptum illum ad desperationem pertrahat, &
hoc quidem tempore spes auolans evanescat. Tum il-
le non per aureum illud atrium, per quod ingres-
sus fuerat, sed per posticum quoddam, & occultum
exitum extrudatur, nudus, nentricosus, pallidus, se-
nex, Lena quidem pudorem occultans, dextra ve-
ro seipsum strāgulās. Occurrat autem exeunti pos-
tūdo frustra lachrymans, & miserum his etiam
conficiens. Atq; hic quidem est picturae finis. Cas-
terum tu Timocles optime ipse consideratis singulis
expende, num ē re tua sit, ut in hanc imaginem p-
aureas illas fores ingressus, per illas longe dissimā-
les tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris
memineris sapientis illius, qui dixit, deum in-
culpa non esse, uerum qui sua sponte delegerit.

CNEMONIS, AC DAMIPPI
DIALOGVS, PER A. S. S. S.
INTERPRETE

Cnemon.

O scilicet est, qđ vulgo dici consue-
nit, hinnulus leonem. Da. qđ
h istuc est, qđ tecum stomachare Cne-
mon? Cne. Quid stomacher ro-
gas? Eodem heredem reliq quēdā,
præter animi sententiam, uidelicet
astra delusus miser, ijs, quos maxime mea cupiebam
habere, præteritis. Da. sed istuc quoniam enenit?
Cne. Hermolau nobile illum diuitē, cum orbis
esset, imminente morte captabam, assidens, atq; in-
seruiens. Neq; ille gratiam officiū meum admitten-
bat. At interim illud quoq; mihi visum est scitum,
consultumq; ut testamentū proferre, ac publicare,
quo illum rerū mearū insolidū heredē instituerā;
nimirum, ut ille iuissim idē faceret, meo prouocatus
exēplo. Da. At quid accidit illi? Cne. Quid
ille suo in testamento scripserit, id quidem ignoro.
Ceterum ego repente, atq; insperato ē uitæ decessi,
atq; ruina oppressus. Et nunc Hermolaus mea pos-
sidet, lupi cuiuspiam in morem ipso hamo cum
eset pariter auctus. Da. Immo non esatū mo-
do cum hamo, qñetiam te quoq; pisatore simul ab-
stulit. Itaq; technā istam, in tuum ipsius aspectu stru-
xeras. Cne. sic apparet, idq; adeo deploro.

ZENOPHANTAE, ET CALLIDEMIDAE
DIALOGVS
EODEM INTER
PRETE.

Zenophantes.

*Tu Callidemides, quo pacto interisti? Nam ipse quemadmodum Diniæ parasitus cum essem, immodice in iurgatione praefocatus fu-
rim, nosti, aderas enim morienti.*

Cal. Aderam Zenophantes.

Porro mihi notum quiddam, atq; inopinatum ac adit. Nam tibi quoq; notus est Ptoeodorus ille senex. Zeno. Orbem illum dicis, ac dixitem, apud quem te assidue versari conspicebā? Cal. Illum ipsum semper captabam, colebamq; id mihi pollicens fore, ut meo bono quamprimum moreretur. Verum cum ea res in longum proferretur, sene uidelicet uel ultra tithonios annos uiuente, cōpendiariam quandam excogitavi uiam, qua ad hereditatem peruenirem. Siquidem empto ueneno, pocallatori persuaseram, ut simulatq; Ptoeodorus potum posceret (bibebras autem prolixius) praesentius in alicam injiceret, haberetq; in promptu, porrecturus illi. Quod si fecisset, inexcusando confirmabam, me illum manu missurum. Zeno. Quid igitur accidit? nam inopinatum quiddam narraturus mihi uideris. Cal. Vhi iam loti uenisse-

mus, puer duobus paratis poculis, altero Ptoeodoro, cui uenenum erat additum, altero mihi, nescio quo modo errans, mihi uenenum, Ptoeodoro porrexit innoxium. Mox ille quidem bibit, at ego protinus humi porrectim stratus sum, suppositum uidelicet illius loco finus. Quid hæc rides Zenophanta? Atqui non conuenit amica malis illudere.

Zeno. Rideo profecto, nam eleganter, ac lepide tibi hæc res euenit. Porro senex ille quid interims?

Cal. Primum ad casum subitum, atq; inexpectatum, sane conturbatus est. Deinde simulatq; intellexit id, quod acciderat, puta pocallatoris errore factum, risit & ipse. Zeno. Recte sanè. Tam etsi non oportuit ad compendium illud diuertere. siquidem uenisset tibi populari, uulgataq; uia, tutius, certiusq; etiam si paulo serius.

MENIPPI ET TANTALI
 LOGVS EODEM ΘΕΑΣΙ
 ΜΟ INTERPRETE.

Menippus.

9 Vid euilas o' Tantale, aut quid tuam deploras fortunam, stagno imminens? Tan. Quoniam siti enecor Menippe. Me. Vsq; adeo piger es, atq; iners, uti non uel pronus incumbens bibere noris, uel atuas nola hauriens? Tan. Nihil pro-

fero, si prociumbā. Refugit enim aqua, simulatq;
 ma propius admoventi senserit, quod si quando han-
 fero, oriq; coner applicare, prius effluxit, q̄ summas
 rigem labia. Atq; inter digitos effluens aqua, haud
 scio quomodo rursus vacuum meam aridam relin-
 quit. Me. prodigiosum quiddā de te narras
 Tantale. Verū dic mihi, istuc ipsum quorsum opus
 est bibere? cum corpore atreas? Nā illud, quod esu-
 rire poterat, aut sitire, in Lydia sepulcrum est. Cæte-
 rum tu, cum sis animus, quānam posthac aut sitire
 queas, aut bibere? Tan. Atq; hoc ipsum sup-
 plicij genus est, ut anima perinde quasi corpus sit,
 ita sitiat. Me. Age hoc ita habere credimus,
 quandoquidem affirmas te siti puniri. At qd hinc
 accipis tibi poterit accidere? Num metuis ne potus in-
 opia moriare? At equidem haud video alteros in-
 firmos, siq; hoc relinquat, neq; locum aliū, in quem
 morte demigret q̄piā. Tan. Recte tu quidē di-
 as. Verū hoc ipsum supplicij genus est, sitire, cum
 nihil sit opus. Me. Desips Tantale, et uti ue-
 rum tibi fatear, non alio potu uideris egere, q̄ uera-
 ero mero. Nā diuersum quiddā pateris ijs, quos ca-
 nes rabiosi momorderint, ut qui non aquam, quē-
 admodum illi, sed sitim horreas. Tan. Ne ue-
 ratrū qdē recusarim bibere Menippe, si liceat mo-
 do. Me. Bono es animo Tantale, certum habēs,
 nunq̄ fore, ut uel tu, uel reliquorum manū q̄piam
 bibas, neq; enim fieri potest. Quāquam non omni-
 bus, quemadmodum tibi, poena adiudicata est, ut
 sitiant, aqua illos non expectante.

MENIPPI, AC MERCURI
 DIALOGVS DE ASIANO
 QVOQVE INTER-
 PRETE.

Menippus.

T ubi nam formosi illi sunt, ac
 formosæ Mercuri? Duato me, do-
 cetoq; utpote recens huc profectum
 hospitem. Mer. Haud mihi li-
 cet per otium Menippe. quin tu istuc
 ipso è loco detorsum oculos desle-
 ste. Illic & Hyacinthus est, & Narassus ille, &
 Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, & Le-
 da, breuiter quicquid est ueterum formarum. Me.
 Equidem præter ossa nihil uideo, caluariasq; atr-
 nibus renudatas, inter quæ omnia nihil sit omni-
 no discriminis. Mer. Atqui hæc sunt, quæ
 poëtæ cuncti mirantur, ac celebrant, ossa scilicet,
 quæ tu uidèris contemnere. Me. At Helenâ
 saltem mihi commonstra. Nam ipse quidem haud
 queam dignoscere. Mer. Hæc uidelicet cal-
 uaria, Helena est. Me. Et huius scilicet ossis
 gratia, mille naues ex uniuersa Græcia, actò dele-
 ctu sunt impletæ, tantæq; tum Græcorum, tum Bar-
 barorum multitudo conflavit, tot urbes sunt euersæ?
 Mer. Cæterum Menippe non uidisti mulierem
 hanc uinam. quod si fecisses, forsitan diceres tu quoq;
 uitio dandum non esse,

- *Pro tali muliere diu tolerare labores.*

Alioqui si quis flores etiam arefactos, maridosq; contempler, posteaquam coloris decus abiecerint, deformes nimirum videantur. At iidem, donec florent, coloremq; obtinent, sunt speciosissimi. Mer. Proinde illud iam demeror Mercuri, si Græci non intellexerunt, sese pro re usque adeo momentanea, quæq; tam facile emarcesceret, elaborare. Mer. Haud mihi uacat tecum philosophari, quare delecto loco, ubicunq; uelis, prosterne te met, ac recumbere. mihi iam aliæ sunt traducendæ umbræ.

**MENIPPI AMPHILOCHI TROPHOMI DISCEPTATIO
EODEM INTERPRETE.**

Menippus.

Os nimirum Trophome, atq; Amphiloche, cum sitis mortui, tamen haud scio quoniam modo, phanis estis donati, uatesq; credimini, ac stulti mortales deos esse uos arbitrantur. Tro. Quid? an nobis igitur imputandum, si per inscitiam illi de mortuis huiusmodi opinantur? Me. Atqui non ista fuissent opinati, ni uos, non cum uineretis, eiusmodi quadam portenta ostendissetis, tanquam futurorū fuissetis præsci, quasiq; prædicere ponissetis, siq; peramctarentur.

perconctarentur. Trophomus. Menippe, nonne
 rit Amphilochus hic, ipsi pro sese respondendum
 esse. Ceterum ego heros sum; naticinorq; si quis ad
 me descenderit. At tu uidere nunquam omnino
 Lebadiam adusse, neque enim alioquin ista non
 crederes. Menippus. Quid ais? Equidem nisi
 si Lebadiam fuisset profectus, ac lintis amictus,
 offam ridicule manu gestans, per angustum adi-
 tum in specum irrepsissem, nequaquam fieri po-
 tuisset, ut te defunctum esse cognoscerem, perinde
 atque nos, solaq; praestigatura reliquos antecelle-
 re. sed age per ipsam diuinandi artem, quid tan-
 dem est heros, neque enim intelligo. Tropho-
 mus. Est quiddam partim ex homine, partim ex
 deo compositum. Menippus. Nempe quod
 neque sit homo, quemadmodum audio, neque de-
 us, uerum pariter utrunq;. Ergo dimidia illa tui
 pars quod nunc recessit? Trophomus. Red-
 dit oracula Menippe in Lebadia. Menippus.
 Haud intelligo quid dicas Trophome, nisi quod il-
 lud plane uideo, te totum esse mortuum.

Erasmus

CHARONTIS, AC MENIPPI DIA
LOGVS EX EIVSDEM IN-
TERPRETATIONE.

Charon.

Edde naulum sceleris. Menip-
pus. Vociferare, siquidem istuc
tibi uoluptati est Charon. Cha-
ron. Redde inquam quod pro
traiectione debes. Menippus.

Haudquaquam auferre queas
ab eo, qui non habeat. Charon. An est quis
quam, qui ne obolum quidem habeat? Menip-
pus. Sic ne alius quispiam præterea, equidem
ignoro. ipse certe non habeo. Charon. Atqui
præfocabo te per Ditem, impurissime, ni reddas.
Menippus. At ego illis baculo tibi comminusâ
aspue. Charon. Num ergo te tam longo tra-
iectu gratis transuexero? Menippus. Mer-
curius meo nomine tibi reddat, ut qui me tibi tra-
diderit. Mercurius. Belle mecum agitur per Io-
uem, siquidem futurum est, ut etiâ defunctorum
nomine persoluam. Charon. Haud omittam.
Menippus. Quin tu igitur hac gratia perge, ut
factis, nauim trahere, quanquam quod non habeo,
quinam auferas? Charon. At tu nesciebas,
quid tibi fuerit adportandum? Menippus. Scie-
bam quidem, uerum non erat. Quid igitur? num
ea gratia erat mihi semper in uita manendum?

Charon. solus ergo gloriaberis, te gratis fuisse transiectum? Menippus. Haud gratis, ó præclare, siquidem & sentinam exhausti, & remum arripui, & uestorum omnium unus non eiulaui. Charon. Ista nihil ad nautum, obolum reddas oportet. neque enim fas est, secus fieri.

Menippus. Proinde tu me rursum in uitam reuehe. Charon. Belle dicas, nimirum ut uerbera etiam ab Aeaco mihi lucrifaciam.

Menippus. Ergo molestus ne sis. Charon. Ostende, quid habeas in pera. Menippus. Lupinum si uelis, & Heatæ coenam.

Charon. Vnde nobis hunc canem adduxisti Mercuri? tum qualia gerriebat inter nauigandū, uestores omnes irridens, ac diſteritiis incessens, unusq; cantillans, illis plorantibus.

Mercurius. An ignoras Charon, quem uirum trāsuekeris, plane liberum, cuiq; nihil omnino curæ sit? Hic est Menippus.

Charon. Atqui si unquam posthac te recepero.

Menippus. Si receperis ó præclare, ne possis quidem iterum recipere.

Charon. Atqui si unquam posthac te recepero.

Menippus. Si receperis ó præclare, ne possis quidem iterum recipere.

Charon. Atqui si unquam posthac te recepero.

Menippus. Si receperis ó præclare, ne possis quidem iterum recipere.

Charon. Atqui si unquam posthac te recepero.

Menippus. Si receperis ó præclare, ne possis quidem iterum recipere.

Charon. Atqui si unquam posthac te recepero.

Menippus. Si receperis ó præclare, ne possis quidem iterum recipere.

AD GVLIELMVM COPVM MEDICORVM
ERUDITISSIMUM DOCTOREM ROTTERODAMI
SACRAE THEOLOGIAE PROFESSORIS, DE SENECTUTE
SUBREPENTE, DEQ; RELIQUO
VITA, CHRISTO, CUI TOTUM DE
DEBATUR, DIATENDO
CARMEN.

Nisi nobiliū medicorū gloria Cope,
Sed quis requirat artem,
Sive fidem spectet, seu curā, in quolibet horum
Vel iniquus ipse nostro
Praecipuos tribuit Gulielmo liuor honores.
Cedit, fugitq; morbi
Ingenio genus omne tuo. teterrima porro
Senectū, morbus ingens,
Nullis arceri ue potest, pelli ue medelis,
Quin derepente oborta
Corporis epotet suatos, animiq; nigorem
Hebetet, simul trecentis
Hinc, atq; hinc stratae malis, qbus omnia atrox
Vellitq; deteritq;
Commoda, quae secum subolefcens uexerit aetas,
Formam, statum, colorem,
Partem animi memorē, cū pectore lumina, somnos,
Vires, alacritatem,
Authorem uitae igniculum decerpit, & huius
Nutritium liquorem.
Vitales adimit status, cum sanguine corpus,

Risus, iocos, lepores.

Deniq; totum hominem paulatim surripit ipsi

Neque de priore tandem,

Præterquam nomen, titulumq; relinquit inanem.

Cuiusmodi tuemur

Passim marmoreis insculptæ uocabula bustis.

Vtrum hæc senectæ quæso,

An mors lentæ magis dicenda est inuida fata, &

Impendio maligna,

Vt quæ deteriora labantis flamina uitæ,

Pernicitate tanta

Accelerare uelint, rapidisq; allabier alis,

At floridam iuuentam

Vsq; adeo male præcipiti decurrere filo,

Vt illius prius quàm

Cognita sat bona sint, iam nos fugitiua relinquât.

Et citius atque nosmet

Planè uiuere senserimus, iam uiuere fracti

Repente desinamus.

At cerui, uolucres, & cornix gerrula uiuunt

Tot sæculis uigentq;

Vni porro homini post septima protinus, idq;

Vix dum peracta lustra,

Corporeum robur cariota senectæ fatigat.

Neque id satis, sed ante

Quàm decimum lustrum uolitans absoluerit ætas

Tentare non ueretur,

Immortalem hominis, ductamq; ex æthere partem.

Et hanc læssit audax,

Nec timet ingenuj sacros inæssere ueruos,

DE SENECTUTE

SNA si fides probato
 Constat Aristoteli, sed quorsum opus obsecro tanto
 Authore, quando certum
 Ipsa fidem, heu nimium, facit experientia certam.
 Quam nuper hunc Erasmum
 Vidisti media viridem florere iuuenta?
 Nunc is repente uersus
 Incipit urgentis senij sentire damna,
 Et alius esse tendit,
 Dissimilisq; sui, nec adhuc phœbeius orbis
 Quadragies reuexit
 Natalem lucem, quæ bruma incunæ ascendas.
 Quinta antest nouembres.
 Nunc mihi iam raris sparguntur tempora annis,
 Et albicare mentum
 Incipiens, iam præteritis uernantibus annis,
 Vitæ monet aduentis
 Aduentare hyemem, gelidamq; instare senectam.
 Eheu fugaces, ohe
 Pars ueluti melior, sic & properantior æni,
 O sæculi caduca
 Flos nimium brevis, & nulla reparabilis æte,
 Teneræ o' uiror iuuentæ,
 O' dulces anni, o' felicia tempora uitæ,
 Ut clanculum exadistis,
 Ut sensum fallente fugæ, lapsuq; uolucris,
 Furtim auolastis, ohe.
 Haud simili properant undosa relinquere cursu
 Virides fluentæ ripas.
 Impete nec simili fugiunt ætæa nubila, siatis

Quoties agitantur Euri.

Sic sic effugiunt tacitæ uagæ somnia noctis,
Simul auolante somno,

Quæ desyderium, curas & præter inanes
Sui nihil relinquunt.

Sic rosa, quæ tenero modo murice tincta rubebat,
Tenui senescit austro.

Atq; ita (me miserum) nucibus dum ludo puellus,
Dum literas ephebus

Ardeo, dum scrutor, pugnasq; uiasq; sophorum,
Dum rhetorum colores,

Blandaq; mellifluæ deamo figmentæ poësis,
Dum necto syllogismos,

Pingere dum meditor tenui sine corpore formas,
Dum sedulus per omne

Authorum uoluoꝝ genus impiger, undiq; arpo
A pis in modum Matinæ

Pedias solidum cupiens absoluerè cyclum
Sine fine concitanti

Singula correptus dum circumuector amore,
Dum nil placet relinqui,

Dumq; profana sacris, dū iungere græcæ latinis,
Studeoq; moliorq;

Dum cognoscendi studio, terraq; mariq;
Volitare, dum niuofas

Cordi est, & iuuat, & libet ereptare per alpes,
Dulces parare amicos

Dum studeo, atq; uiris iuuat innotescere doctis,
Furtim inter Istra pigrum

Obrepsit senium, & subito segnascere corpus,

Mirorq; sentioq;
 Vixq; mihi spatium iam defluxisse ualentis
 Persuadeo iuuentæ.
 Cur adeo circumspecte, paræq; lapillis,
 Cur purpuris, & ostro
 Mortales utuntur, & ætas aurea, tanto
 Pretiosior lapillis
 Et quoniam auro, quoniam pretiosior ostro
 Prodigitur, inq; nugis
 Conteritur miseris, nullo uacorditer usu?
 Siniturq; abire frustra?
 Adde quod illa queant sarari perdita, Crassos
 Speres tibi licebit,
 Et Lydos speres Cræsos, iam Codrus, & Irus.
 Sed quod semel seuera
 Pensilibus fisis Clotho deuoluerit ænum,
 Id nec uenena Circes,
 Nec magicum Maia nati gestamina, sceptrum
 Neq; dira Theſſalorum
 Medæ suais reuocare precatamina possint.
 Non si uel ipse diuûm
 Nestare te saturet pater, ambrosioq; liquore.
 Namq; his ali iuuentam
 Arceri senium scripsit nugator Homerus.
 Non si tibi effica
 Rore riget corpus Tithoni luthæa coninx.
 Non si ter octiesq;
 Phœon per siculas uenerem transuexeris undas.
 Non si tibi ipse Chiron
 Omnes admonëat, quas tellus proferit, herbas.

Nec annulus, nec ulla
Pharmaca cum nervis annos remorantur euntes.
Atqui ferunt magorum
Monstrifico sisti torrentia flumina atque,
Iisdem ferunt relabi
Præcipites amnes verso in contraria cursu,
Et Cinthiæ volucres.
Et rapidas Phœbi sisti, figiq; quadrigas.
Sed ut hæc stupenda possint
Carmina, non speres in improbus, ut tibi quondam
Aut iam peracta vitæ
Sæcla iterum referunt, aut prætercuntia sistant.
Sol mergitur, niassimq;
Exoritur novus, et nitido redit ore serenus.
Extincta luna rursus
Nascitur, inq; vices nunc decrescente minuat
Sensum senescit orbe.
Nunc uegeta arridet tenero iuueniliter ore.
Redit ad suam iuventutem
Bruma ubi consenuit, Zephyris redeuntibus annus,
Et post gelus, niuesq;
Ver nitidum, floresq; reuersa reducit hirundo.
At nostra postquam aquam
Fervida præterijt sæclis labentibus æstas,
Vbi tristis occupauit
Corpus hyems, capitisq; horrentia tempora postq;
Niue annuere densa.
Nulla reuersuri spes, aut successio veris.
Verum malis supremum
Imponit mors una, malorum maxima, finem.

More Phrygum inter ista
 Incipimus sero sapere, et dispendia uitae
 Incogitantur actae
 Ploramus miseri, et consumptos turpiter annos
 Horremus, execramur.
 Quae quodam heu nimium placere, et quae uehementer
 Mellita uisa dudum,
 Tum tristi cruciant recolentia pectora felle.
 Frustraque maceramus
 Tam rarum sine fruge bonum fluxisse, quod omni
 Bene collocare cura
 Par erat, et nullam temere disperdere partem.
 At nunc mihi oscitanti
 Qualibus heu uotis, quanta est data portio uitae.
 Satis haecenus miselle
 Cessatum, satis est dormitum, pellere somnos
 Nunc tempus est Erasme
 Nunc expergisci, et totam resipiscere mentem.
 Velis dehinc, equisque
 Et pedibus, manibusque, et totis denique uerbis
 Nitendum, ut anteacti
 Temporis, ut studio iactura uolubilis aui
 Vigilante sarcatur,
 Dum licet, ac dum tristis adhuc in lumine primo
 Consistimus senectae.
 Dum noua amicae, et adhuc numerabilis, et diu
 Pili notatae raris
 Tempora dunaxat spatium effluxisse iuuentis
 Iam clamat iuuentae,
 Nec iam praesentem iam insuasiatur adesse,

Quàm nuntiant, citatum
Ferre gradum, et sterile procul advenire senectâ.
Cuiusmodi videtur
Tum rerum facies, cum autumnî frigore primo,
Iam vernus ille pratis
Decessit decor, ac languescunt lumina florum.
Iam iam minus nitentes
Herbas, affirmes, Boreasq; geluq; nocentis
Iam prætimere brumæ.
Ergo animus dum totus adhuc, constatq; nigetq;
Et corporis pusillum
Detrimenta nocent, age iam meliora sequamur.
Quicquid mihi deinceps
Fata æni superesse uolunt, id protinus omne
Christo dicatur uni.
Quo cui uel solidam decuit sacrarier, ne cui
Bis terq; debeatur
Principio gratis donata, hinc redditæ gratis.
Totiesq; uindictæ,
Huic saltem pars deterior, breuiorq; dicatur.
Posthac ualere nugæ,
Fruatæq; uoluptates, risusq; iociq;
Lusus, et illecebæ
Splendida nobilium decreta ualete sophorum,
Valete syllogismi.
Blandæ Pegasides, animosq; trahentia Pichus
Pigmenta, flosculiq;
Pectore iam soli toto, penitusq; dicto
Certum est uacare Christo.
Hic mihi solus erit studium, dulcesq; amana,

Honos, decus, voluptas.

Omnia solus erit, neq; quicq; ea cura (qđ aint)

Monebit Hippoclydem,

Terrea si moles, compagoq; corporis huius,

Marcescet obsolescens,

Mens modo pura mihi scelerumq; ignara, per illū

Nitratq; floreatq;,

Donec summa dies pariter cum corpore mentem

Ad pristinum nonat

Convictum reuocabit, & huic iam uere perennā

Pars utraq; fructur.

Hæc factū ut rata sine, uitæ exorabilis author,

Vitæq; uindictor.

Quo sine nil possunt, unquam mortalia uota, &

Vires labantæ aduocæ.

E R O O O O R O U B R O O O O O D I N D I A
 LOGOS LVCIANI RECENTIVS
 VERSOS PRAEFATIO.

M I E R O N Y M O B V S L I D I A N O

præposito Ariensi Censiliario

regio ~~Trachina~~ Ro-

~~andana~~

S.P.D.

Vmor iam pridem hic persenerat
 acerbior, quam ut verum esse li-
 beat credere, sed constantior tamē,
 quam ut uanis credi possit, Phi-
 lippum principem nostrum ē ni-
 uis excessisse. Quid querar ut Bus-
 lidiana, quid uociferer, quem incussem, hominum ne
 deūmne? Quæ comploratio, Tragedia, quæ huius
 tam atroci uulnere sufficiat? Nimio, heu nimio con-
 stitistis Hispaniæ. quæ quidem primum Franciscū
 Buslidianum Archiepiscopum Byzantinum nobis
 ademistis, neq; tanti uiri iactura contentæ, princi-
 pem etiam eum absorbistis, quod si uiuere modo li-
 cuisset) nihil unquam habuit hic orbis neq; maius,
 neq; melius. Quamquam qd quæso supererat etiā
 adolescenti, nisi uti iam ipse sese superaret? sed ō
 dirum fortune ludum. Ō nouam fatum inui-
 dentiam, ō mors quā iniqua, tam etiam inuida,
 ut semper præstantissima quæq; quamocissime
 tollis ē medio, nixq; oculis ostensa protinus subdu-

as. Cuius ego vicem hic potissimum deplorem? Maximilianusne pater, qui tali sit orbatus filio, quem unum multis etiam imperijs anteponebat? An liberorum magis, quibus ætate tam immatura, tam pius sit ereptus pater? An patriæ potius, cui de charissimo principe tam seruum gaudium, tam præproperus contingerit lætus? An orbis demum universi? cui tam singulare lumen sit ademptum? idque tam ante diem. Hoc nimirum hoc tempestas illa fatalis, qua medio est cursu in Britanniam depulsus est, portendebat, videlicet fatis illum palam ab Hispania reijacentibus. Equidem panegyrico qualicumque laudavi iuvenem. Tum autem bone deus, quot mihi hi panegyricos, quam copiosos pollicebar? Et repente commutatis rebus epitaphium paro miser. Eamus nunc nos homunculi, et fortunulis nostris fidamus, cum eos etiam pro sua libidine mors nappiat, quos quamdiutissime vivere tentopere omnium refert. Sed quid ego mihi Hieronymus, dum meo indulgeo dolori, tuum exulcero? Quod reliquum est precor, ut superi propitij liberis paternam quidem felicitatem, sed cum diu Federici natiuitate copulatam largiantur. Tibi item in moderandis illis fraternos successus, sed vitam fraterna diuturniorem. Literis his, ne ad tantum, tamque donatum amicum nullo literario munusculo comitata tenerent dialogos aliquot Luciani comites addidi, quos pauculis his diebus, dum obsidionis metu Florentiam profugeremus, latinos feci, hoc nimirum

agens, ne nihil agerem. Nam in presentia quidē
 in Italia mire frigent studia, feruent bella. Sum-
 mus pontifex Iulius belligeratur, uincit, trium-
 phat, planeq; Iulium agit. Vale & Amplis-
 simo patri Nicolao Ruterio episcopo Atrebatensi
 etiam atque etiam Erasmus commendato. Bono-
 nie. XV. Cal. Decemb. M. D. VI.

CRATETIS, AC DIOGENIS.

Crates

Moerichū diuitem noueras ne Diogenes, illum inquam supra modū diuitem, illum Corinetho profectū, cui tot erant naues onustae mercibus. cuius consobrinus Aristetas, cum ipse quoq; diues esset, homerium illud in ore solebat habere.

- Aut me confice tu, aut egotete. Diog.
Cuius rei gratia sese ceptabant inuicem Crates?
Crat. Hereditatis causa, cum essent aequales, uterq; alterum ceptabat. Iamq; testamenta publicauerant ambo, in quibus Moerichus (si prior moreretur) Aristem omnium rerum suarum dominū relinquebat. Moerichum uicissim Aristes, siquidē ipse prior ē uita decederet. Hae igitur cum essent in tabulis scriptae, illi inter sese ceptabant, et alter alterū adulationibus, obsequijsq; superare contendebat. Porro diuini, haud scio uerum ex astris id, quod futurum sit coniectantes, an somnijs, quem admodum Chaldaei faciunt, quin et Pithius ipse, nunc Aristem uictorem fore pronuntiabat, nunc Moerichum, ac trutina quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat. Diog. Quid igitur tandem euenit? Nam audire est operae pretium Crates. Crat. Eodem die mortui sunt ambo. Caeterum hereditates ad Eunomium, ac Thrasychem deuenerunt, quorum uterq; cognatus illis erat.

illu erat. Aequi de his nihil prædixerant diuini futurum, ut tale quippiam accideret. Etenim cum Sicyone Cirrham uersus nauigarent medio in cursu, obliquo orto Iapige eò sunt depulsi. Diogenes. Recte factum. At nos, cum rios essemus in uita, nihil eiusmodi alter de altero cogitabamus. Neq; enim ego unquam optabam, ut moreretur Antisthenes, quo nimirum baculus illius ad me rediret hæredem (habebat autem egregie ualidū) quem ipse sibi parauerat oleaginum, neq; tu Crates opinor desyderabas, ut me mortuo, in possessionem mearum successionem uenires puta doli, ac peræ, in qua quidem lupini choenuces incrant due.

Crates. Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus. immo ne tibi quidem Diogenes. siquidē quæ ad rē pertinebant, quæq; tu Antistheni succedens accepisti, deinde ego succedens tibi, ea nimirum multo sunt potiora, multoq; splendidiora, quàm uel Persarum imperium. Diogenes. per Iouem nemini me in istiusmodi opum hæreditatem Antistheni, successisse, tibiq; eas lōge etiam maiores reliquisse. Crates. Verum reliqui mortales hoc possessionum genus aspernabantur, neq; quisq; nos ob spem potiundæ hæreditatis obsequijs captebat, sed ad aurum omnes intendeabant oculos.

Diogenes. Nec iniuria. Neq; enim habebant, quo facultates eiusmodi à nobis traditæ aciperent, q̄pe rimosi iam, uitiatiq; delitij, non aliter quàm uasa carie putria. Quo fit, ut siquando quis in illos infundat uel sapientiam, uel libertatem, uel ue

vitatem, effluat ilico, pſtillerq; ſiendo quod immiſſum eſt continere non ualēte. Cuiusmodi quiddam & Danaï filiabus aiunt accidere, dum in doliũm pertuſam hauſtam aquam important. At iſdem aurum dentibus, & unguibus, omniq; ui ſeruabant. Crater. Proinde nos hic quoq; noſtras poſſidebimus opes. Illi ſimulatq; huc uenerine, obolum duntaxat ſecum ferrent, ac ne hunc quidem ulterius, quàm ad portitorem.

NIREI, THERSITAE, AC MENIPPI.

Nireus.

Oſtremo uel Menippus hic index erit, uter noſtrum ſit formoſior. Dic Menippe, an non tibi uideor forma præſtanti-
or? Menippus. Immo quinam ſi-
tis prius arbitror indicandum. Nam hoc opinor, ſcito eſt opus. Nireus. Nireus, ac Therſites. Menippus. Vter Nireus, uter Therſites? Nō dum enim uel hoc ſatis liquet. Therſites. Iam unum hoc uincō, quod tibi ſum ſimilis, neq; tanto pere me præcellis, quanto pere te cæcus ille Homerus extulit, unum omnium formoſiſſimum appellans. Quin ego ſaſtigato uertice, rarusq; & impexis capillis ille, nihilo te inferior uiſus ſum arbitro. Iam uero contemplare Menippe, uerum altero formioſiorem exiſtmes. Nireus. Mirum in me a glaia, Charopēq; prognatum,

Qui nix pulcherrimus uenit.
 Omnibus: Graijs priameia ad pergamam ueni.
 Menippus. Atqui non item sub terram opinor, pul-
 cherrimus uenisti, quippe qui reliquis quidem os-
 sibus, aliis appareas assimilis. Porro caluaria hoc
 uero insigni à Thersitæ caluaria dignosci possit,
 quod tua delicata est, ac molliscula, quandoquidem
 istuc habes effeminatum, ac neutiquam uiro deco-
 rum. Nireus. At tamen Homeri puerum, quæ
 speciei tam fuerim, cum inter Graecorum copias mi-
 litarem. Menippus. Tu quidem somnia mihi nar-
 ras. At ego ea specto, quæ uideo, quæq; tibi adsunt
 in præsentia. Cæterum ista norunt, qui id tempo-
 ris uinebant. Nireus. Quid igitur tandem? An
 non ego huic formosior Menippe? Menip. Neque
 tu, neq; quisquam alius formosus hoc loco. Siquidem
 apud inferos æqualitas est, paresq; sunt omnes.
 Thersit. Mihi quidem uel hoc sat est.

DIOGENIS, AC MAVSOLI.

Diogenes.

He tu Car, quare tandem insolens es,
 tibiq; places, ac dignum te credis, qui
 unus nobis oïbus anteponere? Maus-
 solus. Primum regni nomine, O' tu
 Siopensis, quippe qui Carie impens-
 uerim uniuersæ, præterea Lydia quoq; gentibus
 aliquot. Tum autem ex insulas nonnullas subege

rim, Miletum usq; peruenierim, plerisq; Ioniae par-
tibus nascatis. Ad hæc formosus erā, ac procerus,
ac bellicus in rebus præualidus. Postrema, quod est
omnium maximum, in Halicarnasso monumentū
erectum habeo, singulari magnitudine, quantum
videlicet defunctorum alius nemo possidet, neq; pa-
ri etiam pulchritudine conditum, uirū scilicet, atq;
equi pulcherrimo e' saxo, uiuam formam absolū-
tissimo artificio expressis, adeo ut uel sanum ali-
quod simile haud facile quis inueniat. Num inis-
tia tibi uideor has ob res mihi placere, atq; efferri?
Diogenes. Num ob imperium ais, ob formam, atq;
ob sepulchri molem? Mausol. per Iouem ob hæc
inquam. Diogenes. Atqui o' formose Mausole
neq; uires iam illæ, neque forma tibi iam adest.
A deo ut siquē arbitrum de formæ præcellentia
delegerimus, haudquāq; dicere potis sit, quibrem tua
caluaria meæ sit anteferenda, siquē utraq; pariter
tum calua, tum nuda, utriq; dētes prominulos pari-
ter ostantes, pariter oculis orbati sumus, piter nari-
bus simus, ac sursum hiātibus deformati. Cæterū se-
pulchrum, ac saxa illa pretiosa Halicarnassens for-
sitā iactare licebit, et hospitibus gloriæ causa
ostentare, utinam qui magnificam quandā apud
se structuram habeant, uerum quid hinc commo-
ditatis ad te redeat uir egregie, nequaquam uideo,
nisi forsan illud commodum uocas, quod plus one-
ris atq; nos sustines, sub tam ingentibus saxis pres-
sus, ac laborans. Mausolus. Itā ne nihil illa mi-
hi conducunt omnia? planeq; pares erunt Mausolus

lus, ac Diogenes." Dioge. Immo haud pares in-
quam. Nam Mausolus discruciabatur, quoties carū
rerum in mentem ueniet, quibus in uita florere con-
suevit. At Diogenes interem eum ridebit. Atq; ille
quidem de suo illo monumento, quod est in Hali-
arnasso, memorabit, ab uxore Artemisia, atq; so-
rore parato, contra Diogenes ne id quidem suo de
corpore nauit, nunquid habeat sepulchrum. Neq;
enim illi res ea curae est, uerum apud uiros excellē-
tissimos sui memoriam, famamq; reliquit, ut qui
uitam peregerit uiro dignam, tuo monumento Carū
abiectionissime, celsiorem, ac tutiorem in loco substructā.

SIMYLI, AC POLYSTRATI.

Simylus.

Enstis tandem & tu Polystrate ad nos,
cum annos uixeris haud multo pau-
ciores centum opinor. Polystratus.
Nonaginta octo Simyle. Simylus.
Sed quinam triginta istos annos egra-
sti, quibus mihi fueras superstes, nam ipse periit
ae feruē septuagenario. Polyst. Quam suauissi-
me profecto, etiam si hoc mirum tibi uidebitur. Si-
mylus. Mirum uero, siquidem tibi primum seni,
deinde imialido, postremo etiam orbo quicquam
poterat esse in uita suauis. Polyst. Principio nihil
erat, quod non possem, praeterea pueri formosi com-
plures aderant, tum mulieres nitidissimae, unguen-

222
to, nimm mire fragrans, postremo mensas, vel sicut
his illis lautiores. Simylus. Nona narras. Nam
ego te planè sordidum, ac parvissimum esse scie-
bam. Polystratus. Atqui vir præclare; ex alie-
nis artis opes mihi subsciebāt. Tum diluculo pro-
tinus quamplurimæ morales ad fores meas ventu-
rabant, simulq; ex omnium rerum genere, quæ terra-
rum ubiq; pulcherrimæ reperiuntur, manera de-
portabantur. Simylus. Num me defuncto regnū
gessisti? Polystratus. Minime, verum amantes ha-
bebam innumeros. Simylus. Non possiam non re-
dere, Tu'ne amantes, tantus natus cum esses, vixq; ti-
bi dentes superessent quatuor? Polystratus. Ha-
bebam per Iovem; equidem optimates civitatis.
Cumq; essem tum senex, tum calvus, sicuti nides,
præterea lippiens etiam, ac senio cæcutiens, postre-
mo naribus mucosis, tamen cupidissime mihi infer-
quebant, adeo ne is felix videretur, quencunq; vel
appexissem modo. Simylus. Num tu quoq; quem
admodum Ithaon ille, Venerem aliquam ē Chio
transuexisti, ut qd id optanti tibi illa dederit, rur-
sum ad iuventutem redire, ac denuo formosum, atq;
amabilem fieri? Polystratus. Haudquaquam.
Quin magis cum talis essem, qualem dixi, tamen
supra modum adamabar. Simylus. Aenigmata
paras. Polystratus. Atq; notissimus est hic amor,
cum vulgo sit frequens. nempe erget senes urbes,
ac divites. Simylus. Nunc tua forma, unde tibi
profecta fuerit intelligo vir egregie, nimirum ab an-
rea illa Venere. Polystratus. Verumtamen non

parum multas commoditates ab amantibus tui simile, propé modum etiam adoratus ab illis. Porro sæpius etiam quasi proatx illis illudebam, excludens interdum nonnullos eorum. Interim illi inter se se decertabant, et in ambiendis primis apud me partibus, alium alius antecire nitebatur. Simylus.

Sed age, de facultatibus tuis qd tandem statueras? Polystratus. Palàm quidem affirmabam, me unū quēq; illorum relicturum hæredem. Idq; illi cum crederent futurum, certatim se quisq; obsequentiorē, atque adulantiorē præbebat. Cæterum alteras illas veras tabulas, quas apud me servaveram reliqui, in quibus omnes illos plorare iussi.

Simylus. At postremæ illæ tabulæ, quem pronuntiabant hæredem? Num est cognatus quempiam?

Polystratus. Non per Iovem, immo novitium quendam ex formosis illis adolescentulis, natione Phrygem. Simylus. Quot annos natum Polystratus? Polystratus. Viginti fere.

Simylus. Iam intelligo quibus obsequiis ille te demeruerit. Polystratus. At tamen multo illis dignior, qui scriberetur hæres, etiam si barbarus erat, ac perditus.

Quoniam ipsi etiam optimates colunt, captantq; Is igitur mihi exstitit hæres. Iamq; inter patritios numeratur, subrafo mento, barbaroq; cultu, ac lingua. Quin cum Códro generosiorē, Nireo formosiorē, Vlyssē prudentiorē esse prædicant. Simylus. Non laboro, vel totius Græciæ sit imperator, si libet, modo ne illi potiantur hereditate.

VENERIS, ET CUPIDINIS.

Venus.

Vid tandem in antra est Cupido, ut cū
 q reliquos deos omnes adortus expugna-
 ris, Iouem ipsum, Neptunum, A polli-
 nem, Innonem, me deniq; matrem, ab-
 omni Minerva temperes, utq; aduersus hanc nec ul-
 lum habeat incendium tua fax, et iaculis uacua
 sit pharetra, tum et ipse arcu, ac reas neq; iacu-
 leri mori. Cupi. Equidem hanc metuo mater.
 est enim formidabilis, truculentosq; aspectu, ac fe-
 rocatate quadam supra modum virili. Proinde si
 quando teso arcu petam illam, galea cristam qua-
 tiam, expauescat me, maxq; formidine tremere oc-
 cipio, sic ut arma mihi e manibus ex cadant. Ve-
 nus. Atqui Mars an non erat hac formidabilior?
 Et hunc tamen superatum exarmasse. Cupido.
 Immo ille cupide me recipit, atque ultro etiam in-
 iungit. Verum Minerva semper adductis supercilijs
 observat. Quin aliquando temere ad illam admo-
 laui faciem propius admonens. At illa siquidem ad
 me accesseris inquit, per parentem Iouem quous-
 modo te consecro, aut lancea te transfigam, aut pe-
 dibus arreptum in terram dabo precipitem, aut
 ipsa te discerpam, plurima item id genus conuini-
 nabatur. Ad hæc acribus obtuener oculus, postre-
 mo et in pectore faciem quandam gestat barren-
 dam, uiperis ac pillorum uice comatam. Hanc nimis

rum maximam pere formido. Territat enim me, fugioq; quoties eam afficio. Venus. Esto sane. Minervam metuis, ut ais, atq; huius gestamen Gorgona reformidas, idq; cum Iovis ipsius fulmen non formidaveris. Cæterum Musæ quam ob causam ab te non feriuntur, atq; à tuis iaculis tutæ agunt? Num et hæ cristas quatiunt, aut Gorgonas præterdant? Cupido. Has quidem revereor mater. Sont enim vultu pudico, ac reuereudo, præterea semper aliquo tenentur studio, semper attentionibus animum intentum gerunt. Quin ipse etiam non raro illis assisto, utrimis suavitæ delinens. Venus. Esto nec has adoriris, propterea quod sine reuerendæ. At Dianam qua eundem gratia non vulneras? Cupi. Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem usquam sum potis. quippe perpetuo per montes fugiantem. Ad hæc alteri ut cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. Venus. Cuius o' gnate. Cupi. Nepe uenatu ceruorum, et hinnulorum, quos insectatur, ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum totæ verum huiusmodi studio tenetur. Tamen si fratrem eius, qui nimirum arcu valet et ipse, ferieq; eminus. Venus. Te nec gnate, cum septemnumero sagitta vulnerasti.

MARTIS, AC MERCVRII

Mars.

Vdisſum Mercuri cuiusmodi nobis mātus ſit Iupiter? quā ſuperba, quāq; dictu abſurde? ego inquit, ſi noluero, aethenam ex aethere demittam. Vnde ſi nos ſuſpenſi me ui detrabere conentū, luſeritis operam. Nunquam enim me deorſum trahetis. Contra ſi ego, vos uelim in altum attrahere, non vos modo, uerum etiam tum terrā ipſam, tum mare pariter ſubuectum in ſublime ſuſtulero. Ad haec alia per multa, quae tu quoq; audiſti. At ego ſiquidem cum uno quolibet ſingulatim confertur, ita praſtantiorem eum eſſe, uiribusq; ſuperiorem, haudquaquam negauerim, uerum totum tum multis pariter in aciem antecellere, ut cum ne pondere quidem uincere queamus, etiam ſi terram, ac mare nobis adiunxerimus, id neuiquam crediderim. Mercur. Bona uerba Mars. Neq; enim ſat tutum eſt, iſto loqui. nequid forte mali nobis haec petulantia conaliet. Mars. An uero credis apud quendlibet haec dicturum me? Immo apud te ſolum id audeo, quē linguae continentis eſſe ſciebam. ſed quod mihi maxime ridiculum uidebatur, tum cum haec minitantem audirem, haud quē apud te reticere, etenim meminera, cum non ita multo ante Neptunus, Iuno, ac Pallas, motu aduerſus eū ſeditione machinarentur comprehenſum illum in

vincula conſicere, quanto pere formidavit, atque id-
 treus dūtaxat deos, quod nū Theſis miſericordia cō-
 mōte, Briareum Centimanum illi auxiliatum ac-
 ceſſiſſet, ipſo pariter cum fulmine, ac tonitruū in-
 ſuſus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat, eius
 magniloquentiam, iactantiamq; . MERCURI. Tace.
 Bona verba. Neq; enim tantum eſt iſta uel tibi dicere,
 uel audire mihi.

MERCURI, ET MAIA

MERCURIUS.

St uero mater deus quiſquam in cœlo
 me inferior? Maia. Caue ne
 quid iſtiusmodi dixeris MERCURI.
 MERCUS. Quid non dicam, qui quī-
 dem ætæ ætæ negotiorum ſolus ſuſtineam, quibus
 deſaſſor, in tam multa munuſteria diſtractuſ, nam
 mane protinus ſurgendum eſt mihi, ſtatimq; uer-
 rendum cœnaculum, ubi dī compoſant. Tum ubi
 curiam, in qua conſultant, undiq; ſtrauero, ac ſin-
 gula ita, ut oportet, compoſuero, Ioui neceſſum eſt
 aſſiſtere, ac perferendis illius mandatis toto die ſum-
 ſum, ac deorſum curſitare, inſuper cum redeo, pul-
 uerulentus adhuc ambroſiā appanere cogor. Por-
 ro prius quàm nouitiuſ iſte pocallator adueniſſet,
 ego neſtare etiam muſtrabam. Quodq; eſt omni-
 um indiſſimū, ſoli omnium ne noctū quidem
 agere quietem licet, uerum id quoq; temporis ne-

esse habeo defunctorum animas ad Plutonem deu-
ducere, manuumq; gregi me ducem præbere, tum
autem et tribunalibus assistere. Neq; enim min-
sufficiebant scilicet diurna negotia, dum uereor in
palestris, dum in concionibus præconis uices ago,
dum oratores instruo, ni hæc quoq; prouincia acce-
dat, ne simul etiam umbrarum res disponam? Atq;
Leda filij alternis inter ipsos uicibus apud superos,
atq; inferos agitant. Mihi necesse est quotidie tum
hoc, tum illud pariter agere. Deinde duo illi. Alcme-
na, ac Semele miseris prognati mulieribus, otiosi in
conuiujs accumbunt, at ego Maia Atlantide pro-
genitus illis ministro scilicet. Quin nunc cum recēs
à Sidone Cadmi filia reuersus essem (nam adhæc
me legerat, nisi sum quid ageret puella) prius quàm
respirassem, et adhuc anhelum de uia uersum ad
Argos emandauit uisurum, qui cum Danaë agere
tur. Rursum inde in Bæotia profectus inquit, obi-
ter Antiopam uisito. A dea, ut planè iam pariturū
me negarim. Quod si mihi liquisset, lubens profe-
cto fecissem, id quod solent ij, qui in terris durā ser-
uiunt seruitutem. Maia. Missa sit ista gnato.
Debet enim per omnia morem gerere patri, cum sis
inuentis. Ac nunc quo' iussus es, Argos contende, De-
inde in Bæotiam, ne si cessaris, fuerisq; lenior pla-
gis etiam auferas. Nam irascendi sunt, qui amant.

VENERIS, ET CUPIDINIS

Venus.

Vpido Gnate, uide quæ facis flagitia.
 Non iam de ijs loquor, quæ te impu-
 fore mortales in terra uel in se quisq;
 uel inuicem alij in alios faciunt, uerû
 de ijs ago, quæ apud superos quoq; designas, qui
 quidem Iouem ipsum cogis uarias assumere formas,
 in quodcunq; tibi pro tempore uisum fuerit, eum
 uertens. Tum Lunam e' caelo deuocas, quin & So-
 lem aliquoties compellis lentum apud Clymenen
 cessare aurigandi maneris oblitum. Nam quicquid
 iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter,
 ac tãquam tuto' facis. Verum tu quidem o' deorum
 omnium confidentissime, Rheam insuper ipsam iam
 animum, præterea deorum tam multorum paren-
 tem, ed' perpulisti, ut pusionem adamet, atq; in Phry-
 gum illum adolescentulum depereat, ac tua iam
 opera insanus, iunctusq; leonibus, adhibitis item
 Corybantibus, quippe qui & ipsi furore quodam
 sunt afflati, per Idam montem sursum, ac deor-
 sum oberrat, ipsa quidem A'tis amore eiulans. Cæ-
 terum Corybantum, alius suum ipse penem ense
 defecit, alius dimissa coma per montes fertur insa-
 nus, alius cornu canit, alius tympano tonat, alius
 cymbalo p'strepit. breuiter omnis undequaq; Ida
 tumultus, atq; insanix plena est. Proinde cuncta ti
 meo. Metuo ne tale quid accidat, quandoquidem te

produxi, malū ingens, ut si quando resipiscat Rheas,
uel potius, si pergat insanire, Corybantibus impe-
ret, ut te correptum discerpant, aut leonibus obijci-
ant. Hic me sollicitat metus, quod uideam tibi peri-
culum imminere. Cupido. Otioso animo esto
mater, siquidem leonibus etiam ipsis iam familia-
ris sum factus. ita ut saepenumero consensu eorum
tergis, prehensaq; iuba, equitis ritu insidens illos
agitem. At uero illi interire mihi audis adblan-
diuntur, ac manum ori insertam recipient, lam-
buntq; deinde mihi reddunt innocuam. Porro
Rheas ipsi quando tandem uacauerit, ut me uisita-
tur, cum in Atte sit tota? Postremo quid ego pecco, cū
res pulchras, ut sunt, offero, ac demonstro? uos ne ap-
petite res pulchras. Quare his de rebus ne in me
crimen conferte. Num uis ipsa tu mater, uti neq; tu
posthac Martem ames, neq; ille te? Venus. Ve-
res, peruiatx, et nulla in re non superas. Attamen
horum, quae dixi, fac in posterum memineris.

DORIDIS, ET GALATEAE

Doris.

f. Ormo sum amantem Galatea, nem-
pe siculum istum pastore, a iuue amo-
re tui deperire. Galat. Ne ride
Doris, etenim qualis qualis est, Nep-
tuno patre prognatus est. Doris. Quid tum po-
stea, si uel Ioue ipso sit progenitus, cum usque adeo

agrestis, atq; hispidus appareat, quodq; est omnium
 deformissimum, unoculus. An uero credis genus
 illi quicquam profuturum ad formam? Galat.
 Ne istuc quidem ipsum, quod hispidus est, atque
 agrestis, ut tu uocas, illum deformat. Quin uirile
 magis est. Porro oculus media in fronte decet etiā,
 quo quidem nihilo segnus cernit, quā si duo fu-
 rent. Doris. Videris Galatea non amantem
 habere Polyphemum, sed illum potius adamare,
 sic hominem prædicat. Galatea. Equidem
 haud adamo, sed tamen insignem istam uestram
 insultandi, opprobRANDIq; petulantiam ferre non
 queo. Ac mihi nimirum inuidencia quadam istuc
 facere uidentur, propterea quod ille, cum forte ali-
 quando gregem pasceret suum, nosq; è litorali spe-
 cula ludentes cerneret, in prominentibus Aetnae
 pedibus, quā uidelicet inter montem, & mare li-
 tus sese in longum porrigit, nos ne aspexerit qui-
 dem, ac ego omnium una uisa sim formosissi-
 ma, eoq; in unam me coniecerit oculum. Ea res uos
 male habet. Nam argumentum est, me forma præ-
 stantiorē esse, ac digniorē quā ames. uos con-
 tra fastiditis esse. Doris. An istud tibi putas
 inuidendum uideri si primum pastori, deinde lu-
 so formosa uisa sis? Quāquam quid aliud ille po-
 tuit in te probare, præter solum candorem? Is illi
 placet opinor, quod aaseo, & lacti assueuerit. pro-
 inde quicquid his sit simile, id protinus pulchrum
 iudicat. Alioqui ubi libebit scire, qua sis facie, de
 scopulo quopiam in aquam, siquando tranquilla

steterit despectum, temetipsam contemplant, vide-
bis aliud nihil, nisi perpetuum candorem. Verum
is quidem non probatur, nisi rubor admistus illi,
deus illi iunxerit. Galat. Atqui ego illa
immodice candida, tamen eiusmodi habeo aman-
tem, cum interim è vobis nulla sit, quæ vel pastor,
vel nauta, vel portitor aliquis meretur. Cæterum Po-
lyphemus, ut alia ne dicam, etiam catendi peritus
est. Dor. Tace ó Galatea. Audimus illum
catentem, cum nuper pruriret in te. Sed ó sancta
Venus, A sinum rudere dixisses. Nam lyre corpus,
simillimum erat cervino capiti, ossibus renudato,
tum cornua perinde quasi cubiti prominebant, ipsi
colligatis, indutisq; fidibus, ne sinui quidem lyra
admoventis agreste quiddam, atq; insuave cantilla-
bat, cum aliud interim ipse voce caneret, aliud il-
la suaveret. Ita ut temperare nobis nequierimus,
quin rideremus amatoriam illam catentionem. Si qui-
dem lyre sonitus adeo loquax, ac garrulus erat;
ut nollet illi balanti respondere. Immo puduisset,
si visa fuisset stridulum illius, et ridiculum catum
imitari. Ad hæc gestabat in ulnis amasius iste deli-
cias suas, nisi catulum, pilis hirtis, ipsi non dissimi-
lem. Quis autem non inuideat tibi amicum istum
Galatea? Galat. Quin tu igitur tuum ipsi-
us amicum nobis commonstra, qui meo sit formosi-
or, quiq; doctius, ac melius vel voce catat, vel ætha-
ra. Doris. Mihi quidem nullus est amator,
neq; me hoc nomine iacto, quasi sim vehementer
amabilis, veruntamen eiusmodi amicum, qualis
est Polyphemus

est Polyphemus nempe totus hircum oleis, tum cru-
dis uictimens carnibus; & hospites si qui appulerint,
deuorans tibi habeas, eumq; tu mutuum ames.

DIOGENIS, ET ALEXANDRI.

Diogenes.

Vid hoc rei est Alexander? Ita ne,
defunctus es tu quoq; perinde atq;
nos omnes? Alexander. Vides ne
meritū Diogenes. Tametsi mirandum
non est, si homo cum fuerim, defun-
ctus sum. Diogenes. Nam ergo Iupiter ille Am-
mon manebatur, cum te suum filium esse diceret?
An uero tu Philippo patre prognatus eras? Alex-
xan. Haud dubie Philippo, neq; enim obūsssem, si
Ammonie parente fuisssem prognatus. Diogenes.
Atqui de Olympiade etiā consimilia quaedam fe-
rebantur, puta Draconem quendam cum ea fuissse
congressum, uisumq; in cubiculo, Ex eo granidam
peperisse te. Porro Philippum errare, falliq; qui se
uum patrem esse crederet. Alexan. Inaudierā
quidem & ipse ista, quemadmodum tu, ac nunc uō
deo neq; matrem, neq; ammonios illos uates sanū qe
quam, aut ueri dixisse. Dioge. Attamen istud it-
lorum mendaciū Alexander, ad res gerendas haud
quaquam tibi fuit inutile, propterea quod uulgus
te uerebatur, nenebatq; cum deum esse crederet.
Sed dic mihi, cui nam tam ingens illud imperium

moriens reliquisti? *Alexan.* Id equidem ignoro.
Celerius enim è vita submouebar, quam ut esset
otium de illo quicquam statuendi, præter id unum,
quod moriens perdicæ annulum tradidi. sed age,
quid rides *Diogenes*? *Dioge.* Quid ni rideamus?
An non meministi, quid Græci fecerint, cum nuper
tibi arrepto imperio adularentur, principemq; ac
ducem aduersus Barbaros deligerent? Nonnulli ue-
ro in duodecim decorum numerum referrent, ac fā-
ma constatuerent, deniq; sacra facerent tanquā Dra-
conis filio? sed illud mihi dicito, ubi te sepelierunt
Macedones? *Alexā.* Etiamdum in Babylone ia-
ceo, tertiam iam diem. Porro *Ptolemæus* ille satellites
meus, si quando datur otium ab his rerum tumultu-
bus, qui nunc instant, pollicetur in Aegyptum de-
portaturum me, atq; inibi sepulcrum, quo uidelicet
unus fiam ex dijs ægyptijs. *Dioge.* Non possum
non ridere *Alexander*, qui quidem te uideam etiā
apud inferos desipientem, sperantemq; fore, ut ali-
quando uel *Anubis* fias, uel *Osiris*. quæ tu spes istar
omnis o' diuinissime, neq; enim fas est reuerti quē
quam, qui semel paludem transiit, atq; intra
specus hiatus descendit, propterea quod neq; in-
diligens est *Aeacus*, neq; contemnendus *Cerberus*.
Verum illud abs te discere peruelim, quo feras ani-
mo, quoties in mentem redit, quanta felicitate apud
superos relictæ, huc sis profectus, pueri aspectu cu-
stodibus, satellitibus, duabus, tum auri tanta ui, ad
hoc populis, qui adorabant. Præterea *Babylone*,
Bactris, immanibus illis bellis, dignitate, gloria;

deinde quod eminebas conspicuus, dum uectareris;
dum amiculo cincto caput haberes reuinctum;
dum purpura circumamictus esses? Nunquid hæc
te discruciant quoties reuertantur animo? Quid la-
chrymas stulte? An non id te sapiens ille docuit
Aristoteles, ne res eas, quæ à fortuna proficiantur,
stables, ac firmas existimares? Alexan. Sapiens ille,
cum sit assensatorum omnium perditissimus. Sine me
solum Aristotelis facta scire, quam amulac à me
petierit, quæ mihi scripserit, deinde quæ admodum
abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione
ceteris præstare, cum mihi palparetur interim, ac
prædiatree me, nunc ob formam, tanquam & ipsa
summi boni pars quædā esset, nunc ob res gestas,
atque opes. Nam has quoque in bonorum numero
collocandas esse censebat, ne sibi uitio uerteretur,
quod eas acciperet. Planè præstigiatus uir ille
quidem erat, ac fraudulentus o Diogenes. Quanquam
illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quod
nunc perinde quasi summi de bonis excrucior,
ob ista, quæ tu paulo ante comime morasti.
Dioge. At scin quid facies? Ostendam tibi
molestiæ istius remedium. Quandoquidem hic
in locas ueratrum non prouenit, sic ut Lethei flus
uinis aquam auida faucibus attrahens, bibas,
iterumque ac sæpius bibas. Atque eo pacto desine
de bonis illis Aristotelicis discrucari. Verum enim
Cletum etiam illum, & Calisthenem uideo, cumque
his alios complures raptim huc sese ferentes, quo te
discerpant, poenasque sumant, ob ea, quæ quondam

in illos commisit. Quare fac in alteram hanc ripam te conseras, & crebrius (ut dixi) bibas.

MENIPPI, ET CHIRONIS.

Menippus.

Quidem inaudisti Chiron, te, deus cum esses, tamen optasse mortem.

Chiron. Vera nimirum sunt ista, quæ audisti Menippe, planèq; mortuus sum, sicuti uides, cum mihi licu-
vit immortalem esse. Menippus. At quæ nam te mortis cupido tenebat, res uidelicet, quam uulgue hominum horreat? Chiron. Dicam, apud te, ui-
rum neutiquam stultum, atq; imperitum, Iam mihi desierat esse iucundum, immortalitate frui. Me-
nippus. Quid? An iniucundum erat, te uiuere, lucemq; tueri? Chirō. Erat inquam Menippe. Nā quod iucundum uocant, id ego neutiquam simplex, sed uarium quiddam esse arbitror. Verum cum ego semper uiuerem, atq; iisdem perpetuo rebus uter, sole, luce, abo, tum horæ eadem recurrerent, reli-
qua item omnia, quæcumq; contingunt in uita, re-
proco quodam orbe redirent, atq; alijs alia per uices succederent, satietas uidelicet eorum me cepit. Neq; enim in eo uoluptas est sita, si perpetuo fruaris iisdem, sed omnino in permutando posita est. Me-
nippus. Probe loqueris Chirō. Cæterum hæc, quæ apud inferos agitur, uita, qui nam tibi procedit, po-

straquam ad hanc tanquam ad potioremi te contuli
 st. Chiron. Haud insuauiter Menippe, siquidē
 æqualiter ipsa quiddam habet admodum popula
 re. Nihil autem interest utrum in luce quis agat, an
 in tenebris præterea neq; sitiendum est nobis quē
 admodum apud superos, neq; esuriendum, sed eius
 modi rerum omnium egentia uacat. Menippus.

Vide Chiron ne temet ipse inuoluas, ne uē eodē ti
 bi recadat oratio. Chiron. Quamobrē istuc aus?
 Menippus. Nempe, si illud tibi fastidio fuit, quod
 in uita semper iisdem, similibusq; rebus utendum
 erat, cum hac itidem similia sint omnia, eandem
 ad modum parient fastidium. At de integro tibi
 querenda erit uitæ commutatio, atq; hinc quopiam
 aliam in uitam denigrandum, id quod arbitrer
 fieri non posse. Chiron. Quid igitur faciendum
 Menippe? Menippus. Illud nimirum, uti sapiens
 cum sis, quemadmodum opinor, & uulgo prædi
 cane præsentibus rebus sis contentus, neq; quicquā
 in his esse putes, quod ferri non queat.

MENIPPI, ET CERBERI.

Menippus.

Eus Cerbere, quandoquidem mihi
 tecum cognatio quædam intercedit,
 cum & ipse sim canis, dic mihi per
 stygiam paludem, quomodo sese ha
 bebat Socrates, cum huc accideret.

Verisimile est autem te, deus cum sis, non latrare modo, uerum etiam humano more loqui, si quando uelis. Cerberus. Cum procul adhuc abesset Menippe, uisus est constanti, atque interrito adire uultu, perinde quasi mortem nihil omnino formidaret, ac tanquam hoc ipsum uellet ipsi, qui procul à specus ingressu stabant, ostendere, uerum simul atque despexit inhiatum, uiditque profundum, atque atrum antri recessum, simulque ego contantem etiam illum, ac onito mordens pede correptum detraherem, infantium ritu eiulabat, suosque deplorabat liberos, nihilque non faciebat, in omnem speciem sese conuersens. Menippus. Num igitur suapte sapiens erat ille, neque uere mortem contemnebat? Cerberus. Haud uere. Ceterum ubi uidit id esse necesse, audaciam quandam præ se ferebat, quasi uero uolens id esset passurus, quod alioqui uolenti nolenti tamen omnino fuerat ferendum, uidelicet, quo spectatoribus esset miraculo. Equidem illud in totum de uiris istiusmodi, uere possum dicere, ad fauces usque specus intrepidi sunt, ac fortes, porro intus cum sunt, nihil mollius, neque fractius. Menippus. Ceterum ego quo nam anima tibi uisus sum subiisse specum? Cerberus. Vnus mortali-um Menippe sic mihi uisus es subire, ut tuo dignum erat genere, et prior te Diogenes, propterea quod neuiquam adacti subieritis, aut intrusi, uerum nam uiceronei, tum videntes, atque omnibus plorare remittentes.

PRÆFATIO, SEU HERCVLES GAL-
LICVS LVCIANI ERASMO
INTERPRETE.

h Erculem Galli lingua gentis uer-
nacula Ogmium uocant. Porro
deum ipsum noua quidam, atq;
inuoluta figura depingunt. Se-
nex apud illos est, ad extremum
usque occipitium recaluit, reli-
quis capillis, siqui reliqui sunt atnis, cute rugosa,
et in aterrimum exusta colorem, cuiusmodi sunt
nauæ isti senes. Charontem potius, aut Iapetum
quempiam ex iis, qui apud inferos uersantur, di-
ceres. In summa, quiduis potius quàm Hercul-
em esse coniecteres ex imagine. Aequè tali specie
cum sit, tamen Herculis ornatum gerit, ut qui tum
leonis exanimum indutus sit, tum clauam dextra
teneat, tum pharetram humeris aptatam portet,
tum arcum laeva prætendat. Denique modis omni-
bus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in
Græciorum decorum contumeliam perperam fa-
cere Gallos, cum eum eiusmodi fingerent effigie,
quo nimirum illum talibus picturis ulascerentur,
quod olim in regionem ipsorum incurssasset, præ-
das agens id temporis, cum Geryonis armenæ ue-
stigans occidentalium gentium plerasq; regiones
peruasseret. At non dum etiam dixi id, quod
erat in imagine maxime nouum, atq; mirandum.

Siquidem Herculerillæ sonare ingentem admodum
hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure
relictis. Porro uincula chatenulæ tenues auro, ele-
ctro ue confectæ, pulcherrimis istis monilibus ad
similes. Atqui cum uinculis usque adeo fragilibus
ducantur, tamen neque de fugiendo cogitant, cum
alioqui commode possint, neque prorsus obnituntur,
aut pedibus aduersus trahentem obtendunt sese re-
supinantes, uerum alacres, ac læti sequuntur, dis-
centem admirantes, ultro festinantes omnes, et la-
uatis funiculis, etiam antenerere studentes, perin-
de quasi grauius laturi, si soluerentur uinculis.
Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi uide-
batur omnium absurdissimum. Etenim cum non
inueniret pictor unde chatenularum summam ansam
necteret, uidelicet dextera iam clauam, læua ar-
cum tenente summam Dei linguam perterebrauit,
atque ex hac religatis chatenulis eos trahi fecit.
Ipse nimirum ad eos, qui ducebantur, uultum, et
oculos conuertebat, arridens. Hæc ego cum diu-
tius assistens essem contemplatus, admirans, hæ-
sitans, indignans Gallus quispiam, qui propius
astabat, nostratum literarum non indoctus, id
quod declarauit, cum græcismum linguam abso-
lute sonares, philosophus opinor, ex eo genere philo-
sophorum, quod apud illos esse fertur. Ego tibi hospes
inquit, picturæ istius ænigma explicabo, nam uide-
re uehementer ad eam attonitus, ac stupefactus.
orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse
mercurium, quemadmodum uos Græci, uerum

Herculi illam tribuimus; propterea quod hic Mercurio longe robustior extiterit. Nam quod senex fingitur, nihil est, quod mirere. Siquidem una facundia consuevit in senectâ demum absolutum uigore ostendere, si modo uerum uestri dicunt poëtae.

Obduci iuuenum densa caligine pectus.

Contra senectam posse quiddam dicere

Rudi iuuenta melius, ac praeclarus.

Hinc uidelicet apud nos Nestoris lingua melle profuit. Et Troianorum concionatores liriocessant edunt uocem, uidelicet floridam quandam uocem. Nam liria si satis commemini, flores appellantur.

Proinde quod ab auribus uinctos, ad linguam trahit senex hic Hercules, qui non aliud, quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidē non ignores linguae cum auribus esse cognitionē. Neq; uero ad contumeliam illius illud pertinet, quā ea pertusa est. Nam meminî inquit, et iambicos quosdam uersiculos e' comœdijs apud nos discere.

Siquidem uiris loquacibus

Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc habemus opinionem, ut quicquid egit, id oratione, facundiaq; confecisse putamus, utpote uirum sapientem, ac persuadendo pluraq; sibi subegisse. Iam tela illius nimirum rationes sunt, acutae, missiles, citae, atq; animum sauciantes. Vnde perigera dicta uos quoq; nominatis. Haec stenus Gallus. Ac mihi quidem cum huc me confereus mecum inter eundem perpenderem, nūm deorum iam esset, ut tam grandis natu, quiq; iā pri

dem ab his doctrinae certaminibus memet abdicaf-
 sem, rursum metum multorum iudicium calculis ex-
 ponerem iudicandum, in tempore subiit animam
 meum eius picturae recordatio. Nam antehac uere
 bar, necui uestrum uideret hæc admodum pueriliter
 agere, quasiq; præter ætatem inuenari. Proin-
 de nequis Homericus adolescentulus, illud mihi iam
 pingeret dicens.

- » Aetas iam periit tua. Tum illud.
- » Ac te corripuit atriosa senectus, minister
- » Inualidusq; tibi, & se gnes, tardiq; catalli,
 Videlicet eo commate pedes meos notans. Verū quo-
 ties senex ille Hercules recurrit animo ad quid-
 nis adducor, ut faciam, neq; me pudet hæc audere,
 cum sim ipsi æqualis imagini. Itaq; robur, celeri-
 tas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, uale-
 ant, cumq; his tuus ó Teie uates, Cupido, ubi me
 mento subæano uiderit, auro rutilantibus alis, si nū
 debitur, uel aquilas præteruolet, neq; laborabit
 Hippoclides, immo nunc uel maxime tempustum
 fuerit, faciendia repubescere, florere, uigere, &
 quàm licet plurimos ab auribus ducere, ac sæpius
 arcu ferire, quandoquidem periculum non est, ne
 quando quis præter spem pharetram inanem repe-
 riat. Vides quibus modis ætatem meam, meamq;
 senectutem ipse consoler, animemq; adeo ut non
 sim ueritus, nauim iam olim in terram subductam
 denuo reuellere, suisq; instructam armis, medium
 in pelagus demittere. Contingant autem a uobis ó
 dū, afflatus secundi, quando nunc uel maxime præ

fonte bono, atq; amico nento nobis est opus. Quod si
digni modo uidebimur, in nos quoq; dicat aliq;
Homericum illud.

■ Quos profert senior pannis e uilibus armos.

EVNVCHVS, SIVE PAMPHI
LVSVLCIANI
INTERPRETE

Nde nobis aduenis Luciane? seu qd
nam rei rides? semper tu quidem
et aliàs consueuisti nobis hilaris,
ac festiuus occurrere, uerum istuc
maius aliquid solito uidetur esse,
de quo risum nec compescere que-

as. Lucianus. E' foro tibi adsum o Pamphile,
porro' mox efficiam, ut tu quoq; mecum rideas, si-
mulatq; audieris cuiusmodi litis adfuerim actioni
duobus philosophis inter sese contendentibus.

Pamph. Iam istuc ipsum profecto ridiculum
est, quod ais, philosophos inuicem liter agitare. Nā
etiam si quid magni fuisset negotij, inter ipsos mo-
deste, citraq; pugnam, controuersiam compositam
oportuit. Lucian. Quid ais. Tranquille com-
ponant illi, qui qdem solida plaustra conuictis onus
sta alter in alterum effuderint, uociferātes, mirāq;
peruicacia contendentes. Pamph. videlicet de
disciplinis, atq; opinionibus, ita ut assolent, dissen-
tiebant, quod erant diuersae factionis. Lucian.
Immo aliud quiddam erat hoc, de quo dissidebāt.

Nam eiusdē sectae erant ambo, eiusdemq; scholae.
Et tamen orta inter eos lis erat. Porro iudices, qui
cognoscebant primates erāt huius Reip. natūq; ma-
ximi, ac sapientissimi. Breuiter, quos habere quis
gaudeat, siquid parum concinne, parumq; modus
late sonnerit, nō autem si ad tantam, tamq; insignē
impudentiam, ac fœditatem labatur. Pamph.
Quin tu igitur litis argumentum exposis, quo ui-
delicet ipse etiam cognoscam, quae res tibi tantum
risum concitauit. Lucianus. Sas Pamphile,
salarium, idq; nentiquam exiguum ab imperato-
re fuisse constitutum singulis philosophorum generi-
bus, puta, Stoicas, Platonicas, Epicureis, cumq; his
etiam Peripateticas, ita ut unicuiq; sectae premi-
um esset aequale. Ceterum demortuo ex his quopi-
am, alius aliquis in eius locum subrogandus est,
qui sit optimatum aëculis probatus. Porro premi-
um illud, neq; bacula erat quæpiam, quemadmo-
dum ait poëta, nec nostra, uerum singulos in annos
decies mille drachmae, quas accipiunt, uti cum adole-
scensulis habeant consuetudinem. Pamph. Me-
mini quidem ista. Quin aiunt nuper ex illis diens
obisse quempiam, alterum nā fallor ē Peripateticas.
Lucia. Hac ipsa Páphile Helena, propter quā
illi inter sese singulari certamine conflabant. Et
hactenus quidem nihil etiam ridendū erat in illis
præter hoc, quod cum philosophos esse se profiterē-
tur, ac pecunias pro nihilo ducere, tamen earum
gratia perinde atq; pro patria in discrimen addis-
cta, pro religione maiorum, pro monumentis pro-

genitorum, decertarent. Pamph. Atqui Peripateticorum istud est decretum, non admodum esse negligendas pecunias, verum eas in tertio quodam bonorum ordine esse ponendas. Lucia. Recte dicis. Dicunt hæc illi. Proinde bellum hoc ex maiorum iudicio, sententiâq; illis extitit, verum quæ postea consecuta sint, iam ausculta. Primum complures quidem alij in defuncti illius funebribus ludis decertabant, sed inter hos præcipue duo, viribus pares, puta Diocles ille senex, nosti quem dicam contentiosum illum inquam, præterea Bagoas, qui quidem ea speciei est, ut Eunuchus esse videatur. Inter hos initio de doctrina, deq; philosophiæ decretis, atq; optimis est decertatum, et uterq; sui specimen, ac documentum dedit. quod esset aristotelicæ factionis, quodq; eius placita sequeretur ostendit. At per Iovem in hoc certamine, neuter altero superior erat. Lis igitur huc deflexit. Diocles desinens iam eruditionis suæ periculum, ac specimen ostendere, ad Bagoam descendit, ac vitam illius in primis arripere est aggressus. Bagoas itidem huius vitam uicissim taxabat. Pamph. Idq; merito Luciane. Siquidem eius rei magis erat habenda ratio. Proinde si ego forte iudex causæ sedissem, magis in hoc, ut mihi uideretur, futurus eram occupatus, potiusq; spectassem, uter moribus esset præstantior, quam uter ad disputandum, ac dicendum promptior, atq; illi potius quam huic uictoriam adiudicasset. Lucianus. Equidem isti tuæ sententiæ meum et ipse calculum addo. Verum ubi iam con-

uiris, ubi maledictis essent satiati, tandem Diocles illud aiebat nefas esse, uel conari, aut proponere Bagoam, uti cum philosophiae studio, cumq; praestantissimis eius professoribus commercium haberet, & quidem eunuchus esset. Immo hoc hominum genus, non solum ab eiusmodi contubernio secludi oportere, uerum ab ipsis etiam sacris, ac uasis puris, breuiter ab omnibus publicis caetibus eijs, ostendens inauspicatum quoddam, et occursum infustum, spectaculum fore, si quis mane domo egressus, uel uideat istiusmodi quippiam. Atq; hac de re multis uerbis differebat, affirmans eunuchum neq; uirum esse, neq; mulierem, sed quiddam utrinq; compositum, & conflatum, planeq; monstrum ab hominum natura, specieiq; alienum. Pamphilus. Nonnam accusandi rationem nobis narras Luciane. Iamq; & ipse ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obticebat? An uicissim & ipse quiddam ausus est ad ista respondere? Lucianus. Initio quidem pudore, ac metu (nam id est istis familiare) diutius obticebat, erubescens interim, palamq; praese ferens, quod laboraret, tandem autem tenuem quandam, ac muliebrem edentem uocem, negabat aequum facere Diocli, qui se, quod eunuchus esset, ob id a philosophia secluderet, cum qua foemina etiam esset commercium. Alegebantur Aspasia, Diotima, Thargelia, quae causam illius adinuabant. Praeterea Alcideus quidam eunuchus natione gallus, qui paulo ante nostram aetatem maximi nominis floruisse. Porro Diocles etiam

illam ipsum siquidem exaret, ac simili negotio sese
 misceret, prohibitarum sese respondit nihil expa-
 usfactum opinione, quam apud vulgus obtinebat.
 Ad hæc cum ipse quedam dicteria in illum iacie-
 bat, tum referebat in eum quæ à stoicis, maximeq;
 cynicis dicta ad risum concitandum erant idonea
 de corpore mutilo, atq; imperfecto. Hac in re iu-
 dicium cognitio versabatur. Deniq; totius causæ iam
 illud caput esse cœpit, num eunuchus idoneus esse
 censendus, qui ad philosophiam admitteretur, q; q;
 iuuenibus præficia postularet, cum alter interim
 formam etiam, ac corporis integritatem, in philoso-
 pho requirendâ esse diceret. Maxime vero uti bar-
 bam altam, ac promissam gerat, quo videlicet ijs, q;
 discendi cupidi aduenirent, uir gravis appareat,
 Et is, cui fides haberi debeat, neq; indignus uidea-
 tur decem illis drachmarum millibus, quæ forent
 ab imperatore capiendæ. Cæterum eunuchorum
 conditionem etiam quam spadonum esse uiliorem.
 Nam illos aliquando uirile quiddâ expertos fuis-
 se, at hunc ab ipso statim ortu fuisse exectum, pla-
 neq; animal esse quoddam uarium, atq; anceps nō
 aliter quàm cornices, quæ neq; inter columbas, neq;
 inter coruos numerari queant. Alter contra respō-
 deret eo iudicio non de corporis agi figura, uerum
 de animi uirtute. proinde mentis qualitatem expe-
 di oportere, deq; dogmatum cognitione querendū
 esse. Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidē Er-
 mæam eunuchum A tarne oriundum tyrannum
 supra modum sit admiratus, adeo ut illi perinde

atq; dijs sacra fecerit. Ausus est & illud addere
Bagoas, multo magis idoneum esse eunuchum, cui
adolescentes erudiendi credantur, quod ab hoc nat-
la in illos calumnia possit hæere. neq; socraticum
illud crimen in hunc competat, quod adolescentu-
los corrumpat. Deinde quæ ille potissimum in men-
tum imberbe fuerat atillatus, ea hic facite, ut ipsi
quidem uidebatur, reiecat. Etenim si e' barbæ proli-
xitate inquit, philosophos æstimare conuenit, nuni-
rū hircus ante omnes primas tenebit. Hic tertius
quidam assistens (nomen hominis silebitur) Atqui
iudices inquit, hic malis leuibus, ac femineæ uoce,
reliquoq; corporis habitu eunucho adsimilis. Sigs-
uestes detrahat, egregie uir esse uidebitur. Alioq;
mentiuntur, qui ferunt eum aliquando in adulte-
rio deprehensum, membra in membris, ut legum
tabulæ loquuntur, habentem, atq; id quidem tem-
poris ad Eunuchum confugisse, eaq; repertæ late-
bra absolutam fuisse; cum iudicibus crimen per sua-
deri non posset, ut qui e' specie hominem iudica-
rent eunuchum. At nunc mihi palinodiâ cantatu-
rus uidetur, idq; propter ostentatum præmium.
Hæc cum dicerentur omnibus, ut par erat, risus est
obortus. Porro Bagoas magis etiam perturbabatur
omnem in speciem sese uarians, atq; in innumerabi-
les uersus colores, tum frigido sudore fluens, ac neq;
decorum sibi existimabat adulterij crimen agnosce-
re, neq; rursus eam accusationem inutile ad præ-
sens certamen arbitrabatur. Pamph. Profe-
cto deridicula sunt ista Luciane, neq; uulgerem ho-
bis uti

bis, uti coniectandum est, voluptatem praeberant.
 Verum quò tandem res euasit? Et quid super his
 promittiarunt iudices? Luca. Non erat eadem
 omnium sententia. Verum alijs quidem uisum est
 uti nudato illo, quemadmodum in emptijs ser-
 nis fieri consuevit, inspicerent num in ijs, quæ ad
 penem pertinent, philosophari posset. Alii uero
 sententiam dixerunt, multo magis etiam hac ridiculâ,
 nempe, ut accersitis e' lustris mulieribus aliquot, iu-
 berent illum cum illis congregari, ac uiri officio fun-
 gi, astante interim e' iudicibus quopiam, qui quidẽ
 esset natu maximus, fideq; spectatissima, qui inspi-
 ceret num philosophum præstaret. Hæc ubi omni-
 um risu essent exceptæ, neq; quisquam adesset, cui
 non uenter doleret risu distortus, statuerunt ut cau-
 sa utriusque in Italiam reijceretur. Ac nunc al-
 ter (ut aiunt) quo possit ea, quæ dixit, docere, se nec
 ad causam exercet, atq; apparat, summoq; ingenio
 accusationem meditatatur. Iamq; adulterij crimen la-
 besctat, ut quod sentiat sibi maxime aduersari,
 idq; facit iuxta pestilentiam istorum oratorum, mo-
 rem ex ipsa colligens accusatione, quo aduersarium
 refellat. Contra Bagoas diuersa affert, causam, ut
 uidebatur omnibus, uiri agit, ac negotium præma-
 nibus habet. Postremo uincere litem sperat, si modo
 docere possit, se nihilo deteriore esse equis ineun-
 tibus asinas. Siquidem rem amare uisam, est optimũ
 philosophiæ documentum, unaq; probatio, cui non
 possit contradici. Proinde optauerim, ut filius, qui
 mihi est adhuc admodum adolescens, non ani-

num, & linguam, sed pontem haberet ad philosophiam idoneum.

DE SACRIFICIIS.

Nimvero si quis recensere uelit, quas
stultissimi mortales faciunt, in sa-
cris, in festis diebus, in adeundis, sa-
lutarisq; dijs, tum quas res ab illis
petant, quæ uota faciant, cuiusmodi
sint, quæ de illis sentiunt, statuuntq; equidem haud
scto sit ne quisquam animo curis ita confecto, usque
adeo mœsto, quin risurus sit, ubi perpenderit nego-
tii tum absurditatem, tum amentiam. At multo ante
quàm videre incipiat opinor, secum illud expen-
det, uerum pios istos appellari conueniat, an con-
tra dijs inuocatos, atque infelices, ac genios malos,
qui quidem numen ipsum rem usqueadeo humi-
lem, atque abiectam existimant esse, ut humanis
egeat obsequijs, utq; adulatione capiatur, ac gau-
deat, rursus ut stomachetur, atque iracunde ferat,
si negligatur. Nam Aetolica illa mala, simulq; Ce-
lydoniorum calamitates, totq; hominum cedes, ad
hæc & Meleagri interitum, hæc omnia à Dia-
na auctore profecta esse prædicant, quæ uidelicet
grauiter ferret, quod ab Oeneo non esset ad sa-
crificium adhibita. Usqueadeo nimirum altè do-
lor hic animo illius infederat, quod sacris epulis
esset frustrata. Quin illam iam mihi uidere ui-
deor, ut erat id temporis, in cælo solitariam, re-

liquis dijs ad Oenei conuiuium profectis foras,
 miseris modis gerentem sese, ac miserabiliter cin-
 lantem, quod ab eiusmodi festo esset absitura.
 Contra Aethiopes illos fortunatos, ac multis modis
 felices quis dixerit, si modo Iupiter memineris. his
 humanitatis, ac benignitatis illorum, quam in initio
 poëmaticis homerici in ipsum exhibuerant, duo-
 decim perpetuos dies epulis acceptum, idq; cum re-
 liquis etiam dijs comitatus ad conuiuium ueniret.
 Vsq; adeo nihil, ut apparet, quicquid faciunt illis,
 gratis faciunt, uerum sua bona uendunt mortali-
 bus, atque emere quidem ab illis licet omnia, pro
 ea bonam ualerudinem, bucula, diuitias bobus qua-
 tuor, tum regnum bobus centum, Præterea sospi-
 tem ab Troia in pylum reditum, tauris nouem.
 iam ex Aulide ad illum transmittendi facula-
 tem, regia puella. Nam alius quidam, ne id tem-
 poris urbs asperetur, à Minerva mercatus est bo-
 bus duodecim, ac peplo. Verisimile est autem, es-
 se præterea quædam, quæ uel gallo, uel corolla,
 uel solo thure ab illis redimi queant. Hæc igitur
 cum non ignoraret, opinor, Chryses ille, utpote
 tum sacerdos, tum senex, diuinarumq; rerum egre-
 gie peritus, posteaquam re infecta redisset ab Ag-
 memnone, tanquam qui pridem Apollini mutuum
 dedisset beneficium, ita nunc imputat, ac
 repositæ recompensam, quin constituitur etiam
 propemodum, nempe cum sic ait. Equidem
 Apollo egregie, templum tuum, cum id temporis
 adhuc esset incoronatum, septenumero coronis orna-

ui, deinde tam multas tibi in aris adoleui cœxas
aurorum pariter, atq; æprarum. At tu contra me
negligis, cum huiusmodi patiar iniurias, proq; ni-
hilo. ducas hominem bene de te meritum. Quia qui-
dem oratione intantum ille pudefactus est, ut protin-
sus arrepto archi, ac supra navium stationem sese
collocans, pestem in Græcorum copias iacularetur,
ne malis quidem, et cœnibus intactis. Sed quoniam
de Apolline inadiit mentio, referam de eodem et
alia, quæ de illo sapientes isti tradunt, non illa qui-
dem, quoties quàm infelicitè amavit, non Hyacin-
thi cadem, neq; Daphnes superbiam, verum quæ-
admodum damnatus etiam fuerit, et ob Cyclo-
pes interfectos, in exilium exactus. Vnde factum,
ut è cœlo in terram demitteretur, humana iam for-
tensurus, nostrusq; malis factus obnoxius. Præte-
rea autem quemadmodum in Thessalia mercena-
riam operam suam locatit apud Admetum, tum
item in Phrygia apud Laomedontem, atque apud
hunc quidem haud solus, verum cum Neptuno,
cum ambo propter egestatem, lateres componerent,
inq; construendis mœnibus operam præstarent. Ac
ne mercedem quidem solidam à Phryge illo tuler-
unt, verum debebat illis adhuc de summa, ut fe-
runt, plus triginta drachmas Troiam nomismatis.
Quid enim? An non hæc in deorum honorem
fabulantur poëtæ? atque his etiam multo divini-
ora de Neptuno, de Prometheo, de Saturno, de Rheâ,
denique de universa ferme Iovis familia, idq; inno-
centis, ut adsint cœnensibus, in exordio poematum

Musis, à quibus tandem uelut afflati numine,
 id quod apparet, huiusmodi quædam captant,
 quemadmodum Saturnus, ut primum coelum pa-
 trem suum executisset, ipse in eo regnauerit, dein-
 de liberos suos deuorarit, sicuti ferunt fecisse. &
 Arginum illum Thyestem. Deinde quemadmo-
 dum Iupiter fixum occultatus à Rhea. Saxum
 pueri loco subijacente in Cretam sit allegatus, atque
 inibi à Capella nutrice sit alitus, itidem uidelicet,
 ut Telephus à cerna, Cyrus Persa, is, qui prior re-
 gnauit, à cane narratur enutritus. Postea quemad-
 modum expulso patre, atque in uincula coniecto,
 ipse potitus sit imperio. Duxerat autem uxores
 complures quidem alias, sed postremo loco Iuna-
 nem germanam, idq; iuxta Persarum, & Assy-
 riorum institutum, Tum autem quod esset in amo-
 res propensus, atque in uenerem effusus, facile co-
 lum liberis explerit. Quorū alios ex suæ fortis
 deabus creauit, alios contra nothos, ex mortali,
 terrestriq; genere sustulerit. Cum interim gene-
 rosus ille, nunc in aurum, nunc in taurum, nunc
 in cygnum, aut Aquilam uertteretur, ac in summa
 plures sibi formas assumeret, quàm uel Proteus
 ipse. Porro Minervam è suo ipsius capite proge-
 nuit, hanc planè sub ipso cerebro complexus.
 Nam Bacchum, ut aiunt, è matre etiamdum
 conflagrante surreptum, in suum femur illa-
 tum defodit, deinde urgente partu, execut.
 Nec his dissimilia, de Iunone etiam aiunt.
 Nampe hanc atra uirilem congressum, sub-

uentaneo conceptu gravidam puerum edidisse vul-
canum, atque eum quidem non admodum fortue
natum, verum excusorem, ac fabrum ætærium,
quiq; perpetuo tum in igni, tum in fumo versetur,
ac sintillis oppletum, quippe cuius ars in fornaci-
bus exerceatur. Tum autem ne pedibus quidem
integris, claudicare enim e' ruina, cum à Ioue præ-
ceptis datus esset e' cælo. Quod ni Lemni pro sua
bonitate eum, dum adhuc ferretur in aëre, susce-
pissent, perierat nobis Vulcanus. non aliter quàm
Astyanax e' turri deiectus. Quanquam quæ de
Vulcano narrant, toleranda videantur. Cæte-
rum de Prometheo, cui non cognitum est, quàm
utrocia sit passus, propterea quod supra modum
humanae gentis amans fuerit. Siquidem hunc Iu-
piter in Scythiam deportatum, super Caucasum
montem cruci suffixit, adhibita illi Aquila, quæ
iecit illius assidue circumroderet. Hic itaque pœ-
nas pendit. Porro Rheæ (nam sunt hæc quoque
semul referenda) an non indecore, atque indigne
fiat. Iam anna cum sit, et ætate exacta, usq;
rebus intempestiva, deinde iam multorum ma-
ter deorum, dum pueros adhuc adamat, eosq; Te-
lureyia prosequitur, dumq; Atten ipsum leonibus
solum circumuectat, præsertim cum iam utilis ef-
se non queat. Itaque quinam posthac vitio uer-
sat aliquis, uel Veneri, quod adulteretur, uel Dia-
ne, quod ad Endymionem frequenter medio e' cer-
su diuertem descendat. sed age missas faciamus
hæc fabulas, atque ipsum cælum conscendamus,

poëtico illo more subuolantes, ea nimirū uia, quam
 unam pariter cum Homero Hesiodus demon-
 strat, contemplaturi quem in modum singula apud
 illos sint ordinata. Ac primum quidem quod fo-
 rinsecus sit ferreum, uel ab Homero, qui id ante
 nostram ætatem dixit, audiuius. Quod si supe-
 rans, ac sublato paulum aspice, sursum aspexeris,
 ac plane in ipsum quasi dorsum peruenieris, ibi si
 mul & lumen appareat candidius, & serenior sol,
 & astra fulgentiora, nihilq; usquam oculis oc-
 currit nisi clarus dies, ac solum undiq; aureum.
 Ceterum introgredienti, primo loco mansitane ha-
 re, quippe quæ portas seruant. Post eas Iris, ac Men-
 eurius, uelote ministri Iouis, & internuntij. Deinde
 de Vulcani fabrilis officina, omnigena referat artu-
 ficio. Postea deorum ædes, ac Iouis ipsius regia;
 quæ quidem omnia Vulcanus pulcherrime fabri-
 catus sit. At uero dii iuxta Iouem assidentes (con-
 uenit enim opinor, ut in supernis illis sedibus ma-
 gno strepitu, fastuq; uinatur) in terram despicunt,
 & quoquoer sum intento aspice, circumspectant,
 sicunde subuolantem ignem uidcant, aut nidorem
 in aëra surgentem, atq; fumum rotantem sese.
 Quod si quis forte sacrum faciat, epulantur omnes
 fumo inhiantes, ac masculum in morem sangui-
 nem exuentes arcum aras effusum. Alioqui si
 domi cibum aspiciant, nectare, atque ambrosia mē-
 tent. Nam olim homines etiam ab illis in comui-
 uium sunt adhibiti, unoq; cum eis poterunt, nepe-
 tione, ac Tanadus, uerum illi quoniam uim, & rō

ptum pararent, essentq; fuciles, & garruli, ob id in
hunc quoq; diem pœnas luunt. Porro reliquo mor-
taliū generi cœlum iam inaccessum est, atq; ocul-
tum. Et in hunc quidem modum uiuitur à dijs. Pro-
inde uidelicet, & iam mortales ipsi in colendis illas
consimilia quedam, atq; istis consentanea moliantur.
Nam primum lucos illis attribuerunt, tum et mon-
tes diastunt, præterea aues consecrarunt, deinde
suam cuiq; arborem assignarunt. His factis, per re-
giones illos distributor colunt, eosq; uelut in ciuita-
tem suam receperunt. Nempe Apollinem Delphi,
Delijq; Minervam. Athenenses, quæ quidem Græ-
cis Athena dicta, uel ipso uocabulo se ei Reip. fami-
liarē esse testatur. Argui Iunonem, Mygdonij Rhe-
am, Venerem Paphij. Rursum autem Cretenses Io-
uem affirmant non modo uixisse apud sese, nutritumq;
fuisse, uerum etiam sepulchrum illius osten-
dunt. At nos scilicet interea tam multis iam se-
culis fallimur, qui quidem opinemur Iouem tonare,
pluere, reliquaq; omnia peragere. Et illud nos latu-
it, eum iam olim fuisse defunctum, & apud Cre-
tenses sepultum. Deinde uero fanis in honorem il-
lorum erectis, ne totis uidelicet, aut penatibus ce-
neant, formas illorum exprimunt adhibito ad
id uel Praxitele, uel Polycleto, uel Phydia. At ij
quidem artifices, haud scio ubinam uisam eo-
rum effigiem representant. Ac Iouem quidem
barbatum fingunt, Apollinem uero semper pue-
rum. Mercurium iam pubescentem, primanq;
ducentem lanuginem. Neptunum nigro aspilli-

flo, caesijs oculis Minervam, Aetiam qui templa in-
 grediuntur, non iam arbitrantur sese videre vel
 ebur ab Indis aduectum, vel è Thracum uenis ef-
 fossum aurum, uerum ipsum Saturni, Rheaq; fili-
 um à Phydia in terram hospitem adductum, inf-
 sumq; Pisanorum in solitudine custodem, ac specu-
 latorem assistere, idq; hoc contentum praemio, bo-
 niq; consulentem, si intra quinque perpetuos annos,
 dum Olympia celebrantur, interim obiter illi sa-
 crificet aliquis. Tum autem constitutis aris, desi-
 gnatis sacrorum septis, puris uasis colloatis, micti-
 mas offerunt, bonem aratorem agricola, agnum
 opilio, aspram asprarius. Est qui thus, est qui pla-
 centulam offerat. At si quis pauper, is ita deo licet,
 ut dexteram dūtaxat illius exosculetur. Iam ue-
 ro cum immolant (nā ad illos redeo) primum feti-
 tis coronant pecudem, multoq; ante explorant, nū-
 legitima sit, et sacris idonea, nequid forte mactent,
 ex his, quae religio repudiat, deinde ad aram ap-
 plicant, ac sub oculis dei iugulant. flebile quiddā
 emigrentem, beneq; sicuti licet coniicere, ominatum,
 iamq; uoce submissiore sonans, quod ad rem diui-
 nam sit accommodatum. Quis uero non facile con-
 iectet gaudere deos, cum ista spectant? Quin ante
 sacrum denuntiationem aiunt fieri, nequis intra
 pura uasa consistat, qui manibus sit impuris. Atq;
 sacrificis ipse, sanguine foedatus, neq; aliter quā
 Cyclops ille pecudem incidit, intestina eduat, cor
 renellit, cruorem arae circumfundit. Ecquid tandem
 non obiens, peragensq; quod ad pietatem, sacro-

rumq; ritum pertineat. Post omnia denum, incensum
 igni, aspram ipsa pariter cum pelle deportatum im-
 ponit, ipsam item cum lanis ouem. Nidor interim
 ille sacer, atq; diuinus sursum fertur, atq; in ipsum
 usq; cælum subuersus paulatim diffunditur. Iam
 uero Scythæ reliq; omnibus hostijs omissis, ut quas
 uiles, atq; humiles existimènt, ipsos homines ma-
 ctant. Artemidi, atq; coritu deam placant. Verum
 hæc fortassis modesta uideantur, cumq; iis ea, quæ
 faciunt A Syrijs, quæ Phryges, quæ Lydi. Verum
 si in Aegyptum proficiscaris, ibi denum, ibi uide-
 bis permulta religiosa, planèq; cælo digna. puæ
 Ionem arietino uultu, Mercurium illum optimũ
 facie canina. Panem uero totum hircum. Ad hæc
 alium Ibim, alium Crocodilum, alium etiam
 Simiam. Quod si his quoq; de rebus,

- Quo planè peruenisse queas, didicisse libebit,
 complures sophistas audies, uam scribas, ac pro-
 phetas, mento raso, qui tibi narrent. Sed prius (ut di-
 ci solet.)

- Foras abitate profani.

Quemadmodum uidelicet quondam ea seditione
 territi, quam mouerant hostes, atque gigantes in
 Aegyptum deuenerint, ut illic in posterum tuti ab
 hostibus latitarent. Et ob eam causam alius hircum
 induerit, alius arietem, nimirum præ formidine;
 alius feram, alius auem. Atque hinc esse, ut di-
 gnum etiam eas obtineant formas, quas id tempo-
 ris assumpserant. Nam hæc diligenter mandata li-
 teræ, idq; ante annos plus decies mille in adytis il-

lorum reposita seruantur. Porro sacrorum peragen-
dorum idem forma apud illos ritus, nisi quod ho-
stiam luctu prosequuntur, iamq; mactatae circun-
fusi membra laniant. Sunt qui sepeliant dūtaxat,
posteaquam occiderint. Nam A pis ille, qui quidē
deus apud illos est maximus, siquando moriatur,
quis usque adeo magni faciat caesariem suam, qui
non eam detondeat, ac nudo capite luctum prae-
se ferat, etiam si uel purpuream nisi comam habue-
rit? Est autem hic A pis deus ex armento iam antea
suffragiis designatus, utpote multo formosior, ac ue-
nerabilior reliquis illis privatis, & gregariis bu-
bus. Hæc igitur cum sic habeant, & tamen a' vul-
gus, seruaq; credantur, mihi quidem postulare
uidentur, non qui reprehendat, sed uel Heracli-
um potius aliquem, uel Democritum, quorum hic
amentiam eorum rideat, ille deploret inscitiam.

LVCIANI CONVIVIUM, SEU
LAPITHAE IN
TERPRETE.

PHILON LVCIANVS.

Philon.

Quam quandam, & uariam uitae
faciem Luciane, uariumq; coetum
nobis fuisse narrant super coenā
apud Aristenetum, tum philoso-
phicas quasdam disceptationes ha-
bitas, summamq; inter ipsos conten-
tionem exortam fuisse. Quod ni mentitus est Cha-
rinus, etiā ad uulnera usq; res processisse. Deniq;
sanguiue conflictum fuisse diremptum. Lucianus.
Atqui undenā Philo ista rescit Charinus? neq;
enim is nobiscum aderat in conuiuium. Philon.
E' Dionico medico aiebat audisse sese. Porro' Dioni-
cus etiam ipse ē conuiuarum numero fuit opinor.

Lucia. Fuit maxime. Verum ne is quidem ab
initio rebus omnibus fuit praesens, sed serius adue-
nerat, media ferme pugna, pauloq; ante uulnera.
Proinde demoror, siquid comperti, certi ne referre
potuit, qui non ordine spectarit illa, unde inter il-
los nata ē, postea ad sanguinem usq; deducta est.

Philon. Verum hinc adeo Luciane Charinus
etiam ipse si rem compertius uellem cognoscere, et
quo singula modo sint gesta, doceri, te adirem insf-

fit. Nam Dionicum etiam ipsum fassum fuisse, ne se
 quidem toti negotio praesentem adfuisse. Te uero
 quicquid esset actum, id omne comperto, certoq; scire,
 tum etiam quae dicta inter illos fuerint, memi-
 nisse, quippe qui eiusmodi non obiter, neq; negle-
 cti audire, sed per otium, atq; attente auscultari sis
 solitus. Proinde nunquam effugies, qn nos hoc sua-
 vissimo accipias epulo, quo mihi quidem haud scio,
 an ullū possit accidere iucundius, praesertim, quod
 sobrii per otium tuto, ac citra sanguinem, extraq;
 celi (quod aiunt) iactum constituti, sumus epulaturi.
 siue senes aliquid super coenam sunt debacchati.
 siue etiam iuvenes à mero compulsi sunt, quae
 neuiquam fas erat tum dicere, tum facere. Lu-
 cianus. Iuuenilius tu quidem Philon, atq; incon-
 sultius haec nos iubes in vulgus efferre, eaq; refer-
 re, quae inter pocula ab ebris sunt acta, cum haec
 magis oporteat obliuioni tradere, eaq; omnia Bac-
 cho deo uelut authori imputare, qui quidem haud
 scio, an quenquam suis non afflatum orgijs, &
 Bacchanaliū expertem praeterierit. Proinde uide
 ne hominis sit parum bene morati, eiusmodi ada-
 müssim exquirere, quae rectius erat in conuiuio re-
 liquisse, atq; ita discedere. siquidem odi (sicut inge-
 uersus poëticus) memorem compotorem. Ne à Dio-
 nico quidem recte factum, qui haec apud Chari-
 nam effutiuerit, immodicamq; & pridianam dis-
 siparit temulentiam hominum philosophorum. Ca-
 terum ego absit, ut istiusmodi quippiam sim dictu-
 rus. Philon. Nugas agis Luciane, cum ista di-

ais. Quanquam haudquaquam oportebat ad istum
modum apud me praesertim agere, ut qui certo sciam,
te multo cupidiorum esse narrandi, quam ego sim
audiendi. Adeo ut mihi uidearis, si desint, qui te
audiant, uel ad columnam aliquam, aut statuam
libenter accessurus, quò cuncta pariter enomas. quod
si nunc coner discedere, non sines, ni te prius audie-
ro, abire, uerum ultro aderis, confectabere, rogabis.
At tum ego te uicissim lusero. Iamque adeo, si ita
uis, abimus ex alio quoque hac eadem auditu-
ri. Tu uero ne dicito. Lucianus. Age nequid
suasenseas. Equidem dicam, quandoquidem usque-
adeo cupidus es audiendi, uerum heus ea lege, ne
passim in uulgus efferas. Philon. Ni prorsus
ignoro Lucianum, tute istuc potius feceris. Nam pri-
or ipse denarrabis omnibus, ut me quidem ad id
nihil futurum sit opus. Sed illud mihi primo re-
sponde loco, Aristanetus num filio Zenoni dabat
uxorem, atque ita in nuptijs eius uos accepit? Lu-
cianus. Non, immo filiam suam ille locauit Cle-
anthen, idque Eucriti numularij filio, qui philoso-
phiae dat operam. Philon. Formoso admo-
dum per Iouem adolescentulo, tamen si tenero adhuc,
et uxoriae rei non admodum maturo. Lucianus.
uerum, at non inueniebat alterum generum
magis idoneum. Hunc igitur, qui tum modestus uide-
rebat, tum ad philosophiae studium propensus,
praeterea autem unicus Eucriti diuiti ex omnibus
delegit filiae suae maritum. Philon. Causam
nentiquam leuem dixisti, nempe quia diues sit Es

eritus. Verum heus Luciane, qui nam erant con-
 uivia? Lucianus. Reliquos illos quorsum atti-
 nuerit tibi recensere? Verum e philosophorum nu-
 mero, ac literatorum, quos potissimum opinor, au-
 dire cupis, Zenothemis erat, senex ille stoicus, u-
 naq; cum hoc Diphilus, cui cognomen Labyrin-
 thus, & hic quidem, quod esset Aristaneti filio
 praeceptor. Deinde peripateticae factionis Cleode-
 mus, nosti hominem, nempe diaiectum illum, & argu-
 tum, atq; ad refellendum instructum. Discipuli
 gladium, ac bipennem nominant. Quin & Her-
 mon aderat Epicureus, uerum hunc, cum ingrede-
 retur, Stoici totius obtuebantur oculis, & auersaba-
 tur, palamq; perinde quasi paricidam quempiam,
 atq; impium, ac funestum detestabantur. Et hi qui-
 dē tanquam Aristaneti ipsius amici, familiaresq;
 fuerant ad coenam uocati, quos comitabatur &
 Isthæus grammaticus, et Dionysodorus rhetor. Iā
 uero propter sponsum Cheream unā cum illo ad
 conuiuium accesserant, Ion ille platonius, quod is
 iuueni praeceptor esset, uir uenerandus aspectu, ac
 maiestatis quiddam prae se ferens, multumq; digni-
 tatis ipso ostendens ore. Vnde nonnulli propter ani-
 mi constantiam, ac rectitudinem regulā illum ap-
 pellant. Huic simul ut ingrediebatur assurgebant
 omnes, ac ueluti praeapuum quendam, ac prima-
 rium hominem comiter, atq; officiose exceperunt,
 adeo, ut planē numen aliquod praesens esse uideretur,
 cum adesset Ion admirandus ille. Tandem
 uero, cum iam omnes fermē conuiuium praesen-

tes essent, tempus erat, ut discumberetur. Itaque
ad dextram ingressus totam illam spondam mu-
lieres (erant autem complures) occupabant.
Inter quas erat et sponsa, summo studio culta, hinc
atque hinc stipata foeminis. Porro ex aduerso ostij,
altera turba, pro cuiusque dignitate locis distributis.
Porro e regione mulierum, primo loco accumbe-
bat Eucritus, secundo Aristanetus. Sub hac ambi-
gi caeptum, utrum altero priorem oporteret ac-
cumbere Zenothemis ne stoicum, quippe senem,
an Hermonem Epicureum. (Nam hic erat Casto-
ris ac Pollucis sacerdos) utrum eam hasitationem
sustulit Zenothemis, si me inquit Aristanete, me-
noris ducas Hermonem, uiro uidelicet isto, ut nequid
aliud mali dicam, epicureo, discendo, totumque conui-
uium uobis relinquo. Et puerum protinus aduocare,
discellere parans. Tum Hermon, Immo habeto in-
quit, tibi priores partes Zenothemi. Quanquam
etiam si nihil aliud uel hoc nomine mihi par erat
concedi, quod sacerdos sim, ut plane contempnas Epi-
cureum. Rideo inquit Zenothemis, sacerdotem epi-
cureum. simulque cum dicto accumbebat. Post hunc
tamen Hermon. Deinde Cleodemus peripateticus.
pone hunc Ion. proxime hunc sponsus. post eum
ego, iuxta me Diphilus, huic assidebat Zenon di-
scipulus. Postremo Rhetor Dionysodorus cum Iste
eo grammatico. Philon. Pape Luciane misa-
rum conuentum quendam mihi narras fuisse istud
consuiuium, quippe plurimis sapientibus, ac doctis
uiris refertum. Ego uero laudo Aristanetum, qui,
cum optatissimam

cum optatissimam illam, ac splendidissimam sollempnitatem celebraret, præ cæteris sapientissimos viros adhibere uoluerit, idq; adeo delectis ex una quaq; philosophiæ secta præcipuis non hos aduocans, illos præteriens, uerum promiscue uocans omnes. Lucianus. Is uero nequaquam est è vulgari um istorum diuitum numero, uerum & literarum est studiosus, ac maximam uitæ partem in his rebus uersatus est. Cœnabamus igitur initio quidem: tacti, & quieti, uariisq; erat apparatus, & omni iugus. Neq; enim arbitror operæpretium, ut numero recenseam etiam illa condimenta, cupedias, aromata, atq; id genus illectamenta. Cuncta siquidem affatim suppetebant. Inter hæc Cleodemus admo-
to ad Ionus aurem ore, non uides inquit, senem illum Zenothemum dicebat (subauscultaui enim) ut sese obsonijs ingurgitat, utq; iure uestem oppleuit, tum quàm multa puero à tergo stanti porrigit, putans interim se aliorum oculos fallere, neq; quid se deceat memor. Hæc igitur sic & Luciano com-
monstres, quo testis esse possit. Mihi uero nihil Ione monstratore opus erat, quippe qui hæc multo ante limis iam oculis præuideram. Hæc simulatq; dixisset Cleodemus, irrui in conuiuium & Aladamas Cynicus, atq; is quidem inuocatus uulgatum illud festiuitatis gratia præfatus de Menelao, qui uero ad fratris, conuiuium accessisset. Itaq; plerisq; turpiter, atq; impudenter uisus est fecisse, & quod cuiq; tum forte in mentem ueniebat, in eum torque-
ant alius illud

- Infans Menelæus. Alius rursus.
- Verum Agamemnonia menti non ista placebant.
Ad hæc alia, quæ pro tempore sæpe, lapidèq; dicta poterant, in eum obmurmurabant. Nā palàm nūllus audebat quicquam dicere, propterea quod metuerent Alcimantem, ut pote consiliatorem egregium, unumq; è Cynicis omnibus clamosissimum. Quia quidem re adeo uisus est reliquis antecellere, ut nulli non esset formidandus. At Aristænetus collaudatum illum, quod inuocatus aduenisset, iussit accepta sella, iuxta istum, ac Dionysodorum accumberet. At ille Apagæ inquit, mulicbre quiddam, ac molle dicit, uti in scamno, aut sella sedeam, quemadmodum facitis uos, mollibus in stratis penè supini recumbentes, purpura arcusfulti. Quin ego tibi uel stans cœnauero in ipso interim consuiui etiam obambulans. Quod si defatigatus fuero, tum humi substrato pallio, cubito innixus cubuero, qualem uidelicet Herculem pingunt. Ita fiat inquit Aristænetus, siquidem istuc mauis. Sub hæc Alcidas in orbem consuiuium lustrans, cœnabat, Scytharum ritu, ad uberiora pascua subinde sese trāsferens, unaq; cum iis, qui inferebant edulia, circūiens, atque obambulans. Atq; interim tamen, dum cibum caperet, haudquaquam negotio uacabat, de uirtute obiter, de uitio differens, tum in aurum, atq; argentum dicteria iaculans, iamq; Aristænetum percontabatur, quid nam sibi uellent tam multa, tam magna pocula, cum non minus usui possent esse fictilia. Verum Aristænetus iam obtur-

bantem, molestumq; esse pergentem, in præsens quidam compescuit, ministro innuens, ut ingentem calicem, infuso meracissimo uino, illi porrigeret. Ac sibi quidem uisus est re utilissimam fecisse, non dum etiam intelligens, quantorū malorū is calix esset author futurus. Hunc igitur ut accepisset Aladamas, aliquantisper silentiū agebat. ac solo sternens sese cubabat seminudus, quēadmodum facturum sese fuerat pollicatus cubito humi fixo innitens, simulq; dexera (scyphum sustinens, qualē Herculem apud Pholum pictores effingunt. Iam uero & inter alios calix assidue circumagebatur. tum inuitatiunculae ad bibendū, et confabulationes ortæ, demū & lucernæ illatæ. Interim ego cum puerū, q̄ iuxta Cleodemum adstabat (erat autē is pocillator egregie formosus) subridentem uidissem (nam arbitror, q̄cqd obiter inter coenandū obtrigit, cōmemorari oportere, maxime siquid sit elegantius, ac scāte factum) iam admodum attentus obseruare cœpi, quid nam rei rīderet. Ac paulopost, accedebat puer, tanquam calicem à Cleodemo recepturus. At ille simul & digitum illius substringebat, & drachmas duas unā cum calice tradebat. Porro puer, ad substrictū digitum rursus arridebat. Cæterū, de pecunia, cū nō sensisset opinor, eoq; nō reciperet, in terrā delapsis drachmīs, strepitus est cōcitatus, moxq; ambo pariter rubore suffundebantur, idq; ita palām, ut nemo non animaduerneret. Ambigebatur igitur inter eos, qui proxime sedebāt, cuius nā essent illi numi, cū et puer negaret à se proiectos, & Cleodemus itē, iuxta

quem strepitus aciderat sibi excidisse dissimularet.
Verū ea res tum neglecta est, ac conuenter omi-
ssa, propterea quod id, quod aciderat, non ita mul-
ti uidissent, præter unum (ut mihi quidem uisum
est) Aristanetum. Nam is paulopost puerum loco
mouit, clanculum ablegans, & alij cuidam innu-
it, uti Cleodemo pocillator assisteret, uidelicet ex
exoletis illis, ac robustis mulioni, aut equisoni cui-
piam. Ad hunc modum ea res utrinq; abiit. Sum-
mum alioqui illatura pudorē Cleodemo, siquidem
ad omnes permanasset, ac non protinus occupans
Aristanetus eam se pelisset, petulantiam ciuilitate,
commodēq; ferens. Cæterum Aladamas (iam enim
potus erat) punctatus, quodnam esset nomen puel-
læ nubenti, tum clara uoce indicto silentio, simul
& ad fœminas conuerso uultu, præbibo inquit,
tibi Cleanthi, Hercule duce, atq; auspice sub hæc
cum risissent omnes, Ridetis inquit, sacrilegi, quod
sponsæ Herculis dei mei nomine propinauerim.
Immo illud scito opus est, nisi cyphum à me tradi-
tum accipiat, nunquam futurum, ut illi filius ob-
tingat talis, qualis ego sum, uirtute interritus, ani-
mo liber, tum corpore adeo robusto. simulq; cum
dicto sese magis etiam renudabat, etiam usq; ad il-
la, quæ sunt maxime pudenda. Ad ea cum iterum
arrisissent conuiuæ, indignatus ille surrexit, tor-
us iam, atq; efferatis obtuens oculis, uultuq; ipso
testans iam neq; pacem, neq; quietem acturum am-
plius. Quin ilico baculum illisisset alicui, ut com-
modum id temporis placente prægrandis fuisset

illata. Nam hanc simulatq; confpexit, lenior, ac mitior esse cœpit, ac stomachari defuit, obambulans interim, ac placentiam auide uorans. Iam uero ple-riq; temulenti esse cœperant, et clamoribus undiq; perstrepebat conuiuium. Nam et Dionysodorus rhetorem illic agens, orationes quasdam pronuntiabat, laudabaturq; à ministris, qui à tergo assiste-
bant. Et Isthæus grammaticus uicissim, qui post illum accumbebat, uersuum centones quosdam recitabat Pindari, Hesiodi, et Anacreontis carmina simul contexens, atq; consarcinans ita, ut ex omnibus unicam redderet cantilenam, oppidoquam ridiculam, in primis autem illa, perinde quasi uaticinans de iis, quæ postea acciderunt.

Commisere simul clypeos. Tum illud quoq;

Tum uero clamorq; uirum, luctusq; coortus.

At uero Zenothenis, libellulum quempiam minutis conscriptum literulis, à puero acceptum legebat. Verum cum ij, quorum partes erant edulia inferre, aliquantisper, ita ut solent, cessarent, morarenturq;, Aristænetus, sedulo curans, ne uel id interea temporis, aut otiosum esset, aut uoluptatis expers, ac cersitum intro morionem, iussit ridiculum aliquid uel dicere, uel facere, quo magis etiam exhilararentur conuiuæ. Moxq; ingressus deformis quidam, deraiso capite, pauculos capillos in uertice gestans, eosq; cristæ in morem erectos, hic saltabat, atque inter saltandum quo maiorem concitaret risum, rotatu sese circumagebat, distorquebatq;. Tum cymbalo concusso, sonabat interim quiddam imitans

Aegyptiorum, postremo dicteria quædam iaculabatur in eos, qui aderant. Ac reliqui scommate tacti ridebant. Verum ubi et in Aladamanthem simile quiddam torsisset, catulum illum in delitijs habendum appellans, indignatus ille (iãdudum autem præse ferebat, quod inuideret illi, dũ probaretur, ac conuiuariũ oculos retineret) abiecto pallio, ut se cum luctaretur, prouocauit. Quod nĩ faceret, hunc inq̃t, baculum tibi impingam. Atq; ita miser ille Satyrion (nam id erat Morioni nomen) congressus cum eo, pãcratio decertabat. Erat id spectaculi, multo iucundissimum, q̃ppe cum uiderent hominem philosophum cum Morione compositum, cum ferire, tum uicissim feriri. Proinde q̃ aderant partim tacti gaudebant, partim ridebant, donec iamictus Aladamas, pugna detrectaret, ab homuncione omniũ plausu cõprobato certamine superatus. Hæc igitur cum essent non mediocri risu exceptæ, ibi tandẽ ingressus et Dionicus medicus haud multo post pactã concertationem. Aiebat autem in mora fuisse, Polyprepum tibicinẽ, dum hunc phrenesi correptũ curadi gratia uiferet. Ac plane q̃ddam risu dignũ, cõmemorabat. Dicebat. n. in ædes illius uenisse sese ignarũ etiam hominem iam eo morbo teneri. At illum protinus surrexisse, foribusq; occlusis, ac nudato gladio, tibias ipsas sibi tradidisse, usq; uti cerneret iussisse. Deinde ubi id non posset, illũ percussisse, scutum sublata manu gestantem. Sese porro in tanto periculo tale quiddam fuisse commentum. Nepe ad canendi certamen prouocasse hominem, idq;

ea lege ut victus præscriptum, certumq; plagarū numerū acciperet. A c sese priorem cecnisse, prauē, atq; imperite, deinde traditis illi tibijs, scutum ab illo recepisse, gladiū autem ex templo p fenestras in arēā abiecisse. Dein cum minore iam discrimine cū illo luctaretur, auxilio aduocasse uicanos. Eos reuulsisse belluam, atq; ita illorum opera seruatiū sese. ostendebat autē et plagarū uestigia quēdā, nōnullaq; in facie tubera liuētia. Ergo cū Dionicus ob huiusmodi fabulā non minus placuisset, q̄ Morio ipse, proxime istācū reclinans sese, de reliquijs cenabat, atq; hic q̄dem haud absq; numine quodā nobis aduenerat, immo prorsum usui futurus ad ea, quæ postea contigerunt. Nā prodiens in mediū cōuiuiū puer qdā, q̄ se ab Etoemocle Stoico uenire diceret, epistolū quoddā adferens, aiebat ab hero sibi mandatum, ut eo palām omnibus audientibus plecto, rursus domū sese reciperet. Hic igitur p̄mittente Aristeneto, admotus ad lucernam legebat. Philon. Num orationē Luciane in sponsæ laudē cōpositam, aut carmen nuptiale, qd̄ genus p̄multa faciunt. Lucas. Quin nos quoq; istiusmodi qdā facere consueuimus. Verum nihil his rebus simile, siquidem in literis ita scriptum erat.

- » Etoemocles philosophus Aristeneto. Quān nō mo-
 » uear conuiuijs omnis antea acta uita mea fuerit te-
 » stis. Qui quidem cum quotidie mihi complures ea
 » atusa molesti sint, te multo ditiores, tamen haud un-
 » quam adduca quiuerim, ut illuc me conferrem, ac
 » coenis me dederem, perpendens nimirum, quan-

11 tum sit in eiusmodi compositionibus tumultus, quare
12 tum licentiæ, petulantiaeq; , uerum aduersus unum
13 te mihi uideor meo iure stomachaturus, qui, cum
14 tantum temporis à me officiosissime cultus, et ob-
15 seruatus, tamen indignum habueris, quem uel inter
16 reliquos amicos tuos numerares, sed solum ex omni-
17 bus præterieris, quodq; cum uicinus essem, proinde
18 tua causa magis discrucior, qui quidem te tam in-
19 gratum præbueris. Nam ipse felicitatem nequaquã
20 in hoc statuo, si quis mihi impertiat uel suam syl-
21 uestrem, uel leporem, uel placenam, quæ mihi af-
22 fatum contingunt apud alios, qui quid cuiq; compe-
23 tat, norunt. Quandoqdem etiam hodie cum apud
24 discipulum Pammanem cœnare mihi licuerit, opi-
25 param (ut uocant) cœnam, non annui tamen uehe-
26 menter obsecrãti, tibi scilicet demes ego uemetipsum
27 reſeruans, At tu nobis præteritis, alios accipis con-
28 uiuiuo. Idq; merito facis. Neq; enim ullo modo potes,
29 quid sit rectius, dignoscere, nec apprehensam illam
30 phantasiam habes. Cæterũ haud sum nescius, unde
31 mihi ista sine profecta, nempe ab egregijs istis
32 philosophis tuis Zenorhemide, ac Labyrintho. Qui-
33 bus equidem (absit inuidia dicto) uel unum syllo-
34 gismo mihi uideor os protinus obturare posse.
35 Alioqui respondeat istorum aliquis, quid sit phi-
36 losophia, aut hæc, quæ inter elementa traduntur,
37 quid habitio differat ab habitu, ut nequid in-
38 terim de perplexis illis rogationibus proponam,
39 quid sit syllogismus cornutus, quid æternalis, quid
40 metuens. Verum tu quidem istis fruaris licet.

Nam ego, qui solum in bonis duam, quod sit homo
 stum, facile tulero contumeliā. Atqui ne possis post
 hac ad istam excusationem confugere, ut dicas te
 mei oblitum fuisse, nimirum in tanto rerum strepi-
 tu, tantisq; occupationibus, bis te hodie sum allo-
 cutus, primum mane domi tuæ, deinde rursum in
 Cæstori, ac Polluci templo, rem diuinam faciētem.
 Ac his quidem de rebus hæc responderim. Quod
 si tibi uidere cœnæ gratia suænsere, quid Oeneo
 acciderit cogitato. Videbis nimirum ipsam etiā Dia
 nam indignantem, quod ille se solam non adhi-
 buerit ad sacrificiū, cum reliquos deos omnes ac-
 aperet conuiuio. Nam hac de re sic alicubi memi-
 nit Homerus.

Seu quia non norat, seu non succurrerat illi.

At dedit ingentes animi sordida clades.

Item Euripides.

Calydon quidem hæc pelopeij regio soli,

Qua parte sæuum spectat aduersa fretum

Argos habens tum diuites, tum fertiles.

Rursum Sophocles.

Immanis apri, triste monstrum, in Oenei

Immisit agros gnata Latonæ dea

Docta eminus missis ferire spiculis.

Hæc tibi e plurimis pauca proposuerim, ut intelli-

geres, cuiusmodi præterito uiro, Diphilum ad cœ-

nam adhibeas, cui & ipsi filium commiseris tuum.

Idq; recte, Est enim iucundus adolescenti, & ita

cum eo uiuit, ut placeat, atq; obsequatur, atq; adeo

ni mihi turpe dictu fuerat, addidissem & aliud

quiddam. Quod quidem si libebit, et Zopyro
eius pedagogo uerum esse cognoscet. Verum non
conuenit obtrudere in nuptijs, neque accusare quenquam,
praesertim criminibus usque adeo foedis, ac pudendis.
Tamet si Diphilus dignus, in quem id facerem,
quippe qui duos iam discipulos a me traxerit,
ego tamen ipsius philosophiae causa reticebo. Porro
famulo huic mandavi, ut si quam ipsi partem dare
uelles uel apri, uel cerui, uel placenta mihi de-
portandam, ut istoc pacto te mihi de caena purges,
res, ne reciperet, ne ad hoc ipsum a nobis missus
fuisse uideatur. Hac amice cum legeretur, sudor
interim undique mihi manabat praepudore, si-
mulque iam illud, quod uulgo dici solitum est, opta-
bam, ut terra mihi dehisceret, cum uiderem eos,
qui praesentes aderant, ad singulas epistolae par-
tes inter se ridentes, potissimum autem hos, qui no-
uerant Etoemoclem uirum atum, quique tantum
seueritatis, ac modestiae praeseferat. Admiraban-
tur igitur, quod eiusmodi uix esset, hactenus fugisse
se se, barba uidelicet, ac uultus austeritate de-
ceptos. Caeterum Aristanetus mihi quidem haud ui-
debatur hominem contemptu, negligentiaue praeter-
iisse, uerum quod desperasset, si fuisset inuitatus,
unquam adduci posse, ut annueret, neque ad eius-
modi res se morigerum praebere. Eoque ne tenta-
tum quidem esse putasse. Ergo posteaquam puer
iam legere desisset, uniuersum conuiuium in Di-
philum, ac Zenonem torquebant oculos, quod haec
iam metu trepidi federent, ac pallidi, ipsaque uultus

Inconstantia, ac perplexitate, crimen agnoscens,
ab Etæmocle intentum. Porro Aristænetus, quā
quam esset sanè perturbatus, uehementerq; conster-
natus animo, tamen nos iubebat bibere, conans ni-
mirum id, quod euenerat, commode uertere, subriu-
dens interim, ac puerum redire iussit, respondens,
ea sibi curæ fore. paulo autem post, surgens & Ze-
no clanculum sese subduxit è conuiuium, submoni-
tus à pædagego, ut discederet inuente, idq; tan-
quam patris iussu. Ibi uero Cleodemus, qui iam
dudum occasionem quæritabat (Nam gestiebat o-
mnino cum stoiciis consiliari, uerum dirumpeba-
tur, quod non reperiret causam ad id satis ido-
neam) tum igitur, ansam præbente epistola, Hu-
iusmodi, inq; facit egregius ille Chrysippus, & Ze-
non ille mirabilis, neq; non Cleanthes, uerbula
misera, neque quicquam præter rogantiuunculas,
& umbras duntaxat philosophorum. Cæterum
Etæmocles sunt quamplurimi, ut uidetis, quā
sine femles epistolæ scilicet postremo Aristænetus
hic Oeneus est. Etæmocles Diana. Dū boni, quā
bene auspiciata omnia, quāq; congrua celebrāde
festiuitati. Ita per Iouem inquit Hermon supra
hunc accumbens, inaudierat autem, ut opinor, a-
prum quēdam Aristæneto paratum, ut in conuiuium
proponeretur, eoq; putabat non intempestiue factā
mentionē apri illius Calydonij, per lares Aristæne-
te fac q̄primū sacri partē mittas, ne senex interim
ille fame pereat, tanq̄ Meleager tabefactus. Tam-
etsi nihil queat acerbum accidere, q̄nquidō Chry-

sippus hæc indifferētia cōfēt esse, ita ne uos Chrysippum nominatis, inquit Zenothemis? erigens sese, maximaq; uoce intonans, aut ex uno homine, qui non legitime philosophiā exerceat, nempe præstigiatore isto Etæmocle, Cleāthem, ac Zenonem memini uiros sapientes? Atqui tandem esis ipsi uos, qui hæc dicatis, an non tu Herman Castoris, et Pollucis cesariem, quam habebant auream, accutondisti? Cuius quidem facti pœnam dabis æternis traditus. Tu porro Cleodeme, non ne Socrati discipuli tui uxorem stupraſti? Non ne in adulterio eo deprehensus nefandissima passus es? An nõ igitur silebitis, cum huiusmodi dedecorū uobis sitis conscij? Atqui non sum meæ ipsius uxoris lena, Cleodemus inquit, quemadmodum tu, neq; discipuli diuersantis apud me uaticum sustuli, eoq; facto rapuisse me per æniam deierans abnegauī, neq; quaternis drachmis fœnero, neq; discipulos obtorto collo in uincula duco, nisi in tempore mercedē persoluerine. Verum illud inquit Zenothemis, haudquaquam possis inficias ire, te Critoni uenenum, quo patrem necaret, ministrasse. Hæc cum diceret forte bibebat, quicquid autem erat in calice reliquum (erat autem ferme semiplenus) in duos illos profundeabat. Porro conspersus est pariter et Ion, idq; præmij tulit, quod illis uicinus accumberet, alioqui eo malo non indignus. Herman igitur denussus uertice merum è capite depluebat, eos interim, qui præsentēs erant, attestans, quod id genus contumelijs esset affectus. Cleodemus autem cum non haberet cali-

tem inuadēs, primum conspuebat Zenothemidi, de
inde læua comprehensum a barba, plagam in tem-
pus erat illisurus, ac senem fortasse necasset, ni A ri-
stænetus dextrā sublatam retinuisset. Is mox trā-
scenso Zenothemide, inter utrunq; medius assedit,
ut eo ueluti muro dirempti, pacem inter ipsos age-
rent. Hæc igitur dum gerebantur Philon, equidem
uaria meo cum animo uoluebam. Primum illud
statim occurrebat, nullum esse operæpretium, siq;
disciplinas perdiscat, ni simul et uitæ rationes, ad
id, quod est optimum, accommodet, atque componat,
cum uiderem illos, qui uerbis alios antecellerent, q;
factis ipsis sese ridiculos exhiberent. Deinde et il-
lud ueniebat in mentem, ne forte uerum esset, quod
uulgo pleriq; dictarent, uidelicet eruditione a ro-
cta ratione, bonisq; institutis abducere istos, qui so-
los libros spectarent, quiq; solitudine, curaq;, quæ
illi adferrent, perpetuo tenerentur. Quandoquidē
cum ibi tam multi præsentessent philosophi, ne
casu quidem ullum erat cernere a peccando im-
munem. Verum alij faciebant turpia, alij dicebant
turpiora. Neq; enim iam poteram eorum, quæ fie-
bant, culpam uino authori imputare, mecum repu-
tans, cuiusmodi essent, quæ Etoemocles neq; cibo, neq;
potu etiam dum gustato scripserat. Itaq; rerum ui-
ces præposteræ, atque inuersæ uidebantur, siqui-
dem uidisses idiotas illos, summa cum modestia con-
uiuium agitantes, neq; uino petulantes, neq; indeco-
re sese gerentes. At ridebant duntaxat, et iam da-
mnabant eos opinor, quos dudum suspexerant, ex

habitu iudicantes eos alicuius esse pretij. Contra
sapientes illi, & in libidinem ferebantur, & con-
uitijs certabant, & supra modum sese potu, ci-
bisq; explebant, postremo uociferabantur, & ad
manus usq; conferendas rapiebantur. Ceterum
admirandus ille Alcidas etiam meiebat sub ocs
lis omnium, nihil reueritus foeminas. Ac mihi quō-
dem, si quis hæc, quæ in eo conuiuio gerebantur, re-
ctissime uoluisset conferre, simillima uidebantur ijs,
quæ de Eride dea poëtæ fabulantur. Nempe hæc,
quod non esset ad Pelei nuptias aduocata, malum
in medium conuiuium abiecit, ex quo tam ingens
apud Troiam bellum fuerit ortum. Idem Etæmo-
cles mihi uisus est, epistola illa, quasi malo quopi-
am in medium proiecta, non minus malorum, q̃
Ilias habeat, excitasse. Neq; enim finem contentio-
nis faciebant Zenothemis, ac Cleodemus, quanquā
medius inter utrunq; intercesserat Aristænetus.
Age inquit Cleodemus, in præsentiarum quidem
sat est, si literas nescire conuiniamini. sed crastina
die nos uisitat, quibus conueniet modis. Responde
mihi Zenothemi, uel tu, uel elegantissimus iste Dē-
philus, qua tandem gratia pecunie possessionem
inter indifferentia ponendam esse censetis, nisi quod
ex omnibus nil aliud spectatis quàm ut ipsi quam
plurimum pecunie possideatis? Atque ob id cau-
sa, semper apud diuites hæretis, foeneratis, atq; usu-
ris incumbitis, neq; non mercede docetis. Rursum
cum uoluptatem detestemini, atq; hac de causa Epi-
cureos in ius uocetis, cum ipsi uoluptatis gratia, tur

pissimum facitis, tum patimini indigne ferentes,
 si quis nos non uocarit ad cenam, rursum si uoca-
 uerit, non sat est tantum uibrare, ut cibo turgatis,
 nisi & famulis tantum donetis. Atq; hæc cum di-
 ceret, pariter & linteam reuellere conatus est, quæ
 Zenothemidis puer tenebat, omni carniū genere
 refertum, planèq; futurum erat, ut apertum illud,
 ac solum medium in solum abijceret, nisi quia
 puer non omittebat e manibus grauius aduersus
 erahentem retinens. Mico Hermon, Euge Cleode-
 me, respondeant qua gratia damnent uoluptatem,
 cum ipse supra ceteros omnes studeant uoluptati.
 Quin magis inquit Zenathemis, tu Cleodeme re-
 spondeto, quamobrem diuitias inter indifferentia
 numeres. Immo tu potius, atque hunc ad modum
 diuitius est alteratum, donec Ion, capite tandem in
 apertum prolato, desistat inquit. Ego si libet sermo-
 num argumenta proponam in medium conuiuii,
 uoluptatisq; digna. Vos portò atra contentione uias-
 sim & dicite, & auscultate, quæ admodum et apud
 Platonem nostrum alternis dicendi uiciis res ut
 plurimū agitur. Id dictum probabant cum oēs,
 q; aderant, tum in primis Aristæneus, atq; Eucrit-
 tus, nimirū in spem erecti fore, ut eo pacto ab odio-
 sis illis contentionibus discedi posset. Et Aristæneus
 priorē i locū sese recepit, iā p̄tiam eē pacē ratus. Iāq;
 nobis i ferebatur ea conuiuii pars, quā secundas mē-
 sas uocat singulæ singulis aues, carnes aprugnae, pul-
 pa leporina, piscis Tagenicus, placetæ, breuiter illa
 quæcūq; liberū ē, seu uelis in aliu cōdere, seu domū

21
appertinere malis. Apponebatur igitur non sua cuiusque
quadrula, verum Aristaneto, atque Encrito eadem
in parte mensa, una ambobus communis, ita ut de
sua utriusque parte, quæ se spectaret, esset edendum,
aut tollendum. Deinde altera Zenothe midistoiæ,
et Hermeni Epicureo, et his item inter ipsos com-
munis. Deinceps Cleodemo, atque Ioni. Post hos spon-
so, ac mihi. Porro Diphilo duorum pars appositæ,
propterea quod Zeno iam discesserat. Hæc facito
Philon, uti memoria teneas, nam paulo post, ad in-
tellectum narrationis erunt usus. Phi. Memi-
nero. Lu. Tum Ion, primus igitur exordiar
inquit, siquidem videtur. Deinde ubi paulisper in-
tersiluisse, Conueniebat inquit fortassis, ut apud
eiusmodi viros de Ideis, atque incorporeis substan-
tijs, deque animi immortalitate sermo haberetur,
verum ne mihi contradicant illi, qui diversam phi-
losophiæ sectam sequuntur, de nuptijs dicam, ea,
quæ congruunt. Atque illud quidem optimum fue-
rat futurum, si nuptijs opus non haberemus, sed
Platonis, ac Socratis dogma secuti à foeminarum
commercio nos penitus abdicaremus. Etenim qui ita
fecissent, illi demum ad absolutam illam uirtutem per-
tingere potuissent. Quod si uirum omnino ducenda
sint uxores, ut eas iuxta platoniam sententiã inter
se cõmunes habeant, uidelicet, quo Zelotypia uace-
mus. Hæc cum essent risu exceptæ, ut quæ nimis in-
tempestiue dicerentur, Tum Dionysodorus non tu de
sines inquit, barbarica ista nobis occinere? Nam ubi
Zelotypiam istam reperiās, aut apud quem? At
tu etiam

tu etiam hiscere audes inquit, sterquilinum? Ad
hæc Dionysodorus iam erat conuitia, quæ conue-
niebat, regesturus, uerum grammaticus Istæus
uir optimus ille, Desinite inquit. Ego uobis epitha-
lamion recitabo, simulq; cœpit legere. Erant autem
elegiaci uersus hi, si satis memini.

- ” Nuper Aristæneti in ædibus unica summo
- ” Nutrita est studio diua Cleanchis hera.
- ” Virginibus cunctis reliquis præstantior una,
- ” Vel potior Phœbe, uel potior Venere.
- ” Salue & tu iuuenū ualidissime sponse ualentum,
- ” Nereo prior, ac fortior Eacada.
- ” At rursum uobis hoc carmen sæpius olim
- ” Commune ambobus coniugiale carnam.

Hæc ita, ut est consentaneum, risus est consecutus.
Reliquum erat, ut sibi tollerentur. Iamq; tollebane
Aristænetus, atque Eucritus ex ijs, quæ sibi fue-
rant proposita, suam uterq; partem. Tum ego quæ
mihi, & Chereas item quæ sibi erant proposita.
Eundem ad modum Ion, & Cleodemus. Por-
ro Diphilus etiam Zenonis digressi partem tol-
lere parabat, affirmans uni sibi ea fuisse propo-
sita, atque hac de causa cum ministris dimicabat,
ac uicissim inter sese trahebant manibus utrinque
in auem iniectis, non aliter quàm Patrocli cadauer
hinc, atque hinc attrahere conantes. Postremo uicæ
ille, atque abstulit, plurimum interim risum præ-
bens conuiuijs. Maxime cum eam ob rem postea
grauiter stomacharetur, perinde quasi atroci affe-
ctus iniuria. Iam uero Zenothemis, atque Her-

mon, qui pariter, ut dictum est, accumbebant, al-
ter superius, puta Zenothemis, alter infra hunc,
reliqua quidem, quoniam equalia fuerant appo-
sita, citra pugnam sustulerant. Cæterum aus, quæ
iacebat ad Hermonis partem, erat altera paulo
pinguior, idq; ita casu euenerat, opinor. iamq; su-
am uterque sublatus erat. Ibi Zenothemis (sed
tu mihi nunc quammaxime fac animum aduer-
sus, iam enim ad ipsum negotij caput peruenimus)
Zenothemis inquam, omissa ea, quæ sese specta-
bat, eam, quæ ante Hermonem iacebat, tollere est
aggressus, quæ quidem (uti iam diximus) erat pin-
guiscula. At ille contra nitens retinebat, haud si-
uens, ut ea in re potiores ferret. Inter hæc clamo-
re coorto, utriq; in alterum irruentes ipsis aui-
bus facies mutuo cædebant, ac barbis inuicem prehen-
sis, auxilio aduocabant, hic quidem Cleodemum,
puta Hermon, ille uero, nempe Zenothemis, Alci-
damentem ac Diphilum. At cæteri quidem ad par-
tes accesserunt, partim huius, partim illius, præ-
ter unum Ionem, qui sese neutrum, atque anapi-
tem seruabat. Cæterum illi inuicem conferti pugna-
bant, ac Zenothemis quidem scyphum e mensa
sublatum, eum, qui coram Aristæneto stabat, abie-
cit in Hermonem. Atque hunc haud tetigit alio,
sed flexus aberrat. Verum sponsi caput dissecauit
alto, grauissimoq; uulnere. itaq; mulierum coorta
uociferatio, quæ medium in prælium insiliebant,
cum primis autem adolescentuli mater, cum iâ san-
guinem eius aspexisset, præterea et sponsa metu ter-

rita, sese super illum iniecit. Inter hæc Alcidas
 strenuum uirum præstitit, cum Zenothemidi fer-
 ret opem, & illiso suo baculo, Cleodemus quidem
 aluariam Hermonis uero maxillam comminuit,
 ad hæc è famulis aliquot opitulari parantes, nul-
 nerauit. Quamquam illi nihil his rebus territi ces-
 serunt. Verum Cleodemus intentato digito, Zeno-
 themidi oculum effodit, tum admotus naurem mor-
 dicus auulsit. Porro Hermon Diphilum Zenothe-
 midis suppetias ferre conatum, è sponda in terram
 præcipitem dedit. Sauciatus est & Istæus gram-
 maticus, dum interuentu suo eos studet dirimere,
 calce uidelicet in dentes illius illiso, idq; à Cleode-
 mo, cum hunc Diphilum esse credidisset, non Istæ-
 um. Iacebat igitur miser ille, iuxta suum ipsius
 Homerum.

- 10 Purpureum uomitum proiectans, ore cruorem.
 Præterea tumultus, atque lachrymarum plena un-
 diq; erant omnia, dum & mulieres eiularent Che-
 reæ sponso circumfusæ, dumq; alij, has student com-
 pescere. Porro maxima malorum omnium pars
 erat Alcidas, posteaquam semel pro sua uiri-
 li irruisset, feriens quicumque forte in ipsum inca-
 disse. Neque uero pauci in eo prælio accidissent, scā-
 to, ni baculum is fregisset. Ego porro iuxta parie-
 tem erectus assistens, spectabam omnia, neque me
 ei negotio admiscebam, nimirum Istæi iam doctus
 exemplo, quàm esset periculosum eiusmodi conflic-
 tus uelle dirimere. Lapithas itaq; centaurosq; uin-
 disses, eueriti mensas, effundi sanguinem, proijci scy-

phos. Denuum Alcidas subuersa lucerna magna
induxit tenebras. Iamq; res, ut est coniectu facile;
atrocius etiam multo esse coepit, praesertim cum
haud esset procline, luminis copiam alicunde recu-
perare, sed multae interim, ac saeva parata sunt
in tenebris, post ubi accederet nescio quis lucernam
eandem adportans, Alcidas quidem repertus est,
tibicina uestem sustollens, uiq; cum illa congregi
pugnans, Dionysodorus autem in alio quodam ri-
diculo facinore deprehensus est, iam ut surrexe-
rat, scyphus e sinu illius elapsus, in solum deci-
dit. Id ita factum, Ion admodum solicate quasi
patronum agens asseuerabat. His rebus dimissum
est conuiuium. a' lachrymis denuo in ridiculum
exitum conuersum. idq; Alcidas, Dionysodo-
ri, atque Ionis gratia. Porro qui erant sauci,
sublati sarcinae ritu, foras deportabantur miseris
affecti modis, maxime senex ille Zenothemis pa-
riter tum oculo, tum uare mutilatus, eneatri se prae-
cruciatus clamitans. A deo ut Hermon, quanquam
ne ipse quidem expers malorum (na' huic duo den-
tes fuerant excussi) palam attestaretur, Memineris
inquiens o' Zenothemis, ne posthac dolorem in me-
dijs habendum ducas. At sponsus iam vulnere a
Dionico curato, domum reuectus est fasciis reuin-
cto capite, eidem impositus uehiculo, quo sponsam
fuerat abducturus. Atque ita miser ille nuptias
acerbas celebrarat. Deinde et alij item Dionicus
pro sua uirili remedium adhibuerat. Postremo cu-
bantes asportati sunt, pleriq; medijs in uis uocem

tes. Cæterum Alcidas inibi remanebat. Neque enim ualebant hominem extrudere, posteaquam semel sese in sponsam abiecerat, atque ibi transfuersus accubisset. Hic erat o' bone Philon eius exitus conuiuij, de quo rectissime illud dici possit, quod

in fine Tragœdiarum frequens est. Sunt Fortune
 uarij casus. Plurima, quæ haud speraueris unquam,
 ea conficiunt numina diuûm. Rursum quæ certo
 speraris, ea frustrato non contingunt. Siquidem
 & hæc planè præter expectationem, atque inopinato exierunt. Præterea & illud iam didici, non
 esse tutum, cui non sit opus, cum eiusmodi philosophis agitare conuiuium.

ORNATISSIMO, DOCTISSIMO QVE
 VIRO MAGISTRO RVTHALO
 REGIO APVD ANGLOS SE
 CRETARIO THOMAS
 MORVS. S. P. D.

I quisquam fuit unquam uir doctissime, qui Horatianum præceptum impluerit, uoluptatemq; cū utilitate coniunxerit, hoc ego certe Lucianum in primis puto præstitisse. Qui & superalioſis abſtinens philoſophorum præceptis, & ſolutoribus poëtarum luſibus, honeſtiſſimis ſimul & facetiſſimis ſalibus uitia ubiq; notat, atque inſectatur mortalium. Idq; facit tam ſcēte, tantaq; cum fruge, ut cum nemo altius pungat, nemo tamen ſit, qui non æquo animo illius aculeos admittat. Quod cum nunquam non egregie faciat, feciſſe tamen mihi ſingulari quodam modo uidetur in tribus his dialogis, quos ob idipſum è tãto feſtuiſſimorum numero potiſſimum delegi, quos uerterem, alijs tamen alios fortaiſſe longe prælaturis. Nam ut è uirginibus non eandem omnes, ſed alius aliam pro ſuo cuiuſque animo præfert, de amariq; non quam præcipuam tuto poſſit aſſerere, ſed quæ ſibi uideatur, ita è lepidiſſimis Luciani dialogis, alius alium præoptate, mihi certe iſte præcipue placuerunt, neque temere tamen (uti ſpero) neque ſoli. Nam ut à breuiſſimo incipiam, qui Cynicus inſcribitur, quiq; poſſe uideatur ipſa bre-

mitate contenti, nisi nos Horatius admoneret, sa-
pe etiam in exiguo corpore vires esse præstatio-
res, ipsiq; minimas etiam gemmas esse uideremus
in pretio. In eius ergo delectu, honorifico cal-
culo mecum suffragatus est diuus Ioannes Chryso-
stomus uir acerrimi iudicii, doctorum ferme omni-
um Christianissimus, et Christianorum (ut ego cer-
te puto) doctissimus, quem usque adeo dialogus hic
delectabat, ut bonam eius partem in Homeliâ
quandam, quam in Ioannis euâgelium commenta-
tus est, inferuerit. Neque id immerito. Quid enim
placere magis uiro graui, uerèq; Christiano debu-
it, quàm is dialogus, in quo dum aspera, paruòq;
contenta Cynicorum uita defenditur, mollis, atque
eneruata delicatorum hominum luxuria repre-
henditur. Necnon eadem opera Christianæ uitæ
simplicitas, temperantia, frugalitas, denique arcta
illa, atque angusta uita, quæ ducit ad uitam, lau-
datur. Iam Necromantia (nam hic secundo dia-
logo titulus est) non satis auspiciato uocabulo, sed
materia tamen felicissima, quàm false taxat uel
magorum præstigias, uel inania poëtarum figmen-
ta, uel incertus quauis de re philosophorum in-
ter se digladiationes? superest Philopseudes, qui
non sine socraticæ ironia totus uersatur (id quod
titulus ipse declarat) in ridenda, coarguendaq;
mentiendi libidine, dialogus, nescio certe lepidi-
or ne an utilior. In quo non ualde me mouet,
quod eius animi fuisse uidetur, ut non satis im-
mortalitati suæ confideret, atque in eo fuisse er-
aa 4

rore, quo Democritus, Laetius, Plinius, pharimq; iidem alij. Quid enim mea refert, quid feriat his de rebus Ethnici, quæ in præcipuis habentur fidei christianaæ mysterijs? Hunc certe fructum nobis afferet iste dialogus, ut neque magicas habeamus præstigijs fidem, et superstitione atreamus, quæ passim sub specie religionis obrepit, tum vitam ut agamus minus anxiam, minus uidelicet expauescentes tristia quæpiam, ac superstitiosa mendacia, quæ plerunq; tanta cum fide, atque auctoritate narrantur, ut beatissimo etiam patri Augustino, viro grauissimo, hostiq; mendaciorum acerrimo, nescio quisnam ueterator persuaferit, ut fabulam illam de duobus spurinis, altero in vitam redeunte, altero decedente, tanquam rem suo ipsius tempore gestam pro uera narraret, quam Læcianus in hoc dialogo, mutatis tantum nominibus, tot annis ante quàm Augustinus nasceretur, irrisit. Quo minus mireris si pinguioris uulgi mentes suis figmentis afficiant ij, qui se tum demum rem magnam confecisse putant, Christumq; sibi deuinxisse perpetuo, si commenti fuerint aut de sancto aliquo uiro fabulam, aut de inferis tragediam, ad quam uetula quæpiam aut delira lachrymetur, aut pauida inhorrescat. Itaq; nullam ferè martyris, nullam uirginis uitam, prætermiserunt, in quam non aliquid huiusmodi mendaciorum inferuerint, pie scilicet, alioqui enim periculum erat, ne ueritas non posset sibi ipsa sufficere, nisi fularetur mendacijs. Nec ueriti sunt eam religionem con-

acrimare figmentis, quam ipsa ueritas instituit, & in moda uoluit ueritate consistere. nec uiderunt usque adeo nihil istiusmodi fabulas conducere, ut nihil perniciosius officiat. Nempe (ut memoratus pater Augustinus testatur) ubi admistum subolet mendacium, ueritatis ilico minuitur, ac labefactatur auctoritas. Vnde saepe mihi suspicio suboritur, magnam huiusmodi fabularum partem, a uafrijs, ac pessimis quibusdam nebulonibus, haereticisq; confictam, quibus studium fiat, partim ex incantata, simplicium potius quam prudentium credulitate uoluptatem asperere, partim fabularum fictarum commercio, fidem ueris Christianorum historijs adimere. quippe qui frequenter quaedam ius, quae in sacra scriptura continentur, tam uicinas confingunt, ut facile se declarent, adludendo luisse. Quamobrem quas scriptura nobis historias diuinitus inspirata commendat, eis indubitata fides habenda est. Caeteras uero ad Christi doctrinam, tanquam ad Critolai regulam applicantes caute, & cum iudicio aut recipiamus, aut respuamus, si credere uolumus & inani fiducia, & superstitionis formidine. Sed quod progredior epistola? ferè iam librum superat, nec interim tamen uerbum de tuis laudibus ullum. in quas alius fortasse totus incubuisset, quarumq; citra ullam adulandi suspicionem uberri-
mam mihi materiam praeuissent (ut caeteras uirtutes tuas omittam) uel egregia doctrina tua, summaq; in rebus agendis prudentia, quam tot in diuersis nationibus in tam arduis negotijs, tam feli-

riter actæ legationes declarant, uel singularis fides, grauitasq; quam nisi satis perspectam, exploratamq; habuisset, nunquã te prudentissimus Princeps sibi a secretis esse uoluisset. sed cæterarum uirtutum tuarum prædicationi unica modestia tua reluctatur, quæ facit, ut cum laudanda tam libenter facias, fecisse te tamen non libenter audias. Parco igitur pudori tuo hoc unum duntaxat abs te precatius, ut has in græcis literis studiij mei primitias æquo animo suscipias, sinasq; ut quaecumq; apud te sint amoris, officiijq; in te mei monimentum. quas tibi sum ausus eo maiora fiducia committere, quod etsi tam acre tibi iudicium sit, ne quicquid erratum fuerit, nemo penetrantius uideat, is tamen est ingenij tui candor, ut nemo libentius conuiueat.

LVCIANI CYNICVS THOMA
MORO INTERPRETE IN
TERLOCVTORES LV
CIANVS ET CY
NICVS.

Lucianus.

9 Vid tu tandem? barbam quidem
habes, et comam, tunicam non ha-
bes, nudusq; conficeris, ac sine cal-
ceis, delecta nimirum uaga, inhu-
manaq; ac ferali uita, tum proprio
corpo re, contra quam faciunt ceteri, semper usus,
incom mode, nunc huc, nunc illuc arcus, in arido
prætere a solo cubans, adeo ut plurimum etiam for-
alium tritum istoc palliū referat, aliq; nec ipsum,
uel tenui filo, uel molle, uel florulentum. Cyni-
Neq; enim indigeo, siquid est huiusmodi, ut com-
paretur facillime, dominoq; minimum exhibeat ne-
gotij, id inquam mihi sufficiat. At tu per deos dic mi-
hi, putas ne esse in luxu uitā? Lucianus. Immo
admodum. Cyni. Contra in frugalitate uirtutē?
Lucia. admodum. Cyni. Cur igitur tandē cum
me uideas uiuentem frugalius quā uulgo faciunt
homines, eos uero sumptuosius, me non illos arguis?
Lucianus. Quia non frugalius per Iouem uide-
ris mihi, sed egentius uiuere, immo uitā omnino ege-
nam, atq; inopem. Nam tu nihil à mendicis differs,
qui cibum medicant in diem. Cynicus. Vt ergo
uideamus (quandoquidem huc processit oratio) quā-
nam inopia sit, quidq; rursus copia? Lucianus.

CYNICVS

Si tibi quidem ita uidetur. Cyni. Nunquid ergo satis, id cuiq; est, quicquid ipsius explet necessitatem? an aliud quippiam dicas? Lucia. Esto istud. Cyni. Indigentia uero quicquid cuiusquam usus deest, nec eo, quod sit necesse peruenit? Lucianus. Salicet. Cyni. Nihil igitur meis in rebus deest. At nihil enim in his est, quod necessitatem non expleat meam. Lucia. Quo pacto istud au? Cyni. Scies, si consideres, in quē usum eorum quodq; paratum est, quorum egemus, ut domus, an non tegumentis gratia? Lucia. Maxime. Cyni. Quid nests, cuius gratia? non ne tegumentis etiam ipsa? Lucia. Sanē. Cyni. At ipso per deos tegumento, cuius rei gratia indiquerimus, non ne ut melius se habeat id, quod tegitur? Lucia. Mihi quidem sic uidetur. Cyni. Vtrum igitur tibi peius se habere hi uidentur pedes? Lucia. Nescio. Cyni. Atq; hoc pacto didiceris, quodnam pedum officium est? Lucia. Ingređi. Cyni. An deterius ergo ingređi pedes tibi uidentur mei, quā aliorum? Lucia. Istud uero fortasse nō. Cyni. At nō possent seu se se melius, seu deterius haberent, officium suum prestare? Lucia. fortasse. Cyni. Pedibus ergo nihilo peius affectis uideor, quā alij? Lucianus. Non uideris. Cyni. Quid corpus uero meum? Num deterius quā reliquorum? Nempe si deterius se haberet, esset idem imbecillius. corporis quippe uirtus robur est. An meum ergo debilius? Luc. Non uidetur. Cyni. Neq; pedes ergo tegumento uidentur egere, neq; reliquum corpus. Quippe si ege

venit, male haberent. Egestas etenim omnino mala,
ac peius habere se facit, ea quibuscunque adfue-
rit. At ne ali quidem deterius corpus videtur me-
um, quod quibuscunque cibis alitur. Lucia. Mani-
festum est id quidem. Cynu. Nam nec uegetum
esset, robustumq; si aleretur male. Mala siquidem
alimenta corpus tabefaciunt. Lucianus. Ista qui-
dem ita se habent. Cynicus. Quo pacto igitur
dic mihi his ita se habentibus, me arguis, vitamq;
improbas meam, ac miseram predicas? Lucianus.

Ideo per Iouem, quod cum natura, quam tu colis,
ac superi terram in communi statuerint, ex ea mal-
ta nimirum, ac bona ediderint, ut nobis omnia su-
peressent abunde, non in necessitatem modo, uerum
in uoluptatem quoq; tu tamen horum omnium, aut
maximae saltem partis expers es, nec eorum quo-
quam frueris nihilo certe magis, quam fera. Nemo
pe aquam bibis, quam etiam bibunt ferae. Come-
dis uero quicquid offenderis, quemadmodum ca-
nes, tum cubile nihilo melius canibus habes, quan-
doquidem gramen tibi suffiat, quemadmodum et
illis, pallium praeterea circumfers nihilo mendicio
decentius. Quamquam si tu his contentus recte sa-
pis, tum deus profecto neuiquam recte fecit, pri-
mum quod oues efficit pingues, deinde uites dulcis
uini feraces, ac reliquum deinde apparatus ua-
rietate mirabilē, et oleum, et mel reliqua omnia
ut nos haberemus, edulia quidem omnigena ha-
beremus, potum dulcem haberemus, pecunias ha-
beremus, mollem lectum haberemus. Praeterea pul-

CYNICVS

ethras domos, ac reliqua demum omnia, mirum in modum præparata. Nam & ipsa quoque artium effecta decorum dona sunt. At uiuere omnibus huiusce bonis priuatum id fuerit profecto miserum, etiam si ab aliquo quopiam priueris. Quemadmodum ii, qui seruantur in uinculis. Longe uero miserius, si quis ipse sese omnibus bonis priuet. Nam ea demum manifesta insania est. Cynicus. Et recte quidem fortasse dicis. Verum istud dic mihi, si quis diuite quopiano alacriter, atque humane, quin prolixè quoque exhibente conuiuium, tum hospites exapiente, & multos simul, & omnigenos, alios quidem imbecillos, alios autem robustos, deinde apponente multa, atque omnigena. si quis inquam omnia corripiat, omniaq; deglutiat, non ea tantum, quæ uicina sunt, sed ea quoque, quæ procul absunt, præparata uidelicet inualidis, ipse tamen ualens, cum unum duntaxat uentrem habeat, nec multis ut nutriatur indigeat, diutius tamen quàm alijs multi immoretur, hic uir cuiusmodi tibi uidetur esse? probus ne? Lucianus. Non mihi quidem. Cynicus. Quid uero, num temperans? Lucianus. Ne id quidem. Cynicus. Quid uero, si quis eiusdem mensæ particeps multa illa, ac uaria negligat, uno quopiam ex iis, quæ proxime apponuntur, electo, cum satis in suam habeat necessitatem, id decenter edat, eoq; solo utatur, cætera illa ne respiciat quidem, an non hunc & temperatiorem, & meliorem uirum illo putabis?

LUCIANVS. Ego certe. **Cynicus.** Vtrum ergo iam intelligis, an me oportet dicere? **LUCIANVS.** Quidnam? **Cynicus.** Quod deus illi quidem pulchre conuiuium instruenti similis est, ut qui apposuerit multa, ac uaria, atque omnigena, uti essent, quæ cuiq; conueniant, alia quippe ualentibus, alia rursus ægrotantibus, atque alia quidem robustis, alia uero inualidis, non ut omnibus utamur omnes, sed ut his utantur singuli, quæ suæ cuiusque naturæ conueniunt, & ex his ipsis quacunque re maxime quenque indigere contigerit. At nos illum, qui per insatiabilitatem, atque incontinentiam omnia corripit refertis, ut qui rebus uti uelitis omnibus, & undecunque par sit, non solis contenti præsentibus existimantes propriam quidem neque terram, neque mare sufficere, sed importantes ab ipsis usque terræ finibus uoluptates, patrijsq; rebus peregrina præferentes, sumptuosaq; frugalibus, atque ea, quæ difficile comparantur iis, quæ sunt comparatu facilia. In summa denique molestias, malaq; potius eligentes quàm absque molestiis uiuere. At isti quidem plurimi, ac pretiosi, beatiq; apparatus, quibus exultatis, per magnam ad nos miseriam, crumnamq; perueniunt. Aurum ipsum tam optabile, si libet, argentumq; considera, domus considera sumptuosas, uestes operosas considera, atque eius generis omnia quanto negotio emuntur, quot laboribus, periculis, immo sanguine, ac cæde, quantoq; hominum interitu

CYNICVS

non ideo solum, quod dum nauigant, propter istas
 pereunt, ac dum quærunt, parantq; grauiâ per-
 ferunt, sed ob id quoque, quod digladiationes mul-
 tas pariunt, quodq; ob ea insidiantur inuicem, &
 amicis amica, & parentibus liberi, & maritis con-
 iuges. sic opinor Eriphilen quoque auri gratia pro-
 didisse maritum. Atque hæc quidem omnia fiunt,
 cum tamen uestes illæ variæ nihilo magis quicquã
 queant calefacere, aurataq; illa ædificia nihilo
 prorsus magis tegunt, nec pocula illa argentea po-
 tui quicquam magis conducant. sed nec aurei il-
 li, nec eburnei item lectuli, somnium suauiore
 præbeant. Immo uidebis frequenter in eburneo le-
 cto, sumptuosissq; stromatibus, beatis illis, somnium
 contingere non posse. Præterea omnigenæ illæ cir-
 cædulia curæ nihilo magis alunt. Quin tabesci-
 unt potius corpora, iisdemq; morbos ingenerant.
 Quid autem dicere attinet, libidinis gratia quan-
 tas molestias mortales & faciunt, & patiuntur?
 quanquam facile est isti cupiditati mederi, nisi quis
 uelit indulgere delitijs. At ne hæc quidem insania,
 corruptelaq; sufficere uideatur mortalibus. Sed iam
 rerum etiam usum peruertunt, singulis rebus ad
 id utentes, ad quod minime paratæ sunt. quemad-
 modum lecto si quis uti atropenti loco uelit, ac tan-
 quam curru. Lucianus. Quisnam is est? Cy-
 nicus. Vos inquam, qui hominibus tanquam iu-
 mentis utimini. Nam eos iubetis, ut lecticiis tanquã
 currus in ceruicibus ferant. Ipsi uero in sublimi
 residetis deliati, atque homines perinde tanquam
 asinos

asinos aurigamini imperantes, ut hac non illac
 eant, & qui hac factis maxime, iidem maxime
 beati uidentur. Tum ij, qui piscium carnibus non
 tantum ut alimentis utuntur, uerum tincturas eti-
 am quasdam ex his machinantur, eos dico, qui pur-
 puram tingunt, non ne & hi præter naturam his
 utuntur, quæ à deo præparata sunt? Lucianus.
 Non per Iouem, siquidem tingere etiam potest non
 comedi tantum purpuræ atro. Cynicus. At non
 in id tamen nata est. Nam & cratere quispiam (se
 præter naturam detorqueat) olla loco posset uti,
 nec in id tamen paratus erat. Sed quo pacto possit
 quispiam uniuersam illorum infelicitatem percur-
 rere, quæ tanta est? At tu me quoq; quod uolo eius nolo
 esse particeps, incusas. Vixi ego tamen quemadmo-
 dum modestus ille, his uidelicet duntaxat, quæ mi-
 hi apponuntur, uiscens, ac frugalissimis utens. Va-
 rijs uero illis, atque omnigenis minime inhians. Ac
 deinde cum paucas egeam, ac minime multis utar,
 ferinam tibi uideor uitam uiuere. At qui hac ratio-
 ne tua, dii profecto in periculum ueniunt, ne & ipsi
 sint feris etiam deteriores, quippe qui rei nullius in-
 digent. Verum ut exactius intelligas, cuiusmodi ho-
 rum utrumque sit, uel paucas uidelicet egere, uel
 multis, considera quod pluribus egent, primum
 pueri, quàm adulti, deinde mulieres, quàm uiri-
 tum ægroti quàm ualentes, atque omnino in sum-
 ma inferiora quælibet præstantioribus plurium in-
 digent, proinde dii omnino nullius egent rei. qui
 uero ad deos accedunt proxime, quàm minimis egent.

AN Herculem putas omnium hominum præstantissimum, quippe diuinum uirum, deumq; recte creditum, miserum tunc fuisse, cū arcuaret nudus pelle duntaxat indutus, harum rerum nostrarum nihil desyderans? At ille miser profecto non erat, quippe qui miseriam ab alijs propulsabat, Neq; rursus pauper, qui terra, mariq; dominabatur. Nempe quocūq; intendisset impetum, omnes quaquauer sum superabat, nec in quenquam sui temporis incidit, qui se uel æquarit unquam, uel uicerit, quoad ex humanis excessit. At tu illi stromate putas, calceosq; defuisse? atq; ob id mundum obambulasse tantum uirum? Dicendum profecto non est. Sed continens erat, ac fortis, & moderate uiuere uolebat, non indulgere delitijs. Quid Theseus eius discipulus? An non rex erat Atheniensium omnium, ac filius etiam, ut ferunt, Neptuni? sua certe tempestate fortissimus? Attamen ille quoq; uoluit sine calceis esse, ac nudus ingredi, barbamq; & comam nutrire placuit ei, nec ei tamen solum, sed omnibus etiam ueteribus placuit, nempe meliores erant, quàm nos, atq; adeo ne sustinisset quidem eorum quisquam aliquid huiusmodi, nihilo profecto magis, quàm leo quispiam sese tonderi. siquidem carnis molliacem, ac leuorem decere mulieres existimabant. ipsi uero sicuti erant, ita uideri quoq; uiri uolebant. ac barbam quidem cultum uiri dicebant, quemadmodum in equis iubam, in leonibus barbam, quibus deus splendoris quandam, atq; ornamenti uenustatem dedit, sic & uiris barbam.

adiunxit. Illos igitur ego æmulor, ueteres inquam illos imitari uolo, huius uero tempestatis homines non æmulor mirabilis huius felicitatis nomine.

Quam in epulis & uestibus habent, dum poliunt, ac leuigant singulas corporis partes, ac ne secretiorum quidem ullam, ita ut instituit natura, dimittentes. At mihi certe pedes opto, ut nihil equinus differant, quales Chironis fuisse ferunt. Tum ut ipse stromatis non egeam more leonam, nec cibo egeam magis exquisito quam canes. Contingat præterea mihi, ut terra quæuis mihi per se pro cubili sufficiat. Domum uero ut mundum hunc existimem.

Alimenta demum ut ea deligam, quæ facillime comparari possint. Aurum uero, argentumq; ne desiderem unquam, neq; ego, neq; meorum amicorum quisquam. Omnia namq; mala inter homines ex horum cupiditate nascuntur, & seditiones, & bella, & insidiæ, & cædes. Hæc omnia fontem habent plus habendi cupidinem. At hæc à nobis abscedat procul. neq; unquam plus satis appetam, minus uero cum habeam, ferre æquo animo ualeam. Nostra quidem ita se habent. Plurimum profecto à vulgi sententiis ista dissentiunt. Neq; quicquam ergo mirandum est, si ab his differimus habitu, à quibus tantum differimus instituto. sed te demoror, quoniam pacto, cum suam quandam catharædo uestem tribuas, cultumq; atq; adeo tibiani suum, & tragædo suum, bono uiro cultum, uestemq; propriam nullam existimas, sed eandem ei cum vulgo habendam censes. idq; cum vulgus malum sit.

CYNICVS

Quod si bonorum cultus proprius debet esse ullius, quinam deceat magis quam hic meus, qui maxime luxuriosis pudendus sit? quemq; illi maxime auersentur? Cultus ergo meus huiusmodi est, squallidum esse, hirsutum esse, tritum pallium indui, comam producere, ac sine calceis ingredi. Vester vero canedorum ornatui simillimus est, nec discernere vos quisquam ab illis possit, neq; colore vestium, neque mollicie, neq; amissiarum numero, neq; lacernis, neq; calceis, neq; capillorum cura, neque odore. Nam & redoletis ut illi, iam praefeream vos, qui estis feliciissimi. Et quidem quid facias, cum uir eundem cum canedis odorem oleat? Etenim in ferendis laboribus nihil illis praestatis. Voluptatibus vero nihilo minus, quam illi superamini, eadem comeditis, eodem modo dormitis, atq; inceditis. Immo uero incedere non uultis, sed gestari potius, tanquam sarcinae, alij ab hominibus, alij uero a iumentis. At me pedes ipsi gestant quocunque sit opus, Egoq; & frigus tolerare sufficio, & calorem pati, eaq; quae diu obtulerint, minime moleste ferre, ideo uidelicet, quia miser sum. Vos uero propter hanc felicitatem nulla estis fortuna contenti, sed omnium poenitet, ac praesentia ferre non potestis, absentia desyderatis, hyeme quidem optantes aestatem, aestate rursus hyemem, atq; in calore frigus, in frigore uicissim calorem, quemadmodum aegrotantes, morosi semper, & queruli, quod in illis quidem facit morbus, in uobis uero mores. Atq; haec ita cum sint, iam nos in uitam uestram tradis

cere equum censetis, nostramq; corrumpere, cum
saepe male consulti sint, quæ faciatis, ipsiq; sitis in ue-
stris ipsorum negotiis minime circumspecti, nihilq;
eorum iudicio, ac ratione, sed consuetudine cupidi-
tatis faciatis. Quamobrem nihil profecto differtis
nos ab iis, qui torrente feruntur. Illi quippe quo-
cunq; fluxus intenderit, eò rapiuntur, & nos iti-
dem quocunque libidines. At similiter quidem uo-
biscum agitur, ut cum quodã, qui equum insanum
ascenderat. Equus igitur uirum corripiciens abstu-
lit. Hic uero amplius iam desilire equo corrente
non poterat. Quidam uero cum occurrisset ei, ro-
gauit quonam tenderet. hic respondit, quocunque
huic uidetur, equum demonstrans. Quod si uos
quisquam roget, quò feramini, si uerum uultis di-
cere, dicetis in uniuersum quidem quocunque ui-
deatur affectibus, sigillatim uero, interdum quo-
cunq; uoluptati, interdum quocunq; ambitioni, in-
terdum rursus quò lucri studio. Quin interdum
ira, interdum metus, interdum aliud quippiam his
inmodi uos auferre uidetur. Neq; enim unum dũ
taxat equum uos, sed multos insilientes nunc hũc,
nunc illum, furiosos quidẽ omnes, auehimini. Au-
ferunt ergo uos in barathrum, ac prærupta. Vos
tamen prius quàm cadatis, casuros uos esse nescitis,
at hoc detritum pallium, quod uos ridetis, comaq;
habitusq; meus tantam habet uim, ut uitam mihi
quietam præbeat, utq; agam quicquid uolo, uer-
serq; cum quibus uolo. Nempe ex indoctis, atque
incruditis hominibus nemo me adire uoluerit, ob

CYNICVS

hunc habitum. At molles etiam qui sunt, adhuc
admodum procul declinant. Congrediuntur uero
scitissimi, atque modestissimi, et qui uirtutem cupi-
unt, hi potissimum congrédiuntur mecum, horum ego
consuetudine delector. Eorum uero fores, qui homi-
nes uocantur, non obferro, tum coronas aureas, ac
purpuram pro fastu habeo, atque homines ipsos
derideo. At ut cultum hunc intelligas, non bonos
modo uiros, sed ipsos etiam deos decere, atq; eum
deinde si libet, irrideas, deorum statuas considera,
utri uideantur tibi ne an mihi similiore, neq; Græ-
corum solum, sed Barbarorum etiam templa cir-
cumspectas, utrum ipsi dii, ut ego, comati, barbatiq;
sunt, an quemadmodum uos Græci finguntur, atque
pinguntur? quin plurima etiam sine tunicis conspi-
cues, ut me nunc esse uides. Quo pacto igitur aude-
as posthac hunc habitum uitio dare, cum deos eti-
am decere uideatur?

MENIPPVS, SIVE NECROMANTIA
LVCIANI THOMA MORO IN
TERPRETE. INTERLOCV
TORES, MENIPPVS,
PHILONIDES.

Menippus.

*Alue atrium domusq; uestibulum meae,
Vt te lubens aspicio luci redditus.*

*Philonides. Num nam hic Menip-
pus est canis ille? Non hercle alius,
nisi ego forte ad Menippos omnes
hallucinator. At quid sibi vult habitus huius insa-
lentia? Claua, lyra, leonis exuviae. Admirus tu-
men est. Salue Menippe. Vnde nobis aduenisti? diu
est, quod in urbe non uidimus. Menippus.*

*Adsum reuersus mortuorum e latibulis,
Foribusq; tristium tenebrarum nigris,
Manes ubi inferi manent superis procul.*

*Philonides. O Hercules clam nobis Menippus ui-
ta functus est, reuixitq; denuo? Menippus.
Non, sed me adhuc uiuum recepit tartarus.*

*Philonides. Quanam tibi causa fuit nouae huius,
atq; incredibilis uiae? Menippus.*

Inuenta me incitauit, atq; audacia

*Quam pro inuenta haud paululum impotentior.
Phi. siste o beate Tragica, et ab iambis descen-
dens sic potius simpliater cloquere, quenam haec ne-
stis, quae causa tibi itineris inferni fuit, cum alio-
quin neq; iucunda, neq; delectabilis sit uia. Mac.*

MENIPPVS, SEV

- *Res dilecte grauis me infernas egit ad umbras,*
- *Consulerem manes ut natis Tiresiai.*

Philonides. Atqui deliras, alioqui non hoc pacto caneres apud amicos consarcinatis uersibus. Menippus. Ne mireris amice, nuper enim cum Euripide, atq; Homero uersatus, nescio quo pacto uersibus sic impletus sum, ut numeri mihi in os sua sponte consuant. Verum dic mihi quo pacto res humane hic se habent in terris? Et quidnam in urbe agitur? Philonides. Nihil noui, sed, quemadmodum prius actitabant, rapiunt, peierant, foenerantur, usuras colligunt. Menippus. O miseri atque infelices. Nesciunt enim qualia de nostris rebus nuper apud inferos decreta sunt, qualesq; forte iacti sunt in diuites istos calculi, per quos Cerberum nullo pacto poterunt effugere. Philonides. Quid au? Noui'ne aliquid apud inferos nostris de rebus decretum est? Menippus. Per Iouem, et quidem multa, uerum prodere non licet, neq; arcanis quæ sunt reuelare, nequis forte nos apud Rhadamantum impietatis accuset. Philonides. Nequaquam Menippe per Iouem, ne amico sermonem hunc inuideas. Nam apud hominem tacendi guarum, Et initiatum præterea sacris edifferes. Menippus. Dura profecto iubes, Et neutiquam tutum, uerum tui gratia tamen audendum est. Decretum est ergo, diuites istos, ac pecuniosos aurum tanquam Danaën seruantes abstrusum. Philonides. Ne prius o' beate quæ sunt decreta dixeris, quam ea percurras omnia, quæ abs te audire libentissime ne.

lim. Quæ uidelicet descensus causa fuerit, q̄s itine-
 ris dux, deinde ex ordine, et quæ illic uideris, et
 quæ audieris omnia. Verisimile est enim te, cum
 res pulchras uidendi curiosus sis eorum, quæ uisu,
 aut auditu digna uidebantur, nihil omnino præter
 misisse. Me. Parendum etiam in his tibi est.
 Nam quid facias, urgente amico? Ego igitur, cum ad
 huc puer essem, audirem q̄; Homerum, atq; Hesio-
 dum, seditiones ac bella canentes, non semideorum
 modo, sed ipsorum etiam deorum adulteria quoq;
 uolentias, rapinas, supplicia, patrum expulsion-
 es, et fratrum et sororum nuptias, hæc meher-
 ele omnia bona, pulchra q̄; putabam, et studiose
 erga ea afficiebar. Postquam uero in uirilem iam
 ætatem peruenirem, hic leges rursus iubentes audio
 poetis apprime contraria, neque uidelicet adulteria
 committere, neq; seditiones mouere, neq; rapinas
 exercere. Hic igitur hæsitandus constitui, incertus
 omnino quo me pacto gererem. Neq; enim deos un-
 quam putavi mæchatos, aut seditiones inuicem
 fuisse moturos, nisi de his rebus perinde ac bonis iu-
 dicassent. Neq; rursus legumlatores his aduersa ius-
 suos, nisi id conducere existimarent. Quoniam igitur
 in dubio eram, uisum est mihi philosophos istos
 adire, atq; his me in manus dedere, rogare q̄; ut
 me, utcumq; liberet, uterentur, uitæ q̄; uiam aliquam
 simplicem, ac certam ostenderent. Hæc igitur mecū
 reputans ad eos uenio, imprudens profecto, quod
 me ex fumo (ut aiunt) in flammam conijcerē. Apud
 enim hos maxime diligenter obseruans summā re-

peri ignorantiam, omniaq; magis incerta, adeo ne
 pra his ilico mihi uel idiotarum uita iam aures me
 deretur. Alius etenim soli me iussit uoluptati stu-
 dere, atq; ad eum scopum uniuersum uita cursus
 dirigere. In eo ipsam sitam esse sollicitudinem. Alius
 rursus omnino laborare, corpusq; siti, uigilijs, ac
 squalore subigere, misere semper adfectum, contra
 melijsq; obnoxium assidue, Hesiodi sedulo incul-
 cans celebra illa de uirtute carmina, et sudore no-
 uidelicet, et accliuem in uerticem montis ascensum.
 Alius contemnere iubet pecunias, earumq; possessio-
 nem indifferentem putare. Alius contra bonas
 ipsas etiam diuitias esse pronuntiat. De mundo ue-
 ro quid dicam? de quo ideas incorporeas substan-
 tias, aetheros, et inane, ac talem quandam pugna-
 tium inuicem nominam turbam in diem audiebam,
 et quod absurdorum omnium maxime fuit absur-
 dum, de contrarijs unusquisq; cum diceret, inuincibi-
 les admodum rationes, ac persuasibiles adfere-
 bat, ut nec ei, qui calidum, nec ei, qui frigidum idē
 prorsus esse contenderent, contra quicquam hiscere
 potuerim. atq; id cum tamen manifeste cognoscere,
 fieri nunq; posse, ut eadem res calida, simulq; fri-
 gida sit. Prorsum igitur tale quiddam mihi accide-
 bat, quale solet dormitantibus, ut interdum ac pite-
 annuerem, interdum contra abnuerem. Praeterea,
 quod multo erat istis absurdius, uitam eorum dili-
 genter obseruans, comperi eam cum ipsorum uerbis,
 praecipisq; summo pere pugnare. Eos enim, q; sper-
 nendum censebant pecuniam, audidissime conspexerunt.

colligendis diuitijs inhiare, de fœnore lingantes, pro mercede docentes. Omnia deniq; numerum gratia tolerantes. Ii uero, qui gloriam uerbis aspernabantur, omnem uitæ suæ rationem in gloriam referebant. Voluptatem rursus omnes ferme palam incessebant. clanculum uero ad eam solam libenter consuebant. Ergo hac quoq; spe frustratus magis adhuc ægre, molesteq; tuli. Aliquantulum tamen inde memet consolabar, quod unâ cum multis et sapientibus, & celeberrimis uiris ipse, insipiensq; essem, atq; uere adhuc ignarus oberrarem. Peruigilanti mihi tandem, atq; hisce de rebus mecum cogitanti, uenit in mentem, ut Babylonē profectus magorum aliquem ex Zoroastri discipulis, ac successoribus conuenirem, audieram siquidem eos inferni portas arminibus quibusdam, ac mysterijs aperire, & quem libuerit illuc tuto deducere, ac rursus inde reducere. Optime ergo me facturum putauī, si cum horum quopiam de descensu paciscens Tyresiam Boetium consulerem, ab eoq; pdiscerem (quippe qui uates fuerit, & sapiens) quæ uita sit optima, quamq; sapientissimus quisq; potissimum elegerit. Ac statim quidem exiliens quàm poteram celeris me Babylonem uersus recta contendī. Quò cum uenio, diuersor apud Chaldaeorum quendam hominem certe sapientem, atq; arte mirabilem, comam quidem canum, admodumq; promissa barba uenerabilem. Nomen autem illi fuit Mithrobarzanes. Orans igitur, obsecransq; uix exorauī, ut quauis mercede uellet, in illam me uiam deduceres. ac tandem

homo me suscipiens primum quidem dies nouem ac
 viginti cum luna simul inapiēs abluit ad Euphra-
 tem, mane solem orientem uersus perducens, ac ser-
 monem quempiam longum missitans, quem non
 admodum exaudiebam. Nam (quod in certamine
 præcones inepti solent) uolubile quiddam, atque
 incertum proferebat, nisi quod quosdam uisus est
 innuere demones. Post illam igitur inactionem,
 iter mihi in uuluum spuēs deducit rursus, oculos nus-
 quam in obuium quenquam despectens. Et abus qui-
 dem nobis glandes erant, potus autem lac, atque mul-
 sum, et Choassi lymphæ. lectus uero in herba sub
 dio fuit. At postquam iam præparati satis hac dē
 ere sumus, medio noctis silentio ad Tigredem me flus-
 uium ducens, purguit simulatque abstersit, facemque
 strauit, ac squilla, tum pluribus itidem alijs, et ma-
 gnum simul illud ærmen submurmurans, deinde
 totum me iam incutit, ac ne aspectus lederet ær-
 cenniens reducat domum, ita ut eram reaprocatem
 ac reliquum iam nauigationi dedimus. Ipse igitur
 magicam quandam uestem induit, Medorum
 uesti ut plurimum similem, ac me quidem iis, quæ
 uides, ornavit claua uidelicet, ac leonis exuijs,
 atque insuper lyra. Iussit præterea ut nomen, si quis
 me roget, Menippum quidem ne dicerem, sed Her-
 culem, Ulysses, aut Orpheum. Philo. Quid
 ita o Menippe? neque enim causam aut habitus, aut
 nominis intelligo. Me. Atqui perspicuum id
 quidem est, ac neutiquam arcanum. Nam ii, qui ante
 nos ad inferos olim uiui descenderant, putantur,

si me his assimularet, fore ut facilius Aëaci custodias fallerem, atq; nullo prohibente transirem, ut pote notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igitur dies apparuit, cum nos flumen ingressi in recessum incumbimus. Parata siquidem ab illo fuerant. Cymba, sacrificia, mulsæ, & in id mysterium deniq; quibuscunq; opus erat. Hæc postquæ ergo quæ promptæ erant imposuimus. Tum nos quoq; anxij, ac uagientium more lachrymantès ingredimur, atq; aliquantisper quidem in fluuio ferimur, deinde in syluam delati sumus, ac lacum quendam, in quem Euphrates conditur. Tum hoc quoq; transmissò, in regionem quandam peruenimus solam, syluosam, atq; opacam, in quam descendentes (præibat enim MithrobarZanes) & puteum effodimus, & oues iugulamus, & foueam sanguine conspergimus. At magus interim accensam facem tenens, haud amplius iam summissò murmure, sed uoce quàm poterat maxima clamitans, demones si mul omnes conuocat, Pœnas, Erynnès, Heccaten, nocturnam, excelsamq; Proserpinam, simulq; polysyllaba quædam nomina barbara, atq; ignota cõmiscet. Statim ergo tremere omnia, et rimas ex atramine solum ducere, ac porro Cerberi latratus audiri, & iam res planè tristes, ac mœsta fuit. Ac protinus quidem inferorum patebant plurima, lacus, pyriphlegethon, ac Plutonis regia. Tum per illum descendentes hiatum Rhadamanthum propè modum metu, reperimus extinctum. Ac Cerberus primum quidem latrabat, commouitq; sese. At cū

ego lyram celeberrime correptam pulsassem; atque statim sopitus obdormit, deinde posteaquam ad lacum uenimus, transire ferè non licuit. Iam enim onustum erat nauigium, & eiulatu certe plenum. Vulnerati quippe in ea nauigabant omnes hic fenuer, ille caput, alius alio quopià membro luxatus. usque adeo, ut mihi certe ex bello quopiam adesse uiderentur. At optimus Charon cum leonis uideret exunias, esse me ratus Herculem recepit, transq; uexit libens, tum exenutibus quoq; nobis monstrauit semitam. Sed quoniam iam eramus in tenebris, præcedit quidem Mithrobarzanes, ego autem à tergo continuus illi comes adhaerco, quoad in pratum quoddam uenimus, maximum, asphodelo confitū, ubi circumfusæ undiq; mortuorum stridulae nos sequuntur umbræ. Tum paulo procedentes longius ad ipsum Minois tribunal accessimus. Erat ipse quidem in solio forte quodam sublimi sedens. Astabant autem illi Poenæ, Tortores, mali genij, fieriæ. Ex altera parte plurimi quidam adducti sunt ex ordine longa fune uincti, dicebantur autem adulteri, lenones, mæchi, homicidæ, adulatores, sycophantæ, ac talis hominum turba quiduis in uita patratum. Scorsum autem diuites, ac faeneratores prodibant pallidi, uentricosi, ac podagrica, quorū quisq; erabe uinctus erat. ferri pondere duorum talentorum imposito. Nos igitur astantes, & quæ fiunt omnia conspiciamus, & quæ dicuntur auscultamus. Accusant autem noui quidam, atq; admirabiles rhetores. Phi. Quinam ergo ij per Iouem

sunt, ac ne istuc quidem te pigeat dicere. Meas
 umbras ne unquam istas nosti, quas opposita soli
 reddunt corpora? Phi. Quid ni. Me. Hæ
 nos igitur, cum primū functi uitæ sumus, accusant,
 æstantur, atq; redarguunt quicquid in uitæ peccat-
 orum, et sanè quædam ex his dignæ admodum
 fide uidentur, utpote nobiscum uersatæ semper,
 nostrisq; nusquā digressæ corporibus. Minos igitur
 curiose quelibet examinans impiorum, relegan-
 bat in cœtum, pœnas ibi sceleribus suis dignas luitu-
 rum. In hos præcipue tamen incenditur, quos opes
 dū uiuerent, ac dignitates inflauerant, quiq; ado-
 rari se ferè expectabant, nimirū perituram eorū
 superbiam. fustumq; detestatus, quippe q non memi-
 nissent, mortales ipsi cum sine, sese bona quoq; mor-
 talia consecutos. At nunc splendida illa exuti oia,
 diuitias inquam, genus, munia, nudi, ac uultu de-
 misso steterunt tanq̃ somniū quoddā humanam hæc
 felicitatem recogitantes, adeo ut hæc dum conspiciat
 ter nimis q̃ delectatus fuerim. Et siquem eorū for-
 te agnoueram, accessi, atq; in aurem silenter admo-
 ui, qualis in uitæ fuerat, quantopereq; fuerat in-
 flatus, tum cum plurimi mane fores eius obsiden-
 tes, pulsī interim, exclusiq; a famulis illius expecta-
 bant egressum. At ipse uix tandem illis exoriens
 puniceus, aureus, aut uersicolor, felices, ac beatos
 se futurum saluantes putabat, si pectus dextrā
 ut porrigens permitteret osculandam. Illi uero au-
 dientes ista moleste ferebant. At Minos quiddam
 etiam iudicauit in gratiam. Quippe Dionysium.

sialie tyrannum multo, & atrocibus criminibus,
 & à Dyone accusatum, & graui stoicorum testi-
 monio conuictum, Cyrenus Aristippus interueni-
 ens (nam illum ualde suscipiunt inferi, eiusq; plu-
 rimam ibi ualet authoritas) ferme iam Chimææ
 alligatum absoluit à poena, asserens illum erudito-
 rum nonnullos olim iuuisse pecunia. Tum nos à
 tribunali discedentes ad supplicij locum perueni-
 mus. Vbi ô amice & multa, & miserranda audire
 simul ac spectare licuisset. Nam semel & flagorum
 sonus auditur, & eiulatus hominum in igne fla-
 grantium, tum rotæ, & tormentæ, æthenæ, Cerbe-
 rus lacerat, Chimæa dilaniat, crucianturq; pari-
 ter omnes, captiui, Reges, præfecti, pauperes, mendî-
 ci, diuites, & iam scelerum omnes poenitebat. Et
 quosdam quidem eorû dum intuemur, agnouimus,
 uidelicet qui nuper è uitæ decesserant. At hi se pu-
 dentes tum occulebant, nostroq; subtrahebant aspe-
 ctui, aut si nos aliquando respiciebant, id seruili-
 ter admodum, abiecteq; faciebant, atq; hi quidem
 quàm olim putas onerosi, fastosiq; in uitâ? At pau-
 peribus malorum dimidium remittebatur, et cum
 interquicuisissent, denovo repetebantur ad poenam.
 Sed illa quoq; quæ fabulis feruntur, aspexi, Ixionē,
 Sisyphum, Phrygiumq; grauius affectum Tanta-
 lum. genitumq; terra Titium, dii boni quantum? In-
 tegrum stratus agrum occupabat. Hos tandē præ-
 tereuntes in campum uenimus. Acherusium, ubi se-
 mudeos, heroïdasq; reperimus, atque aliam simul
 mortuorum turbam in gentes, tribusq; dispositam,
 alios quidem

alios quidem uetulos quosdam, ac morados, atque
 (ut Homerus ait) euandidos, alios uero iuueniles;
 & integros, & hos potissimum ob illam condiens-
 di efficaciam Aegyptios, uerum dignoscere quena-
 libet haud proclive fuit, adeo nudatis ossibus, oēs
 erant inuicem simillimi, nisi quod uix tandem eos
 diu intendentes agnouimus. Quippe conferti con-
 fidebant, obscuri, atque ignobiles, nullumque seruan-
 tes amplius pristinae formae uestigium. Cum igitur
 multi simul offei consisterent, inuicem omnino simi-
 les, qui terrificum quiddam per cauos oculorum
 orbes transpicerent, dentesque nudos ostenderent, hæc
 faciebam certe mecum quoniam signo Thersitem à
 Nireo illo formoso discernerem, aut mendicum Iriā
 à Pheacum rege, aut Pyrriam coquum ab Agamemnone.
 Quippe quibus iam nihil ueteris per-
 mansit indicij, sed ossa fuerunt inter se similia, in-
 cognibilia nullis inscriptis titulis, nullique usquam
 dignoscenda. Hæc igitur spectanti mihi, persimilis
 hominum uitæ pompæ cuiuspiam longæ uidebatur,
 cui præsint, ac disponat quæque fortuna ex ijs, qui
 pompam agunt, diuersos, uariosque cuique habitus ac-
 commodans. Alium siquidem Fortuna delicens reu-
 gijis ornate insignibus, & tiaram imponens, & sa-
 tellites addens, & caput diademate coronans.
 Alium serui rursus ornatum induit, hunc formo-
 sum effigiat, hunc deformem, atque deridiculum
 fingit. Nam omnigenum, ut opinor, debet esse spe-
 ctaculum. Quin habitus quorundam plerumque
 in media quoque pompa demittat, neque perpetuo

eodem finit ordine, cultuq; progredi, quo prodierant. sed ornatu commutato, Cræsum quidem cō-
 git. serui, aptiuiq; uestes induere. Meandrium au-
 tem olim inter seruos incidentem, Polycratis uici-
 fim ornat tyrannide. Et aliquantisper quidem ea
 cultu permittit uti, uerum ubi iam pompæ tempus
 præterijt, apparatus quisq; restituens, & cum cor-
 pore simul exutus amictu, qualis ante fuit affic-
 tur, nihilo a' uicino differens. Quidam tamen ob
 insatiam, cum suos fortuna cultus exigit, egre fe-
 runt, atq; indignantur tanquam proprijs quibus-
 dam bonis priuati, ac non potius alienis, quibus
 paulisper utebantur, exuti. Quin in scena quoque
 uidisse te plerumque puto histriones istos tragicos,
 qui, prout fabule ratio poscit, modo Creontes, ma-
 do Priami sunt, aut Agamēnones, I demq; (si fors
 uiderit) paulo ante tam grauiter Cecropis, aut Ere-
 chthei formam imitatus, paulo poste a seruis (pœ-
 ta inbente) progreditur. At cum fabule iam finis
 affuerit, quisque auratus illas uestes exutus per-
 sonam deponens, & ab altis illis crepidis descen-
 dens, pauper atque humilis obambulat, haud am-
 plius Agamemnon ille Atreo prognatus, aut Cre-
 on Menecæi filius. Sed Polus filius Chariclei Sa-
 niensis, aut Satyrus filius Theogtonis Maratho-
 nius. Sic se mortalium res habent; quemadmo-
 dum mihi tum spectanti uidebatur. Philonides:
 Dic mihi Menippe, istu, qui magnificos, altosq; tu-
 mulos habent super terram, & columnas, imagi-
 nes, titulos, nihilo no sine apud inferos plebeis

quibuslibet umbru honoratiorer.² Menippus.²
 Nugeris tu quidem, nam si uidisses Mausolum, Ca-
 rem illum dico pyramide celebrem, sat scio, nun-
 quam videre desisses, in in antrum quoddam ab-
 strusum depectum abiectus est, in reliqua mortuo-
 rum turba delitescens. Hoc tantum commodi mihi
 hi uidentur ex monumento referre, quod impositum
 to pondere laborat magis, et premitur. Nam cum
 Aetæus o amice locum citiq; metitur, dat autem
 cui plurimum, haud amplius pedem, necesse est
 eo iacere contentum, seseq; ad loci modum contra-
 here. Ac uehementius multo uisisses, opinor, si reges
 hosce nostros, satrapasq; uidisses, apud eos menda-
 cantes, et aut salsamenta uendentes, aut primas
 ipsas literas, argente inopia, profitentes, et quom-
 admodum contumelijs et quomis afficiantur, atque
 in faciem cadantur, perinde atque uilissima man-
 cipia. Itaq; Philippum Macedonem conspicius, con-
 timere me certe non potui. O stensus est mihi in an-
 gulo quodam, detritos calceos mercede resarciens.
 Quin alios præterea multos erat uidere mendia-
 cantes in truijs, Xerxes uidelicet Darios, ac Poly-
 crates. Philonides. Admiranda narras ista de re-
 gibus, penesq; incredibilia. Socrates autem quid fa-
 cit? ac Diogenes, et si quis est sapientium alius.²
 Menippus. Socrates profecto etiam ibi obuer-
 sat, omnesq; redarguit. Versantur autem cum il-
 lo Palamedes, Ulysses, et Nestor, et quis quis est
 alius inter defunctos garrulus. Instantur autem illi
 etiam, atq; inuicem ut ex haustu ueneno cernu-
 nt.

At optimus Diogenes sardanapalo uicinus Assyria, Mideq; Phrygio, atque alijs item pluribus ex istorum sumptuosorum numero manet, quos cum ciuiles audit, ueteris fortune magnitudinem recognoscens et ridet, et delectatur, ac supinus cubans, ut plurimum atrox, aspera nimis, atq; intucunda uoce illorum ciuilis obscurans, adeo ut id egreferentes, nec Diogenem ferre ualentes, de mutanda sede deliberent. Philonides. De his iam satis quidem. Ceterum quodnam illud decretum est, quod initio dixeras aduersus diuites esse sanatum? Menippus. Bene admones. Nescio enim quo pacto cum hac de re dicere proposuissem, ab instituto sermone procul aberravi. Dum igitur ibi uersabar, magistratus concionem aduocauerunt, his uidelicet de rebus, quae in commune conducerent. Conspiciens ergo multos concurrere, me quoq; cum illis simul immiscens, unus de numero eorum, qui in concione aderant, efficior. Agitatae sunt igitur et alia multa. Postremo uero de diuitibus negotium, in quos posteaquam plurima fuissent obiecta, uolentia, superbia, fastus, iniuria, assurgens tandem ex populo Primas quidam huiusmodi decretum legit. Quoniam (inquit) multa diuites perpetrant in uita, rapientes, ac uim inferentes, inopesq; omnimodo despectui habentes, Curiae, populoq; uisum est, ut cum functi uitae fuerint, corpora quidem eorum poenas cum alijs sceleratorum corporibus luant, animae uero sursum remissae in uitam, in Asinos demigrent. donec in tali rerum statu quinquies

ac vices decem annorum millia transegerint, asini
semper ex asinis renati, onera ferentes, atq; à pau-
peribus agitati. Dein ut liceat illis è vita excede-
re. Hanc sententiam dixit Caluarius, patre An-
dello, patria Manicensis, tribu stygia. Hac igitur
lege recitata, approbaverunt principes, scint
plebs, adfremuit Proserpina, allatrauit Cerberus.
sic enim rata, quæ inferi statuunt, authenticæq; fi-
unt. Quæ igitur in concione agebantur, erant hu-
iusmodi. Tum ego statim, cuius gratia veneram,
Tyresiam adeo, atque illi re, uti erat, ordine nar-
rata, supplicavi ut mihi diceret quodnam optimum
vitæ genus putaret. hic vero subridens (Est autem
seniculus quispiam cæcus, pallidus, voce gracili)
ó fili inquit causam tuæ perplexitatis scio, à sa-
pientibus istis profectum, haud quaquam idem in-
uicem ipsdem de rebus sentientibus, verum haud
fas est, id tibi proloqui, siquidem quod Rhadaman-
thus interdixit. Nequaquam inquam ó Patercu-
le, sed dic amabo, neque me contemnas, qui in vi-
ta te etiam ipso cæcor oberro. Abducens ergo me
procul ab alijs auferens, ad aures mihi inclinans,
optima est inquit, idiotarum, privatorumq; vita,
ac prudentissima. Quamobrem ab hac vanissi-
ma sublimium consideratione desistens. Mitte prin-
cipia semper, ac fines inquirere, et nasros ho-
sæ syllogismos despuens, atque id genus omnia, nu-
gas estimans, hoc solum in tota vita persequere,
ut presentibus bene compositis minime curiosus,
nulla re sollicitus, quamplurimum potes hilaris vi-

Menippus; seu Necromantia.

nam, vidensq; traductus. Hæc cum dixisset, rursus
asphodelorum in præteritum sese corripuit. Ego igitur
(nam et nunc vespere erat) age inquam o Meni-
throbarane, quid cunctamur? ac non hinc rursus
abimus in uitam? Ad hæc ille, confide inquit, o
Menippe, breuem quippe, facilemq; tibi monstrabo
femitam, et me protinus abducens in regionem
quandam magis priore tenebrosam, manu pro-
cul ostendens subobscurum, teneq; ac ueluti per
rimam influens lumen. Illud inquit, Torphoni tem-
plum est, atque illac ad inferos e' Boeotia descen-
ditur, hac ascendas, atque ilico fueris in Græcia.
Ego igitur hoc sermone gauisus, salutato mago dis-
ficile admodum p angustis antri fauces subrepēs,
nescio quo pacto, in Lebadiam perueni.

LUCIANI PHILOPSEVDES, SIVE
Incredulus ab eodem Thoma Moro in Latin-
nam linguam traductus. Interlocuto-
res, Tychiades, & Philocles.

Tychiades.

P O tes mihi Philocles dicere, quid-
nam id tandem sit, quod multos
in mentiendi cupiditatem addu-
cit, ut pariter gaudeant, cum &
ipsi nihil sani loquuntur, & his
qui talia narrant, maxime ani-
mam intendant. Philocles. Multa Tychiade sunt,
quæ nonnullos mortales mentiri compellunt, quia
in rem uident conducere. Tychiades. Nihil ad
rem hæc (ut aiunt) neque enim de iis rogebam, qui,
cum usus postulat, mentiuntur. uenia nimirum hi,
immo laude plerique eorum digni sunt, quicunque
uel hostes fefellerunt, uel ad salutem tali quopiam
pharmaco usi sunt in necessitatibus. Cuiusmodi
multa Ulysses etiam fecit, ut & uitam suam, &
sociorum reditum redimeret. Sed de illis uir opti-
me dico, qui nulla necessitate mendacium ipsum ue-
ritati longe anteponunt. ipsa re uidelicet delecta-
ti, atque in ea sine ulla idonea occasione uersati.
Isti ergo scire cupio cuius commodi gratia istud
agunt. Philocles. An alicubi tales aliquos iam
deprehendisti, quibus hæc insita sit mentiendi libi-
do? Tychiades. Et quidem admodum multi sunt

huiusmodi. Philocles. Quid aliud ergo in causa sit, quod mentiantur, nisi dementia? Siquidem rem pessimam, optimi loco praeoptant. Tychiades. Hoc nihil est. Nam ego tibi multos ostenderim ad cetera prudentes, ac sapientia mirabili, nescio tamen quo pacto aptos hoc malo, mendacijq; studiosos, adeo ut ego certe moleste feram, quod viri tales, omnibus ceteris in rebus optimi, gaudent tamen & se, & eos, in quos inciderint, fallere. Nam veteres illi, id quod tibi notius est, quam mihi, Herodotus, Ctesiasq; Cnidius, atque his superiores, denique Homerus ipse viri celebres, mendacis etiam scriptis utebantur, ut non solum eos fallerent, à quibus tunc audiebantur, verum usque ad nos etiam mendacium per manus traditum perveniret in pulcherrimis versibus, metrisq; servatum. Me ergo saepe illorum versuum nomine subiit pudor, siquando cæli sectionem, ac Promethei vincula recensere, gigantumq; rebellionem, atque omnem illam de inferis tragiædiam. Et quo pacto ob amorem Iupiter in Taurum, & agnum versus sit, & quemadmodum ex muliere quispiam in uiculam, ursam ne mutatus sit. Pegasos præterea, Chimærasq; & Gorgonas, ac Cyclopas, atq; id genus omnia, admodum absurdas, monstruosasq; fabulas, & que mentes afficere puerorum queant, qui larvam adhuc, lamiamq; metuunt, quanquam poetica sine fortasse tolerabilia. At urbes iam, gentisq; totæ una voce, ac publicis mentiri, an non hoc ridiculum? Veluti

cum Cretenſes ſepulchrum Iouis oſtendere non po-
det. Athenienſes Erichthonium editum è terra fe-
runt, primosq; illos homines in Attica olerum mo-
re è terra emerſiſſe. Hi tamen multo uerecundio-
res quàm Thebani, qui ex ſerpentis dentibus ſati-
nos quosdam progerminariſſe narrant. quod ſiquis
hæc, cum ſint ridicula, uera eſſe non credat, ſed ea
prudenter examinans Choroebi cuiuſpiam, aut Mar-
gite exiſtmet eſſe, ſiquis aut Triptoleum credat
in alatis draconibus per ærem uectum eſſe, aut
Pana quendam ex Aradia in Marathonem ueniſ-
ſe auxilio, uel Orithyiam à Borea raptam eſſe,
impius nimirum hic, atq; inſanus uideatur eis, q̃p-
pe q̃ tam manifeſta, ueraq; non credat, uſque adeo
obtinere mendacium. Phi. At poëtis Tychia-
de, urbibusq; fuerit fortassis ignoſcendum. Nam
illi delectationem illã, quæ ex fabula proficiſcitur,
ut quæ maxima ſit illecebra, poematibus ſuis im-
miſcent, qua potiffimum erga auditores opus habet.
Athenienſes uero, Thebanq; et ſiqui ſunt alij, pa-
trie ſuæ plus maiestatis ex huiusmodi figmentis,
conciliant, quod ſiquis fabulas auferat è Græcia, ni-
hil obſtiterit, quo minus earum narratores fame in-
tereant, quando iam nemo futurus ſit hoſpitum, qui
uerum uel gratis audire uelit. At ſiqui nulla tali
cuſa, gaudent tamen mendacio, hi omnino ridiculi
merito uideantur. Tychi. Recte dicis. Nã ego
protinus ab Eucrate illo celebri uenio, ubi multa in-
credibilia, ac fabuloſa cum audiſſem, immo uero
medio in ſermone, diſceſſi, non ferens narrationem

PHILOPSEVDES, SEV

tam supra fidem, sed me velut serie quædam abegerunt, dum monstrosa multa, atq; absurda referrent. Phi. Atqui Tychiade, vir gravis Encrates est, et nemo certe crediderit illum tam promissa barba virum sexagenarium, & qui præterea sit plurimum in philosophia versatus, sustinuisse, ut alium quenquã audiret se præsentem mentientem, nedum ut ipse tale quicquam audeat. Tychia. At vscis amice qualia referebat. Tum ea q̃ constanter asseribat, præterea quàm sancte in plerisq; iurabat, admotis etiam filijs adeo, ut ego, cum eum respicerem, varia mecum cogitarem, interdum quidem illum insanire, neq; animo constare, interdum vero ita cogitabam, fugisse me, quod impostor esset. ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculã quãdam simiam circumtulisset, adeo absurda narrabat. Phi. Quenam illa (per lares) sunt Tychiade. Nam cupio cognoscere quamnam præstigituram sub tam longa barba oculuerit. Tychia. Solebã quidem etiam aliã Philocles aliquoties eũ interuifere, si quando videlicet multo otio abundare. Hodie vero, cum opus esset mihi conuento Leonticho (Est autem, ut scis, amicus mihi) edoctus à puero, eum se ad Eucratem mane contulisse, ut eũ morbi inspiciendi causa uiferet, amborum nomine, nempe ut & Leontichum conuenirem, & Eucratem uiderem (ignoraueram autem quod ægrota-ret) ad eum prouenio. At Leontichum, ibi iã non inuenio. Nam paulo ante, ut dicebant, exiuerat, alius uero confertos reperio, in quibus erat & Cleo:

demus peripateticus, et Dinomachus Stoicus, et Ion,
nostri uirum, illum dico, qui ex platonica doctrina
magnam sui admirationem expectat, ut qui solus
mentem uiri deprehenderit, q̄q; eius oracula alijs
quoq; possit enarrare. uides quos tibi uiros nomi-
no, nimirum omni sapientia, atq; omni uirtute præ-
ditos, nepote ipsum ex quaq; secta caput, reueren-
dos hercle omnes, atq; aspectu propemodum ter-
ribiles. Aderat præterea medicus Antigonus, ne-
usui in morbo esset aduocatus, opinor. Et melius iã
habere se uidebatur Eucrates. Ac morbus quidã
ex familiaribus erat. Humor enim rursus in pe-
des ei descenderat. Sedere me ergo Eucrates in le-
cto iuxta se iussit uoce languidule remissa paulu-
lum, cum me conspiceret, quanquã interim dum
ingrederer, uociferantem eum, ac uocem intenden-
tem audieram. Tamen ego admodum curiose cauẽs
ne pedes eius tangerem, ubi me uulgaribus istis uer-
bis purgaueram, quod eum ægrotare nesciuerim,
quod ubi rescissem, curriculo uenerim, ad sedi pro-
pè, et illis quidẽ sermo iam de morbo erat, et quæ-
dã iam ante dixerant, quædã uero etiã tunc nar-
rabant. Præterea medicamenta quædam quisq; pro-
ferebat. Cleodemus igitur. si quis ergo, inquit, sin-
istra manus tollens humo mustella demẽ, sic interse-
ctæ, ut ante dixi, in leonis pellẽ illigauerit, ne pex-
coriati, ac deinde arcum crura posuerit, ilico seda-
tur dolor. Non in leonis pellem, inquit Dinoma-
chus, ut ego audiui, sed in ceruæ potius fœmel-
læ. uirginis adhuc & non dum initæ, & res qui-

dem magis est hoc pacto credibilis, uelox enim cernua est, maximeq; ualet pedibus. Et leo quidem fortis est, pinguedoq; eius, ac manus dextra, piliq;, qui recti e barba prominent, magnam uim obtinent. Siquis uti nouerit, cum proprio cuiq; armine, ac pedum curam munime pollicentur. Et ipse quoq; (inquit) Cleodemus olim sic putabam cernua pelle utendum, propterea quod cernua uelox esset. At nunc per uir quidam Libycus peritus profecto in rebus huiusmodi, contra, me docuit, cernuis ostendens uelociores esse leones, quippe qui eas, inquit, etiam persequendo capiunt, laudabant qui aderant tanquam recte dixisset Libycus ille. Tum ego putatis, inquas, incantamentis quibusdā sedari talia, aut foris admotis appendiculis cum intus malum grassetur? Riserunt hunc sermonem meum, et palam in me uiam damnaabant amentiam, qui apertissimas res ignorarem, et quibus nemo, qui sapiat, contradicere, quin sic se habeant. At medicus certe Antigonus delectari mihi uisus est hac rogatione mea. Et adadum autem neglectus habitus fuerat, opinor, unum opem Euerati ferre ex arte uellet, denuntiās uidelicet uino ut abstineret, atq; oleribus uesceretur, et uigorem animo omnino minueret. Cleodemus ergo subridens interim, Quid ais, inquit, Tythiade? incredibile tibi uidetur esse, ut ex rebus huiusmodi parentur quedam apud morbos remedia? Mihi certe uidetur inquam ego, nisi naribus adeo mucosis sim, ut credā ea, quae foris applicantur, nihilq; cum iis, quae morbos excitant, intus cō-

inueniant, per uerbula tamen (ut dicatis) ac praestigiatu-
ram operari, & cum appenduntur, sanitates
immittere, id profecto nunquam fieri possit, nec si-
quis uel in nemei leonis pellem sedeam mustellas
integras insuerit. Ego profecto leonem ipsum è do-
loribus saepe claudicantem uidi in uniuersa sui ipsi
us pelle. Nimum idiota es, inquit Dinomachus, neq;
unquam tibi curae fuit, ut disceres quonammodo
res istiusmodi aduersus morbos cum adhibentur, co-
ferunt, ac mihi uideris ne notissima quidem ista re
repturus, febrium uidelicet istarum profligationes,
quae certo quodam ambitu recurrunt, tum serpen-
tum demulSIONES, ac bubonum sanationes, & cete-
ra quaecunq; artis etiam iam faciunt, quod si illa
sunt omnia, cur tandem non putabis haec etiam
similibus rebus fieri? Infinita congeris inquam
Dinomache, clauumq; (ut aiunt) clauo exerudis.
Neq; enim constat ea, quae commemoras, eiusmodi uiri
fieri. Quamobrè nisi reddita ratione persuaferis,
primum natura fieri posse, ut febris, tumorq; uereat-
ur, aut nomen aliquod diuinum, aut dictionem ali-
quam barbaricam, ob idq; ex inguine fugiat, ani-
les adhuc fabulae sunt quaecunq; retulisti. Tu mihi
uideris (inquit Dinomachus) cum ista dicis, ne de-
os quidem esse credere. siquidem putes fieri non pos-
se, ut per sacra nomina remedia morbis adferan-
tur. Hoc, inquam ego, uir optime ne dixeris, nihil
enim prohibet, quo minus, etià si maxime dii sint,
ista tamen sint uana. Ego uero & deos colo, & me-
delas eorum uideo, & leuacunas, quae laboranti-

PHILOPSEVDES, SEV

his conferunt pharmacia videlicet, atq; arte medi-
ci restituunt. Itaq; Aesculapius ipse, eiusq; poste-
ri saluaria pharmaca admonentes mudebantur
agrotis, non leones, aut mastellas circumligantes.
Mitte hunc, inquit Ion, At ego vobis mirabile quid-
dam narrabo. Eram adhuc adolescentulus, annos
natus ferme quatuordecim, cum quidam ad patre-
m meum venit nuntians ei Midam uitis cultorem fer-
acem, etiam alijs in rebus robustum, atq; industri-
um, circa plenum iam forum à uipera morsum,
iacere iam putrefacto crure. Etenim dum ligaret
palmites, ac uallis circumpliatret ad repentem be-
stiolam, maximum ei pedis momordisse digitum.
Tum illam quidem ilico aufugisse, & sese rursum
in latebram condidisse. Illum uero ciulare perdi-
tum è doloribus. Hæc ergo cum nuntiarentur, iã
Midam ipsum uidebamus in lectica domum è con-
ferri adportari, inflatum totum, lividum, ac super-
ficie tubefactum, uix iam spirantem. Pater ergo, cū
id moleste ferret, inquit, Ego enim uirum quen-
dam Babylonium ex Chaldeis quos uocant proli-
nus huc adducam, qui sanabit hominem, & ne
diem narrando conteram, uenit Babylonius, ac Mē-
dam restituit, effugato ex corpore ueneno quadam
inunctione, & ad pedem eius appenso uirginis
defunctæ lapillo, quem è columna exaderat. Atq;
istud quidem hactenus forsitan mediocre fuerit. Tum
paucas iam ipse sublato, in quo allatus erat, sacbello,
discessit in agrum, tantum potuit inunctione, & co-
lumnaris ille lapis. At idem iste Babylonius alia

prætex divina planè fecit. Nempè in agrum profectus mane, cum promuntiasset sacra quædam ex vetusto codice, septem nomina, sulfure, ac face lustrato loco in orbem ter obambulans, serpentes omnes inuitos exciuit, quicunq; intra eam regionem erant. Veniebant ergo tanquam ad incantationem tracti, serpentes multi, atq; aspidēs, & uiperæ, & cerastæ, & iaculi, phryniq; ac physali, relinquebatur autem unus draco, annosus, prorepere, ut opinor, ob senectam non ualens, qui non fuerat audiens dicto. At magus. Non adsunt omnes inquit. Tum unum quendam ex serpentibus eum uidelicet, qui natu minimus erat, selectum legentū mittebat ad draconem. ac paulopost uenit etiam ille. At postquam iam collecti constitissent, Babylonius in eas insibulauit. Atq; illi repēte admodum omnes ab eius flatu incensi sunt, nobis interim admirantibus. Tum ego dic mihi inquam Ion, Serpens ille legatus, iuuenem illum dico, uerum manus perduxit draconem, qui iam (ut ais) senuerat, an ille baculum gestans innitebatur? Ludis nequidō inquit Cleodemus. At ego, qui et ipse quoq; olim minus talia credebat q̄ nunc tu, putabam enim nulla ratione fieri posse, ut ea crederem, tamen cum uolantem primum conspicerem, peregrinam illum barbarum (erat autem, ut ferebant, ex Hyperboreis) credidi, ac uictus sum, cum tamen nubem, dinq; repugnasset, nam quid facerem, cum cūcererem in aere uolantem, atq; id interdū ac super aquam ingredientem. atq; per medium ignem:

incedentem, idq; lente ac sensim? Tu' ne inquam ego,
 ista uidebas, uirum Hyperboreū uolantem, aut su-
 per aquas ambulantem, & maxime (inquit ille) atr-
 batinis indutum, quo calicamenti genere illi potissi-
 mum utuntur. Nā minutula ista, quid attinet refer-
 re, quæcunq; fecit, quo pacto amores immiserit, ac
 demones exegerit, mortuosq; maridos in uitam re-
 uocauerit, atq; Heaton ipsam palam conspectibus
 exhibuerit, Lunāq; e' cælo detraxerit? Quin ego
 uobis referam quæ ab eo fieri conspexi in Glaucia
 Alexidis filio. Glaucias hic, cum patris nuper de-
 functi substantiam suscepisset, Chrysidem amabat
 Demeneti filiam, ac me quidem præceptore in di-
 sciplinas utebatur, ac nisi amor ille a studio deduc-
 xisset eum, uniuersam peripateticorum doctrinam
 perdidicisset, ut qui octo & decem cum esset anna-
 rum iam absoluerat analytici, tum physiæ au-
 scultationem in finem usq; percurrerat. A more in-
 uenictus, mihi rem omnem significat. Ego uero,
 quemadmodum par erat, quippe qui præceptor
 eram, Hyperboreum illum magnum ad eum du-
 co, conductum quatuor ilico minis in manum datis,
 oportebat enim præparari quiddam ad sacrificia,
 tum sedem præterea, si Chryside potiretur. Ille ue-
 ro crescētem obseruans Lunam. (nam tunc ut pluri-
 mum huiusmodi sacra peraguntur) fossam cum
 effodisset, in aperto quodam loco domus, sub dio ar-
 at mediam noctem, euocauit nobis primum quidē
 Anaxiclem Glauciæ patrem, ante septem menses
 nunc defunctum. suauis erat autem ob amorem se-
 nex, atq;

nex, atq; indignabatur. Tandem tamen ei permisit;
 ut amaret. Postea vero Hecaten quoq; eduxit, ad-
 ferentem una cerberum, tum Lunam detraxit mul-
 ti forme quoddam spectaculum, & qđ aliās aliud
 apparebat. Primum quidem muliebrem formam re-
 ferebat, deinde in naotam formosam uertebatur.
 Postremo uero catula uidebatur. Hyperboreus ille
 tandem, cum finxisset quendam ē luto Cupidinem,
 Abi inquit, atq; huc perducas Chrysidem, ac lutum
 quidem protinus euolabat, paulo post autem affuit
 illa, pulsans ostium. Tum ingressa Glauciam com-
 plectitur, cum quam insanissime deperiens, & cum
 eo uersata est, quoad gallos catenantes audiuius. Tū
 uero Luna subuolabat in cœlum, atq; Hecate subiit
 terram, ceteraq; spectra disparuerunt. & Chrysi-
 dem tandem euimus circa ipsum ferme diluculū.
 Hæc Tychiades si conspexisses, haudquaquam am-
 plius dubitasses, esse multa in arminibus istis cōmo-
 da. Bene dicis inquam, ego credidissem equidem, si
 uidissem ea. nunc uero ignoscendum mihi puto, si
 qualia uos uidetis, acute perspicere nō possum. uerū
 tamen Chrysidem illam, quam dicis, noui mulierem
 planē meretricem ac facilem, nec uideo sanē cuius
 gratia ad illam egeritis luto illo legato, magoq; ex
 Hyperboreis usq; atq; ipsa insuper Luna, quippe
 quam nignū drachmis ducere in Hyperboreos
 usq; potuisses. Mirifice enim sese offert ad hanc in-
 cinationem mulier. Et contrarium quiddam spe-
 ctis istis habet. Nam ea quidem æris ferrine sonū
 si audierine, fugiunt (nam id uos prædicatis) illa

Erasmus

ad

PHILOPSEVDES, SEV

Verò si argentum suffiam sonuerit, accurrit ad titu-
nitum. Præterea ipsum etiam magum admiro;
quod cum ditissimas mulieres in amorem sui possit
elicere, atque ab eis solida talenta suscipere, is ta-
men ob quatuor minas admodum cæcilli lucelli au-
dius Glauciam amoris compotem fecerit. Ridicule
facis inquit Ion, qui nihil credis. Ego te libenter en-
go rogauerim, quid de is respondeas, qui dæmo-
niasos liberant erroribus, adeo manifeste spectra
illa cæminibus eijcentes. Atque hæc me dicere nõ
opus est, verum omnes nouerunt. Syrus ille ex Pa-
lestina, qui harum rerum artifex est, quàm mul-
tos mortales suscipiat, qui ad Lunam concidant, ocn-
losq; distortqueant, spumaq; os oppleant, quos ta-
men erigit, ac sanos remittit, magnæ acceptæ merce-
de, diris eos malis liberans. Etenim cum iacentibus
insistit, rogaueritq; unde sine in corpus ingressi,
ægrotus quidem ipse tacet, at dæmon uero responsi-
det, aut lingua græcæ loquens, aut barbaricæ, aut
vnderunq; fuerit ipse, et quomodo, et unde intra-
uit in hominem. Ille uero adiurans eum, ac ni pa-
ruerit, minians etiam, expellitq; abigitq; dæmo-
nem. Quin ego quoque dæmonem quendam exe-
antem uidi nigrum certe, et colore fiamidum. Non
magnum erat inquam ego talia te o' Ion cernere,
cui ipse etiam apparente Idea, quas uestra fami-
lia parens ostendit Plato, rem uidelicet spectatu te-
nuem, atque exanimam, quantum ad nos homines
luciosos. Itæne solus Ion, inquit Eucrates, istius-
modi uidit, ac non alij etiam multi inciderunt, in

demonēs, alij noctu alij etiam interdū? Ego pro-
fecto non semel, sed millies iam talia conspexi, ac
primum quidem turbabar ad ea, iam uero ob-
consuetudinem nihil nouum, aut prodigiosum mi-
hi uidere uideor, maximeq; nūc, ex quo annulum
mihi Arabs dedit ex ferro, de cruce quapiam
sumpto, factum, ceterumq; docuit nominibus multis
plenum, nisi forte ne mihi quidem fidem sis habi-
turus Tychiade. At qui fieri possit inquam, ut Eu-
crati non credam. Dēmonis filio, uiro in primis sa-
pienti, ac libere, quæ sibi uidentur, domi in prima
to suo cum auctoritate narranti? Illud ergo de
statua inquit Eucrates, quæ omnibus, qui in domo
sunt, singulis noctibus apparet, tum pueris, tum
adolescentibus, tum senibus, hoc inquam non à me
dumtaxat audiens; uerumetiam à nostris omni-
bus. De qua statua inquam ego? Non uidisti, in-
quit, cum ingredereris, statuam quandam in arrio
collocatam, sanè quam pulchram, opus Demetrii,
qui statuas humana specie fingere consueuit? Non
ne illam dicis inquam, quæ discum iacet, quæ
inclinata est ad emissuri gestum reflexa in eam,
quæ discum fert, altero pede modice inflexo,
quæq; se erectura uidetur una cum iactu? Non
illam inquit, nam unum est ex Myronis operibus
ille disci iactator, quem dicis. sed nec eam, quæ est
ei proxima, eam loquor, cui tamis caput unctum
est, formosam illam. nam id Policleti opus est. ue-
rum eas, quæ à dextra sunt, egredientibus omite,
inter quas et tyranniadæ illi stant, Critæ Nesto

te plasmatum. tu vero an non ad aquam illam, quæ
 influit, quampiam uidisti uentre prominulo, cel-
 nam, seminudatam, uulsis quibusdam barbæ pilis,
 insignibus uenis, uero hominu simillimam? Pelichus
 dux Corinthius esse uidetur. Per Iouem inquam uidi
 quandâ à dextra saturni, quæ ténias, coronasq;
 aridas habebat, pectoreq; folia quædam inaurata.
 Ego inquit Eucrater, ea inauravi, cum me sanas-
 set triduo febre pereuntem. Erat ne igitur etiam
 medicus inquam ego optimus iste Pelichius? Est,
 usq; ride inquit Eucrater, alioquin homo te haud
 multo post innadet. Noui ego certe quantum ualeat
 hæc, quam tu rides, statua. An non eiusdem putas
 esse immittere febres, in quos uoluerit, quandoqui-
 dem potius est eijcere? Propicia inquam, placataq; sit
 hæc statua mihi, quæ tantum ualeat. Quidnam er-
 go aliud facientem eam uiderunt omnes, qui in do-
 mo sunt? Cum primum nox est inquit, hæc e' bæ
 se descendens, in qua steterat, in orbem totam do-
 mum circuit, omnes occurrunt ei interdum etiam
 cæcæ, nec quisquam est, quem unquam læserit,
 diuertere tantum oportet. illa uero præterit nihil in-
 tuentes infestans, cum & lauat sepe, & tota nocte
 ludit, ut ex ipso aquæ strepitu licet audire. Vide
 ergo inquam ego, ne forte non Pelichus hæc statua
 sit, sed Talus potius Cretensis, qui apud Ninoën
 fuisse dicitur. Nam & ille æreus quidam Cretæ co-
 stos erat, quod nisi ex ære non autem ex ligno fa-
 ctus esset, nihil eam prohiberet, cum non opus de-
 metrii, sed una potius ex Dædali machinis esse uideretur.

deatur. E base nãq; (ut ais) etiam ista fugit. Vide inquit, ó Tychiade, ne te posthac scommatis huius poeniteat. Novi equidem ego quid illi euenerit, qui obolos surripuit, quos ei quoq; nouilunio suspensimus. Prorsus atrocia inquit Ion, oportebat accidere, quippe qui sacrilegus erat, quomodo ergo illum ultus est, ó Eucrates? Nam audire cupio, etiam si quammaxime Tychiades iste diffisurus est. Multi inquit ille, ad pedes eius oboli iacebant, aliaq; item numismata quædam argentea ad crus eius affixa cera, ac laminæ quoq; argenteæ, notæ cuiusq; aut merces ob sanationem eius, qui ab eo liberatus esset, cum febre detineretur. At erat nobis seruus quidam Libycus sceleratus, equorum curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia, abstulitq; digressam iam cum obseruasset statuam. At cum primum reuersus intellexit sacrilegio se compilatum pelichus. uide quo pacto sese ultus est, atq; fieri ei prodidit Libycum. Totæ nocte atrium obambula- bat in orbem miser, exire non ualens, tanquam in labyrinthum incidisset, quoad ortæ die iam de- prehensus est, ea tenens, quæ furto abstulerat. ac tum quidem comprehensus plagas non paucas recepit. nec temporis multum superstes malus male periit, uapulans, ut dicebat. singulis noctibus, adeo ut uibices postridie apparerent in corpore. I nunc, et post ista quoque Tychiades Pelichum ride, ac me tanquam coetaneum Minoi iam delirare pu- ta. At ó Eucrates, inquam ego, quâdiu æs erit æs, operusq; plastæ Demetrius Alopeceus fuerit, qui

PHILOPSEVDES, SEV

non deos, sed homines fingere consuevit, pelichæ
 nunquam statuam uerebor, quippe qui nec ipsum
 etiam uiuentem, si mihi minaretur, admodum ti-
 muisssem. Ad hæc medicus Antiochus. Et mihi o'
 Eucrates (inquit) Hippocrates æreus est, magnitu-
 dine fermè cubitali, qui tunc duntaxat, cum lu-
 cerna extincta sit, totam in orbem domum ambit,
 perstrepens, ac pyxides euertens, pharuaa;q; com-
 miscens, atque ostia circumuertens, maximè;q; si
 quando sacrificia prætermittimus, quibus in singu-
 los annos ei sacrificamus. Postulat ergo inquam
 ego etiam Hippocrates medicus iam, ut sibi sacri-
 ficetur, indignatur;q; nisi in tempore iustorū sacri-
 ficatorum epulis accipiat. quem nimirum dece-
 bat boni consulere, si quis ei libauerit, aut mal-
 sum insperferit, aut caput coronauerit. Audi er-
 go inquit Eucrates, istud certe etiam testibus pro-
 bauero, quod ante annos quinque uidi. Erat fer-
 mè uindemiæ tempus. Ego uero in agrum circa
 meridiem uindemiatum dimissis operarijs, in syl-
 uam solus abibam, cogitans interim quiddam, atq;
 considerans. At postquam in saltum perueni, ca-
 num primo larratus insonuit. Ego uero Mnasono
 filium meum cum equalibus uenientem ludere,
 uenari;q; (quemadmodum solebat) conijacebam.
 At res haudquaquam sic se habebat, uerum pau-
 lopost facto terramotu, sonog; uelut è tonitru, mis-
 licrem aduenientem uideo terribilem, procerita-
 te fermè semistadiali. habebat autem in sinistra
 faciem, in dextra uero gladium uiginti crateris

bitorum. Et inferne quidem pedibus erat serpen-
tinis, superne uero Gorgonem referens multu uide-
licet, atque aspectus horrore, pro coma quidem dra-
conibus tanquam caesarie arcumacta, alijs col-
lum amplectentibus, alijs etiam per humeros spar-
sis. Videte inquit, amici, quo pacto etiam inter nar-
randum exhorruui, & simul hæc dicens Eucrates,
ostendit omnibus brachij sui fecus erectas metu.
Ion ergo, ac Dinomachus, et Cleodemus uehemen-
ter inhiantes auscultabant eum uiri senes, tanquã-
naribus traherentur. adorantes apud sese tam in-
credibilem Colossum, mulierem semustadialem, ge-
gentium quoddam mormolocum. Ego uero consy-
derabam interim, cuiusmodi erant ij, qui cum iu-
uenum sapientiæ nomine uersentur, uulgòq; in-
admiratione habeantur, cum sola nimirum atricie,
barbaq; ab ipsis differant infantibus. Ceterum et-
iam illis ipsis facilius ductiles ad credenda menda-
cia. Dinomachus ergo, dic mihi inquit, Eucrates, il-
li cines deæ, quanta magnitudine erant? Ele-
phantis inquit ille, proceriores indias, nigri et ipsi,
hirsutiq; sordido, squalidoq; uillo. Ego igitur,
cum uiderem, resiti, inuerso protinus in interio-
rem digiti partem (quod Arabs mihi dederat) si-
gillo. Hecate ergo percusso draconias illis pe-
dibus solo, hiatus effecit maximum, & qui mu-
mani magnitudine penitus æquaret tetractum.
Deinde paulopost abiit in eum defiliens. Ego uero
presente animo, porrecta cruce inclinatus, inspe-
xi apprehensa arbore quapiã, quæ uiana stabat na-

obortis mihi tenebris, ac uertigine, in aspectu præ-
 ceptis incaderem, deinde conplexi ea, quæ in infer-
 no sunt omnia pyriphlegethontem lacû, Cerberû,
 manes, adeo, ut quosdam etiam eorum agnoscerem.
 Patrem ergo meum manifeste cernebam adhuc his
 ipsis amicum, quibus eum sepeliuimus. Quid age-
 bant, inquit Ion, o' Eucrates animæ? Quid aliud,
 inquit ille, quam per tribus, familiasq; cum ami-
 cis, cognatisq; uersantur, in asphodelo collocati? Con-
 tradicant ergo etiam nunc, inquit Ion, Epicurei sa-
 ero Platoni, eiusq; de anima rationibus. At tu nõ ne
 Socratem etiã ipsum, Platonemq; uidebas inter me-
 nos? Socratem, inquit, uidi, neq; illum tamen exi-
 dentem, nisi quod inde conieci, quoniam caluus, ac nẽ-
 tricossus erat. Platonem uero nõ cognoui. Nã apud
 amicos nimirũ uera fateri oportet. Simul ergo atq;
 ego omnia conplexi, & hiatus coijt, & ex famulis
 meis quidam quærentes me, atque in his Pyrrhias
 hic supervenere hiatu non dum planẽ obducto, dic
 Pyrrhia, an non uera narro? Per Iouem inquit
 Pyrrhias, & latratum audiui per hiatus, & ignis
 quidem a' face mihi suffulgere uidebatur. Tum risi
 ego profecto, teste latratum, ignemq; in cumulum
 addente, Tum Cleodemus, haudquaquam noua ista
 inquit, neq; alius inuisa uidisti. Nam & ipse haud
 ita pridem cum ægrotaarem, tale quiddam conspe-
 xi. Prospiciebat mihi, curabatq; Antigonus hic,
 ac septima dies erat. Febrisq; o' qualis? incendio
 certe uehementior. Omnes ergo me relinquentes so-
 lam, clausis foribus furus manebant. Sic enim inisse

ras Antigone, siquo pacto possem obdormiscere. Tunc igitur astetit mihi iuuenis quidam uigilanti, pulcher admodum, ueste circumamictus candida, Ac me cum excitasset, per hiatum quendam ducit ad inferos, sicuti ilico cognoui, Tantalum cum uiderem, ac Tiryum, Sisyphumq; . Ac cetera uobis quid commemorem? Postquam uero ad tribunal perueni (Aderat autem & Aeacus, & Charon, Parcaq; atq; Erynnēs) quidam uelut rex (Pluto certe mihi uidebatur) assedit, singulorum nomina percensens, qui morituri erant, quos diem iam uiae praescriptum praeteruisse contigerat. Iuuenis ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc incanduit, & ad eum, qui me ducebat, non dum illi cōplenum est stamen inquit. A beat ergo. Tu uero fabrum Demylum adhuc, iam siquidem ultra colum uiuit. Tum ego laetus recurrens, ipse quidem iam febre liber eram, denuntiabam uero omnibus, quod Demylus esset moriturus. Manebat autem nobis in uicinia egrotans etiam ipse non nihil, ut renuntiatum est. Ac paulo post audimus eiulatum eorum, qui lugebant eum. Quid miri est, inquit Antigonus? Ego etenim quendam noui post uigesimum diem, quā sepultus est, resurrexisse. nam hominem & ante quā moreretur, & postquam resurrexit, ipse curauī. Et quo pacto, inquā ego, in diebus uiginti, neq; tabuit corpus, neq; praeterea fame corruptum est, nisi fortassis Epimenidem quempiam tu curasti? Hæc cum diceremus, protinus ingrediebantur Eucratis filij ex palestra redeuntes.

Alter quidem iam ex ephebus excesserat, alter ma-
 ro annos natus erat circiter quindecim. tum saluta-
 ris nobis iuxta patrem adsidebant in lecto, ac mihi
 hi quidem sella illata est. Tum Eucrates tanquam
 e conspectu filiorum admonitus, sic his frui mihi
 continget inquit, simulq; manum eis iniecit, ut apud
 te Tychiades uera narrabo. Felicias memoriae uxo-
 rem meam horum matrem nouerunt omnes quo
 pacto dilexerim. Nam declaravi his rebus, quas in
 eam feci, non modo dum uiueret, uerum etiam post
 quam uita sancta est. Quippe qui mundum eius
 uniuersum, uestemq; qua, dum uiueret, oblectaba-
 tur, in rogam illius iniecerim. Septima uero post
 mortem die, ego quidem hic in eundem lectum in-
 cumbebam, quemadmodum nunc, lectum cum mi-
 hi commitigans, quem de illa conceperam. Legebam
 enim tacitus Platonis illum de anima libellum. In-
 greditur interim Demenete ea ipsa, atq; adsidet iux-
 ta, quemadmodum nunc Eucratides. Hic, minore
 designans filium. Hic uero ilico tremuit admodum
 pueriliter, ac dudum ad narrationem pallebat. Ego
 uero, inquit Eucrates, ut conspexi, amplexus eam sin-
 gultim lachrymabam. Illa uero me uociferari non
 patiebatur, uerum inculsabat me, quod, cum ei suis
 sem in reliquis gratifiatus omnibus, e sandalijs au-
 reis alterum non cremaueram, superesse autem id
 dicebat, quod sub aras ceaderat, atq; ob id nos cum
 non inueniremus, alterum tantum cremaueramus.
 Nobis autem adhuc differentibus sceleratissimus quidam
 atticulus, qui mihi in delictis erat, in lecto co-

ham allatrabat, ea vero ad latratum emanuit. At sandalium sub arca repertum est, posteaq; a nobis incensum. An hæc etiam Tychiades recusabis credere, cum tam sine evidentia, quotidieq; seruantur? Per Ionem inquam ego digni fuerint, quibus aureo sandalio nates puerorum more feriantur, si qui ista non credant, atq; usqueadeo impudenter uero resistent. Interea Pythagoricus intrabat Ari gnatus, comatus ille, ab aspectu uenerabilis. Nosti illum doctrinae nomine celebrem, qui cognominatur sacer. Atque ego quidem, ut eum conspexi, respiraui, hoc ipsum, quod prouerbio dici solet, aduenisse mihi ratus, nempe securim quampiam aduersus mendaciam, occludet inquam eis ora uir sapiens, adeo monstrosa narrantibus, atque prorsus iuxta uulgatum illud adagium repente deum missum esse mihi hunc à fortuna putabam. Hic uero postquam adsedit, assurgente ei, ac cedente Cleodemo, primum de morbo percontatus est, seq; audisse dicebat, Eucratem iam se melius habere. At quidnam inquit, inter uos philosophamini? Nam interim, dum ingrediebar, subauscultavi, ac mihi certe uidemini in re quapiam pulchra conuersari. Quid aliud inquit Eucrates, quam ut huic adamantino persuadeamus (me demonstrans) ut demones credat aliquos esse, phantasmatq; ac mortuorum animas super terrâ obambulare, et sese quibus libitum fuerit ostendere. Ego igitur erubui, nullumq; deieci reuerentius Ari gnatum. At ille uide, inquit Eucrates, num hoc di

PHILOPSEVDES, SEV

aut Tychiades. Eorum tantum, qui uolenter interierint, animas errare, ueluti si quis suffocatus, aut aspite truncatus cruciue suffixus fuerit, aut alio quopiam istiusmodi modo e' uitae discesserit, eas uero, quae fatali morte, naturaliq; discesserint, haudquaquam amplius oberrare. Nam si hoc dicat, non usque adeo absurda dixerit. Per Iouem inquit Diomachus, ne esse quidem istiusmodi, nec praesentia cerni putat. Quid ais inquit Arignotus? in me torue afficiam? nihil horum tibi uidetur fieri? praefertim cum omnes (ut ita dicam) uideant? I gnoscet inquam ego mihi si non credo, nam solus omnium non uideo. Quod si uidissem, profecto et credidissem quemadmodum et uos. Atqui inquit ille, si quando Corinthum ueneris, roga ubi sit Eubatidae domus. Atq; ubi tibi fuerit indicata, nempe erat Craneum, in eam ingressus, dic I anitori Tibio, uelle te uidere, unde daemone Pythagoricus Arignotus cum adduxisset, abegerit, ac deinceps habitabilem domum reddiderit. Quidnam hoc erat Arignote, rogabat Eucrater. Inhabitabilis erat inquit, ille diu propter terricula, quod si quis inhabitasset, expauescens ilico fugiebat exactus a quodam horrendo, ac terribili spectro. Deciderat ergo iam, testumq; rumpebatur, neq; quisquam erat omnino, qui in eam ingredi fuerit ausus. Ego uero, ubi haec audiui, libellos sumens (sunt autem Aegyptij mihi de talibus rebus admodum multi) ueni in domum erat primam uigiliam, dehortante hospite, ac ferme detinente, postquam didicerat quo iactus essem,

incentum, ut putabat, exitium. At ego sumpta lucerna, solus ingredior, atq; in nastissimo atrio collo-
cato lumine, huius sedens tacite legebam. Adest ue-
ro diæmon ille, cum quopiam è vulgo se congressu-
rum ratus, ac me quoq; quemadmodum alios, per-
territurum. squalidus, hirsutus, ac tenebris nigri-
or. Atq; hic cum adfueret, undiq; me ad solum pe-
tens tentauit, si qua posset expugnare, ac modo in ca-
nem, modo in aurum, modo in leonem uertebatur.
At ego correptis in manum quammaxime hor-
rendo ærmine, simulq; uocem imitatus ægyptiam
inuocans eum in domicilij tenebroso angulum quæ-
dam compuli. At cum animaduertissem, ubi se in
terram condidit, tum desisti. Mane autem desperan-
tibus uniuersis, ac me, quemadmodum alios, mortu-
um sese reperturos putantibus, præter omnium spem
progrediens Eubatedem adeo, feliciter illi adnun-
tians, quod puram sibi, ac spectris liberâ domum
iam liceret incolere. atq; illum assumens, aliosq;
multos (sequebantur autem huius inopinatæ rei
gratia) cum ad locum duxissem, ubi condentem se
dæmona conspexeram, iussi ut sumptis ligonibus,
matulisq; suffoderent. Atq; ubi id fecerant, inuen-
tum est fere ad passum defossam atdauit quod-
dam marcidum, ossibus tantum humana speciei co-
herentibus. Illud igitur effossam sepelimus, do-
mus uero postea turbari prodigijs desijt. Hæc
ubi narrauit Arignotus, uir prodigiosa sapientia,
ac reuerendus omnibus, nemo erat ex ijs, qui ade-
rant, qui non multum mihi impuaret insaniam, q

alia non credam, narrante præsertim Arignoto. Ego tamen nihil veritus, neq; comam, neq; illâ, quâ de eo habebant, opinionem. Quid hoc inquam Arignote. Etiam tu talis eras, in quo mihi sola spes fuit si fimo plenus, ac simulachris? Illud ergo nobis in te, quod dici solet, euenit, ut thesaurum cum sperauerimus, at robones offenderimus. At tu inquit Arignote, si neq; mihi credis, narranti, neq; Dinomacho, aut huic Cleodemo, neq; ipsi Eucrati, dic age quemnâ digniorem, cui his de rebus fides habeatur, existimas, qui nobis dicit contraria. Per Iouem inquam ego uirum apprime mirabilem. Abdera autem condum illum Democritum, cui acutius fermiter erat persuasum eiusmodi nihil esse in rerû natura posse, ut cum se in monumento extra portas clausisset, ibiq; degeret dies, noctesq; scribens, atq; componens, iuuenesq; cum quidam illudere cupientes, ac perterrefacere, nigra veste in modum addaueris ornata, ac personis in aspectu adfectis circumstantes illi circumsilirent, crebro subsilientes, hic neque eorum commentu pertimuerit, neq; eos omnino respexerit, sed inter scribendum, desistite inquit, ineptire. A deo fermiter credidit animas nihil esse postquam e corporibus exierine. Hocine ais, inquit Eucrates, de mentem quempiam uirum esse Democritum, siquidem sic existimauit. Ego uero uobis etiam aliud referâ, quod mihi ipsi contingit, non quod ab alio ac ceperim, fortassis etiam tu Tychiades, cum audieris, compelleris accedere, ipsa narrationis ueritate coactus. Cum in Aegypto uersarer, adhuc adole-

stens à patre uidelicet doctrinae gratia transmissus, cupiebam nauigio profectus in Coptum illinc adiens Memnonem, miraculum illud audire, eum uidelicet sonum reddentem ad orientem solem. Illud igitur audiui non hoc uulgari modo, quo audiunt alij, sonum quempiam inanem, sed mihi oracula etiam edidit Memnon ipse aperto ore septem uersibus, quod nisi esset superuacaneum, ipsos nobis uersus recenserem. Internauigandum uero, inuidie in nos una nauigans uir Memphiticus quidam, ex sacris illis scribis, mirabili sapientia, et quae uersam Aegyptiorum doctrinam callebat. Diababter autem tres ac uiginti annos in adytis subterraneis mansisse, Magia interea doctus ab Iside. Pancratem dicit (inquit Arignotus) præceptorem meum, uirum sacrum, rasum, lineis indutum, doctum, purumque lingua graecæ loquentem, procerum, simum, labijs promissis, curibusque gracilibus. Illi ipsum inquit illa, Pancratem, ac primum quidem quis esset ignorabam. At postquam uidi eum, si quando in portum appulissimus, cum alia uulga miracula facientem, tum Crocodilis insidentem aguisse, et cum feris uersantem, illas uero reuerentes eum, cæcisque adstantes, agnoui sacrum quempiam uirum esse, paulatimque comitate mea me in eius amicitiam, ac familiaritatem insinuaui, adeo ut oia mihi arcanis communicaret, ac tandem mihi persuadet, ut famulis omnibus in Memphide relictis, se solus consequerer, neque enim de futuros nobis ministros. Atque ex eo tempore sic uitam duximus. Cuius

in diuersorum quodpiã ueniremus, homo acceptũ
 pistillo, scobinã ue, aut pessulo, uestibus implicans,
 cum in id carmen quoddam dixisset, effecit ut am-
 bularet, neq; alijs omnibus homo uideretur. Illud
 ergo abiens, et aquam hauriebat, et cœnam par-
 rabat, instruebatq; atq; in omnibus commode sub-
 forniebat, ministrabatq; nobis. Deinde postquam
 iam satis huius ministerij fuit, scobinam rursus sca-
 linam, ac pessulum pessulum, aliud rectans atr-
 ien reddebat. Hoc ego uehementer conatus non re-
 periebam quo pacto ab illo expiscarer. Nã id mihi
 inuidebat, quanquam in alijs esset facillimus.
 At quadam die in angulo quodã tenebricoso. etã
 illo delitescens subauscultare propius incarnationẽ
 illam. Erat autem trisyllaba. Tum ille cum pistillo
 mandasset, quæ curanda erant, abiit in forum.
 At ego postridie illo apud forum occupato, acceptũ
 pistillum, cum ornassem, syllabas illas simili modo
 pronuntians, aquam iussi ut hauriret. Tamen imple-
 tum amphoram cum tulisset, desiste inquam, neq;
 aquam amplius haurito. sed rursus esto pistillum.
 At illud mihi haud amplius iam obtemperare nõ
 lebat, sed aquam hauriebat continue, quoad hau-
 riendo totam domum nobis impleret. At ego cum
 resistere huic rei non ualerem, timebam autem ne
 Pancrates reuersus (id quod etiam euenit) irascere-
 tur, correpta secum pistillum in duas partes disseco.
 At utraq; pars amphoram sumens hauriebat a-
 quam, iamq; unius loco duo mihi ministri esse cœ-
 perunt. Interea Pancrates superauit, ac re intellu-
 etã illas

At illas quidem in ligna rursus, quemadmodum
 ante carmen erant, mutauit. At ipse me clanculum
 relicto, nescio quò clanculum se subducens abiit.
 At possis istud etiam nunc inquit Dinomachus,
 hominem ex Pistillo facere? Per Iouem inquit ille;
 dimidia ex parte scio, nam in priorem formam nō
 quam à me restitui potest, postquam semel aquaria
 us esse coeperit. Sed deferenda nobis domus esset au-
 quæ iam impleta. Non desistatis inquam ego huius-
 modi monstrosa narrare uiri senes? Alioquin ho-
 rum saltem adolescentium gratia incredibiles istæ,
 ac terribiles fabulæ aliud in tempus omittite; ne
 clanculum terroribus, ac prodigiosis fabulamentis
 impleantur. parare ergo eis oportet, ne talia con-
 ficiant audire, quæ eos per totam uitam comitant
 perturbabunt, atq; ad omnem strepitum meticulo-
 sos reddent, postea aquam eos omni genera superstitio-
 ne impleuerint. Recte admonuisti me inquit Eueras-
 tes, cum superstitionem dixisti. Nam quid tibi Ty-
 chizæ de rebus huiusmodi uidetur, de oraculis lo-
 quor, ac uaticinijs, Et quæcumq; quidam numine
 afflati proclamant, quæ uerex adytis audiuntur?
 aut quæ uirgo numeris eloquens futura prædicat?
 an uolentia nec talia credis? At ego quod annaliū
 quendam sacrum habeo, Pythij A pollini imagi-
 nem exprimente sigillo, quicq; hic A pollo mecum lo-
 quitur, non dico, ne tibi uidear ad gloriam meam
 res incredibiles narrare. Ceterum quæ apud Am-
 philochum audiui in Mallo heroe mecum diu disse-
 rent, deiq; me de rebus consulente, cum quæ ipse

vidi, nolo vobis narrare. Deinde ex ordine et quae
vidi in Pergamo, et quae audiui in Patris. Itaque
cum ex Aegypto redirem domum, audiremque illud
in Mallo naticium, apertissimum simulacrum verissi-
mum esse, acmen sic oracula dare, ut ad rem respon-
dentius, quaecumque prophetae quippiam in schedula
inscripta tradideris, recte me facturum putari, se-
dum praeteruagarem, experiner oraculum, de-
ponam de futuris quippiam consularem. Haec adhuc
Euerate dicente, cum viderem quam longe res esset
processura, quodque non breuem inaequisset de oracu-
lo tragediam, ratus non expedire, ut solus contra-
dicerem omnibus, relinqueris eum ex Aegypto ad-
huc in Mallum nauigantem (nam et intelligebam
molestum illis esse praesentiam meam, ut pote qui
dissentirem, refelleremque corum mendacia) Atque
ego ab eo inquam, quaesivimus Leonarchum, nam opus
habeo cum eo congredi. At nos, quandoquidem pa-
rum sufficere vobis res humanas putatis, ipsos etiam
deos denique in fabularum vobis partem nover-
atque haec simulacra dixi discessi. Illi vero alacres
tam libertatem nacti, ut est verisimile, muto sepe
epulis accipiebant, ac mendacijs ingurgitabant.
Talibus o Philoches apud Eueratem auditis, memento
per Iovem inflato ventre, non aliter quam si, qui
muto possit, opus habens hominu. Tum libenter
alicunde magno emerim pharmasum aliqd, quod
mihi oblivionem induceret eorum, quae audiui, ne-
me non nihil earum rerum laedat inherens man-
tia. Nampe monstru, demones, atque Haec mihi

videre videor. Phi. Quin mihi quoq; o Tychias
 de tale quiddam hic sermo tuus attulit. A iure et
 enim non solum in rabiem uerti, atq; aquam for-
 midare, quoscuq; rabidi canes mordeant, verum
 etiam si quem mordicus homo morsus momorderit,
 illum morsum quoque non minus canino ualitu-
 rum, atq; eum & etiam eodem modo formidatu-
 rum. Quin tu ergo uideris, cum sis ipse apud Eu-
 eratem a multis mendacijs morsus, mihi quoq; mor-
 sum illius communicasse, adeo mihi mentem demo-
 nibus impleuisti. Tychi. At bono animo si-
 tus amice, cum magnam aduersus huiusmodi res
 remedium habeamus, ueritatem, rectamq; omnibus
 in rebus rationem, quo si uiamur, nullis huiusmodi
 uanis, stultisq; mendacijs turbabimur.

IIYSDEM LVCIANI DECLAMATIO PRO TYRANNICIDA EODEM MORE INTERPRETE.

Argumentum declamationis.

Scendis quidam in arcem, ut Tyrannum occideret, at ipsum quidem non inuenit, filium autem eius cum peremisset, gladium reliquit in corpore, tyrannus ingressus, ac filium iam conspiciatus mortuum, eodē gladio se transfixit. is, q̄ ascenderat, ac tyranni filium interemerat, tanquam tyrannicida premium petit.

Declamatio.

Um duos tyrānos iudices uno die peremerim, alterum quidem iam aetate defectum, alterum uero florentem, eoq; ad scelus successio nem idoneum, adsum tamen unicū ob utrunq; premium petiturus. idq; cum solus omnium, qui unquam fuisse tyrannicide, sceleratos duos uno ictu sustulerim, atq; mactauerim, filiū quidem gladio, patrē uero nūmo illo, quo in filiū ferebatur, affectu. Tyrannus igitur ob ea, quæ gessit, satis nobis supplicij dedit. quippe qui ex uiuens filiū spectante occisum, &

tandē (quod maxime præter oēm spem fuit) ipse suū
 uictus est tyrannicida fieri. Filius igitur à me per-
 emptus est, inferniuit autem mihi et mortuus, ad ali-
 am mortem, nam qui uiuens iniurias unā cum pa-
 tre fecit, mortuus patrem ut potuit interfecit. Quī
 tyrannidem ergo sustuli ego sum, ensisq; qui per-
 egit omnia, meus est, ordinem tantum immutauī ca-
 dium, ac perimendi sceleratos nouam modum, illū
 qui fortior erat, et qui ulciscī poterat, amolitus
 ipse, senem uero soli relinquens gladio. Ego igitur
 ob ista etiam amplius aliquid à uobis expectabā,
 sperabamq; me præmia pro peremptorum nume-
 ro suscepturum, ut quos non presentibus tantum
 malis eriperem, sed futurorum quoq; metu libera-
 uerim, ac certam uobis libertatem præstiterim, nul-
 lo hærede scelerum relicto. At interim tot rebus à
 me præclare editis in periculum uenio, ne à uobis
 nullo præmio donatus abeā, solusq; mercede frau-
 der, quā leges à me seruatae statuerunt. Hic itaq;
 meus aduersarius, nullo Reipublicæ studio istud
 agere uidetur, sed eorum cæde commotus, ut in eū,
 qui mortis eis causa fuit, ulciscatur. Sed nos iudices
 auscultate paulisper, dum tyrannidis mala (quan-
 quam ipsi probe sciatis) expono. Nam et hoc pacto
 melius beneficii mei magnitudinem cognoueritis, et
 magis iſdem gaudebitis, reputantes quibus estis ma-
 lis liberati. Neq; enim, quemadmodum alijs ple-
 risq; iam sæpe accidit, ita nos quoq; simplicem ty-
 rannidem, et unicam seruitutem sustinuumus, neq;
 uiniis domini libidinem pertulimus, sed soli omnū

quos unquam simul pressit infelicitas, duos unius
 loco tyrannos habuimus, & in duplices miseri in
 iurias distracti sumus. At moderatior admodum
 senex erat, et in ira mitior, et ad supplicia se
 gnior, & ad libidines tardior, ne pote aucte iam impetus
 eius uehementia cohibente, & uoluptatum appeti
 tiones refrenante. Et ad causas quidem facinororum
 inuitus a filio dicebatur impelli, cum ipse non ad
 modum tyrannus esset, nisi quod illi parebat. na
 in filium (ut iam ostendit) propensus supra modum
 fuit. Omnia illi filius erat, illi obtemperabat, &
 iniuste fecit, quicquid ille iubebat. et puniebat, quos
 ille nolebat in omnibus illi more gerebat. ac denique
 sub illius tyrannide uiuebat, & uteroneus filij cu
 piditatum satellites erat. At iuuenis uero honore aucte
 tis gratia patri esset, & solo imperij nomine ab
 stinuit, ceterum re ipsa tyrannidis caput ipse fuit.
 Firmitas quoque, ac tutamentum principatus ab illo
 pendebat. quoniam & quod ex iniurijs prouenie
 solus ipse fruebatur. Ille erat, qui satellites ducebat,
 qui custodias regebat, qui subditos feriebat, qui
 insidiatores terrebat. Ille erat, qui epheros rapuit,
 qui nuptias temerauit. Cui uirgines adducte sunt,
 & si qua cedes erant, si qua exilia, si qua pecunia
 rum expilationes, tormenta, contumelie, hac omnia
 iuuenis fiebant audacia. Nam senex ipse obsequi
 batur, & comes in malis erat, & tantum filij sceler
 ra comprobabat. Et res quidem nobis intolerabi
 lis facta est. nam cum animi libidines ab imperio
 sumunt licentiam, nullum iniuriarum finem faci

unt. At illud nomen nos urebat maxime, diuturna-
nam, immo eternam potius futuram hanc servi-
tutem sciebamur, et tradendam per successionem
esse Rempublicam, populumq; alij post alium do-
minio, ac scelerato hereditatem cessuram. Alij
profecto non parvam spem hæc res facit, quod per-
pendere possunt, ac secum dicere. At iam cohibebi-
tur, at iam morietur, ac paulopost erimus libe-
ri. De illis uero nihil tale sperabatur. Sed iam nunc
paratum imperij cernabamus heredem. Quam-
obrem nec suscipere negotium audebat fortium qd
quam, qui tamen eadem mecum cupiebāt. sed de-
sperabatur oīno libertas, et inexpugnabilis uideba-
tur tyrānis, cum necesse esset tam multos aggredi.
At me nihil ista deterruerūt. Neq; perpensa nego-
tij difficultate detractani. Neq; periculum expau-
solus qdem solus, aduersus tam fortē, ac multipli-
cem tyrannidē, imo uero non solus, sed cum gla-
dio auxiliari conscendi. sortē etiā tyrānicidæ mor-
tem præ oculis habēs, sed propriā tñ eadē cōi liber-
tate compensans. Cū in primā ergo custodiā inci-
dissem, ac satellites haud facile amouissem, obuūm
quenq; perimens, et quicquid obsisteret conficiens,
in ipsum negatij caput ferebat, in ipsum unicum
tyrannidis robur, in ipsam nostrarum calamita-
tum materiam, et in summa arcis custodia sistens,
cum illum conspexissem sese generose defendentem,
atq; resistentem, uulneribus multis tamen inter fer-
ci. ac iam quidem sublata tyrannus erat, facinus
cōfectum erat, atq; exinde protinus omnes liberā.

TYRANNICIDA

senex relictus est ille, solus, inermis, custodibus exutus, magno illo satellite suo adempto, nec amplius ulla generosa manu dignus. Ibi ego mecum iudices talia cogitabam. Totum negotium meum bene se habet. Omnia peracta sunt, omnia si venie perferenda sunt. Quoniam ergo iste, qui superest, plectetur modo? Me siquidem ac dextera mea indignus est. Præcipue vero fauore tam splendido, ac iuuenili et generoso confecto. Cuius gloriam addita hæc tam inerte cæde minuerem. Dignum autem querere ætæritatem quæpiam oportet, verum post cruentam tum ne et hanc lucrificat, videat, puniatur, et positum tantum ensen habeat, huic ego reliqua committo. Hæc ubi statuissem, illinc amolior. Ille vero, sicuti ego ante diuinaveram, fecit, ac tyrannum interfecit, fabuleque meæ supremum actum addidit. Adsum ergo populari vobis gubernatione afferens, et oibus securitatem denuntians, ac libertatem feliciter annuntians. Nunc igitur factis meis frui mini. Sceleratis enim (ut videtis) arx uacat, imperat autem nemo, sed et honores tribuere licet, et iudicare, et ex legibus contradicere, atque hæc nobis ex me, atque hæc fauore meo profecta sunt, atque ex illa una cæde, postquam pater haud amplius uiuere potuit. Dignum igitur ob ista censeo debitum a vobis mihi præmiū dari, non quod studiosus lucri sum, aut quod parua magnipendā. neque quod ob mercedē de patris bene mereri in animum induxerim, sed quod mea officia cupiā uestro præmio esse comprobata, ne despectus sit, ne in glorius fiat meus conatus.

atquã & nobis mancus, et præmio iudicetur indi-
gnus. At iste contradicat, & me præter æquum ait
facere, qui honorari uelim, ac præmium referre.
Non enim esse me tyrannicidam, neq; factum à me
quicquã secundum legem esse, sed factò meo quid-
dam ad præmiũ petendum deesse. Rogo igitur eũ,
quid reliquũ à me desyderas? non uolui? non ascen-
di? non peremi? non liberaui? num imperat quis
quam? num iubet quisquam? num dominus mi-
natur quisquam? num me maleficorum effugit q̃s
quam? non dixeris. Sed omnia pax plena, & le-
ges omnes redditæ, & manifesta libertas, & po-
pularis gubernatio firma, et coniugia inuiolata, et
pueri extra periculum, & uirgines tutæ, et festus
agens ferias ob cõmunem felicitatem cauitus. Quis
est igitur horum omnium atusa? quis illa sustulit? ista
præbuit? Etenim si me quisquam est hoc honore di-
gnior, illi hac mercede cedo, ac præmio istoc absti-
neo. Sin uero solus ego cuncta peregi, audens, peri-
elicans, adorians, occidens, puniens alterum in alte-
ro, ulascens, quid mea calumniariis officia? quid in-
gratum erga me populum facis? At ipsum non occi-
disti tyrannum, lex autem tyrannicidæ præmium
statuit. Interest ergo quicquam, dic mihi, an ipsum
perimas, an mortis ei atusam præbeas? Ego certe ni-
hil puto. nempe hoc solum legis lator spectauit, li-
bertatem, & popularem statum, ac sceleratorum
amolitionem. istud honorauit, istud gratis dignũ
censuit, quod factum à me non esse, non queas di-
cere. Si enim illum occidi, quo occiso, iste non ponit

iniurere, ipse nimirum mactavi. Cedes mea, manus
 illius erat. Ne nimium ergo curiose de mortis modo
 disputes, neq; examines quomodo iterijit. Sed an am-
 plius non sit, an per me est, quod amplius ille non
 est. Quandoq; dem hoc quoq; mihi uideris excussu-
 rus, et sycophantam in bene merentis acturus, si-
 qs non ense, sed lapide, ligno ue, aut alio quopiā
 modo peremisset. Quid uero si tyrannum fame ob-
 fessum ad mortis necessitate adegisses? etiā ne tuum
 regeres meamq; manu peractā cede? aliqn deesse
 adhuc aliqd mihi ad legem implendā diceret? atq;
 id grauiore supplicio interfecto maleficio? unū so-
 lū examina, istud interroga, in hoc curiosus inqre,
 quis sanctorum superest? quis iniurie metus mi-
 nueret? quæ uestigia calamitatum? sin uero purgata
 sunt, ac pacata oia, sycophantæ est, modū uerū ca-
 lūniante, uelle præmio ipsis factis debito fraude-
 re. Ego si qdem hoc quoq; in legibus declaratum me-
 mini (nisi forsā ob longā seruitutem sim quæ in il-
 lis dicuntur oblitus) causas mortis duas esse, siue q;
 ipsæ occiderit, seu si qs ipse qdem non occiderit, neq;
 uanu rē gesserit, coegit tamen, atq; occasionem necis
 dedit, equaliter hūc etiā lex plectendū censet. atq;
 admodū qdem iuste, nā præbitum interitus causam
 nihilo iudicauit ipso facto minore. ac reliqua iam
 de modo necis questio supernaqua est. Illū ergo, q;
 sic occiderit, puniendū tanq; homicidā, equū censeas,
 absoluiq; nullo pacto uelis, quæro eodē, quo ille, ma-
 do, ciuitati, benefecerit, indignum bene moris præ-
 mio quæri. Neq; enim istud possis dicere, me uideli-

et id fecisse tantum, bonū autem exitum quēdam te-
 mere non me id destināte consecutū. Quid ergo per-
 sinuissē amplius, eo, qui fortior erat, interempto?
 Quid in vulnere gladiū reliquissē, nisi id ipsū
 vīna, quod erat futurū, prædiuinassē? Nisi hoc for-
 tasse dixeris, quod qui pemptus est tyrannus non
 erat, neq; hoc nomen obtinebat, neq; multa uos ob
 id libētē, si necaretur, præmia dedissetis, sed hoc nū-
 quam dices. Ergo interēpto tyrāno, illi, q necis at-
 tum præbuit, non reddes præmiū? o curiositatem
 quomodo neatus est curas, cū libertate fruaris. Ab
 eo uero, q Remp. reddidit, amplius quicq; desyde-
 ras. At q lex (ut dicit) ipsum rerum aspectu exami-
 nat, media autē omnia ualere sinit, neq; ultra curio-
 sius ingrit. Quid enim, q in exiliū tyrannum com-
 pulisset, non honorem iam tyrannicidæ tulisset?
 Immo, ac ualde qdem iuste. Nā et ille libertatem
 pro seruitute præstitit. At quod a me factum est
 non exilium nec redintegranda rebellionis metus,
 sed omnino perfecta sublatio est, et generis illius
 uniuersi internitio, ac totius mali radiatus exca-
 sio. Ac nunc per deos, omnia mihi ab initio in
 finem usque (si uidetur) excutite, an prætermis-
 sum quicquam ad implendam legem fuerit, et an q
 quam mihi defuit, quod adesse tyrannicidæ debu-
 it. Ante omnia igitur animum adesse generosum
 decet, atque Reip. studiosum, paratūq; pericula
 pro communi commodo subire, ac propria mor-
 te multorum salutem redimere. Ergo ad id mō-
 hi quicquam defuit? An animo fractus sum? An

TYRANNICIDA

pericula prospiciens, per quæ mihi vadendum erat, detractui. Non id dixeris. Mane ergo in hoc solo, ac me finge ex eo solo, quod volui, atq; isto consilio fia, etiam si nihil inde boni prouenisset, tamen ob mentem ipsam assurgentem præmium tanquam bene merentem petere, cum tamen ego non potuerim, sed alius me secutus tyrannum occiderit. absolum (dic mihi) aut absurdum esset, tribuere, maximeq; si dicerem. O' uiri, uolui, cupiui, aggressus sum, atq; animi mei signa dedi. Solus honore dignus sum. quid tum? Nunc uero non id dico, sed et ascendi, et periclitatus sum, atq; innumerabilia prius quam adolescentem peremeram, feci, neq; enim rem usque adeo facilem esse suspicemini, custodiam superare, ac satellites opprimere, unumq; tot viros auertere, sed ferme maximum in tyrannicidio, atq; ipsum rei caput istud est. Nam ipse quidem tyrannus, non magnam opus est, neq; magno negotio conficiendum, neq; expugnatum difficile. sed ea potius, quæ manunt, ac tuentur tyrannidem, quæ qui uicerit, is omnia peregerit. nam reliquum quidem parum est. siquidem istud ad tyrannum usq; penetrare, nequaquam liquisset mihi, nisi custodum, qui eos cingunt, ac satellitum omnium uictori, ac ne si eos omnes prius denicassem. Nihil amplius adiungo. sed ipsi rursus immoror, custodias superavi, satellites inquam, tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. ob hæc ne honore tibi dignus uideor? An adhuc à me cadem postulas? Atqui si eadem etiam quæris, nec istud quidem deest.

Neq; enim incruentus sum, sed perpetravi magnâ;
 ac nobilē necem iuuenis florentis, atq; omnibus me-
 tuendi, per quem etiam ille tutus ab insidijs erat,
 quo solo confidebat, qui multorum loco satellitum
 suffocet. Quid tum ergo? num præmio dignus sum?
 dum tantarum rerum honore fraudabor? Quid
 enim si satellitem unum, si ministrum quēpiam ty-
 ranni peremissim? quid si servum horrativorem?
 annon magnam etiam hoc tibi uideretur, ascende-
 re, atq; in media arce, in medijs armis, aliquem ex
 amicos tyranno conficere? Nūc autem etiam illum,
 qui peremptus est, considera. filius erat tyranni,
 iuvis tyrannus grauior, ac dominus inclementior,
 et tortor crudelior, extortor uolentior. Tum (quod
 maximum fuit) hæres omnium, atq; successor. Po-
 terens qui in longum poterat nostras atlamitates
 extendere. Vis ne hoc me solum fecisse. tyrannum
 autem ipsum adhuc creptum fuga uinere? Morsus
 ob ista peto. quid dicatis? non dabitis? Non illū quoq;
 suspexistis? non dominus? non grauis? non intolera-
 dus erat? Nunc uero etiam caput ipsum intelligite.
 Quod enim iste a me flagitat, id quanto tempore
 nō potuit, peregi, ac tyrannum alterius necē neceui.
 non uulgariter, neq; uno ictu, quod illi post tot scē-
 lera maxime fuit opandum. sed dolore multo præ-
 us exagitatus, et in oculis ostendēs misere prostra-
 te, quæ illi fuerant atrissimæ, filium quāquam ma-
 lum, tamen ætate florentem, ac patri similem, san-
 guine ac tibo plenum. Nec sunt patrum uulnera,
 sed legitimorum tyrannicidarū gladij, Nec tyrann-

TYRANNICIDA

nis crudelibus digna mors. Hoc supplicium sceleribus acutis debituus. Nā ilico mori, ilico nescire, multum tale spectaculum cornere, nihil habet tyranniae poena dignum. Nō enim ignorabam (te appello) nō inquam ignorabam, memo nec atius quisq̃ quantū ille erga filium gerebat affectum, et quod post illum vivere ne paululum quidem dignaretur. Aeq̃ bñs fortasse patres sunt in filios eiusmodi. At hic certe aliquid supra ceteros habebat, idq̃ merito, quippe qui illum solum videbat ducem, servatoremq̃ tyrannidis, solumq̃ pericula patris praecipitatem, ac servitutem imperio praestantem. Vnde etiam q̃ non ob amorem, at ob desperationem saltem statim illum sciebam mortiturum, cum cogitaret inutilē sibi vitam futuram, securitate, quam ibi filius praebebat, ablata. Omnibus generis illius fidem excussepsi, natura, dolore, desperatione, terrore, ac temporum etiā futurorum metu. Hic in illum cōmulatoribus usus sum, et ad ultimum illud consilio coēgi. Interijt nobis orbis, afflicti, dolens, lachrymans, luctum lugens, breuē q̃dem, sed q̃ patri sufficiat, et q̃ grauissimū est, ipse a seipso, quod mortis genus omninū est, miserrimū, multoq̃ acerbius, q̃ si inferatur ab alio. Vbi nābi gladius est? num q̃ illum agnoscat, alius? num cuiusq̃ alterius. tibi nā est? Quis illum in arcem duxit? Ante tyrannum quis usus est? q̃ illum tyranno misit? o enis mecum communicans rerum a me bene gestarum successor, post tot discrimina, post tot martes despicimur, et indigni praesidio videmur. Si enim ab istis solū

nunc à nobis honorem petterem, si dicerem, O viri
tyranno mortem cupienti, ac tum inermi forte de-
prehensò, meus iste subseruiuit gladius, atq; operam
suam ad consequendâ libertatem commodauit omni-
bus, honore, ac præmio indignum putassetis? domi-
num tam popularis rei non rettaliassetis, non inter
benefactores inscripissetis? nõ inter sacra gladium
ipsum reposuissetis? non secundũ deos illum colui-
setis? Nunc mecum cogitate, qualia tyrannum ipsum
ante mortem & fecisse, & dixisse sit uerisimile, cũ
filium perimerem, ac vulneribus multis in parte
corporis conspicua perfoderem, quo uidelicet geni-
tor ureretur, atque aspectu primo stupeficeret, mi-
serabiliter exclamauit, atque inclamauit patrem;
non ut auxiliator esset, aut commilito, quippe qui
iam senex erat, atque invalidus, sed domesticorum
malorum spectator. Ego illinc digredior, totius qui-
dem Tragediæ author. Reliqui uero histrioni ad-
diuer, & scenam, &ensem, ac cætera, quæ fã-
bulæ supererant. At ille cum adesset, ac uide-
ret filium, quem habebat unicum, nix respiran-
tem, læterum, ac morte plenum, vulnera quoque
illa densa, ac multa, & letalia gerentem, sic excla-
mavit, O nate, sublatus sumus, interempti sumus,
tyranni cæsi sumus, ubi iste interfector est? ad quid
mibi parat? cui me referuat mala, per te iam fi-
li-potamoruum? nisi me forte, ut pote senem, con-
temnit, & lente me perimere decreuit, ac mor-
tem ubi producit, ut naem mihi faciat longio-
rem. Et simul ista dicens, ensẽ quærebat, ipsa

TYRANNICIDA

autem erat in hermis, ne qui omnem in folio spem
 reposuerat. At ne is quidem defuit, iamdudum
 enim à me ante præparatus erat, atq; ad facinus
 futurum relictus. ergo ex corpore euellens, & ex
 molnere gladium eximens iamdudum me occidisti,
 percussisti, nunc uero mihi finem facto. ó. ensis in-
 quit, patri lugenti consolator ueni, atq; infelicem
 senis manum adiuuas. iugula tyrannum, perime,
 ac lactu solue. Vtinam in te prior incidissem. uti-
 nam ordinem cædis incepissem, cecidissem quidem,
 at ut tyrannus tantum, at ultorem sperans, nunc
 uero ut orbis, nunc uero ut etiam atris fias. egens.
 & hæc simul dicens, uulnus intulit tremulus, in pa-
 tere, capiens quidem, invalidus tamen ad facinora
 ministerium. quot sunt ista supplicia? quot uulne-
 ra? quot mortes? quot tyrannicidia, quot præ-
 mîa? Et tandem uidisti omnes iacentem iuuenem,
 opus neq; paruum, neq; facile. Senem uero illi cir-
 cumsusum, cruorem uruiq; inhaerentem, atq; illa-
 lam libertatis, & uictoriae parentem libitinam
 & nostri ensis operam. Ensem uero ipsum inter
 uerumq; monstratum, doctarantem quid non in-
 dignus domino sit, testantemq; quod mihi sit. fide-
 liter obsecutus. Hoc si ergo fecissem, obscurus fuisset,
 nunc uero redditur ipsa nouitate splendidus.
 Qui tyrannidem ergo omnem sustuli, ego sum. ou-
 pus autem in multos distributum est. quemadmo-
 dum in fabula. Atq; egi primas quidem partes
 ego secundas uero filius. Tercias tyrannus ipse, en-
 sis autem subseruiuit omnibus.

Declamatio

DECLAMATIO THOMAE MORI,
QVA SVPERIORI DECLAMA
TIONI RESPONDET.

On putaueram iudices ei, q̄ (id quod
ego nunc facio) publicam causam su-
scipisset agendam; opus fore, ut cur
id facere institueret, rationem red-
dat. neq. enim ullum fore periculū;
ne id malitia potius aggressus, quā pietate uideat-
ur, cum hac certissimum praebeat magnae integri-
tatis argumentum; quod aliorum omnium com-
mendis elegerit suo privato labore consulere. Quod
quāquam omnes istiusmodi causarum patronos me-
rito posse existimem ab omni calumnia suspitione
defendere, me tamen omnium mirissimum, qui ut
omnibus profum non solum hūc mihi laborem de-
sumpsi, sed inimicitias etiam cum eo uirō contra-
xi, qui se tyrannos quoq. iactat occidisse. Sed quon-
iam nihil tunc recte ceptum esse uideo, quod non
improbiorum uellicet, ac deprauata iniquitas, et quos-
dam iam nunc mississantes audio, qui istius oratio-
ne persuasi, hoc meum officium in peiorem partem
rapiunt. statui iudices nobis huius actionis meae atti-
sas exponere, ne quis industrie meae malignus in-
terpres, eam dolori, odio, uel inuidiae conetur descri-
bere. Ac primum, quid est, cur tyranni mortem
dolere putet? nam id iste mihi nuper obiecit, pro-
bationem uero nullam attulit dixisse tantum con-
tentus, et credi sibi sine argumento, sine teste posita

Erasmus

f f

THOMAE MORI

Let. Timmo (inquit) nisi doleres, nisi tyrannum mortem
 ulcisci cuperes, mecum non contunderes. Ergo eo so-
 lo lugere me tyrannum mortem probas, quod tibi ob
 eius necem premium iniuste petenti ego me iuste
 opposui? Vis videre quam nihil aliis? Si te tyran-
 num occidisse prober, ego tecum litigare, nec si uo-
 lum possem, nec si possem, uelim. Nunc uero quid
 aliud contra te dicturus sum, quam quod illum
 non occidisti? Si tu interfecisses, nihil quererem, im-
 mo laudarem, aduocarem, ac premium primas
 degerem. nunc uero ideo tibi contradico, ideo
 tibi honorem denego, ideo aduersor, ideo queror,
 quia tyrannum non occidisti. Num igitur occisum
 proinus dolere uideor? Ostendisse potius indi-
 cam debuit me tyranno fuisse uel sanguine coniun-
 ctum, uel affinitate propinquum, uel beneficiis
 decoratum, uel scelerum communione fœdera-
 tum. Ad istorum quicquam ne fingere quidem po-
 uis. Ergo si neque cognatus illi, neque affinis fui,
 si mea opera nunquam in cuiusquam iniuriâ usus
 est, si me ab illa beneficii nihil in me collatum est,
 si me uerba seruitutis cum cæteris simul oppressit,
 si me illius intortus libertati nobiscum unum restita-
 it, quid cause est, ut illius mortem mea salutaris, ac
 libertatis suspitum doleam? At o' di' certe tan-
 tundem cause est. Nam quid ego, quod odium in
 illum prouocaret meum? Primo tyrannum filium in-
 terfecit. Postea uero tyranno sibi manus inferente
 iste premium tanquam tyrannicida petijt. Quo-
 rum alterum pater, quod iuuenem peremit, quâ-

quam idipsum parum consulte, parumq; ex domi-
nanti commodo fecerat, nisi dū nobis fuissent pro-
prij, fecit ille tamen animo (quantum ego certe suspē-
cor) non male. Alterum uero, nempe quod premi-
um postulat, cum non meruerit, ut nunc sunt ho-
minum ingenia, non miror, et ignosco certe, modo
posse auferre. Neutrū istorum odium in illum
motum cōtat. Extra hæc nihil unquam fecit, quod
ad me ullo modo pertineat. Ergo tam iniquus sum,
ut hominem, uix tandem satis aut de facie, aut si-
aut notam, qui me nec re offenderat, nec uerbo la-
suerat, gratis odio persequeretur? Restat inuidia diti-
enda suspicio, quæ talis est, ut nullo malo citius
opem libentius. Nam cum omnia uitia sint sua-
per natura pernicioſa, nullum tamen est litore pe-
ſalenti-
us, quodq; pectus, cui semel infederit, gra-
uioribus tormentis exagitet. Nempe alterius fortu-
nam suam infortunium ducere, secundis aliorum
rebus astuare, alienis laudibus iri, aliena felici-
tate torqueri, an non summa miseria, non extrema
ma dementia est? Itaq; si a quoquam alio inui-
diar absum, ab hoc certe longissime absum.
Cuius unquam fortunas inpreli? Cuius res bene-
gestas eleuauit? Cuius laudibus unquam detraxit?
Cuius famam labe repperit? Certe ab huius uici-
suspicione si me modicis, istæ fortunæ meæ non
asserit, quæ non tam inopi esset aliorum opi-
bus, ac premiis laudis. si me amictus uicini
inuidiat, quæ non usque adeo est uerum bene ge-
ſitum indige, ut aliena debeam laude inſeſtra;

At ipsa via hec ele causa prorsus abscessit, que te-
 lis est, ut potius omnium ueniam, quam cuiusquam
 mereatur inuidiam. Quasi iudex, quod tandem
 odij, signum, quod inuidie deamentiam pre ma-
 fero. Non promouo, non irascor, non ac causa, urbem
 neminem in ius ueniam ab illo, defendo. Sed cenfe-
 dentibus ergo ceteris, ac uicinis ueneris, et qe
 de his malis, et clarissimis uir, et auctoritate
 praesentibus, et multis ad dicendum instructioni-
 bus, ego potissimum surgo, et petiti pramia con-
 tradico. Illi ipsi profecto qui maximam sententiam
 non dubito, et quis ex iis plerique sine, qui hoc
 ipsum efficium, nisi ego iam suscepissem, libenter
 fuerint obituri. Neque tamen ideo culpandus sum,
 quod me pro patria primus obiderim. Nunc
 quid est, alieni silentij causas non debeo. Me certe
 ad dicendum cum recipi causa, non decorum intrin-
 sicum respectus inuicem. Nempe cum uiderem
 satis annos ararij nostri prouentus, et praesentem
 pecuniam nimis exigentem, cum insperare multas ne-
 cessarij sumptus occasiones, non ferebam uti an-
 tes hoc insuper non necessario sumptus multare-
 re. Tyranniadij premium quantum sit non igno-
 ras, ac merito quidem. Quod enim pretium so-
 la grande sit, quo a gri, sua fortuna, liberi, con-
 iuge, salus ac libertas omnium, postremo ipsa
 decorum ara, atque templa redimuntur? Quod
 quo maius, et que tibi auerofius est, eo magis a-
 uerofius proficiendum est, ne temere colloquer. Sa-
 tis audiam, satis impense, ac sumptus inuener. Sa-

tis effundendum est, ut araria nostrum nem pro-
 funde, non iste etiam, cui nihil debemus, exhau-
 riat. Præterea cum hoc tyrannicidium sola deo-
 rum clementia prouenerit, qui toties in clamatibus
 calamitatum horum nostrorum miseri, crudeli-
 ssimi nos iugo tyranni soluere, ac liberati red-
 dere uoluerint, non ferendum putari, ut ciuitas
 honorem, gratiamque dijs benemerentibus ablatam
 homini non merenti tribueret. Totum autem hoc
 nequeij fortune, deorumque benignitati deberi, hinc
 nihil gratia, apertissimis argumentis docebo. quod
 dum facio, queso iudices diligenter attendite. Tria
 sunt, quorum iste quodlibet sufficere sibi ad hunc
 honorem consequendum putat, uel quod tyranni
 peremit filium, uel quod tyrannum tentauit occi-
 dere, uel quod pater filij nece commotus ense,
 quem iste reliquerat, mortem sibi conscivit. Ergo
 illius adolescentis cades tyrannicidium uidetur?
 Quid nunc? nempe & ille (inquit) tyrannus erat.
 Quis id credat iudices, urbem unam duobus suf-
 fecisse tyrannis? duos tyrannos inuicem concor-
 des eadem incoluisse mœnia? unius urbis ambitu
 potuisse contineri? quorum alterutri uix uel or-
 bi uniuersus suffecit? Quisquis id credendum
 duxerit, is mihi parum uidetur tyrannicium con-
 siderare naturam. Nam legitimæ quoque pote-
 states, ac non solum legibus gubernantes, sed eti-
 am legibus obtemperantes, & tyrannide tanto
 intervallo mitiores, ambitione tamen ita vincin-
 unt, ut nec uel inimicorum amicorum uita par-

THOMAS MORI

nonne potius quàm eos habeant imperij sui consor-
 tes. Quis tyrannum credat natura ferum, ac uir-
 lentum, cum imperij sui cuius ardore hominum le-
 ges protriuerit, decorum contempserit, uitam negle-
 xerit, socium quenquam admitteret. Quin bruto-
 rum quoque plerumque formæ, quæ (quod tyrann-
 orum proprium est) rapti nunc, quibus solius pe-
 buli æra impressit aliqua tyrannice natura ne-
 ficia, in proprios factus sanguine potius, quàm so-
 cios illos uenationis accipiant. Et hominem tyrann-
 um patiens, quem fastus inflat, ambitio stimu-
 lat, cupiditas urgat, gloria sollicitet, suâ cum quoq̃
 posse communicare tyrannidem? At iste non so-
 lum duos tyrânos facit, uerumetiam adolescentem
 plus quàm tyrannum uult uideri. Nam ciuibus
 atroces (inquit) iniurias fecit, cæde, rapina, stu-
 pro, omnibus denique sæclerum formis insignis.
 Nomine quidem absanxit, cæterum re ipsa tyrann-
 idis caput erat, ac parente plus potuit, cum ut no-
 lebat, rexit. At longe contra se res habet iudices.
 Nimirum impotens semper, ac formidolosa res ty-
 rannis est. Neque filius profecto patrem tulisset,
 si posset, neque filio tantum permisisset pater, ne
 posset. Nemo tyrannis est hærede suspectior, quàm
 eo maiorem parenti metum incutit, quo magis fero-
 cem eius indolem, ac tyrannicos mores expresserit.
 Continebat ergo filij sui cupiditates, atque adole-
 scienti stringebat potius, quàm laxabat habenas,
 ne uiribus nimium inualescens iuuenis, imperij
 quidus, atque opibus insolens, nec sibi iam impo-

nam, tandem ne parenti quidem parceret, quid
 tant Saturno superi Iovem praeferrent. Nam si
 iniurias interdum fecit, quid aliud quam se pa-
 renti facillitem praebeuit, ex quibus quotus quisque
 est, qui non grassetur, nuptias noloet, domos con-
 pitat, fana dissipat, obuios cadat, atque optimum
 quaeque crudet? sed quoniam unus est, cuius po-
 tentia, atque umbra freti, acm scelerata grassan-
 tur audacia, poenas aliquam facinorum suorum,
 uel illi, uel publicis legibus dari, ipsi quidem la-
 trones, homicidae, fures, adulteri. Solus autem unus
 ille scelerum princeps sub cuius nomine omnes im-
 piae delitescunt, tyrannus est. At ille adolescens
 siquando patrabat aliquid atrocius, patrem sem-
 per sic imperasse dicebat, neque ego quin impe-
 raris, dubito. Nam filius quaquam ea indole fu-
 it, ut parentem aliquando uideretur (si ad aetatem
 peruenisset aetatem) flagitijs, ac sceleribus equatio-
 rus, tamen in hac adolescentia praee illius crudeli-
 tate, ac sauitia, quibus iam a puero semper assue-
 tus infenuerat, rudis adhuc miles, ac nix tiro fu-
 it, neque fere magnum quicquam nisi a patre
 iussus, atque edoctus agebat. sed siue non nisi ius-
 sus illa faciebat, siue ipse etiam iniussus uidebat,
 tamen cum tanquam iussus egerit, cum neque tyran-
 ni nomen usurparit, neque se pro tyranno gesserit,
 sed patri se parere significarit, et auctorum suo-
 rum causas in illum retulerit, cum alium se po-
 tentiorem esse confessus sit, cuius uiribus fideret,
 a quo omnis eius penderet impunitus, furem siue

TYRANNICIDA

tis, aut sacrilegium, uel si quod aliud nomen uis-
 us, appelles, at is profecto non est, in quo ferri ty-
 rannicidium potest. Quod si illum omnino salum po-
 quisse, ac re ipsa tyrannum fuisse contendas (et quod
 paulo ante iactabas) illius tunc morte liberum fuisse
 se Remp. Fugemus obsecro adhuc parentem uine-
 re, sed non fugatum tamen, quod nescio cur ipse
 fuxisti, quippe quem nec ipse fugaueras, neque
 cur ei fugendum esset, effecterat. Filio enim tantum
 per insidias adempto, reliquis uiribus integris,
 non uideor cur patri magis desperandum, aut fu-
 gendum fuerit, quam si aut filius ei natus non fu-
 isset, aut peste correptus obisset. Patrem ergo fuge-
 mus (ut dixi) uiuentem, ac filio: quidem unius orbe
 tum, sed satellitum tamen aeterna cinctum, eadem
 filij lachrymantem, sed interfectori manantem, atq;
 omnia suppliciorum genera desinuantem. in forum
 uultu tristi quidem, sed tamen cruci procurrere,
 et prolato, quem tu reliquisti, gladio, ingentia polli-
 cari praemia, si quis eius ensis dominum prodide-
 rit, hic tum foro iam ab illo, atq; eius satellitibus oc-
 cupato, et in aspectu tuum quaestione iam haberi coe-
 pit, in publicum fortis tyrannicida procurrere, et
 in medios globos irruens tyrannum te occidisse pro-
 clamare, libertatem omnibus denuntia, ac tyran-
 nicidij praemium postula. Quid fugis? Quid la-
 tebras quaeris? Quid tyrannicida metus? An non
 libera est Respublica? An non tyrannus occisus
 est? Neque ergo, et quem peremisti, tyrannus erat.
 sed quidam potius tyranni fauilles, uisq; eius morte

civitas libertati restituta est, quod solum paulo ante dicabas huius legis spectasse latorem. At hæc idem, inquit, occidi. Quid mihi hæredes nominat? Quid in tyrannide leges memorat? Legum ista nomina sunt. Iuris est ista successio. An pirata filium se defuncti patris locum impleverit, heredem quamquam dixerit? Intestatus semper tyrannus moritur, quippe legibus ab illo captivus, quæ solo rationem facere testamentum possunt. Proinde qui defuncti locum tyranni subit, hæres non est, sed novus tyrannus. Non enim succedit, sed innadit, at illi nunc permissus. Istud qui constat? Ego contra, tyranno mortuo populum ilico liberum esse dico. Alioquin frustra lex tyrannicidæ præmium statuit, si alterius morte in alterius potestatem recidimus. Sed longe seorsus iudices, defuncto enim quolibet casu tyranno, populus iam tum liber, dum amica luctu occupantur, dum stupent eius morte satellites, ilico sese in libertatem asseruisset, neque plus filius adversus populi vires tum valuisset, quam nunc potest quisquam vel ex amicis tyranni potentissimus, aut genere quamquam ei fuit post filium proximus, ad quem, si successionis nomen, atque hereditatis audiendum est, tum nunc tyrannis pertinet, quam ad filium pervenisset. Qui satellitem igitur, qui amicum, qui cognatum, qui filium tyranni peremerit, frustra tyrannicidium iactaverit. Tyrannus ipse solus est, cuius necem tanto præmio Republica meratur. Sed volui (inquit) periclitari, periclitatus sum, quod negari ne possit. Filio tyranni perempto, spe futu-

*re tyrannidis extincta, præclarum animi mei do-
 cumentum reliqui, vel hoc solum sufficere mihi ad
 hunc honorem puto. Hic uide obsecro quidm. nihil
 maleuole, quàm simpliciter agam tecum omnia, &
 ex re tua totum hoc negotium minime suspicias in-
 terpreter. Nam si alius hanc ageret causam, nec te
 men ex inimicis tuis, sed ex acrioribus istis actori-
 bus quispiam, qui locos omnes excutunt, & su-
 spicionibus urgent, ac moleste nimium premunt;
 sic hercules hunc tractaret locum, ut te nec id tem-
 tasse unquam, nec destinasse contenderet. Quod si
 tu uocarereris mirari te, quenquam, tam insigni es-
 se impudentia, ut talia dicere occiso in ipso comatu
 tyranni filio audeat, hic ille protinus quasi fieri
 non potuerit, inquiet, ut non patriam liberaturus,
 quod non præstisti, non tyrannum occisurus, quæ
 non attigisti, sed ipsum potius inueniam, quem truci-
 didasti, perempturus ascenderis. Illatam tibi priva-
 tim aliquam ulturus, ac retaliaturus iniuriã. Hic
 si instaret, urgeret, premeret, ac certis aliquas pro-
 bationes illius animi tui, ac propositi flagiteret, uide-
 des (ut opinor) in quantas traheretur angustias. sed
 ego tecum hoc pacto non agam, quippe qui in re-
 bus (cuiusmodi ista est) uehementer obscurus affue-
 ui semper in meliorem partem esse procliuior. Per-
 mitto itaq; tibi, ut ista fecisse animo in R.ép. propen-
 so uidearis. Voluisti ergo, ac tentasti prorsus aufe-
 re tyrannidem. Hocine tibi uidetur isto præmio
 compensandum? Primum quod uoluisti, quis non
 uidet quàm sit exiguum? Nam hac ratione omnes*

tyrannici præmii petoremus. Quis enim tam frigido in Remp. animo fuerit, ut tyrannum crudelissimum non libenter auferre uoluerit? Tenendo uero quid aliud declarasti, quàm quod esse tyrannicida uoluisti? Quod te præterea periculis exposuisti, an id præmii meruerit ullum, postea uidebimus. Quod autem istud non meruit, spero nobis indices esse uel sola legis recitatione perspicuum. Quæ cum præmii nisi tyrannicida non statuat, qui uero tyrannum non occiderit, esse tyrannicida non possit, quantumlibet quispiam tentauerit, quantiscunq; sese periculis exposuerit, frustra tyrannici præmii (nisi caso tyranno) petierit. Nam ei, qui dum conatur occidere, in exilium compulerit, præmii quidem, sed neq; tantum, neque tanquam tyrannicidæ decernam. Et cum si morbo quopiam laborans denuntiem, quicumq; me sanauerit, ei recuperatæ ualitudine tria uel talenta daturum, ueniat aliquis spe mercedis inductus, qui mei curam suscipiat, deinde medicamentis quibusdam adhibitis, ubi frustra se curari senserit, artem suam morbo uictam confessus, me iam deploratum relinquat, aliqua tamen molestiæ parte lenatum, sanatis illi mercedem, quia non sanauit, non debeo, rursum quia profuit, inanem prorsus à me dimittere haud æquum est. At si post mille pharmaca, nihilo tamen melius habentem deficiat, præmii nihil meretur, qui nihil iunxit. gratiæ uero tantundem ferè, qui quod cedere tentauit, sui gratia, non mei fecit. Quod

si insigniter medicæ artis ignarus, rem tamen ag-
gredi fuerit ausus, atq; aliquantisper misere nœ-
nis adfectum, postea dimittat, cum iam non mo-
do nihil opis ulit, sed plurimum doloris addi-
dit, etiam si sese gratis obtulerit, utrum amore di-
gnus est, quod me suo labore tendit nulla præ-
onii spe tum officiose vexavit, an summo potius or-
dio, quod temere sese meo periculo, ei negotio, cuius
erat imperitus, immiscuit? Huic rei indices haud
amulum mihi videtur præfens causa dissimilis. Lex
etenim tyrannicam conducere vehementer alieno
de studet, eiq; præmium certum tyrannico caso, pol-
licetur, sed tyrannicam cum dicat indices, homi-
nem querit artificem, non manu tantum fortem,
sed pectore quoq; multo magis valentem, consilio
potius quam viribus præstantem, qui insidias ten-
dere, laqueos abscondere, occasionem aspere nove-
rit. Ergo hanc provinciam si quis huiusmodi suscep-
perit, qui tyrannum ipsum arte ex insidijs adorti-
tur, adorsum opprimat, oppressum interimat, nec
re coepit semel, nisi perfectus, desistat, hic tyranni-
cidij præmium audacter postulet. Sin id quidem
non potuerit, quod autem proximum est, et con-
fine fecerit, tyrannum videlicet vel in exilium ab-
egerit, vel ad deditionem condonata vita coegerit,
vel ad deponendam tyrannidem certæ conditione
compulerit, hunc ego præmio dignum neq; nullo
quidem, neq; tamen tyrannicæ indicæ. At si
quis manu potens, mentis inopi, illarum penitus igna-
rus artium, quibus instructum esse tyrannicam

oportet, qui rem viribus egeret tantum, ac non consilio potest, qui denique Aiaci multo sit quam Ulyssis familiarior. Sed Aiaci tamen iam abinductis armis insaniens, armenta hominum loca cruciavit. si huiusmodi inquam quispiam rem tantam conficiendam sibi desumpserit, tum nec insidias colloans, nec tempus eligens, nec occasionem expectans, impetu quodam proruat, nec ab ipso tamen tyranno incipiat, sed in satellites eius insiliat, dato interim illi sibi censeo loco, tum subducto tyranno, re temere coepit, stulte gesta, per ignaviam relictæ, ac penitus infectæ, sola sibi fuga abiecto etiam gladio, consulat. postea vero vel defuncto, vel interfecto tyranno, in publicum prodeat, præmium atque tyrannicida postulet, atque huiusmodi utatur oratione. Valui iudices, ausus sum, tentavi, periclitatus sum. Vnum iudices illi tyrannicidii præmium decerneretis, quia tyrannum tentavit occidere, arma tum potius gratiam haberetis, ac dignum etiam supplicio duceretis, quod sua temeritate non se solum frustra periculis obiecerat, sed urbem etiam universam in summum discrimen una præcipitaverat, ut pote qui tyrannum stulte irritando feterit, et civibus infestorem, et adversus insidias cautio-rem. Vides ergo iudices quemadmodum id, quod iste vel solum satis esse confidebat, usque adeo nihil adjuvat, ut etiam non nihil officiat. Quæ ob rem si neque is, quem peremit, tyrannus fiat, nec satis tyranni filium occidisse fuit, tentasse vero temere, plus quam frustra fuit. Reliquum est, ut ultimum ibi

lud, tyranni uidelicet ipsius mortem excusantes, quam iste sibi nos debere disputat. Hoc totius negotij asput est, hoc si nobis iste persuaferit, ausus nihil est, quin uicerit. Contraq; si ego hanc partem euiceno, atque sacram hanc (quod aiunt) anchoram illi praecadero, nonne illico necesse est fluctuet, ac naufragio pereat? Idcirco iudices hic etiam, atq; etiam obsecro, ut quammaxime suis attenti, dum tyranni cadem doceo, ex qua tota ista pendet con-
trouersia, nihil ad istum qcquam pertinere. Totum ergo hunc locum iudices, sic ab isto tractatum esse meministis, ut qui nobis persuadere cuperet, uti crederetur eum iam tum, cum filium perimeret, paratorem, quod postea fecit, praefuisse facturum. sciebam inquit satis esse filium occidere, sciebam patrem illico sese post mortem filij perempturum. In me sciebas certe, cum sic hanc causam ageres, opus esse tibi, ut illa praefuisse uidereris, alioquin frustra te praemium tyrannicidij petiturum. Si neq; ipse tyrannum peremisses, neq; id saltem fecisses, unde illi scires exitum imminere. Eam ob rem iudices exitum eius facti nam certum uideri uoluit, ut nobis etiam audientibus dixeris, ob id ipsum sese a tyranno manum abstinuisse, atq; sibi ipsi pariter et istius gladio reliquisse, quem alioquin (ut ait) facile potuisset occidere, fecissetq; nisi de exitu se cerus scilicet, non de industria peperasset, ut paulo post miserius interiret. Hic igitur quid sacramentum potissimum uertam? unde argumenta inquiram, quibus hanc probem non esse rerum futurarum

praesentium? Quin illam peruenire potius, ac rationes aliquas exigimus, quibus ille nobis fidem rei tam longe supra fidem faciat, unde tam hanc mirabilem diuinandi peritiam nactus sit, utrumne homine quopiam docente didicerit, an numine potius inspirante conceperit. dic igitur nobis Tiresias, quoniam probamento facies uti constet, comprehensam esse tibi rerum futurarum scientiam? desossam alicubi thesaurum effode, cogitationes nostras evolvit, abstrusum aliquid, atque occultatum erue, quod miremur omnes nempe eiusdem artis esse putamus, et quae praesentia latere edicere, et quae sunt futura praedicere. A ut si tu futuris duntaxat uales, aliqua nunc edissere, aliquot posthac annis, aut (si libet) seculis potius euentura, quae cum ex tua praescripto ceciderint omnia, tum demum reddito, et futura te praescisse dicito. Interim praescito egre (quum sufficeris) obtinebis, ut quod te nesciente fiebat, id praescisse credaris ante quod fieret. quod si tum cum filium inueneres, ignorabas patrem sese (quod postea fecit) occisurum, cur tu nunc eius caedis praemium postulas, quam (nisi uelis impudenter esse mendax) fatua de necesse est, te ignorante, atque adeo ne cogitante quidem perpetratum esse? sed ideo se fuisse punitum huius etiam uicis auctorem, quoniam illa caedes quae fecit, istius quoque (tumesce praeter spem) ausu tamen aliquo modo fuit. Qua in re uos longe alia iudices opinor esse sententia. Neque enim si tyrannum casu quisquam, aut mente captus occidisset, ei tyrannicidij praemium discernere.

retinere, quid iam tunc, quod nascens uterque atque im-
prudens occidisset, quanquam istius causa est aliqua
causa. nihil videtur inferior. Nam si alteruter illon-
rum premium petaret, pater si peteret, qui peremif-
set ignarus, atque ideo frustra peteret, peteret tamen,
qui peremisset. nunc vero ex isto nascente, et non
ab ipso peremptus est. At nihil ego (inquit) neque
causa, neque imprudens feci, sed filium consulto truci-
davi, atque iam patri volens, de prudens mortis cau-
sam praebui, qui (nunc ego filium occidisset) adhuc ty-
rannus viveret. Age, attendam etiam propius. Si tu
tyrannum aggressus, ne perimeret, deinde nectus
ab eo, proleto etiam gladio, fugeres, atque is equo
te percutus, equo lapsus praecipit gladium tu-
um cum opportune caderet, ut eodem transfigera-
tur, an non hic posses eadem omnia dicere, voluisse
et videlicet, ac volentem aggressum esse, volentem
ignem, prudentemque causam et mortis attulisse? nam
nisi tu illum fuisset aditus, ille non fuisset occisus.
Sed non ne vides, ut eadem opera, vel magis fuga
tua gloriari liceat, ex ignavia tua premium pe-
tore? Nam nisi tu fugisses, ille non occidisset, nisi ad
gladium turpiter abiecisses, nec transfixus ille fuisset.
Postremo hac ratione ignavos etiam tyrannos
cidare esse licet. Quemadmodum licet volens adar-
tus esses, ut interimeres, tamen postquam re infecta
fugisses, quod postea factum esset, tuum non indica-
re, licet id factum non fuisset, nisi tu aliquid an-
te fecisses. Idem etiam si tyrannum perempturus assem-
disti, filiumque, dum patrem quaeris, occidisti, tamen
cum pergere

cum pergere, ac perficere quod inciperas uel timore non ausus sis, uel negligentia nolueris, uel ausu non potueris, sed re prorsus infecta redieris; quicquid inde postea te inscio, atq; insperante pro-
uenerit, id à te profectum esse ne dixeris. Siquidem quicquid tuum dici potest, ibi desit, ubi tu destitisti. At nec istud fortassis ei, quod ipse fecit, simile esse concedet. Sed mihi hoc pacto, rursus opponet. Is; quem tu proponis, non ea mente tyrannum aggressus est, ut se postea uincto, ac fugiente, ille uictor diu persequeretur, occumberet. Ideoq; quod non proposuit, merito suum uocare non potest. At ego eo proposito peremi filium, ut pater sese dolore commotus occideret, atq; id facturum animo meo præcepi. uidetis iudices, ut nobis illa diuinatione sua rursus occurrit? Quæremus igitur ab eo quonam pacto præsenferit? præsciuerit ne? an coniecerit? si se præsciuisse respondeat, neminem credo ei crediturum. Sin coniecisse, interim nescisse se fatetur. sed opinatum esse tantum, hoc est dubitasse incertum fuisse. Postremo quid aliud quàm ignorasse? sed uideamus tamen quibus signis, quàm perspicuis argumentis rem tam inopinabilem ita collegerit euenturam, ut quàm alius nemo sperare potuisset, id ille sibi tanquam certum, atq; inenitabile proposuerit. Noueram (inquit) quàm misere deperibat filium. Itaque ne id tandem adeo te certum, ac securum reddidit, ut necem eius non tanquam forte secutura, sed necessario futura destinares? scio iudices haud mediocres illos affectus esse, quos erga liberos pa-

ventum pectoribus insenuit natura, neq; tamen aut
 tantus, aut cuiquā tam exploratos esse crediderim,
 ut promittere sibi, ac spondere audeat (id quod iste
 se fecisse narrat) interempto filio patrem ultrone-
 rum ei comitem futurum. Nam quotusquisq; ex ijs,
 quorum filij et unica, et carissima quotidie uel mor-
 bo cadunt, uel dolo pereunt, uel bello occumbunt,
 uel casu intereunt usque adeo mœrore consternatur,
 ut sibi mortem sua sponte consciscat? Sed amor (in-
 quit) etiam desperatio non minor occasio desyderā-
 da mortis accessit. Quamobrem obsecro? An tu,
 cum filium perimeres, reliquos unā satellites o-
 mnes occidisti? non dices, opinor, stragem te tantam
 fecisse. Cæteros igitur adhuc retinebat, opum satis,
 uirum satis habebat. Quapropter uno adempto,
 cum tot adhuc essent incolumes, quorum omnium in-
 tererat maxime hunc incolumem esse, cur ei usque
 adeo desperandum fuit, ut non ab urbe, sed ex or-
 be festinaret effugere? An usquam gentium uiuere
 quēquam hodie suspicemur, qui id fecisset, quod ty-
 rannus iste fecit? Quid de alijs quærimus, quin te
 potius interrogemus, quem uerisimile est de te con-
 iecturam hanc fecisse, & tyrannum ex animo tuo
 spectasse. si tibi ergo filius perimeretur, atq; insu-
 per imminere uideretur nonnullum & fortunæ si-
 mul, & uitæ periculum, num potius eligeres te co-
 mitem filio dare, quā mortem illius ulcisci? An te
 metipso ne ab alijs occidereris occideres? Certe (ut
 pro te quoq; respondeamus) non faceres. Quomo-
 do ergo in mentem tibi uenire potuit, ut quod nec

aliū fecerunt, nec quisquam fecisset, nec tute facturus esses, id tyrannum cogitares facturum? At plane (inquit) cogitabam. Alioquin cur ibi gladium meum reliquisssem? Recte nimirū ignaviae tuae nos admones. Nam cum hoc dicat iudices, non ne id nobis videtur dicere, praesens certe, alioquin cur inde fugisssem? quid enim aliud est, alioquin cur gladiū ibi reliquisssem, quā alioquin cur inde abiecto gladio turpiter me in pedes dedisssem? Nam quid opus fuit gladium tyranno relinquere? Ne deesset ei scilicet, quo perires? Ita ne quis omnium gladios timet, ipse gladio careat? Qui quicquid habet gladio perit, gladio possidet, gladio tuetur, ei gladius unquam absuerit? O' novum prodigium iudices, tyrannus sine gladio. Neque illi gladius defuit, nec isto gladium ei reliquit, sed abiecit, nec futurum, quod evenit, vel leuissima coniectura praevide. Sed posteaquam in arcem temere (nescio quomodo) perrepissset, atque ibi adolescentem (ut est iuventa semper inatutior) solum, securum, ac nihil minus expectantem, de improviso adortus oppressissset, ac potuisset fortasse progressu ulterius eadem opera tyrannum sustulisse, illico hominem timor inuasit, intuentem ne notus, vel gemitu morientis audito, iam tum proditus concurrentibus tyranni satellitibus aspereretur. Iam ante oculos eius obversabantur vincula, carcer, tormenta, ac mortes mille, mille supplicia, quorum imaginatione vana perterritus, iam strepitum omnem, omnem sonitum, ac postremo suam ipsius umbram expansens. At

THOMAE MORI

nunc repente timidus, quàm ante temerarius, ex arce se proripuit, nec secum gladium saltem tollere ausus est, seu ne esset fuga tardior, seu ne cum ense deprehensus insidiatus fuisse tyranno diceretur, quo nunc perempto recurrit insolens, & tanquam ipse occiderit, tyrannici præmium postulat. Age ergo tyrannum ipsum non quero an peremeris, hoc tantum quero, an peremisse potueris. Si non potueris, ergo occasionem non expectasti, locum idoneum non elegisti, tempus opportunum non cepisti, sed timere sine consilio, sine ratione, præceptis incipisti, quod perficere non ualueris. Nec illud ergo te iactes occidisse, quem te fateris nec potuisse. Sin potueris magno profecto uel inertia, uel ignauia fuit, quod non feceris. Immo (inquit) potui sed de industria superfedi. Satis iam fecerâ, filium occideram, patrem dolori suo, et gladio meo reliqui, quo eum sese peremptum prauidi. & inuerecundum, si ista mentiris. O insanum, si non mentiris, si tam incredibilia finxisti, miramur impudentiam, si acris absurda cogitasti, miramur amentiam. Tu ne adeo eras insanus, ut cum uno ictu potueris & uitam tuam, & Reip. salutem in tuam collocare, malueris omnia dubijs fortune asibus exponere, & tibi fieri acris promittere, quod sanus auderet nemo sperare? quod si tyrannus id ualisset, quod tu, haud dubie fecisses, et quod illud quoque facturum longe uersimilius & quod fecit fuit, conclauisset satellites, cogeret se acris, armarisset armiferos, ac prolato filij cadauere, et natura crudelis, et tam atroci spectacula irruentis,

Ci nancha

235
a b c d e f g h i k l m n o p q
r s t u x y z aa bb cc
dd ee ff gg
Omnes sunt quaterniones præter gg,
qui est ternio.

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI,
ET ANDREAE SOCERI
MENSE MAIO.
M. D. XVI.

[illegible]

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific information required.

2. 65

557